

**Сәулет, қала құрылысы және құрылыс
саласындағы мемлекеттік нормативтер
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЕРЕЖЕЛЕР ЖИНАҒЫ**

**Государственные нормативы в области
архитектуры, градостроительства и строительства
СВОД ПРАВИЛ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**БАЛАЛАРДЫҢ ЖӘНЕ ЖАСӨСПІРІМДЕРДІҢ
ЖАППАЙ ДЕМАЛУ МЕКЕМЕЛЕРІ**

**УЧРЕЖДЕНИЯ МАССОВОГО ОТДЫХА ДЕТЕЙ И
ПОДРОСТКОВ**

**ҚР ЕЖ 3.02-116-2013*
СП РК 3.02-116-2013***

**Ресми басылым
Издание официальное**

**Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігі
Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері
комитеті**

**Комитет по делам строительства и жилищно-коммунального
хозяйства Министерства промышленности и строительства
Республики Казахстан**

Астана 2025

АЛҒЫ СӨЗ

- 1 ӘЗІРЛЕГЕН:** «ҚазҚСҒЗИ» АҚ, «ИННОБИЛД» ЖШС
- 2 ҰСЫНҒАН:** Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Құрылыс, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері және жер ресурстарын басқару комитетінің Техникалық реттеу және нормалау басқармасы
- 3 БЕКІТІЛГЕН ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛГЕН:** Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Құрылыс, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері және жер ресурстарын басқару комитетінің 2014 жылғы «29» желтоқсандағы № 156-НҚ бұйрығымен

Осы мемлекеттік нормативті Қазақстан Республикасының сәулет, қала құрылысы және құрылыс істері жөніндегі Уәкілетті мемлекеттік органның рұқсатынсыз ресми басылым ретінде толық немесе ішінара қайта басуға, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитетінің техникалық және лингвистикалық тексеру жүргізу тапсырмасына (2016 жылғы 7 қарашадағы № 38-02-5-1542 хаты) сәйкес құжат мәтіні өзгертілді.

Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитетінің 2020 жылғы 10 қарашадағы №7-НҚ және Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігі Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитетінің 2025 жылғы 29 мамырдағы №81-НҚ бұйрықтарына сәйкес өзгертулер мен толықтырулар енгізілді.

ҚР ӨҚМ Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитетінің 2024 жылғы 20 қарашадағы №21-05-21/2846-И хатына сәйкес 2-бөлімге, 4.4.6.15, 4.8.1, 4.8.2, 4.8.5, 4.8.6, 4.8.7, 4.8.8 тармақтарға (мемлекеттік тілде) және 2-бөлімге, 4.8.1, 4.8.2, 4.8.5, 4.8.6, 4.8.7, 4.8.8 тармақтарға (орыс тілде) редакциялық түзетулер енгізілді

ПРЕДИСЛОВИЕ

- 1 РАЗРАБОТАН:** АО «КазНИИСА», ТОО «ИННОБИЛД»
- 2 ПРЕДСТАВЛЕН:** Управлением технического регулирования и нормирования Комитета по делам строительства, жилищно-коммунального хозяйства и управления земельными ресурсами Министерства национальной экономики Республики Казахстан
- 3 УТВЕРЖДЕН И ВВЕДЕН В ДЕЙСТВИЕ:** Приказом Комитета по делам строительства, жилищно-коммунального хозяйства и управления земельными ресурсами Министерства национальной экономики Республики Казахстан от «29» декабря 2014 г. № 156-НҚ

Настоящий государственный норматив не может быть полностью или частично воспроизведен, тиражирован и распространен в качестве официального издания без разрешения Уполномоченного государственного органа по делам архитектуры, градостроительства и строительства Республики Казахстан.

Текст документа откорректирован в соответствии с поручением Комитета по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства Министерства национальной экономики Республики Казахстан (письмо № 38-02-5-1542 от 7 ноября 2016 года) по технической и лингвистической проверке.

Внесены изменения и дополнения в соответствии с приказом Комитета по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства Министерства индустрии и инфраструктурного развития Республики Казахстан от 10 января 2020 года №7-НҚ и Комитета по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства Министерства промышленности и строительства Республики Казахстан от 29 мая 2025 года №81-НҚ.

В раздел 2, пункты 4.4.6.15, 4.8.1, 4.8.2, 4.8.5, 4.8.6, 4.8.7, 4.8.8 (на государственном языке) и в раздел 2 и пункты 4.8.1, 4.8.2, 4.8.5, 4.8.6, 4.8.7, 4.8.8 (на русском языке) внесены редакционные правки в соответствии с письмом Комитета по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства МПС РК от 20.11.2024 года № 21-05-21/2846-И

МАЗМҰНЫ

1 ҚОЛДАНЫЛУ САЛАСЫ.....	1
2 НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР	1
3 ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР	2
4 ҚОЛАЙЛЫ ШЕШІМДЕР	3
4.1 Негізгі ережелер.....	3
4.2 Өрт қауіпсіздігі	5
4.3 Қала құрылысы шешімдері.....	5
4.3.1 Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелеріне арналған жалпы жоспарлау шешімдері	5
4.3.2 Оқушылар сарайлары, жас техниктер мен жас натуралистер станциялары жер учаскесінің жоспарлау шешімдері	7
4.3.3 Лагерлер жер учаскелерін жоспарлау шешімі	10
4.4 Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының сәулет-жоспарлау шешімдері	13
4.4.1 Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының ғимаратын жобалауға арналған жалпы параметрлер	13
4.4.2 Ғимараттардың құрылымы, функционалдық-жоспарлау үй-жайлары топтарының өзара байланысы және олардың жер учаскесімен байланысы	14
4.4.3 Клуб-үйірме үй-жайлары	16
4.4.4 Бұқаралық жұмысқа арналған үй-жайлар.....	17
4.4.5 Дене шынықтыру-спорттық жаттығуларға арналған үй-жайлар	19
4.4.6 Әкімшілік-шаруашылық мақсаттағы және қызмет көрсету үй-жайлары.....	21
4.4.7 Оқушылар сарайлары, жас техниктер мен жас натуралистер станциялары мекемелерінің үй-жайлары	23
4.5 Лагерлердің сәулеттік-жоспарлау шешімдері	32
4.5.1 Лагерлерді жобалаудың жалпы параметрлері.....	32
4.5.2 Тұрғын үй-жайлар.....	34
4.5.3 Тамақтану үй-жайлары.....	36
4.5.4 Мәдени-бұқаралық мақсаттағы үй-жайлар	39
4.5.5 Әкімшілік-шаруашылық мақсаттағы үй-жайлар	41
4.5.6 Медициналық үй-жайлар	42
4.5.7 Лагердің бейіні бойынша маманданған имараттар мен алаңдар	43
4.6 Ғимараттардың конструктивтік шешімдері және құрылыс конструкцияларын есептеу әдістері.....	45
4.7 Инженерлік желілер мен жүйелерді жобалау	46
4.7.1 Жылыту және желдету	46
4.7.2 Сумен қамту және кәріз жүйесі	48
4.7.3 Жасанды жарықтандыру	49
4.7.4 Электрмен жабдықтау және әлсіз тоқты құрылғылар.....	50
4.8 Халықтың мүмкіндігі шектеулі топтары үшін қолжетімділікті қамтамасыз ету.....	52
5 ЭНЕРГИЯ ҮНЕМДЕУ ЖӘНЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАРДЫ ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ.....	54

5.1 Энергия үнемдеу және жылу шығындарын азайту	54
5.2 Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану	55
А қосымшасы (ақпараттық) Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының ұйымдық-педагогикалық құрылымы	56
Б қосымшасы (ақпараттық) 500 бастап 1200 дейінгі орынды оқушылар үйлерінің жер учаскелері аймақтарының үлгілік құрамы мен ауданы.....	58
В қосымшасы (ақпараттық) 220 орынды жас натуралистер станцияларының тұрпаттық ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жай ауданы және құрылыстық көлемі	59
Г қосымшасы (ақпараттық) Оқушылар үйлері тұрпаттық ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жай ауданы және құрылыстық көлемі	61
Д қосымшасы (ақпараттық) 200-300 орынды жас техниктер станциялары тұрпаттық ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі.....	69
Е қосымшасы (ақпараттық) Оқушылар сарайлары шаруашылық блок ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі.....	73
Ж қосымшасы (ақпараттық) Жас натуралистер станцияларының тұрпаттық оқу жылыжайларының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі	74
К қосымшасы (ақпараттық) Жас натуралистер станцияларына арналған шеберханалары бар автогараждың тұрпаттық ғимаратының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі	75
Л қосымшасы (ақпараттық) Жас натуралистер станцияларына арналған мал шаруашылығы павильонының тұрпаттық ғимаратының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі	76
М қосымшасы (ақпараттық) 50 бастап 80 дейінгі адамға арналған бейіндік лагерь тұрпаттық ғимаратының үлгілік құрамы, ауданы және құрылыстық көлемі	77
Н қосымшасы (ақпараттық) Оқушылар сарайларына, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларына арналған негізгі үй-жайлардың номенклатурасы	79
П қосымшасы (ақпараттық) Бұқаралық тұрпатты лагерьлерде функционалдық блоктарды қолдану.....	84
Р қосымшасы (ақпараттық) Сыйымдылығы 40, 80 және 120 орынды лагерьлерге арналған функционалдық блоктардың құрамы	87
С қосымшасы (ақпараттық) 160-дан бастап 240-қа дейінгі орынды лагерь ғимараттарының үй-жайларының құрамы мен ауданы	98
Т қосымшасы (ақпараттық) Лагерьлердегі дене шынықтыру-сауықтыру алаңдарының құрамы, саны және ауданы	101
У қосымшасы (ақпараттық) Спорт алаңдарының спорттық-ойын жабдықтарының жинтықталуы, өлшемі, жабын тұрпаттары	103

КІРІСПЕ

Осы құжат Қазақстан Республикасының құрылыс саласындағы нормативтік базаны реформалау шегінде нормалаудың параметрлік әдісіне сәйкес әзірленді.

Осы ҚР ЕЖ балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелеріне қатысты «Ғимараттар мен құрылыстардың, құрылыс материалдары мен бұйымдарының қауіпсіздігі туралы» техникалық регламентінің дәлелдемелік базасы нормативтік құжаттарының бірі болып табылады.

Осы ережелер жинағы қолайлы шешімдер мен «Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелері» Қазақстан Республикасы құрылыс нормаларының жұмыс сипаттамаларының талабына параметрлерді белгілейді олардың талаптарын орындаудың бірден-бір әдісі болып табылмайды.

БЕЛГІ ҮШІН

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЕРЕЖЕЛЕР ЖИНАҒЫ
СВОД ПРАВИЛ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**БАЛАЛАРДЫҢ ЖӘНЕ ЖАСӨСПІРІМДЕРДІҢ ЖАППАЙ ДЕМАЛУ
МЕКЕМЕЛЕРІ**

УЧРЕЖДЕНИЯ МАССОВОГО ОТДЫХА ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ

Енгізілген күні – 2015-07-01

1 ҚОЛДАНЫЛУ САЛАСЫ

1.1 Ережелер жинағы балалардың және жас өспірімдердің жаппай демалу мекемелерін орналастыруға, ғимараттарды жобалауға, жер учаскесіне, құрамына, жай алаңдарына, көлемдік-жоспарлық шешіміне, жарықтандыруға, инженерлік қондырғыларына қолайлы құрылыс шешімдерін белгілейді.

1.2 Осы ережелер жинағы қайта салынатын, қайта құрылатын (күрделі жөнделетін) балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелерін жобалауға таратылады.

1.3 Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелерінің типі мен түрі жобалауға берілген тапсырма бойынша анықталады.

2 НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

Осы ережелер жинағын қолдану үшін мынадай сілтемелік нормативтік құжаттар қажет:

ҚР ЕЖ 2.02-102-2022 Ғимараттар мен имараттардың өрт автоматикасы.

ҚР ЕЖ 2.04-104-2012 Табиғи және жасанды жарықтандыру.

ҚР ЕЖ 3.02-111-2012 Жалпы білім беру мекемелері.

ҚР ЕЖ 3.06-101-2012 Ғимараттар мен имараттарды халықтың қимылы шектеулі топтары үшін қолжетімділіктің есебімен жобалау.

ҚР ЕЖ 4.01-101-2012 Ғимараттар мен имараттардың ішкі су құбыры және кәрізі.

ҚР ЕЖ 4.02-101-2012 Ауаны жылыту, желдету және кондиционерлеу.

ҚР ЕЖ 4.04-106-2013 Тұрғын және қоғамдық ғимараттарды электрмен жабдықтау. Жобалау ережелері.

ҚР ЕЖ 4.04-107-2013 Электр-техникалық құрылғылар.

Ескертпе - Осы мемлекеттік нормативті пайдаланған кезде «Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы нормативтік құқықтық актілер мен нормативтік техникалық құжаттар тізбесі», «ҚР Стандарттау жөніндегі нормативтік техникалық құжаттар көрсеткіші» және ««ҚР Стандарттау жөніндегі мемлекетаралық нормативтік техникалық құжаттар көрсеткіші» ақпараттық каталогтары бойынша ағымдағы жылғы жағдай бойынша жыл сайын жасалатын және ай сайын шығарылатын тиісті ақпараттық бюллетень-журналдарға сілтемелік құжаттардың қолданылуын тексеру орынды. Егер сілтемелік құжат ауыстырылған (өзгертілген) болса, онда осы нормативті пайдаланған кезде ауыстырылған (өзгертілген) стандартты басшылыққа алған жөн, егер сілтемелік құжат ауыстырусыз жойылған болса, онда оған сілтеме берілген ереже осы сілтемені қозғамайтын бөлігінде қолданылады.

3 ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР

Осы ережелер жинағында аталған нысандарға құрылыс нормаларында келтірілген терминдер мен анықтамалар, сондай-ақ тиісті анықтамалары бар мынадай терминдер қолданылады:

3.1 Анфиладты үй-жайлар: Есік саңылаулары бір өстің бойында орналасқан, бір-біріне жапсарласып тұрған үй-жайлар.

3.2 Ауысым: Бір күн аралығында мектептен тыс бір мекемеде өткізілетін академиялық сабақтар саны.

3.3 Верстак: Өңделетін заттарды бекітуге арналған керек-жарақтары бар жұмыс үстелі.

3.4 Карт: Шектелген алаң аумағында (картингте) жарысуға арналған шанағы жоқ шағын литражды жарыс автомобилі.

3.5 Мекеменің біржолғы сыйымдылығы: Үйірмелік үй-жайларына немесе зертханаларға көбейтілген үйірме орыын-жайының орташа толуы (оқушылар саны).

3.6 Мольберт: Суретші жұмыс істеген уақытта кенеп бекітілетін станок.

3.7 Ойын бөлмесі: Үстел үстінде ойналатын ойындарға арналған бөлме.

3.8 Өткізу қабілеті: Апта аралығында мектептен тыс мекеме қызмет көрсететін оқушылардың тұрақты контингенті (оқушылардың тізімдік құрамы).

3.9 Сапқа тұратын орын: Қалың жұртшылық қатысатын іс-шаралар өткізілетін алаң.

3.10 Софит: Тұғырлардағы тасымалы жарық беру аспабы.

3.11 Спорттық-сауықтыру лагерьлері: Дене шынықтыру, спорт және туризм негізіндегі демалыс мекемелері.

3.12 Стеллаж: Қаңқа тіреулеріне бекітілген сөрелерден тұратын, қажетті заттарды сақтауға арналған құрылғы.

3.13 Трассалық модельдеу: Басқару пульті бар автотрассалардың макеттерімен жабдықталған үй-жайларда автокөлік жүргізу дағдысын меңгеру үшін үйретілетін практикалық сабақтар.

3.14 «Аң аулау»: Мобильдік радиостанцияның көмегімен бағдарлау қабілетін дамытатын радиоспорттық ойын.

4 ҚОЛАЙЛЫ ШЕШІМДЕР

4.1 Негізгі ережелер

4.1.1 Балалар мен жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелері оқушылардың сабақтан тыс қызметтерінің мынадай негізгі түрлеріне бөлінуі тиіс:

- а) пәндік үйірмелердегі ғылыми-танымдық жұмыстар;
- б) жас натуралистердің үйірмелерде жаратылыстанумен, табиғаттанумен шұғылдануы;
- в) туризм;
- г) көркемдік шығармашылық пен эстетикалық тәрбие (өнер саласы);
- д) қоғамдық-пайдалы еңбек;
- е) дене шынықтыру, спорт, әскери-қолданбалы және спорттың техникалық түрлері (әскери-патриоттық тәрбие);
- ж) үйірмелер мен секцияларда шұғылданатын қызметтерге сәйкес келмейтін демалыс, оқу және басқалар.

4.1.2 Инженерлік іздестірулер балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелерінің нысандарын құрылысы үшін жоба алды және жұмыс құжаттамаларын әзірлеу үшін қажетті және жеткілікті инженерлік-геодезиялық, инженерлік-геологиялық, гидрогеологиялық материалдар мен деректердің алынуын қамтамасыз ету қажет.

4.1.3 Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелеріне жататын мектептен тыс барлық мекемелерді жобалау кезінде екі ауысымды алты күндік жұмыс аптасы болатынын ескеру қажет.

4.1.4 Оқушылар сарайлары екі көрсеткішпен сипатталады: көрермендер залындағы орын саны және үйірмеге қатысатын оқушылардың жалпы саны.

4.1.5 Мектептен тыс мекеменің ғимарат түрін таңдаудағы негізгі өлшем ретінде ғимараттың біржолғы сыйымдылығын алу керек.

4.1.6 Мектептен тыс мекемелер желілерін жобалаған кезде мынадай ережелерді басшылыққа алу қажет:

а) оқушылар сарайы, жас техниктер мен жас натуралистер станциялары 100 мың. тұрғыннан артық халқы бар қалаларда қарастырылады;

б) оқушылар үйлерін шағын және орта қалаларда жобалау ұсынылады.

Ірі қалаларда жас техниктер мен натуралистер станцияларын қарастыру ұсынылады.

Мектептен тыс мекеменің біржолғы сыйымдылығын есептеу үшін мына (1) формуланы пайдалану ұсынылады:

$$E = HKL \quad (1)$$

мұнда E – ғимараттың бір уақыттағы сыйымдылығы;

HK – үйірме тобындағы балалар саны;

L – ғимараттағы зертханалар (үйірме бөлмелерінің) саны.

4.1.7 Мектеп мекемесі қызмет көрсететін оқушылар саны ғимараттың өткізу қабілетімен анықталады.

Мектептен тыс мекеме ғимаратының өткізу қабілетін (2) формула бойынша есептеу қажет:

$$PC = E \cdot C \cdot 6 / H \quad (2)$$

мұнда PC – өткізу қабілеті;

C – бір күнде болатын сабақтар ауысымының саны;

6 – аптадағы күндер саны;

H – бір аптада келетін оқушылар саны.

4.1.8 Оқушылар сарайлары, жас техниктер мен жас натуралистер станциялары ғимараттары түрлерінің номенклатурасын 1-кестеге сәйкес алу қажет.

1-кесте – Барынша кең таралған нысандардың мектептен тыс мекемелері ғимараттары түрлерінің номенклатурасы

Мекеме түрі	Ғимараттың сыйымдылық бойынша түрі, артық емес	Орташа демография кезінде қызмет көрсетілетін халық саны* (алдыңғы кезекте) мың тұрғын, артық емес
Оқушылар үйі	500 орындық (үй-жайлардың үйірме тобы бойынша 200 орын, 300 орындық зал)	50
	800 орындық (үйірме тобы бойынша 300 орын, 500 орындық зал)	75
	1200 орындық (үйірме тобы бойынша 500 орын, 700 орындық зал)**	125
	1500 орындық (үйірме тобы бойынша 800 орын, 700 орындық зал)**	200 (республикалық, облыстық орталықтар үшін, ірі және ең ірі қалалар үшін)
Жас техниктер станциясы	200 орындық 300 орындық	Қала, 250 Қала, 350 және одан артық
Жас натуралистер станциясы	220 орындық	Қала, 250 бастап, 500 дейін және одан артық
* Қызмет көрсетілетін халық саны халықтың жергілікті демографиялық құрамына байланысты нақтыланады. ** Жеке жобалау үшін.		

4.1.9 1-кестеде көрсетілмеген бір уақыттағы сыйымдылығы бар ғимараттар осы ережелер жинағындағы нұсқаулардың ескерілуімен құрылған және белгіленген тәртіппен бекітілген тапсырмалар бойынша жобалануы қажет.

4.1.10 Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелерінің жобалары А қосымшасының А.1, А.2, А.3-кестелерінде келтірілген 500 және 800 орынды оқушылар сарайларының, 200 және 300 орынды жас техниктер станцияларының және жас 220 орынды натуралистер станцияларының ұйымдастыру-педагогикалық құрылымына негізделуі тиіс.

4.2 Өрт қауіпсіздігі

4.2.1 Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының ғимараттарындағы үй-жайлар ҚР ЕЖ 2.02-102 және қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес автоматты өрт сигнализациясымен жабдықталуы керек.

4.2.2 Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелерінің ғимараттары мен құрылыстары жобалау тапсырмасына сәйкес өртке қарсы сумен жабдықтау жүйелерінің (өрт сөндіру гидранттары мен көрсеткіштері көрсетілген сыртқы су құбыры желілерінің; өрт сөндіру су бөгендері мен резервуарлардың; сыртқы және ішкі су құбыры желілеріндегі қысымды арттыруға арналған сорғы станцияларының; өрт пирстері мен табиғи су көздеріне жақындайтын жолдардың; ішкі өрт сөндіру крандарының; өрт болған жағдайда, су жинай алатын стационарлық сумен жабдықтау қондырғыларының) техникалық қызмет көрсетілуін, жұмыс күйін және пайдалануға әрдайым дайын болуын қамтамасыз етуі тиіс.

4.2.3 Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелерде инженерлік жабдықтар мен диспетчерлеуді басқаратын автоматты жүйені жобалау ұсынылады. Мұндай жүйенің орнатылу қажеттілігі жобалау тапсырмасымен белгіленеді.

Өрт сигнализациясы істен шыққан кезде ауаның берілу жүйесі мен шаңды жоюды, от ұстайтын клапандарды жабуды, тиісті шаң жою клапандарын ашуды, жұмыс өрт сорғысын қосуды қоса алғанда, жалпы алмасымды ауа баптауды ажыратуға сигнал берілуі тиіс, бұл жағдайда сорғыларды автоматтандыру схемасы резервтік сорғының автоматты қосылуын, су өлшеудің айналма тораптарындағы электр ысырмаларды ашуды қарастыруы тиіс.

4.2.4 Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелерінің жер учаскелеріне өрт сөндіру машиналарының ғимараттарға жақындауы қарастырылуы тиіс.

4.3 Қала құрылысы шешімдері

4.3.1 Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелеріне арналған жалпы жоспарлау шешімдері

4.3.1.1 Мектептен тыс мекемелерді табиғат жағдайы жағынан анағұрлым қолайлы, қарқынды көлік қозғалысынан қашықтау орналастыру қажет.

4.3.1.2 Көп пәтерлі тұрғын үйлерде, жеке үйлерде, кіріктірілме және жапсарлас үй-жайларда орналасқан мектептен тыс ұйымдардың жер учаскесі болмауы мүмкін.

4.3.1.3 Жер учаскесінің ғимараттан қызыл сызыққа дейінгі арақашықтығы кем дегенде 25 м, ауылдық аймақтарда кем дегенде 10 м болуы тиіс.

Жер учаскелері гараждар мен ашық тұрақтарға дейінгі төмендегідей арақашықтыққа төмендегідей автокөліктер санына бөлінеді: 10 машинаға дейін - кемінде 15 м, 10-нан 100 машинаға дейін - кемінде 25 м, 100 машинадан артық - кемінде 50 м.

4.3.1.4 Орманды бақ аймағында орналасқан жағдайда жер учаскесінің ауданы бір орынға 100 м² бастап 150 м² дейінгі есеппен алынады.

Үй-жайлар алаңы қолданыстағы нормативтік құжаттарға, сондай-ақ осы ережелер жинағына сәйкес есептеледі.

4.3.1.5 Жер учаскесіне көлікпен және жаяу жақындау жолдары, өткелдер, шаруашылық құрылыс нысандарына, қоқыс жиналатын алаңдарға, санитариялық-аула қондырғыларына жақындайтын жалғыз аяқ жолдар асфальтпен, бетонмен немесе басқа да қатты жабынмен қапталады. Санитариялық аула қондырғыларына арнайы автокөлік жақындай алатын жол салынуы керек.

Негізгі есік орналасқан аймақта балалар жиналатын және мәдени-бұқаралық іс-шаралар өткізілетін тас төселген алаң қарастырылуы қажет.

Аумақта орналасқан бақылайтын құдықтар аузы берік жабылатын люктермен жабдықталады.

4.3.1.6 Дене шынықтырумен айналысуға арналған алаңдардың құрамы мен саны жобалау тапсырмасына қарай қабылданады. Мұндай алаңдардың ауданы 1 орынға 8 бастап 10 м² дейінгі есеппен анықталады.

4.3.1.7 Мектептен тыс мекемелер жанындағы аймақтар саны мен олардың көлемін іске асырылатын бағдарламалардың бағдарлануына қарай мекемелердің өзі анықтайды.

4.3.1.8 Мектептен тыс мекеме жер учаскесінің шаруашылық аймағында шаруашылық-қойма үй-жайлары мен қоқыс жиналатын аймақты қарастыру керек.

4.3.1.9 Қоқыс пен тамақ қалдықтары жиналу үшін шаруашылық аймақ аумағында ғимараттан кемінде 25 м қашықтықта көлемі контейнерлердің негізінің ауданынан барлық бағы жағынан периметрі бойынша 1 м асатын су өткізбейтін қатты жабынды алаң қарастырылуы керек. Алаң үш жағынан биіктігі қоқыс жиналатын контейнердің биіктігінен жоғары су өткізбейтін қоршаумен жабдықталады.

Көп пәтерлі тұрғын үйдің бірінші қабатында және кіріктіріліп және жапсарланып салынған үй-жайларда орналасқан нысандардың қоқысын жинау үшін тұрғын үйдің ортақ қоқыс жинағыштарын пайдалану керек.

4.3.1.10 Мектептен тыс мекемелердің аумағы көріктендіреді, көгалдандырылады, биіктігі 1,6 м қашаумен қоршалады, күзетіледі. Түнгі уақытта жарықтандырылады, көлік жақындай алатын кемінде екі жол (негізгі және шаруашылық) болады.

4.3.1.11 Жер учаскесінің шекарасымен өсірілген жасыл желек жолақтарының ені кемінде 1,5 м, ал көше жақтан кемінде 6 м болып алынады.

4.3.1.12 Көгалдандырылатын жер учаскесінің ауданы жер учаскесінің жалпы ауданының 30 және одан артық пайызын (бұдан әрі - %) құрайтыны көзделген.

4.3.1.13 Күн жарығын барынша пайдалану және оқу бөлмелеріне жарық біркелкі түсу үшін ағаштар ғимараттан 10 м, ал бұталар 5 м алшақ отырғызылады. Терезе әйнектерін сырлауға болмайды.

4.3.1.14 Ғимараттың сыртқы жарық беру жабдығы аумаққа жарықтың біркелкі таралуын қамтамасыз ету керек. Кешкі уақытта жер учаскесі аумағында, соның ішінде санитариялық-аула қондырғыларында кемінде 10 люкс нормаға қарай жасанды жарықтандыру көзделеді. Санитариялық-аула қондырғыларына сондай-ақ табиғи жарық түсуі қажет.

4.3.1.15 Аумақты ымыртта, кешкі және түнгі уақытта жарықтандыру үшін әртүрлі пішіндегі стационарлы шырақтарды пайдалану керек. Аласа шырақтармен баспалдақтар мен пандустарды жарықтандыру ұсынылады (жарық төмен бағытталған). Өсімдіктер мен суға жарық түсіру үшін шөпте, жалғыз аяқ жолдарда, тиеу қабырғаларының құрылымында, субөгенінің түбінде шырақтармен жарық түсірудің әртүрлі жолдары қолданылады. Қылқан жапырақтыларды жарықтандыру үшін көгілдір жасыл жарық беретін шамдарды пайдалану ұсынылады. Натрий шырақтар күзгі жапырақтарды жарықтандыру үшін қолданылады. Десек те, жарықтандырудың артық пайдаланылуы өсімдіктердің өсуін қажетсіз тездетуі мүмкін екендігін ескеру керек. Ең аз әсерді жаяу жүргіншілер жолақтарының қасында орналасқан шырақтар береді.

4.3.1.16 Мекемелердің негізгі үй-жайларына күннің көзі түсу керек. КЕО шамасы жобалау кезінде терезелерден анағұрлым қашық нүктеде есептеліп, кемінде 1,5 % болады. Жарық коэффициенті кемінде 1/5 болады.

4.3.2 Оқушылар сарайлары, жас техниктер мен жас натуралистер станциялары жер учаскесін жоспарлау шешімдері

4.3.2.1 Оқушылар сарайларының жасыл аймақтар мен субөгендерінің қасына орналастырылуы балалардың ауада сабақ оқуын және бос уақытын өткізуін ұйымдастыру үшін қолайлы болып табылады.

4.3.2.2 Жас техниктер станцияларын өнеркәсіптік кәсіпорынның қасына орналастыру ұсынылады.

4.3.2.3 Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының жер учаскелерінің болжамды ауданын 2-кестеге сәйкес қабылдау қажет.

4.3.2.4 Мектептен мекемелердің жер учаскелерінде Б қосымшасына сәйкес келесі аймақтар мен құрылыстар (құрылыстар салынған және көгалдандыру аймақтарынан басқа) қарастырылуы қажет:

а) оқушылар сарайларында: көпшілік жұмыс, ойындар мен сауықтырулар, әскери-спорттық және дене шынықтыру-спорттық жаттығулар, спорттық-техникалық жаттығулар, белсенді емес демалыс, жас натуралистер мен шаруашылық жұмыстар;

б) жас техниктер станцияларында: шаруашылық ауласы бар гараждар блогы, картодромдар, үлгілерді жіберетін кордодромдар мен бассейндер. Ғимараттар мен құрылыстар: жас техниктер станциясы, гараждар блогы (негізгі ғимаратпен жылы өткелмен біріктірілуі мүмкін), картодром, кордодром, жасанды бассейн (жергілікті жағдайларға байланысты);

в) жас натуралистер станцияларында: оқу-тәжірибелік жер учаскесі, оқушыларға арналған салалық лагерьлер, спорт аймағы, қызметкерлер тұрағы. Ғимараттар мен құрылыстар: жас натуралистер станциялары, оқу жылыжайлары, көшеттіктер, мал шаруашылығы павильоны, шеберханалары бар гараж, тіркемелі ауыл шаруашылығы мүлігіне арналған қалқа, мүлік сақталатын қора, көкөніс сақталатын қойма, ұрық кептірілетін қалқа, улы химикаттар сақталатын қора, омарта шаруашылығы үйі, салалық лагерь ғимараты, спорт алаңдары, оқытушылар құрамына арналған тұрғын үй.

2-кесте – Жер учаскелерінің болжамды ауданы

Гектармен

Ғимараттың түрі	Жер учаскесінің ауданы, артық емес
500 бастап 1200 дейінгі орындықты оқушылар үйі (сарайы)	5 бастап 7 дейін
200 бастап 300 дейінгі орынды жас техниктер станциясы	2,5 бастап 3 дейін
220 орынды жас натуралистер станциясы	7 жуық

4.3.2.5 Дене шынықтыру-спорт жаттығулары жүргізілетін аймақты топтастырылған спортблогы үй-жайларының қасында орналастырып, әскери-спорттық және дене шынықтыру-спорттық жаттығулар жасалатын қосымша аймақтарға бөлу керек. Әскери-спорттық жаттығулар жасалатын қосымша аймаққа жас теңізшілерге, өрт сөндіргіштерге, шекарашыларға және т. б. арналған арнайы алаңдар мен құрылыстар, мылтық ату тирі кіреді.

4.3.2.6 Салтанатты құрылыстардың (көпшілік жұмыстар жүргізілетін аймақта) қосымша аймағы салыстырмалы түрде оқшауланған жер учаскесінде орналасып, көзге көрінетін және акустикалық өзара байланысы жақсы үш бөліктен тұру қажет: сапқа түзіп тұрушылар, жүргізушілер, құрметті қонақтар және көрермендер.

4.3.2.7 Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының спорт аймағын үйірмелік үй-жайларының (зертханалардың) терезелері жоқ жерден орналастыру керек. Доп ойындарына арналған спорт алаңдарын ғимараттардың өзге үй-жайлары терезелерінен кемінде 10 м қашықтықта орналастыру немесе арасын жасыл желектерден жасалған қорғаныспен бөлу керек.

4.3.2.8 Ойын-сауық аймағына орталық кіретін есік жақтан кіру ыңғайлы болу және ол кішкентай, орта жасты оқушылар жүгіріп ойнауға арналаған үш оқшауланған алаңнан және аттракциондардан тұру қажет.

4.3.2.9 Жас натуралистер жұмыс аймағының анағұрлым оқшауланған жер учаскесі болу және ол келесідей қосымша аймақтарға бөліну керек: ботаникалық-өсімдік шаруашылығы (белсенді емес демалыс аймағының қасында) және зоологиялық-мал шаруашылығы (шаруашылық аймақтың маңында).

4.3.2.10 Жас натуралистер станциялары ғимараттарының кешенін жобалау кезінде олардың жалпы кешенмен (көкөніс сақталатын қоймалар, қоралар, оқытушылар құрамына

арналған тұрғын үй және т. б.) байланыстырылуын ескере отырып, типті жобалардың әзірлену тәжірибесін пайдалану қажет.

4.3.2.11 Жас натуралистер станцияларының ғимараттарын ауданы 7 га жуық бөлек жер учаскесінде орналастыру керек. Оқу-тәжірибелік жер учаскесі бөлімдерінің алаңдары аймақтың топырақ-климаттық ерекшеліктеріне және осы аудандағы ауыл шаруашылығының саласына байланысты болады.

4.3.2.12 Орталық жолдың ені кемінде 3 м (көлік өту үшін) болу керек. Бөлімдер арасындағы барлық жолдардың ені 3 м, ауыспалы егіс алқаптары арасында бөлімдерде 0,6 бастап 0,8 м дейін және тәжірибелік бөліністер жерлер арасында кемінде 0,4 м болуы керек.

4.3.2.13 Жер учаскесінде «жазғы сынып» ұйымдастырылуы керек (ашық алаңда 30 м² жуық, үш жақта 15 адамға арналған отырғыштар орнатылуы керек, оқытушыға арналған үстел мен отырғышы бар төртінші жақта плакаттар, кестелер және т. б. ілуге арналған қабырға болуы керек).

4.3.2.14 Көшеттіктерді батыс пен шығысқа қарай жол берілетін 20 ° ауытқумен ұзына бойғы осі солтүстіктен оңтүстікке қарай созылған жер учаскесіне орналастыру қажет. Пленкалы жиналмалы-ашылмалы көшеттіктер қолданылған жағдайда оларды пайдалы ауданы 50 бастап 250 м² дейін, екі жақты, блокты етіп салған жөн.

4.3.2.15 Көшеттер мен жылыжайлар желдің әсерінен оқшауланған жер учаскесінің жанында болуы тиіс. Көшеттік салынатын жер учаскесінде солтүстік жақтан өсімдіктерден жасалған қоршау жасау ұсынылады (жел мен суықтан қорғау). Жер учаскесінің тегістелуі немесе оңтүстікке қарай табиғи жолмен аздап еңіс, құрғақ, топырақ сулары топырақ бетінен 1,5 м қашық болуы тиіс. Ағаштардан есептелгендегі ара-қашықтық кемінде 1 м болу керек. Қорғалған топырақтың мұндай жер учаскесінде жылыжай солтүстік бөлікте, ал көшеттіктер мен жылытылған топырақ оңтүстік бөлікте салынады.

4.3.2.16 Жылыжайларды төмендегідей жобалау ұсынылады:

а) шатыры бір еңісті - ұзындығы 9 м жуық, ені 2,5 м жуық, биіктігі 2,2 м жуық, негізі бетон;

б) шатыры екі еңісті - ұзындығы 7 м жуық, ені 4,2 м жуық, биіктігі 2,4 м, жерге 1 м және 1,75 м тереңдетілген, шатырының көлбеу бұрышы 30°, бүйір қабырғадағы ортаңғы жақтаулары ашылатын, бетон негізді;

в) жобалау тапсырмасына сәйкес.

4.3.2.17 Қорғалған топырақ жер учаскесінде су құбырымен және сорғы бөлмесімен қатар күнмен және ауамен жылытуға және су қорына арналған су тегеуірінді бак қарастыру қажет.

Әрбір көшетті бір-біріне ұзын жағымен қаратылып тізілген 1,06 м × 1,50 м құрайтын 10 калыпты жақтаулардан тұра алады. Көшетхана арасында ені кемінде 0,6 м жолдар болуы керек. Барынша мақсатқа сәйкес кемінде 400 жақтаулы көшет шаруашылығы болмақ.

4.3.2.18 Биоотынмен жылытылатын бір еңісті көшеттіктерді ленталы тәсілмен әр лентаға екі көшеттіктен, олардың арасы кемінде 0,7 м, ал ленталардың арасы 2,5 бастап 3 м дейін (көлік қозғалысына арналған жол) орналастыру қажет.

4.3.2.19 Ауыл шаруашылығы құралдарын (күрек, тырма, шелек) сақтауға арналған қораны бес бөлікке (егін шаруашылығы, көкөніс шаруашылығы, бастауыш сыныптар, гүл шаруашылығы) бөлу керек. Әрбір бөлік қасбет бойынша ең төменгі көлемде ұзындығы – 3 м, тереңдігі – 4 м болуы тиіс.

4.3.2.20 Көлемі кемінде $8 \text{ м} \times 4 \text{ м}$ ауыл шаруашылығы дақылдарын кептіруге арналған қалқаны қораға қарай салып, металл тор тарту керек. Қалқаның ішінен ауыл шаруашылығы дақылдары мен ұрықтарын кептіруге және желдетуге арналған стеллаждар орнату керек.

4.3.2.21 Көкөніс сақталатын қоймалар негізгі құрылыс нысандарынан 50 м аспайтын қашықтықта, жанғыш материалдар сақталатын қоймалардан кемінде 100 м қашықтықта орналасады.

4.3.2.22 Географиялық алаңды оқу-тәжірибелік жер учаскесінде қарастыру керек. Ол атмосфера қысымын, ауа және топырақтың жоғарғы қабатының температурасын, жауын-шашын мөлшерін, желдің бағыты мен жылдамдығын, бұлттылықты және табиғаттың маусымдық құбылыстарын бақылау аспаптарымен қамтамасыз етілуі тиіс. Аспаптар орнатылатын алаң ашық, жел мен күн тиетін жерде орналасып, аспаптар қорғалу үшін қоршалу керек.

4.3.3 Лагерлер жер учаскелерін жоспарлау шешімі

4.3.3.1 Лагерь жер учаскесі батпақты жерлерден, өнеркәсіптік кәсіпорындардан, басқа демалыс лагерлерінен немесе сауықтыру базаларынан кемінде 2 км қашықтықта орналасуы тиіс.

4.3.3.2 Лагердің тұрғын үй-жайлар мен асхана арасындағы санитариялық алшақтық 80 бастап 100 м дейін болуы керек.

4.3.3.3 Медициналық пункт лагерь орталығынан 30 бастап 80 м дейінгі аралықта қарастырылады.

4.3.3.4 Маусымдық лагерьлерді қаладан тыс аймақта, орманды алқаптар мен субөгендерінің маңайында, шуыл көздері мен атмосфера ауасының ластануынан жел тиетін жақтан, ластану көздеріне қатысты су бөгені ағысымен жоғары және санитариялық-қорғау аймағының шекарасының сақталуымен орналастырған жөн.

4.3.3.5 Лагерді таулы аймақтар мен саяжайларда орналастырған уақытта жасыл аймақ ретінде тиіп тұрған бақтар мен орманды алқаптар пайдаланылады.

4.3.3.6 Лагердің жер учаскесінің шекарасынан тұрғын үйлер орналасқан шекараға дейінгі арақашықтық кемінде 500 м болуы тиіс.

Лагерь жер учаскесі шекарасының арақашықтығы автокөлік жолдарына дейін кемінде 500 м және бақша жер учаскелеріне дейін 300 м болуы тиіс.

4.3.3.7 Лагерлерді екі шақырымнан аспайтын еңбек жасалатын жерлерден жаяу жүргіншінің қолжетімділігі шегінде немесе жарты сағаттық көліктік қолжетімділіктің шегінде орналастыру ұсынылады.

4.3.3.8 Лагерлерді елді мекендердің аумағында, олардың қастарына (1000 м дейін) немесе жеке – демалу жағдайы қолайлы орындарға жақын орналастыру қажет. Мұндайда

елді мекендердің аумағында орналасатын лагерьдің сыйымдылығы 160 орындықтан аспау қажет.

4.3.3.9 Ауыл оқушыларына арналған лагерьлерді олар тұратын жерден кемінде бір километр қашықтықта орналастыру керек.

4.3.3.10 Лагерьлер екі қабатты болып жобаланады, қолданыстағы құрылыстық жобалау нормаларына сәйкес өртке қарсы және сейсмикалық талаптар орындалған жағдайда үш қабатты ғимараттарды жобалауға болады.

4.3.3.11 Жер учаскесі құрғақ, таза, жақсы желдетілген және инсоляцияланған болуы, көгалдандырылған аумақта немесе жасыл алқапқа және суайдынына, сумен жабдықтау және электрмен жабдықтау көздеріне жақын орналастырылуы тиіс.

4.3.3.12 Сауықтыру ұйымдарында ұйықтайтын корпустардан ашық автокөлік тұрақтарына (30 орынға дейін), медициналық арнаудағы үй-жайларға, тамақтану блогына, әкімшілік-шаруашылық арнаудағы ғимараттарға дейінгі ара-қашықтық кемінде 50 м, субөгеннің жағалауына дейін кемінде 150 м (көгал аумағы кемінде 100 м), санитариялық аула қондырғыларына дейін кемінде 25 м және 50 м аспайтындай болуы тиіс.

Барлық негізгі ғимараттар өзара ені кемінде 3 м нығыз тегіс жабыны бар жаяу жүргіншілер жолдарымен байланыстырылуы керек. Серуендеу жолдарының ені кемінде 1,5 м қарастырылған.

4.3.3.13 Лагерьдің жер учаскелерін функционалдық аймақтарға бөлу керек: жер учаскесінің жалпы ауданының 30 % дейінгі жерін алып жатқан тұрғын; мәдени-тұрмыстық қызмет көрсету аймағы – 25 %, демалыс және спорт - 35 % дейін және лагерьдің саласы бойынша арнаулы аймақ - 10 % дейін.

4.3.3.14 Тұрғын үй тобының сәулет-жоспарлау шешімдерінде міндетті түрде тұрғын ұяшықтарды: оқушыларға арналған екі жатын бөлме (15 адамнан 20 адамға дейін – жарты отряд) және тәрбиелеуші педагогтың бір бөлмесі оқшаулау ұсынылады.

4.3.3.15 Балаларға арналған сауықтыру лагерьлерін анағұрлым қолайлы жеке жер учаскелеріне, орман алабы мен субөгендерінің қасына орналастырып, ересектерге арналған мекемелерден ені 100 м жасыл желектерден жасалған жолақпен оқшаулап, қоршану керек.

Басым желдің күші 5 м/сек аудандарда сауықтыру лагерьлерінің жер учаскелерінің ені кемінде 50 м болатын биік ағаштар мен бұталардан жасалған жолақпен қорғалады. Лагерь жер учаскесінде көлік жақындай алатын ыңғайлы жолдар болу керек.

4.3.3.16 Лагерьді орналастыру үшін білім беру мекемелерінің, қала сыртындағы стационарлық демалыс мекемелері мен балаларды сауықтыру мекемелері, жатақханалар, мектеп-интернаттар, шипажайлар және санитариялық-эпидемиологиялық талаптарға сай келетін басқа да үй-жайлар пайдаланылуы мүмкін.

4.3.3.17 Жалпы білім беру мектеппен бірге бір кешенде құрылатын лагерьдегі әртүрлі мақсаттағы құрылыстар мен алаңдардың құрамын мектеп аумағында орналасқан құрылыстар мен алаңдарды ескере отырып, орынды анықтау қажет.

4.3.3.18 Лагерьдегі негізгі құрылыс нысандары орналасқан жер учаскесінде дене шынықтыру-сауықтыру мекемелері қарастырылады. Олардың арасына лагерьлердің барлық түрлері үшін міндетті және қосымша болып жобаланатын құрылыстар мен

аландар кіреді. Бұлардың құрылысы жергілікті жағдайларды, лагерь түрін, дене шынықтыру-сауықтыру жаттығуларын ескере отырып, есептерге сәйкес қарастырылады.

4.3.3.19 Балаларға арналған сауықтыру лагерьлерін қасындағы саябақтар мен орман парктерін пайдалануға мүмкіншілік болатын таулы аймақтар мен саяжай орналасқан аймақтарға орналастырған уақытта жер учаскесі ауданы 25 % аспайтындай кішірейтіледі.

4.3.3.20 Лагерь жер учаскесінің ауданын келесі есеппен қабылдау қажет:

а) сыйымдылығы 400 және одан артық орындық болғанда, кемінде 200 м²/адам;

б) сыйымдылығы 240 дейін орындық болғанда, кемінде 250 м²/адам.

4.3.3.21 Спорттық аймақ жинақы жобаланып, тұрғын ғимараттардан арасы жасыл жолақпен бөлінуі керек. Жер учаскесі ауданының нормасы бір орынға кемінде 20 м² құрайды.

4.3.3.22 Лагерь аумағында демалыс аймағы және (немесе) спорттық аймақ болмаған жағдайда лагерьдің қасында орналасқан мәдениет және демалыс саябақтарын, жасыл алқаптарды, бассейндерді, спорттық құрылыс нысандарын пайдалануға жол беріледі.

4.3.3.23 Лагерь аумағының қасында автокөліктер мен велосипедтерге арналған тұрақты қарастыру қажет.

4.3.3.24 Еңбекке оқыту аландарының жалпы ауданы кемінде 1200 м² болуы тиіс.

4.3.3.25 Негізгі аймақтар ені кемінде 25 метр жасыл желектер жолағымен бөлінуі тиіс. Шаруашылық аймақ балалар үшін қол жетімсіз және қоршалған болуы керек.

Жер учаскесін негізгі құрылыс нысандарына қатысты жел тиетін жақтан орналастыру қажет. Қызмет көрсететін қызметкерлердің тұрғын ғимараттары орналасқан жер учаскесі негізгі құрылыс нысандары жер учаскесінен бөлек бөлінуі тиіс.

4.3.3.26 Лагерлерді жобалаған кезде қолайлы микроклиматты қамтамасыз ететін әрбір функционалдық аймақтан жасыл көшеттер қарастыру ұсынылады.

4.3.3.27 Лагерлердің барлық түрлерінде саяси-бұқаралық, мәдени-бұқаралық, спорттық және шаруашылық арнаудағы аландарды, сондай-ақ жобалауға арнайы тапсырма бойынша еңбекке оқыту аландарын қарастырған дұрыс.

4.3.3.28 Лагерлердің барлық түрлерінде саяси-бұқаралық арнаудағы аландардың құрамында бұқаралық іс-шараларына (алау, би және т. б.) арналып жарақталған жалпы лагерьлік алаңқай мен алаңның жасалуын қарастыру ұсынылады.

4.3.3.29 Сыйымдылығы 120 бастап 400 дейінгі орынды маусымдық лагерьлер мен жыл бойы жұмыс істейтін лагерьлерде үсті жабық әмбебап эстрада алаңы, кинопроекция бөлмесін, эстрадағы үй-жай, эстрадалық көрсетілімдердің қатысушыларына арналған үй-жай, жиһаз бен бутафория сақталатын бөлмені жасаған орынды.

4.3.3.30 Барлық лагерьлерде мәдени-бұқаралық арнаудағы аландардың құрамында ойындарға, көрмелер мен шығармашылыққа арналған аландарды қарастыруға болады.

4.3.3.31 Профильді палаткалы лагерьлер орналасқан аумақтарға төмендегідей талаптар қойылады:

а) профильді палаткалы лагерьлер (тұрақтар) электр қуатын тарату желілерінен 100 м, I, II, III санаттағы автокөлік жолдарынан 500 м, IV санаттағы автокөлік жолдарынан 200 м жақындатылмай орналастырылады;

б) профильді палаткалы лагерьдің аумағы құрғақ, еріген қар, жанбыр суы мен тасқын су баспаған, жер бедері тегіс және жауын-шашын суы ағатын құрылыс болуы тиіс;

в) туристік-аймақтық, экологиялық-биологиялық, спорттық-сауықтыру профильді палаткалы лагерьлерін елді мекеннің немесе сауықтыру ұйымының қасында орманды аймақта орналастырған (тұрақ ұйымдастырған) оңтайлы болады. Егер ауыз су көзі болмаса, ыдыстарға құйылған әкелінетін ауыз су немесе өнеркәсіптік өндірістегі ауыз су пайдаланылуы мүмкін.

4.3.3.32 Сауықтыру ұйымдарындағы су нысандарының рекреация аймақтары желден қорғалған жерлерге, оңтүстікке, оңтүстік шығысқа немесе оңтүстік батысқа қаратылып орнатылады. Жағажай аумағы мұқият нивелирленіп, қоқыстар мен тастардан тазартылуы тиіс. Жағажайларды сазбалшықты және көркейтілмеген жер учаскелеріне орналастыруға жол берілмейді. Суға түсетін жердегі жағажай мен жағалау жайпақ, шұңқырларсыз, жарларсыз, су өсімдіктері өспеген болуы тиіс.

4.3.3.33 Жағажай порттардан, шлюздерден, гидроэлектростанцияларынан, ағын сулар төмен ағылатын жерлерден, қоныстар мен мал су ішетін суаттардан және басқа да ластану көздерінен алшақ оқшауланған жер учаскесінде орналастырылады немесе аталған ластану көздерінен жоғары кемінде 500 м қашықтықта орналасады.

4.3.3.34 Субөгеннің түбі құмды, балдырлар, тырбиған ағаштар өспеген, үшкір тастар жоқ болуы тиіс. Субөгеннің балалар шомылатын жерінің тереңдігі – 0,7 бастап 1,3 м дейін болуы керек.

4.3.3.35 Жағажай күннен қорғалатын қалқалармен, жататын орындармен және отырғыштармен жабдықталуы керек.

Жағажайдың бір орынға арналған ең шағын ауданы кемінде 4 м², жағажайдағы орын саны сауықтыру ұйымындағы балалар санының 50 % құрайды деп қарастырылады.

4.3.3.36 Жағажайларды балалардың жасына қарай ойын құрылғыларымен, сондай-ақ процедуралардың қабылдануын мөлшерлеу үшін соляриймен, аэрариялармен жабдықтау қажет. Солярийлер мен аэрариялардағы орын саны жалпы мөлшердің 50 % аспауы керек. Солярийлер мен аэрариялардың ауданы 1 орынға 2,5 бастап 3 м² дейінгі есеппен қабылданады.

4.3.3.37 Жағажай ауданына әрқайсысының арасы 40 м аспайтын қоқыс салуға арналған урналар орнатылады.

4.4 Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының сәулет-жоспарлау шешімдері

4.4.1 Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының ғимаратын жобалауға арналған жалпы параметрлер

4.4.1.1 Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының көлемдік-жоспарлық шешімдерін төмендегі ережелердің ескерілуімен қабылдау қажет: а) мекеме түрінің және ғимарат типінің функционалдық-типологиялық құрылымына қойылатын талаптар (құрылыс кезеңділігін ескере келе); конструктивті шешімдер; ауданның табиғи-климаттық және құрылыс шарттары; нақты жер учаскесінің шарттары (жеке немесе тәжірибелік құрылыс кезінде); нысанның маңыздылығын және оның қала құрылыстық рөлін ескере отырып, сәулет-көркемдік ерекшелігі.

4.4.1.2 Ғимараттарды жылы өткелдермен біріктіруге жол беріледі. IV климаттық ауданда орналасқан ғимараттар үшін жылытылатын өтпелер орналастыру талап етілмейді.

4.4.1.3 Мектептен тыс мекемелердің ғимараттарын биіктігін төрт қабаттан асырмай жобалау қажет.

4.4.1.4 Мектептен тыс мекемелердің негізгі және қосымша үй-жайларының аудан көлемі қосымша білім бағдарламаларының іске асырылуына, бір жолғы сыйымдылыққа, оқыту процессінің технологиясына, инженерлік-техникалық жабдықталуға, қажетті жиһазбен жарақталуға байланысты осы ережелер жинағының талаптарына сәйкес қабылданады.

4.4.1.5 Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының жер үстіндегі қабаттарының биіктігі кемінде 3,3 м (еденнен жоғарыдағы қабаттың еденіне дейін) болуы тиіс. Спорт және көрермендер залының, бұқаралық іс-шаралар залының, жүзу бассейнінің, хореография және дәрісхана залдарының биіктігі қоғамдық ғимараттар мен құрылыстарды жобалауға арналған нормативтік-техникалық құжаттарға сәйкес қабылдануы қажет.

4.4.1.6 Оқу үй-жайларының терезелерін оңтүстікке, оңтүстік шығысқа және шығысқа қарату керек. Сызу, сурет сабақтары өткізілетін бөлмелердің, сондай-ақ асүй бөлмесінің терезелері солтүстікке, солтүстік шығысқа және солтүстік батысқа, есептеуіш техника бөлмесінің терезесі солтүстікке, солтүстік шығысқа қаратылады.

4.4.1.7 Рекреациялық болып табылмайтын дәліздердің, дәретханалардың, қабылдау бөлмелері мен киінетін бөлмелердің, сондай-ақ күн жарығынсыз жобалауға рұқсат етілген барлық үй-жайлардың қабырғаларына әйнектелген қалқандарды немесе фрамугтарды орнату арқылы екінші жарықпен жарықтандыруға болады.

4.4.1.8 Балалармен жұмыс істеуге арналған барлық үйірмелік үй-жайларда, сондай-ақ әдістемелік және әкімшілік үй-жайларда ҚР ЕЖ 2.04-104 сәйкес табиғи жарықтың түсуі қарастырылуы қажет.

Табиғи жарықтың түсірілуінсіз қойма, тұрмыстық үй-жайларды, құрал-саймандар, керек-жарақтар сақталатын, жуынатын үй-жайларды, душтарды, дәретхананы, радиотораптарды, кино-фотозертханаларды, кітаптар сақталатын, бойлер орналасатын, су құбыры мен канализация сорғысы орналасатын үй-жайларды, желдету және ауа кондиционерлеу камераларын, дезинфекциялау құралдары дайындалатын үй-жайларды, ғимараттың инженерлік және технологиялық жабдықтары орнатылатын үй-жайларды табиғи жарықсыз жобалауға жол беріледі.

4.4.1.9 Мекемелердің жертөле қабатына келесі үй-жайларды орналастыруға жол беріледі: әкімшілік үй-жайлар, кір жуатын бөлме, қойма және өндірістік үй-жайлар, машиналы қондырғылары бар тоңазытқыш камералары, азық-түлік блогы, киім сақтайтын, қызметкерлер демалатын үй-жайлар, душтар, дәретханалар.

4.4.2 Ғимараттардың құрылымы, функционалдық-жоспарлау үй-жайлары топтарының өзара байланысы және олардың жер учаскесімен байланысы

4.4.2.1 Оқушылар сарайларының ғимараттары төрт функционалдық-жоспарлау үй-жайлар тобына бөлінеді:

а) бұқаралық-әдістемелік жұмыс үй-жайларының I тобы бұқаралық жұмыс, көрермендер залы, саяси-бұқаралық және аймақтық-туристік, әдістемелік жұмыс үй-жайлары тобын біріктіреді (саяси-бұқаралық және аймақтық-туристік клубтар тобынсыз бола алады);

б) клуб-үйірме жұмысы үй-жайларының II тобы эстетикалық тәрбиеге, техникалық және ғылыми шығармашылық, жас натуралистер жұмысының үй-жайлар тобын біріктіреді (саяси-бұқаралық және аймақтық-туристік клубтар тобын қамти алады);

в) дене шынықтыру-спорттық ғимараттарға арналған үй-жайлардың III тобы.

4.4.2.2 Үй-жайлар ауданының болжамды құрамы мен жас натуралистер станциясының типті ғимаратының құрылыс көлемі В қосымшасында келтірілген.

4.4.2.3 Функционалдық-жоспарлау үй-жайлары тобы, олардың аудандары мен оқушылар сарайлары ғимараттарының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының және жер учаскесіндегі құрылыстардың аудандарын Б бастап М дейінгі қосымшаларға сәйкес қабылдау қажет.

4.4.2.4 Үй-жайларды қабаттар бойынша орналастырған кезде, олардың функционалдық мақсатын, жер учаскелерімен байланысу дәрежесін ескеру қажет:

а) мүсін, керамика шеберханасын (жер учаскелеріндегі қосалқы үй-жайда сақталған материалдарды пайдалануға байланысты) учаскеге шығатын жері бар бірінші қабатта орналастыру керек;

б) бірінші қабатқа әскери-спорттық сабақтарға арналған үй-жайды, ірі габариттік немесе станок қондырғыларымен жұмыс істейтін техникалық шығармашылық үй-жайын, фортепьянодан жеке сабақ оқитын бөлмелерді, ойын-сауық шараларын өткізуге арналған залдарды, дәрігер бөлмесін, асхана мен буфетті орналастырған дұрыс;

в) химия-техникалық, астрономиялық (обсерваториямен) зертханаларды, үрмелі аспаптар сабағына арналған үй-жайларды соңғы қабатқа орналастыру керек; жоғарғы жарықтандыруды ұйымдастыру кезінде көркемсурет шеберханасын жоғарғы қабатқа орналастыру ұсынылады;

г) үй-жайдағы барлық ғылыми-техникалық шығармашылық топтың жер учаскесінің спорттық аймаққа шығатын жерден басқа, картинг үй-жайында машина шығатын арнайы қосымша жер болуы тиіс.

4.4.2.5 Ағаш өңдеу шеберханалары мен металл мен ағаш өңдейтін жинақталымды шеберханалардан тұратын мекемелердің ғимараттарында сыртқа шығатын (жылытылған тамбур арқылы) немесе басқа арнаудағы кабинеттердің есіктері жоқ шеберханаларға тиіп тұрған дәліз арқылы қосымша есікті қарастыру қажет.

4.4.2.6 Оқушылар сарайларының ғимараттарында (700 орындықты көрермендер залы бар ғимараттардан басқа) ең көп дегенде екі кіру топтарын қарастыру керек: беруі – бұқаралық-әдістемелік және клуб-үйірме жұмысы үй-жайлар тобына арналған, екіншісі – дене шынықтыру-спорт жаттығулары үй-жайлар тобына арналған.

4.4.2.7 700 орыннан артық көрермендер залы бар оқушылар сарайларының ғимараттарында үш кіру тобы қарастырылуы керек:

а) бұқаралық-әдістемелік жұмыстар;

б) клуб-үйірме жұмыстары;

в) дене шынықтыру-спорт жаттығулары.

Ғимараттың жоспарлау шешімі үй-жайлардың кіру тобымен арада байланысты, сондай-ақ келесі үй-жайлар тобының дербес пайдаланылуын қамтамасыз етуі тиіс: көрермендер залы, бұқаралық-әдістемелік және клуб-үйірме жұмыстары, дене шынықтыру-спорттық жаттығулар, сондай-ақ әкімшілік-шаруашылық үй-жайлар топтары.

4.4.2.8 Сахнаға қызмет көрсететін үй-жайларда, техникалық және ғылыми шығармашылық, сондай-ақ дене шынықтыру-спорттық жаттығулар үй-жайлар тобынан тиісті жер учаскесі аймақтарына шығатын есіктер қарастыру қажет.

Оқушылар сарайларындағы бұқаралық іс-шаралар кезінде әртістік ретінде пайдаланылатын сахна өнері үй-жайларының сахнасымен ыңғайлы байланысты, сондай-ақ бірінші қабатта қажетті инсоляцияның ескерілуімен юннат саласындағы зертханалардың орналастырылуына қарастыру қажет.

4.4.2.9 Жас техниктер және жас натуралистер станцияларының ғимараттарында үй-жайлардың бір кіру тобын қарастыру қажет. Ғимараттардың жоспарлау шешімі барлық үй-жайлардың кіру тобымен ыңғайлы байланысуын қамтамасыз ету қажет.

4.4.2.10 Жас техниктер станцияларының ғимараттарында өзгелерден тәуелсіз келесі үй-жайлар тобының: бастауыш сынып оқушылары, конструктор-рационализаторлар, ғылыми қоғамдар, спорттың техникалық түрлеріне арналған үй-жайлар үшін пайдаланылуын қарастыру керек. Ғимараттың жоспарлау және конструктивтік шешімі спорттың техникалық түрлеріне арналған үй-жайлар блогының тиісті дыбыс оқшаулауын және оның гаражбен және тиісті жер учаскесі аймағымен ыңғайлы байланысуын қамтамасыз ету қажет (спорттың техникалық түрлеріне арналған үй-жайлар блогы мен гараж бөлек тұрған ғимаратқа біріктірілуі мүмкін). Ғылыми қоғамдар үй-жайлары тобында жер учаскесінің тиісті бөлімімен ыңғайлы байланыс қарастырылуы керек.

4.4.2.11 Жас натуралистер станциялары ғимараттарында зертханалардың жер учаскесінің жекелеген бөлімдерімен және құрылыс орындарымен: зоология және мал шаруашылығы зертханасымен, мал шаруашылығы павильонымен және жер учаскесімен байланысуын; ауыл шаруашылығы механизациясы зертханасының гаражбен және жер учаскесімен; егіс шаруашылығы мен көкөніс шаруашылығы, гүл шаруашылығы және бақша шаруашылығы зертханасының жылыжайлармен және жер учаскесімен; агрономия және топырақтану және бастауыш сынып зертханаларының жер учаскесімен байланысуын қарастыру керек. Салалап лагерь ғимараты лагерь аймағымен (жер учаскесімен) байланысуы керек.

4.4.3 Клуб-үйірме үй-жайлары

4.4.3.1 Оқушылар сарайының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының клуб-үйірмелік жұмысының түрлері мен негізгі бағыттары олар орналасқан мекеменің түрімен және ғимарат типімен анықталады.

4.4.3.2 Үйірме үй-жайларына жалпы білім беру мектептерінің оқу үй-жайларына қойылатын гигиеналық талаптарды (жарықтандырылу, ауа және температуралық режимдер және т. б.) қою қажет. Осыған байланысты бір оқушының үйірме үй-жайында болу уақыты (1,5 бастап 2 сағ. дейін) бір оқушының сыныпта немесе кабинетте болу уақытынан (45 мин) асады.

4.4.3.3 Әр бөлімде (ұйымдастырылу құрылымына байланысты) бөлім жетекшісіне арналған ауданы кемінде 12 м² үй-жай қарастырылуы керек.

4.4.3.4 Жас натуралисте жұмыстарына арналған үй-жайларды орналастырған уақытта келесі талаптарды ескеру қажет:

- а) үй-жайдың бағыты ҚР ЕЖ 3.02-111 талаптарына сай келуі керек;
- б) егін шаруашылығы мен көкөніс шаруашылығы, гүл шаруашылығы мен бақша шаруашылығы үй-жайларының тобы жылы өткел арқылы оқу жылыжайларымен ыңғайлы байланыста болуы керек;
- в) зоология және мал шаруашылығы зертханалары мал шаруашылығы павильонымен ыңғайлы байланыста болуы керек.

4.4.3.5 Көркем шығармашылық үй-жайлары тобы қосымша келесі топтарға бөлінеді: сахна өнері (қуыршақ театры студиясы және әдеби-драма студиясы), сурет салу және қолданбалы өнер, кинофотоөнері. Сахна өнері үй-жайлары концерттер мен спектакльдер кезінде әртістік ретінде пайдаланыла алатындықтан, оларды ыңғайлы және мүмкіндігінше көрермендер залы сахнасымен қысқа байланыста орналастыру керек.

4.4.3.6 Бұқаралық жұмысқа арналған үй-жайлар мен үйірме үй-жайларын жабдықтаған уақытта интерактивті жабдықтарды қарастыру қажет:

- а) интерактивті құрылғы (интерактивті тақта);
- б) проектор (ұзын фокусты немесе қысқа фокусты).

4.4.4 Бұқаралық жұмысқа арналған үй-жайлар

4.4.4.1 Бұқаралық-әдістемелік жұмысқа арналған үй-жайлар 3-кестеде келтірілген.

Ауқымды көпшілікке арналған іс-шаралар кезінде көрермендер залының ауданын ұлғайту үшін олардың жанына ойын залын (үстел үстінде ойналатын ойындар) орналастырған және жылжымалы арақабырғаның көмегімен бөлген орынды.

4.4.4.2 Көрермендер залын жобалаған уақытта оның көптеген қызметтерді атқаратынын (конференцзал, театралдық-концерттік және кинозал) ескеру қажет. Сол себепті оның оқушылар сарайында орналасуы және вестибюльмен байланысуы (залдың вестибюль арқылы толтырылу және босатылу мүмкіншілігі) мұнда көпшілікке арналған іс-шаралардың бұқаралық-әдістемелік жұмыстар, оның ішінде бұқаралық іс-шаралар жүргізілетін қалған үй-жайлардың жұмысына кедергі келтірмейтіндей өткізілуін қамтамасыз ету қажет.

4.4.4.3 Үй-жайдың қызмет көрсететін сахна жағынан сахна планшетіне шығатын екі шығатын жер қарастырылуы қажет.

4.4.4.4 Оқушылар сарайлары залдарындағы үй-жайлар ауданының нормаларын 4-кестеге сәйкес қабылдау қажет.

4.4.4.5 Ойын залының (үстел үстінде ойналатын ойындар) орналасқан жері осы үй-жайлардың бұқаралық іс-шараларға арналған залмен немесе вестибюльмен (ауқымды іс-шаралар кезінде ауданды ұлғайту мақсатында) бірге де, бұқаралық-әдістемелік жұмыстар жүргізілетін өзге үй-жайлардан бөлек те пайдаланылуын қамтамасыз ету қажет.

Ойын залы бірінші қабатта орналасқан жағдайда жаз мезгілінде жапсарланып салынған террасаның есебінен үлкейтілуін көздеу керек.

3-кесте - Оқушылар сарайларында, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларында бұқаралық жұмыстарды өткізуге арналған үй-жайлар

Үй-жай	Мекеме		
	оқушылар сарайы	жас техниктер станциялары	жас натуралистер станциялары
1 Бұқаралық жұмысқа арналған:			
- бұқаралық іс-шаралар өткізілетін зал	+	-	-
- ойын залы (үстел үстінде ойналатын ойындар)	+	-	-
- қоғамдық-саяси және тарихи-аймақтық мұражайлар мен көрмелер үй-жайлары	+	-	-
- оқушылар шығармашылығына арналған көрмелер залы	+	+	-
- қызықты техника залы	-	+	-
- кинодәріс залы	+	+	+
2 Көрермендер залы	+	-	+
3 Акт залы	-	-	+
Ескертпе - «+» белгісімен қарастырылып отырған мекемелерде үй-жайлардың бар екендігі белгіленген.			

4.4.4.6 Көрмелер мен мұражайлардың үй-жайлары бұқаралық жұмыстар жүргізілетін үй-жайлар тобына кіретін үй-жайлардың функционалдық-жоспарлау қосымша тобын құру керек. Олардың орналасуы мен өзара байланысуы келушілердің (экскурсантардың, қонақтардың) ыңғайлы қозғалысын, сондай-ақ бұқаралық жұмыстар жүргізілетін үй-жайларға тәуелсіз пайдаланылуын қамтамасыз ету қажет. Үй-жайлардың мұндай қосымша тобын қоғамдық-саяси жұмыс кезінде бірге пайдалану үшін бұқаралық жұмыстар жүргізілетін үй-жайлармен біріктіру, сонымен қатар оның әдістемелік жұмыс үй-жайларының тобымен байланысуын көздеу керек.

4.4.4.7 3-кестеде көрсетілген кинодәріс, көрме және қызықты техника залдары бұқаралық арнауғағы үй-жайлардың біртұтас тобын құруы тиіс.

Кинодәріс залы мен қызықты техника залының үй-жайларын оларға ауданы кемінде 36 м² бір киноаппарат бөлмесі қызмет көрсететінін ескере келе, қатар орналастыру ұсынылады.

4.4.4.8 Қабырғалардың периметрімен, сондай-ақ көрермендер (акт) залының, бұқаралық шаралар мен қызықты техника залының төбесінің астынан жеңіл декоративтік және мерекелік безендірулерді бекітуге, ауыспалы көрмелерге және т. б. арналған құрылғыларды қарастыру қажет. Бұған қоса, ойын қондырғылары мен аттракциондарды қосу үшін жеткілікті болатын электр розеткаларды қарастыру керек.

4-кесте - Оқушылар сарайларының залдары үй-жайлары аудандарының нормалары

Үй-жай	Ауданы, м ² , кем емес
Көрермендер залы	көрермендер залындағы 1 орынға 0,75
Бұқаралық іс-шаралар залы	көрермендер залындағы 1 орынға 0,65
Сауық ұйымдастырушысының бөлмесі	10 бастап 18 дейін
Құрал-жабдықтар қоймасы	қойманың ауданы кемінде 10 болғанда көрермендер залындағы 1 орынға 0,02

4.4.5 Дене шынықтыру-спорттық жаттығуларға арналған үй-жайлар

4.4.5.1 Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының дене шынықтыру-спорттық жаттығуларға арналған үй-жайлары 5-кестеде көрсетілген.

4.4.5.2 Спорт залының ауданы бір оқушыға кемінде 4 м² болуы тиіс. Еден ағаш болу немесе арнайы жабынмен қапталған болуы керек. Еденнің беті тегіс, тесіктерсіз және ақауларсыз болуы тиіс. Залдың қабырғаларында томпиған жерлер, карниздер болмауы керек. Батареялар терезелердің астындағы қуыстарда орналасып, торшамен жабылады не болмаса еденнен кемінде 2,4 м биіктікке орналастырылады. Терезелер мен жарық түсіру аспаптарында бөгейтін құрылғылар қарастырылуы керек.

5-кесте - Дене шынықтыру-спорттық жаттығуларға арналған үй-жайлар

Үй-жай	Мекеме		
	оқушылар сарайы	жас техниктер станциялары	жас натуралистер станциялары
Спорт залы 30 м × 18 м немесе 36 м × 18 м немесе 42 м × 24 м	+	-	-
Ванналары бар жүзу бассейні	+	-	-
Салалық лагерь аймағындағы спорт алаңдары*	-	+	+
* Жалпы білім беру мектептеріне арналған спорт ядросына ұқсастырып жобалауға болады. Ескертпе - «+» белгісімен осы үй-жайлардың қарастырылып отырған мекемелерде болуы белгіленген.			

4.4.5.3 Нақты бір елді мекендегі спорт түрінің мамандануына байланысты оқушылар сарайының спорт залының арнауы мен көлемін анықтау үшін арналған есептік параметрлерді, сондай-ақ олардың біржолғы өткізу қабілетін 6-кестеге сәйкес қабылдау қажет.

4.4.5.4 Құрылыстар мен бассейн үй-жайларының өзара орналасуы оқушылардың келесі кезектілікпен қозғалуын қамтамасыз ету қажет: сырт киім шешетін орны бар вестибюль және тіркеу орны – киім ауыстыруға арналған үй-жай – дайындық сабақтарына арналған зал – киім ауыстыруға арналған үй-жай – душ – өтпелі аяқты душ - ванна, ваннадан қайтқан жолда: душ – киім ауыстыруға арналған үй-жай.

Ескертпе - 7 бастап 14 жасқа дейінгі балаларды жүзуге үйретуге арналған ваннаны негізгі ваннадан оқшаулап орналастыру қажет.

4.4.5.5 Жарақат алуға жол бермеу үшін күреске арналған залда қабырғаларға кемінде 2 м жеткізілемей төселетін жұмсақ кілем болуы керек. Мұндай бос жерді ұйымдастыру мүмкін болмаған жағдайда қабырғаларға кемінде 1,5 м биіктікке мата қапталуы керек.

4.4.5.6 Спорт залдары жанындағы киім ауыстыруға арналған үй-жайлар шкафттармен немесе киім ілетін киім ілгіштермен жабдықталады.

6-кесте – Оқушылар сарайындағы спорт залды таңдау үшін ең төменгі есептік параметр

Метрмен

Сыртқа	Спорт түрлері бойынша мақсаты	Құрылыс көлемі		Тік өткі	Залдың жанындағы құралдар көлемі		
1 Орташа	- баскетбол, волейбол, қол добы 7 : 7, теннис және басқа да спорттық ойындар үшін	36 × 18	8	48	4,7	4	2,7
	- гимнастика (көркем, спорттық) және акробатика үшін	36 × 18	6	78	3	2	2,7
	- спорттық ойындар, гимнастика (көркем, спорт) және акробатика үшін	36 × 18	8	78	18 × 4 немесе 12 × 6		2,7
2 Шағын	- баскетбол мен волейбол үшін	30 × 18	7	40	4	0,5	2,7
	- гимнастика (көркем, спорттық) және акробатика үшін	30 × 18	6	64	6	4	2,7
	- баскетбол, волейбол, гимнастика (көркем және спорттық) және акробатика үшін	30 × 18	7	64	12 × 4 немесе 9 × 6		2,7

4.4.6 Әкімшілік-шаруашылық мақсаттағы және қызмет көрсету үй-жайлары

4.4.6.1 Әкімшілік-шаруашылық арнаудағы үй-жайларының ауданы мен құрамы мекеменің түріне және ғимараттың типіне байланысты Б бастап М дейінгі қосымшаларға сәйкес қабылданады.

4.4.6.2 Бір кіру тобы бар сыйымдылығы 500 орынды оқушылар сарайы ғимараттарында (дене шынықтыру-спорт жаттығулары тобына кіретін есікті санамағанда) дербес пайдаланған уақытта көрермендер залына қызмет көрсету үшін киім ауыстыратын орны бар вестибюльдің бөлек бөліну мүмкіндігін қарастыру керек.

Сыйымдылығы 500 орыннан аспайтын оқушылар сарайларының ғимараттарында вестибюль мен шығармашылық көрмелері вестибюль – көрменің бір үй-жайына біріктірілуі мүмкін.

4.4.6.3 Оқушылар сарайларындағы, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларындағы киім ауыстыратын бөлмелері мен дәретханалары бар вестибюльдің ауданы залдағы келушілердің қосымша құрамды ескере отырып есептеледі:

а) кинодәріс, қызықты техника және бұқаралық іс-шаралар: бұқаралық іс-шаралар залының сыйымдылығы бір келушіге кемінде $1,5 \text{ м}^2$ есеппен анықталады (көрермендер залына тәуелсіз іс-шаралар кезінде). Нысанның акт залы аудан нормасы бір орынға кемінде $0,6 \text{ м}^2$ болған уақытта, оқушылар мен тәрбиеленушілердің жалпы санының 30 % бір уақытта қатар орналасу мүмкіндігін қамтамасыз етеді;

б) қызықты техника – 40 орыннан асырмай (бір класс немесе ұзартылған күннің екі тобы).

4.4.6.4 Үй-жайлардың кіру тобын және 500 орындықтан артық оқушылар сарайларындағы коммуникацияларды бақылау үшін телевизиялық бақылау (бейнебақылау) қызметін қарастыру қажет.

4.4.6.5 Көрермендер залы үшін қызмет көрсетілетін кім сақтайтын орын, үй-жайлардың қалған топтары үшін оқшауланған үй-жайда орналасатын және кезекшінің бақылауымен жұмыс істейтін, қызметті әркім өзіне-өзі көрсететін киім сақтайтын орын қарастыру қажет.

4.4.6.6 Қызмет көрсетілетін гардеробтағы бөгеттің ұзындығы 50 орынға 1 м аспайтын есеппен қабылданады.

Бөгет алдындағы еркін өту өткелінің ені кемінде 2,5 м (бөгеттен қабырғаға дейін немесе қалқанға дейін) және екі қатар тұрған бөгеттің арасы 5 м болуы тиіс.

4.4.6.7 Санитариялық аспаптардың саны ғимараттың 100 % сыйымдылығына - тамашалау-бұқаралық үй-жайлар тобы үшін – клубты ғимараттарға арналған нормативтер бойынша, клуб-үйірме және әдістемелік үй-жайлар тобы үшін – мектеп ғимараттарына арналған нормативтер бойынша есептеледі.

Қыздар мен ұлдардың саны шартты түрде бірдей алынады.

4.4.6.8 Дәретханалардағы ашық кабиналардың арасы еденге 0,2 м тимей тұратын қалқалармен – биіктігі кемінде 1,8 м (еденнен) экрандармен бөлінуі тиіс. Кабиналардың көлемі кемінде $0,8 \text{ м} \times 1 \text{ м}$ болуы тиіс.

Дәретханалар кабиналары мен қарама-қарсы қабырғаның арасындағы өтетін жолдың ені кемінде:

- а) писсуарлар болмағанда - кемінде 1,1 м;
б) писсуарлар болғанда - кемінде 1,8 м болуы тиіс.

Жеке қол жуғыштардың шөлмектері арасындағы арақашықтық кемінде 0,6 м болуы тиіс.

Қол жуғыштардың шұңғылшаларының биіктігі 0,6 бастап 0,7 м дейін болу керек.

Қол жуғыштар мен қабырғаның арасындағы өтетін жолдың ені кемінде 1,1 м, қол жуғыштардың екі қатарының арасында кемінде 1,6 м болуы тиіс.

4.4.6.9 Нысандардың дәретханаларына қол жуғыш шұңғылшалар, электр сүлгі немесе бір жолға пайдаланылатын гигиеналық сүлгі, сұйық сабын дозаторлары, қоқыс тастайтын жәшіктер орнатылады.

4.4.6.10 Раковиналар мен басқа да санитариялық-техникалық аспаптар, сондай-ақ пайдаланылғанда қабырға су болы мүмкін жабдықтар орналасқан жерлерге еденнен кемінде 1,8 м биіктікке және жабдықтар мен аспаптардың әр жағынан кемінде 20 см енге глазурлі плиткамен гидрооқшаулау қарастырылады.

4.4.6.11 Ғимараттардың ішіндегі қыздарға арналған дәретханалардың ауданы қыс мезгілінде киім сақтайтын орынның ескерілуімен анықталады. Қызмет әртүрлі жастағы адамдарға (оқушылардан бастап, ересек адамдарға дейін) қызмет көрсетілетінін ескере отырып, кабиналардың 50 % жабық типті (педагогтар мен қызметкерлерге қызмет көрсететін) және 50 % ашық типті (еденде орналасқан унитаздармен жабдықталған) етіп қарастыру керек.

4.4.6.12 Кіру, қызмет көрсету және шаруашылық үй-жайлардың ауданын анықтау үшін есептік нормативтер 7-кестеге сәйкес қабылдануы тиіс.

Лагерьдегі үй-жайдың 40 және 80 қысқарған құрамында шаруашылық шағын топтар: таза және кір киімдер қоятын бөлме, шеберхана үй-жайы мен құрал-жабдықтар қоймасы аз болады.

4.4.6.13 Тұрақты жұмыс істейтін буфет сыйымдылығы 800 орыннан артық оқушылар сарайларының ғимараттарында қарастырылады.

7-кесте – Кіру, қызмет көрсету және шаруашылық үй-жайларға арналған есептік нормативтер

Үй-жайлар	Есептік норматив, м ² , кем емес	Есептік бірлік
Вестибюль:		
- вестибюль – көрме	0,4	Ғимаратта 1 орынға
- вестибюль	0,2	Ғимаратта 1 орынға
- вестибюль (көрермендер залына арналған вестибюль аймағы)	0,3	1 көрермен орнына
Буфет:		
- мезгілдік қолданыстағы	36 кем емес	Ғимаратта
- тұрақты жұмыс істейтін	2	1 отыратын орынға

**7-кесте – Кіру, қызмет көрсету және шаруашылық үй-жайларға арналған
есептік нормативтер (жалғасы)**

Үй-жайлар	Есептік норматив, м ² , кем емес	Есептік бірлік
Оқушыларға арналған дәретханалар - қыздар	0,10	20 қызға 1 унитаз, 30 қызға 1 қол жуғыш
- ұлдар дәретханасы	0,10	1 унитаз, 0,5 писсуар, 30 ұлға 1 қол жуғыш
Қызметкерлерге арналған дәретханалар мен жуынатын орындар (жеке)	3	1 унитаз, 1 қол жуғыш
үй-жайлардағы жанындағы дәретханалар мен душтар	2	1 унитаз, 1 қол жуғыш
спорт залдардағы киім ауыстыруға	4	2 душ торы
Шаруашылық заттар мен үйірмелердің жұмысына арналған материалдар сақталатын қоймалар	30 бастап 60 дейін	Ғимаратта (шамаға байланысты)

4.4.6.14 Буфеттің қосалқы үй-жайына су тартылып, ыдыс жуатын жуғыш болуы керек.

4.4.6.15 Белгілі бір уақытта пайдаланылатын буфет үшін буфет үшін арналып бөлінген алаңда немесе вестибюльдің (холлдың) оқшауланған аймағында орналасатын сауда үстелі, қосалқы үй-жай және ауқымды бұқаралық іс-шараларға қызмет көрсету кезінде вестибюльдің (холлдың) алаңында орналастырылатын жиһаз қоймасы қарастырылады.

Тұрақты жұмыс істейтін буфет үшін сауда үстелі мен тұрақты контингентке қызмет көрсетуге арналған отыратын орындар болатын оқшауланған үй-жай, қосалқы үй-жай, тиеу-жәшіктер, қойма жиһазы (бұқаралық іс-шараларға қызмет көрсету үшін) үй-жайларын қарастыру керек.

4.4.6.16 Әртүрлі типтегі ғимараттар үшін буфеттің ұсынылатын сыйымдылығы мен үй-жайлардың құрамын В, Г, Д қосымшаларына сәйкес қабылдау қажет.

4.4.7 Оқушылар сарайлары, жас техниктер мен жас натуралистер станциялары мекемелерінің үй-жайлары

4.4.7.1 Негізгі зертханалар (үйірме үй-жайлары) кемінде 54 м² ауданға жобалануы (кейінгі уақытта қайта ауысу мүмкіндігі үшін) және шектесіп жатқан аралас зертханасымен (үйірме үй-жайымен) ауданы 16 бастап 18 м² дейінгі кемінде бір зертхана болу керек.

Оқушылар сарайларына, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларына арналған негізгі үй-жайлардың номенклатурасы Н қосымшасының Н.1-кестесінде келтірілген.

4.4.7.2 Химия-техника зертханаларында, сондай-ақ картингке арналған үй-жайларда тәжірибелік сабақтар жүргізілетін үй-жайларды қоспағанда, зертханалардың (үйірме үй-жайларының) бәрі терезелерді перделейтін керек-жарақтармен, киноэкрандармен жабдықталуы керек. Зертханалар биіктігі 2,1 бастап 2,7 м дейінгі шкафтармен және экспозицияларға арналған витриналармен жабдықталады. Ішіне су жүргізіліп, жеткілікті көлемде электр розеткалар болуы тиіс.

4.4.7.3 Техникалық, жас натуралистердің биологиялық және аймақтану бағытындағы зертханаларды (үйірме үй-жайларын) теориялық, тәжірибелік және көрме-қойма аймақтарына бөлу ұсынылады.

4.4.7.4 Зертханада арнайы су жылытқыш аспаптар немесе спирттік жанарғылар болмаған кезде, талаптарын міндетті сақтай отырып, табиғи газды немесе сыртқы баллон қондырғылары мен портативтік баллондардан алынатын сығылған газды газбен жабдықтау жүйесінің құрылысы мен қайта құруын қадағалау туралы ережені сақтай отырып пайдалануға болады.

4.4.7.5 Теориялық сабақтарды ұйымдастыру кезінде ауданы бір адамға кемінде 2,5 м² есеппен үй-жайлар бөлінеді.

4.4.7.6 Оқушылар сарайларындағы техникалық шығармашылық бөлімдерінің, бастауыш сынып оқушыларына және жас техниктер станцияларындағы техникалық спорт түрлеріне арналған үй-жайлар топтарының зертханалары (үйірме үй-жайлары) жұмыс үстелдерімен, станок жабдықтарымен жабдықталуы керек.

Техникалық шығармашылық үй-жайлары (шеберханалар) жанында ауданы кемінде 12 м² зертханалар жабдықталады. Жоспарлау шешімі барлық үй-жайлардың кіру тобымен ыңғайлы байланысуын және жоғарыда аталған оқу-үйірмелік үй-жайлар тобының өзге топтардан бөлек дербес пайдаланылуын қамтамасыз ету керек.

4.4.7.7 Көлемі үлкен бұйымдар қолданылуы мүмкін зертханалардың (үйірме үй-жайлары) есік ойығы қос немесе бір жарым өлшемді болуы тиіс.

4.4.7.8 «Аң аулау» радиоспортының зертханасы теориялық сабақтар өткізілетін сыныптан, радиостанция жөніндегі зертханадан және стеллаждармен, БӨА арналған үстелмен, жұмыс үстелімен, сейфпен, радиомонтажды үстелмен және пеленгатор - қабылдағыштарды сақтауға арналған қабырға стендімен жабдықталған ауданы кемінде 18 м² қосалқы үй-жайдан тұруы тиіс. Теориялық сабақтар өткізілетін сыныппен «Түлкі аулау» радиоспортының зертханасының қосалқы үй-жайын шектестіріп орналастыру ұсынылады.

4.4.7.9 Жас натуралистер станциясындағы ботаникалық-өсімдіктану және зоологиялық-мал шаруашылығы зертханалары (кемінде 54 м²) сүт анализін алуға арналған үстелмен – орталықта айналатын қойғышпен, гүл ыдыстарына арналған кронштейндері бар тұғырлармен жабдықталуы керек.

4.4.7.10 Балалар жануарлармен, өсімдіктермен жұмыс жасауға арналған үй-жайлар суық және ыстық су жүргізілген қол жуғыштармен жабдықталуы қажет.

4.4.7.11 Ауданы кемінде 90 м² ауыл шаруашылығын механикаландыру зертханасы стендтегі жиынтықтағы қозғалтқышпен, трактор қозғалтқышы бар стендпен жабдықталуы, тракторлардың күш берілісіне арналған агрегаттар орналасатын орын болуы тиіс.

Ескертпе - Үй-жайды рельстегі электрталымен жабдықтау керек.

4.4.7.12 Музыка және би сабақтарына арналған үй-жайларды орналастырған уақытта, сондай-ақ олардың терезелерінің бағытын белгілеген кезде дыбыстық және вибрациялық кедергілерді ескеру керек. Қалқалардың, есіктердің құрылысы және музыка сабақтарына арналған үй-жайлар қабырғаларының дыбыс жұту технологиясымен өңделуі үй-жайлардың өзара дыбыстық окшаулануын және қажетті дыбыстық режимді қамтамасыз ету керек.

4.4.7.13 Музыка сабақтарын өткізу үшін:

а) фортопьянода және басқа да аспаптарда (шертпелі, үрмелі, халық) ойнау үйретілетін жеке сабақтарға арналған ауданы кемінде 12 м² үй-жайлар;

б) топ болып қатысатын музыка-теориялық сабақтарға (15 күндік) арналған ауданы кемінде 36 м² үй-жайлар;

в) бір оқушының хор және оркестр сабақтарына арналған ауданы кемінде 2 м² үй-жайлар (шағын концерт залы ретінде пайдаланылуы мүмкін) жабдықталады.

Музыка аспаптарында ойнауға үйрету сабақтарына арналған үй-жайлар биіктігі кемінде 4 м болуы қажет.

Музыка бөлімі болған уақытта ауданы кемінде 10 м² болатын музыка аспаптарын сақтауға арналған үй-жай болуы керек.

4.4.7.14 Дыбыс кедергісін азайту үшін үрмелі оркестр студиясын жоғарғы қабаттарға орналастыру ұсынылады.

Шу көзі бар үй-жайлардағы дыбыс қысымының ең жоғарғы деңгейі 95 дБ аспауы тиіс, ал басқа үй-жайларға таралатын дыбыс қысымының ең жоғарғы деңгейі 35 дБ аспауы тиіс. Қабатаралық аражабындардың дыбыс окшаулау қасиеттерін арттыру үшін ауа өткізбесі бар аражабындарды (бөлек конструкциялы немесе аспалы төбесі бар) пайдалану, үй-жайларлы әрлеу үшін шу жұтатын материалдар пайдаланылуы тиіс.

4.4.7.15 Музыка сабақтарына арналған үй-жайлардың ішінде қолайлы акустикалық жағдай жасау үшін музыка сыныптарының қабырғаларын кіріктірілген шкафтардың немесе жалған қалқандардың көмегімен паралель қоймау (2 ° бастап 12 ° дейін ауытқу) ұсынылады.

Музыкамен айналысуға арналған барлық үй-жайларда ауданы кемінде 1,5 м² акустикалық тамбурлар қарастыру керек.

Ауа тарту-шығару желдетуінің арналары қабырғаның алдымен кемінде 250 мм арақашықтықта болып, бір үй-жайдан екінші үй-жайға шуыл берілмеу үшін әрбір үй-жай үшін окшаулап орналастыру қажет.

4.4.7.16 Хореографиямен айналысу үшін ауданы бір оқушыға 3 бастап 4 м² дейінгі есеппен әмбебап зал жабдықталады.

Залдағы балет турнигін еден бетінен 0,9 бастап 1,1 м дейінгі биіктікке және қабырғадан 0,3 м қашықтықта орнату қажет.

Залдағы қабырғалардың бірі биіктігі кемінде 2,1 м болатын айналармен жабдықталады.

Залдың едені ағаш, тесіктерсіз және қуыстарсыз, сырланбаған немесе беті сырғанамайтын материалдармен қапталған болуы керек.

4.4.7.17 Көркем өнер студиясын (сурет, графика, мүсін өнерімен айналысу үй-жайларын) жарық біркелкі түсуі үшін солтүстікке, солтүстік шығысқа бағыттау және жоғарғы жарықтың пайдаланылуымен жоғарғы қабаттарға орналастыру ұсынылады. Мүсін және керамика үй-жайларын жобалаған уақытта оларды қосымша кіретін есік жасап, бірінші қабатта орналастыру ұсынылады.

4.4.7.18 Эпидемияға қарсы, дезинфекцияға қарсы режимдердің сақталуын қажет етпейтін үй-жайларда (вестибюльдер, дәліздер, холдар) әртүрлі конструкциядағы аспалы төбелерді пайдалануға рұқсат.

4.4.7.19 Пайдалану режимі кәдімгі үй-жайлардағы төбе, қабырға, еден, жабдықтар тегіс бетті, күңгірт, жуатын дезинфекциялау құралдарының пайдаланылуымен ылғалды тазалауға рұқсат берілетін болуы керек.

4.4.7.20 Станок жабдығы бар үй-жайлар тартылу көлемінің 90 % құрайтын мөлшерде жоғарғы аймаққа берілетін келетін ауамен қамтамасыз етілуі тиіс. Дәнекерленген жерлер ауаның кемінде 0,6 м/с жылдамдықпен қозғалуын қамтамасыз ететін жергілікті тарту құрылғыларымен (бұрылу-көтеру сорғылары немесе иілмелі ауа жібергіші бар сорғылар) жабдықталуы қажет.

4.4.7.21 Дизайн үйірмесіне арналған үй-жай (ауданы кемінде 162 м²) төрт үй-жайдан тұруы тиіс: жобалау сыныбы, сурет өнері сыныбы, макет шеберханасы, жетекші бөлмесі. Мұның негізінде үй-жайларды жас сәулеткерлер сабағын өткізуге болады. Жоғарыда аталған үй-жайларды анфиладты орналастыру ұсынылады. Өйткені бұл жұмысқа қажетті жағдай жасайды.

Жобалау сыныбында (кемінде 72 м²) үстелдер қатарға қойылады. Сынып ішінде экран-тақтаның, проекциялы аппаратура қойылатын жылжымалы үстелдің, қабырғаға ілінген шкафтардың және қабырға стендтерінің орналастырылуын қарастыру қажет.

4.4.7.22 Суреттер майлы бояулармен салынатын шеберханаларда ауданы бір оқушыға кемінде 4,8 м² болатын, терезе алдының биіктігі 1,3 м аспайтын бөлек үй-жай болуы тиіс. Оқушылардың мольберт алдындағы жұмыс орындарын терезелерге перпендикуляр және параллель орналастыру керек.

4.4.7.23 Акварель бояуы және сурет өнеріне арналған шеберханалардағы терезе алдының биіктігі 1,1 м аспауы керек. Акварель бояуы және сурет өнеріне арналған мольберттерді бүйір қабырғалардың бойындағы екі моделдің қасына жартылай шеңбер сияқты айналдыра орналастыру керек.

Акварель бояуы және сурет өнеріне арналған шеберханаларға ауданы кемінде 9 м² қойма тиіп тұру керек.

4.4.7.24 Мүсін шеберханалары жанында жергілікті механикалық ауа тарту желдетуімен жабдықталған, бөлек оқшауланған, мүсін күйдіруге арналған орын қарастырылуы керек. Қолданбалы өнер және композиция шеберханалары жанында ауданы кемінде 9 м² қоймалар, мүсін шеберханасы жанында – гипс пен сазбалшық сақталатын екі қойма болуы тиіс.

Теориялық сабақтар үшін бір оқушыға есептелгендегі ауданы 2 м^2 өнер тарихы кабинеті және ауданы кемінде 18 м^2 болатын натюрмортты әдістемелік қор сақталатын үй-жай ұйымдастырыла алады.

4.4.7.25 Сурет және сурет өнері сыныбы отыратын тумбалармен, мүсіндер қойылатын тұғырлармен, натура қойылатын тұғырлармен, жылжымалы софиттермен, қағаз қойылатын стеллаждармен және т.б. жарақталуы керек.

4.4.7.26 Макеттік шеберхана (кемінде 18 м^2) жобалау сыныбымен шектесіп, станоктармен, стеллаждармен, стендтермен және сейфпен жабдықталуы тиіс.

4.4.7.27 Жобалау және сурет өнері сыныптарымен шектесіп жатқан жетекшінің бөлмесін (кемінде 18 м^2) қабырға тақап қойылатын шкафтармен - стеллаждармен, сейфпен және жұмыс үстелімен жабдықтау керек.

4.4.7.28 Көркем шығармашылықпен айналысуға арналған шеберханалар ыстық және суық су тартылған қол жуғыштармен жабдықталады; сурет салу және мүсін жасау шеберханаларын екі қол жуғышпен жабдықтау қажет. Олардың бірін шұңғылшамен және енді үстелмен жабдықтау керек.

4.4.7.29 Ағаш кесу үйірмесіне арналған үй-жай ауданы кемінде 108 м^2 теориялық және тәжірибелік сабақтарға арналған сыныптан, қосалқы үй-жайдан және монтаждау үй-жайынан тұрады.

Теориялық және тәжірибелік сабақтарға арналған сыныпты (ауданы кемінде 72 м^2) жұмысқа арналған бір орындық үстелмен, станоктармен, верстактармен жарақтау керек. Сыныпта педагог арналған екі үстелді: кесетін техниканы көрсетуге және әдістемелік жұмысқа арналған қарастыру керек.

Қосалқы үй-жай (ауданы кемінде 18 м^2) стеллаждармен, қабырғаға тақап қойылатын шкафтармен, жұмыс үстелімен, сейфпен, фуговальді-аралау станогымен және лактар мен сырлар сақталатын металл шкафтармен жабдықталуы қажет.

Көлемі үлкен экспонаттармен жұмыс істеуге арналған монтаждау бөлмесінің ($1,5 \text{ м} \times 3 \text{ м}$ аспайтын) ауданы кемінде 18 м^2 болуы тиіс. Монтаждау бөлмесіне слесарлық станок, сондай-ақ монтаждау жұмыстарына арналған саймандар мен материал сақталатын қабырғаға тақап қойылатын шкаф орнатылуы керек.

4.4.7.30 Слесарлық және жинақтама верстактардың ені кемінде 390 мм және биіктігі кемінде 325 мм болуы керек. Верстактар қыспақтар арасында 90 бастап 100 см дейінгі арақашықтық сақталап, күн сәулесі оң жақтан түскен жағдайда, терезелерге перпендикуляр орналастырылуы қажет.

Токарь станоктары терезелерге параллель немесе 20° бастап 30° дейінгі бұрышта, фрезер станоктары терезелерге параллель орналастырылуы керек.

Бұрғылау, қайрау және т. б. станоктар арнайы іргетасқа орнатылып, міндетті түрде сақтандыру торларымен (оргэйнекті экран), жергілікті электр жарықтандырумен жабдықталуы тиіс.

Металл кесетін станоктардың қозғалмайтын бөлшектері ашық жасыл түспен (сарғыш және т. б.), ал қозғалатын бөлшектері басқа түспен сырланады. Балалардың назарын аударту үшін қарама-қарсылық болу үшін мұнымен қоса, басқа да түстерді пайдалануға болады.

4.4.7.31 Ағаш өңдейтін верстактар 45° бұрышта немесе жарық сол жақтан түсетіндей жарық келетін жаққа перпендикуляр орналастырылуы керек. Верстактар арасындағы қашықтық ұзыннан бағытта кемінде 80 см болуы тиіс.

Ағаш өңдейтін жинақтама станок бөлек үй-жайға орналастырылып, жергілікті ауа тартуы желдетуімен жабдықталуы қажет.

4.4.7.32 Өндірістік шеберханаларда аяққа арналған биіктігі 5 бастап 15 см дейін бойлық қойғыштар жинақтар болуы керек.

4.4.7.33 Саймандардың көлемі балалардың антропометрлік параметрлеріне сәйкес келуі тиіс.

4.4.7.34 Трассалық модельдеуге арналған үй-жай үш үй-жайдан тұру керек: жалпы ауданы кемінде 126 м^2 теориялық және тәжірибелік сабақтарға арналған сынып, қосалқы үй-жай және макет үй-жайы

Теориялық сабақтарға арналған сынып (ауданы кемінде 54 м^2) үстелді-бұрғылағыш, фрезерлік, қайрағыш және токарлық-винтті станоктар үй-жай сорғылы үстелдермен жабдықталуы тиіс.

Қосалқы үй-жай (ауданы кемінде 18 м^2) стеллаждар секцияларымен, қабырғаға тақап қойылған шкафтармен, жұмыс үстелімен және сейфпен жабдықталады.

Макет үй-жайын (ауданы кемінде 54 м^2) теориялық және тәжірибелік сабақтарға арналған сыныптың арасын жылжымалы қалқанмен бөліп, басқару пульті мен қабырғаға ілінетін стендтері бар автотрассалардың макеттері қойылатын үстелдермен жабдықтау қажет. Макет үй-жайының сыртқа шығатын бөлек есігі болуы тиіс.

4.4.7.35 Темір жол макеттеріне арналған үй-жай үш бөліктен тұру керек: жалпы ауданы кемінде 162 м^2 теориялық және тәжірибелік сабақтарға арналған сынып, қосалқы үй-жай және темір жол көлік жүйелері мен тораптарының макеттері.

Теориялық және тәжірибелік сабақтарға арналған сыныпты (ауданы кемінде 72 м^2) жұмыс үстелдерімен, шкафтармен, верстактармен, станоктармен, экран тақтамен, ауа тарту желдетуі бар сырлау шкафпен жабдықтау қажет.

Қосалқы үй-жайды (ауданы кемінде 18 м^2) стеллаждармен және материалдар мен аспаптар сақталатын кірікпе шкафтармен, металл шкафтармен (сейфтермен) және педагогтарға арналған жұмыс үстелмен жабдықтау қажет.

Темір жол тораптары мен темір жол жүйелерінің макеттері орналасатын залды (ауданы кемінде 72 м^2) көлемі $4,5 \text{ м} \times 1,5 \text{ м}$ макеттерге лайықталған төрт үстелмен жабдықтау қажет. Залдың қабырғаларына периметрі бойынша оқушылардың жұмыстарын ілу үшін стендтер, ақпарат жазылатын тақта және т.б. монтаждау қажет.

4.4.7.36 Жас ұшқыштар үйірмесіне арналған үй-жай жалпы ауданы кемінде 162 м^2 үш шектес және бір оқшауланған үй-жайдан тұруы керек. Анфиладты орналасқан шектес үй-жайлардың құрамына теориялық сабақтар сыныбы, жетекшінің бөлмесі және шынығу бөлмесі кіреді.

Теориялық сабақтар сыныбы (кемінде 36 м^2) жұмыс үстелімен және аэродром макеті қойылатын үстелмен жабдықталуы керек.

Жетекшінің бөлмесін (ауданы кемінде 48 м^2) теориялық сабақтар өткізілетін сыныппен шектестіріп орналастырып, шкафтармен, слесарлық верстаппен, электр қайрағышпен, сейфтермен және жұмыс үстелімен жабдықтау қажет.

Шынығу үй-жайы (ауданы кемінде 36 м²) тренажермен, электрондық жабдығы мен экраны бар шкафпен жабдықталады.

«Жүгіру жолағы» тренажері орналасатын бөлме (ауданы кемінде 72 м²) бірден шынығу бөлмесінен кейінгі бөлмеде орналасады. Жүгіру жолағының ұзындығы - 8 м, ені - 2 м.

4.4.7.37 Жалпы ауданы кемінде 110 м² астрономия үйірмесіне арналған үй-жай (обсерваториясы бар) теориялық сабақтарға арналған сыныптап, қосалқы үй-жайдан және обсерваториядан тұру керек. Бұл бөлмені ғимараттың жоғарғы қабатына орналастыру керек. Өйткені астрономия сабақтарының бағдарламасына телескоптармен жұмыс жасау кіреді.

Негізгі үй-жай – теориялық сабақтарға арналған сынып (ауданы кемінде 54 м²) екі орындық үстелдермен, шкафтармен, жұлдызды аспан глобусымен жабдықталуы тиіс.

Теориялық сабақтар сыныбымен шектесіп, стеллаждармен, стендтермен, жұмыс үстелімен және металл шкафтармен (сейфтермен) жабдықталған қосалқы үй-жай (ауданы кемінде 18 м²) орналасады.

Обсерватория (кемінде 20 м²) ғимараттың шатырында да, бөлек нысан ретінде оның қасында да орналаса алады. Обсерватория күмбезінің диаметр кемінде 5 м, ал телескоптың диаметрі – 12,7 см кем болмауы шарт. Обсерватория үй-жайындағы қабырғалардың күмбезге дейінгі биіктігі кемінде 2,2 м болуы тиіс. Обсерватория басқару пульті бар телескоппен, саймандарға арналған шкафпен, баспалдақпен, орындықтармен және обсерваторияның периметрімен орналасқан стендтермен жабдықталуы керек. Стендтер күмбез конструкциясының төменгі шетінің тура астында орналасады.

4.4.7.38 Ауданы кемінде 234 м² картинг үйірмесіне арналған үй-жай тәжірибелік сабақтарға арналған сыныптан, теориялық сабақтарға арналған сыныптан, жетекші бөлмесінен, дәнекерлеу бөлмесінен, қойма үй-жайларынан және механикалық шеберханадан тұруы керек. Картинг зертханасында сондай-ақ арнайы киім мен дәретхана қарастырылады.

Картинг үй-жайы жер учаскесінің спорт аймағында барлық техникалық шығармашылық тобынан басқа, машиналарға арналған арнайы қосымша жол болуы керек.

Көлікті жүргізуге үйрету, жарық автокөліктері мен авиамодельдерді сынау үшін тұрғын үйлерден алшақтау көлемі 40 м × 40 м, 20 м (40 м) × 60 м, 20 м (40 м) × 100 м, 100 м × 100 м, берік қоршалған және көлік пен жаяу жүргіншілердің қозғалысы жабылған асфальт алаңның (кордодром, картодром) жасалуын қарастыру қажет.

4.4.7.39 Автоконструкторға – көлік техникасын моделдеу бойынша картингистерге арналған үй-жайларда токарь, фрезер, бұрғылау станоктарымен, материалдар мен саймандар сақталатын стеллаждармен жарақталған шеберхана болуы керек.

Сыныптағы станоктар мен жабдықтарды үй-жайдың периметрі бойынша орналастыру керек. Үй-жайдың ортасы карттарға арналған қойғыштар жиналатын орынға беріледі. Тәжірибелік сабақтар сыныбында картодромға немесе жер учаскесіне кіруге арналған жол бар.

4.4.7.40 Тәжірибелік сабақтар сыныбында (ауданы кемінде 108 м²) карттарды құрастыру бойынша тәжірибелік сабақтар өткізуге арналған қажетті жабдық болуы тиіс.

Тәжірибелік сабақтар сыныбын (ауданы кемінде 36 м²) оқушыға арналған екі орындық үстелдермен жабдықтау қажет.

Тәжірибелік сабақтар және теориялық сабақтар сыныбымен аралас тәжірибелік сабақ сыныбының арасында әйнектелген қабырға бар жетекшінің бөлмесі (ауданы кемінде 18 м²) болу керек. Бұл жетекшіге оқушылардың жұмысын қадағалауға мүмкіндік береді.

4.4.7.41 Дәнекерлеу үй-жайы (ауданы кемінде 36 м²) газ-дәнекерлеу жұмыстарына арналған барлық қажетті жабдықтармен жабдықталады. Үй-жайдың ортасы карттарды дәнекерлеуге арналған кондуктор үстел орналасқан дәнекерлеу жұмыстарына арналады. Дәнекерлеу үй-жайы өрт сөндіргіштермен және ауа кіретін шкафпен жаракталуы керек. Еден мен қабырға отқа төзімді материалмен қапталуы керек.

4.4.7.42 Карттар мен материалдарды сақтау үшін стеллаждармен, сондай-ақ аспаптар сақталатын шкафпен және сейфпен жабдықталған ауданы кемінде 36 м² үй-жай қарастырылуы керек. Көлемі үлкен материалдармен жұмыс істеу үшін және күрделі операцияларды орындау үшін ауданы кемінде 54 м² шеберхана қарастырып, өзге техникалық моделдеу және құрастыру зертханаларымен байланыстыру қажет.

4.4.7.43 Радиотехникалық құрастыру үйірмесіне арналған үй-жай жалпы ауданы кемінде 108 м² теориялық және тәжірибелік сабақтар сыныбынан, қосалқы және қойма үй-жайларынан тұрады. Бұл үй-жайдың материалдық базасы радиотехника бойынша сабақтардан басқа, автоматика және телемеханика, кибернетика, электронды автоматика және электротехника бойынша сабақтарды өткізуге мүмкіндік беруі тиіс.

Теориялық және тәжірибелік сабақтарға арналған сынып (ауданы кемінде 72 м²) станоктармен, верстактармен жабдықталуы қажет. Үй-жайдың ортасында бір сызықтың бойымен екі қатарға орналасқан радиомонтаждау үстелдері орналасуы керек. Бұл тұрақты, айнымалы және әлсіз тоқ сымдарын орынды пайдалануға, үстелдердің жергілікті жарықтандырылуына және радиомонтаждау үстелдерінен ауаның жергілікті сорылуына (дәнекерлеу жұмыстарын жүргізу үшін) мүмкіндік береді. Қосалқы үй-жай (ауданы кемінде 18 м²) қабырғаға тақап қойылған шкафтармен, жұмыс үстелімен, сейфпен және зертханашыға арнадған бір радиомонтаждау үстелімен жабдықталуы керек.

Радиоаппаратураны, аспаптар мен құралдарды сақтау үшін ауданы кемінде 18 м² үй-жайды қарастыру қажет.

4.4.7.44 Радиостанцияға арналған үй-жай жалпы ауданы кемінде 90 м² үш секциядан тұру керек: теориялық сабақтарға арналған сынып, қосалқы шеберхана және радиостанция.

Радиоаппаратура сақтауға, радиомонтаждау жұмыстарын жүргізуге, сондай-ақ оқулықтар мен құралдарды сақтауға арналған қосалқы шеберхананы (ауданы кемінде 18 м²) стеллаждармен, жұмыс үстелімен, сейфпен және радиомонтаждау үстелдерімен жабдықтау керек.

Радиостанцияға арналған үй-жайды шкафтармен, радиостанция қойылатын үстелдермен, жұмыс үстелімен және картотекамен жабдықталған қосалқы үй-жаймен (ауданы кемінде 18 м²) шектестіріп орналастыру қажет. Радиостанцияға арналған үй-жайдың ішкі қабырғасында шатырда орналасқан антенналы арматураларға апаратын кабелге арналған шахта болуы тиіс. Радиостанцияға арналған үй-жайдың барлық қабырғалары дыбыс окшаулау материалымен қапталуы керек.

4.4.7.45 Шеберханалардағы жабдық жарық орнатылған қабырғаға перпендикуляр немесе 30 ° бастап 45 ° дейінгі бұрышқа орнатылады.

4.4.7.46 Әр шеберханада ыстық және суық су тартылған шұңғылшалар орнатылады. Орталықтандырылған сумен жабдықтау болмаған жағдайда су құйылатын қол жуғыштар қойылады.

4.4.7.47 Жас техниктер станциясындағы қайта бағдарлау кабинетін осы облыс, аудан және т. б. үшін қажетті негізгі өндірістік мамандардың дамуын насихаттайтын арнайы әдебиет пен фотоматериалдарға арналған стендтермен жабдықтау ұсынылады. Кабинеттің периметрімен үстелдерге осы кәсіпке тән атрибуттар, машиналардың, механизмдердің бөлшектері және т. б. орналастырылуы мүмкін. Кабинете өндірістік кинофильмдердің көрсетілуі мүмкіндігі қамтамасыз етілуі тиіс.

4.4.7.48 Үйірме жұмысына арналған материалдар сақталатын қоймаларда жүк көлігінің шанағы деңгейінен жүкті тура қоймаға түсіруге мүмкіндік беретін бір жарым немесе қос өлшемді есік ойығы мен алаң бар.

4.4.7.49 «Жас геолог» үйірмесіне арналған үй-жай үш бөліктен тұрады: жалпы ауданы 108 м² қосалқы үй-жай, практикалық және теориялық сабақтарға арналған сынып.

Практикалық және теориялық сабақтарға арналған сыныпты (ауданы кемінде 72 м²) екі қатарға орналастырылған, микроскоптармен жұмыс істеу үшін электр сымы жүргізілген бір орындық жұмыс үстелдерімен жабдықтау қажет.

Қосалқы үй-жай (ауданы кемінде 18 м²) аспаптар мен құралдарды, сондай-ақ қосалқы материалдарды, карталар мен плакаттарды сақтауға арналған. Үй-жайда топографиялық және геологиялық карталарды сақтауға арналған ұзындығы 4 м дейін пеналдарды, сонымен қатар тастарды кесіп, ажарлауға арналған станоктардың орнатылуын қарастыру қажет. Үй-жайды жетекшіге арналған жұмыс үстелімен және геологиялық әдебиет жөнінде ақпарат сақталатын картотекамен жарақтау керек.

Керн немесе тас сақталатын орын (ауданы кемінде 18 м²) ағымдағы жұмыста пайдаланылмайтын материал сақтауға арналған стеллаждармен, сондай-ақ сейфпен, жұмыс үстелімен және дала жарақтарына: ұйықтайтын қапшықтарға, палаткаларға, геологиялық балғаларға және т. б. арналған шкафпен жабдыкталуы тиіс.

4.4.7.50 Төбенің көрінуінің жоғары коэффициентіне ақтау арқылы қол жеткізіледі. Жиһаз бен жабдықтың беті күңгірттелген болуы және тез жуылатын материалдардан жасалуы тиіс. Қабырғаларды сырлау үшін ашық түсті, бояу қанық емес түстер ұсынылады: жасыл-көгілдір, көгілдір-сұр, сұр – терезесі оңтүстікке, оңтүстік шығысқа және оңтүстік батысқа қараған үй-жайлар үшін; жасыл, жасыл-сары, сары-сұр, сұр – терезесі солтүстікке, солтүстік шығысқа, солтүстік батысқа қараған жайлар үшін.

4.4.7.51 Шамдар ақ түсті (қуаты кемінде 40 Вт) болуы тиіс. Биіктігі 3 м үй-жайларға жалпы жарық берудің анағұрлым оңтайлы жолы жарығы шашыраған аспалы шырақтар қолдану болып табылады.

4.4.7.52 Зерханаларда немесе үйірме үй-жайларында шырақтар қатарға, терезе сызығына параллель орнатылуы қажет. Ең алдымен, үй-жайлардың терезелерден алшақ орналасқан бөліктерін жарықтандыру үшін олардың бөлек, қатар бойынша қосылуын қарастыру қажет.

4.5 Лагерлердің сәулеттік-жоспарлау шешімдері

4.5.1 Лагерлерді жобалаудың жалпы параметрлері

4.5.1.1 Лагердің функционалдық-жоспарлау құрылымын лагерлерді орналастыру жағдайын ескере отырып және II қосымшасына сәйкес мақсатты түрде анықтау керек.

4.5.1.2 Үй-жайлар құрамы түгел лагерьдің функционалдық-жоспарлау құрылымын халықтың демалыстан тыс уақытта көрермендер залын, түскі асүй залын, спорт залын, шеберханаларды және басқа да үй-жайларды, сондай-ақ оқушылардың ұзартылған күнінің ұйымдастырылуына арналған жатып тұратын үй-жайлар тобын пайдалану мүмкіндігін ескере келе қалыптастыру керек.

4.5.1.3 Елдің әр аймақтарында жұмыс істейтін бұқаралық типтегі лагерлердің саны мен құрамы әртүрлі жергілікті жағдайлармен таңдалатын функционалдық блоктардан қалыптастырған дұрыс.

4.5.1.4 Лагерь сыйымдылығы 40, 80 және 120 орын негізінде қарастырылады. Әртүрлі демалыс түрін ұйымдастыру үшін жекелеген үй-жайлар мен алаңдарды жазғы уақытта немесе демалыстан тыс уақытта көп қызметті пайдалану, содай-ақ бірнеше үй-жайды бір әмбебап үй-жайға біріктіру ұсынылады.

4.5.1.5 Лагерьдің типі мен құрылыстағы нақты жағдайларға байланысты лагерлердің функционалдық-жоспарлау құрылымын үй-жайлар тобының біріктірілуінің әртүрлі дәрежесін ескере отырып, бірыңғай бірлестірілген ғимаратта, блоктардан жасалған ғимаратта, ортақ аумақпен біріктірілген бірнеше ғимаратта құру қажет. Әдеттегідей, жыл бойғы негіздегі жұмыс істейтін жыл бойғы лагерьлерде - блоктардан жасалған ғимаратта және бөлек ғимараттарда маусымдық лагерьлерді құру үшін үй-жайлардың біріктірілу дәрежесі әртүрлі болуы мүмкін.

4.5.1.6 Елдің солтүстік және шығыс өңірлерінде әйнектелген ауданы аз және бүкіл пайдалану кезеңінде су басу қажеттілігімен жинақы көлемдік-жоспарлау шешімдерін қолданған жөн. Оңтүстік өңірлерде жекелеген үй-жайларды үй-жайлар тобы бойынша: тамақтану 20 % бастап 25 % дейін, мәдени-тұрмыстық мақсаттағы 30 % төбе қалқасымен және террасалармен ауыстыруға жол беріледі.

4.5.1.7 Сауықтыру-спорттық лагерьлер белсенді демалысқа және балалардың және жасөспірімдерге арналған спорт мектептерінің оқушыларының спорттық шеберлігі деңгейін арттыруға арналады.

4.5.1.8 Бір балаға кемінде 4,5 м² есеппен 8 бастап 18 жасқа дейінгі балаларға арналған бір жатын бөлмедегі орын саны 5 артық емес, ал 6 бастап 7 жасқа дейінгі балалар үшін 10-нан аспайды.

Бір отрядқа арналған ойын бөлмесінің ауданы бір балаға кемінде 2 м² есеппен қарастырылады.

4.5.1.9 Лагерь балалар жасының ескерілуімен отрядтарға немесе топтарға бөлінеді:

- а) 6 бастап 9 жасқа дейін - 25 адамнан артық емес;
- б) 10 бастап 14 жасқа дейін - 30 адамнан артық емес;
- в) 15 бастап 18 жасқа дейін - 25 адамнан артық емес.

4.5.1.10 Сауықтыру мекемесінің үй-жайларындағы бара-бар шу деңгейі 40 дБ аспауы керек.

4.5.1.11 Стационарлық сауықтыру ұйымдарындағы үй-жайлардың жекелеген топтарының өзара орналасуы олардың өзара және жер учаскесінің тиісті аймақтарымен функционалды байланысуын қамтамасыз ету, балалардың сауығуына қажетті ең жақсы жағдайлар жасау қажет.

Тамақтану орны мен мәдени-бұқаралық мақсаттағы үй-жайларды бір ғимаратта орналастыруға жол беріледі.

4.5.1.12 Едені жердің жоспарлау белгілеуінің деңгейінен ең көп дегенде 1,2 м төмен орналасқан жертөле қабатында:

- а) инженерлік желілер мен жабдықтарға арналған технологиялық үй-жайлар;
- б) қосалқы, қойма үй-жайлары (оңай тұтанатын және жанғыш сұйықтықтар сақталатын үй-жайлардан басқа), оның ішінде тамақтану орнының, машиналы қондырғылары бар тоңазытқыш камераларының қойма үй-жайларын (жүк көтеру лифтісі болған жағдайда);
- в) киім үтіктеу және тазалау бөлмелері, киім мен аяқ киім кептіруге, кір жууға арналған үй-жайлар;
- г) жұмыскерлерге арналған қосалқы үй-жайлар (киім сақтайтын бөлмелер, дәретханалар, жуынатын бөлмелер, душ);
- д) спорт құралдары сақталатын үй-жай орналасады.

4.5.1.13 Негізгі топтардың үй-жайлары лагердің келесі негізгі блоктарын қалыптастырады: қоныстану, қызмет көрсету, тамақтану блоктары. Бұлар жобалау тапсырмасына сәйкес қабылданады.

Сыйымдылығы 120 орынға дейінгі көпшілікке арналған типіндегі лагерлерде жалпы арнаудағы тұрмыстық қызмет көрсету үй-жайларынан басқа, барлық қызмет көрсету үй-жайларын толық немесе қысқартылған құрамдағы бір блоктың құрамына біріктіру ұсынылады. Қызмет көрсету блоктарын екі түрге бөлген жөн: көлемдік-жоспарлау параметрлері бірегейлендірілген сыйымдылығы 40 дейін және 80 бастап 120 орынға дейін. Арнаулы үй-жайлар қосымша блоктарды қалыптастырады – еңбекке оқыту (БТ), монша-сауықтыру (БН) және т. б.

4.5.1.14 Блок типтерінің таңдалуы құрылыс үшін қабылданған лагерь типімен анықталады. Функционалдық блоктардың ұсынылған 10 типі 1-кесте және Р қосымшасына сәйкес лагерлердің 18 анағұрлым бұқаралық типтерін қалыптастыруға арналған көлемдік-кеңістікті жобаларды әзірлеудің негізі болып табылады. Бұл жобалар сонымен қатар жеке жобалау кезінде пайдаланылуы мүмкін.

4.5.1.15 БП-1, БП-2 және БП-3 қоныстану үй-жайларының блоктары сыйымдылығы 40 бастап 400 орынға дейінгі лагерьлердің құрылысына арналған.

БП-1 жоғары сынып оқушылары мен маусымдық жұмыскерлердің тұруына арналған; маусымдық лагерьлерде қолдануға, жыл бойғы ядросы бар маусымдық лагерьлерді кеңейту үшін, сонымен қатар жалпы білім беру мектебімен біріктірілген жыл бойғы лагерьлердің құрамында қолдану ұсынылады.

БП-2 демалыс уақытында жоғары сынып оқушыларының, ал демалыстан тыс уақытта демалыс базасындағы демалушылардың немесе қонақ үйде не жатақханада тұратын адамдардың тұруы үшін пайдаланылады.

БП-3 демалыс уақытында жоғары сынып оқушыларының тұруына, ал демалыстан тыс уақытта жұмыскерлерге және шаруашылықта немесе кәсіпорында білім алып жатқан адамдарға арналған жатақхана ретінде пайдаланылады.

Тұруға арналған үй-жайлар блоктарының ұсынылатын үш типінің қолданылуы демалыстан тыс уақытта лагерь базасының негізінде құрылатын әртүрлі мекемелерге қойылатын талаптарға сай келетін әртүрлі деңгейдегі жайлылықты қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

4.5.1.16 Қызмет көрсету блоктары сыйымдылығы 40, 80 және 120 орынды (БО-1 және БО-3) үй-жайлар құрамы толық және қысқартылған (тиісінше БО-2, БО-4 және БО-5) лагерьлерде қолдануға арналған. Үй-жайлар құрамы қысқартылған 80 бастап 120 дейінгі орындық лагерьлерде қолдануға ұсынылатын БО-4 және БО-5 қызмет көрсету блоктарының айырмашылығы –тамақтану блогының бар болуы.

4.5.1.17 БПТ-1 және БПТ-2 үй-жайлар құрамы толық сыйымдылығы 40 орындық лагерьде қолдануға арналған. Бұл блоктарды лагерь елді мекен аумағында немесе елді мекенде асхана болмаған жағдайда, оның маңында орналасқан уақытта пайдалану ұсынылады. Мұндай жағдайда лагерь құрамында БПТ-1 және БПТ-2 қатар қысқартылған құрамдағы БО-2 және БО-5 пайдалану ұсынылады.

4.5.1.18 БПТ-1 және БПТ-2 лагерь жер учаскесінің шекарасында, лагерь аумағынан шет жерде жергілікті халыққа арналған бөлек кіретін есік жасап орналастыру ұсынылады. Демалыстан тыс кезеңде БПТ-1 және БПТ-2 маусымдық лагерь үй-жайларының көпшілігі уақытша жабық болатын жағдайларда да пайдаланылады.

4.5.1.19 Сыйымдылығы 80 бастап 120 дейінгі орынды лагерьлерде тамақтану блоктарын жергілікті жағдайларға (лагерьдің сыйымдылығы, елді мекеннің көлемі, қолданыстағы қоғамдық тамақтану кәсіпорындарының сыйымдылығы және т. б.) байланысты жеке жобалауға жол береді.

4.5.1.20 Қосымша блоктарды барлық типтердегі лагерьлерге, әсіресе, сыйымдылығы 40, 80 және 120 орынды, жыл бойы жұмыс істейтін лагерьлерге арнайы тапсырмалар бойынша жобалау қажет.

4.5.1.21 Сыйымдылығы 160 бастап 400 дейінгі орынды барлық типтегі лагерьлерде БП-1 және БП-3 пайдалану ұсынылады.

4.5.1.22 Сыйымдылығы 160 бастап 400 дейінгі орынды барлық типтегі лагерьлерде қызмет көрсету үй-жайларын 160 бастап 240 дейінгі және 320 бастап 400 дейінгі орынды үлкен блоктарға біріктіру ұсынылады.

4.5.2 Тұрғын үй-жайлар

4.5.2.1 Тұруға арналған үй-жайлар тобына тұрғын бөлмелер, дәретханалар, күндізгі уақытта жүретін бөлмелер (немесе верандалар), дәретханалар бар педагогтарға арналған тұрғын бөлмелер, жалпы арнаудағы тұрмыстық қызмет көрсету үй-жайлары кіруі тиіс.

4.5.2.2 Стационарлық сауықтыру ұйымдарындағы тұрғын бөлмелердің еденнен төбеге дейінгі биіктігі кемінде 3 м болуы тиіс. Қосымша арнаудағы жекелеген үй-жайларда, дәліздерде жоспарлау шешімдеріне байланысты олардың биіктігін 2,1 м дейін азайтуға болады.

4.5.2.3 Сауықтыру ұйымдарындағы тұрғын бөлмелердің терезелері оңтүстікке, оңтүстік шығысқа, шығысқа, сондай-ақ саны жатын бөлмелердің жалпы санының 10 % аспағанда солтүстікке, солтүстік шығысқа, солтүстік батысқа қаратылғаны оңтайлы.

4.5.2.4 Жыл бойы жұмыс істейтін лагерлерде (мектеппен бірге бір кешендегі лагерьлерден басқа) тұруға арналған үй-жайлардың жайлылық деңгейі бөлмедегі орын санына, бір орынға есептелген бөлменің ауданына, төмендегідей тиісті санитариялық-техникалық жабдықтың болуына байланысты болады:

- а) санитариялық-техникалық жабдықтардың толық жинағы;
- б) қысқартылған жинақ (душ, қол жуғыш, унитаз), 2 жатын бөлмеге бір дәретхана жасауға рұқсат;
- в) қысқартылған жинақ (душ, қол жуғыш, унитаз), бірнеше жатын бөлмеге;
- г) жатын бөлмелердің блогына, отсегіне немесе қабатына арналған ортақ дәретханалар;

Дәретханаларды бөлек блокқа орналастыру және жалпы білім беру мектебімен бір кешенде жыл бойы жұмыс істейтін лагерлерде әр қабатқа орналастыруға жол беріледі.

4.5.2.5 Барлық типтегі лагерлерде жоғарғы сынып оқушыларын отрядтарға бөліп қоныстандырылған жөн. Бұл жағдайда тұрғын бөлмелер мен қызмет көрсету үй-жайларын бір отрядқа оқшаулау ұсынылады.

4.5.2.6 Бір ғимаратта немесе оқшауланған блок 4 отрядтан (топтан) аспауы тиіс.

Әр отряд (топ) үй-жайында жер учаскесіне кіретін бөлек есік болуы тиіс. Тұрғын корпуста 2 отряд орналастырылса, олардың арасы оқшаулануы керек.

4.5.2.7 Жыл бойы жұмыс істейтін лагерьлерде тұрғын бөлмелерді 3 бастап 5 дейінгі орынды сыйымдылықпен жобалау қажет. Маусымдық қызметтегі лагерьлерде тұрғын бөлмелердің сыйымдылығын 10 орыннан асырмай арттыруға болады.

4.5.2.8 Сауықтыру-спорт лагерлерінде ұйықтауға арналған орындар құрамы Р қосымшасында келтірілген 5 адамнан асырылмауы қажет.

4.5.2.9 Барлық типтегі лагерьлерде тұрғын бөлмелердің ауданын бір адамға кемінде 4 м² норма бойынша есептеу ұсынылады. Жыл бойы жұмыс істейтін лагерьлерде демалыстан тыс уақытта ересектер тұруға арналған тұрғын бөлмелердің ауданын бір адамға 5,5 бастап 6 м² дейінгі норма бойынша қабылдау ұсынылады. Сол себепті жыл бойы жұмыс істейтін лагерьлердегі тұрғын бөлмелерді маусым бойынша 3/2, 4/3 және 5/3 адам ауыспалы сыйымдылықпен жобалаған дұрыс.

4.5.2.10 Перспективалық лагерьлерде бір адамға қажетті тұрғын аудан нормасының сақталуымен екі ярусты төсектерді қолдануға жол беріледі.

4.5.2.11 Келушілер күндізгі уақытта жүретін бөлмелерді бір отрядтағы жоғарғы сынып оқушылар демалу, қарым-қатынас орнату үшін және жиналыстар өткізу үшін қарастырған, ал жыл бойы жұмыс істейтін лагерлерде демалыстан тыс кезеңде қонақ бөлмелерін және теледидар көретін холдарды да пайдаланған дұрыс. Келушілер күндізгі

уақытта жүретін бөлмелерді қоғамдық мақсаттағы өзге үй-жайлармен біріктірмеу ұсынылады.

Маусымдық лагерьлерде, оның ішінде елдің оңтүстік аймақтарында ашылған лагерьлерде келушілер күндізгі уақытта жүретін бөлмелер верандалармен алмастырылады.

4.5.2.12 6 бастап 10 адамға дейінгі (3 + 3; 5 + 5 немесе 3 + 3 + 4 адам) топтарға жинақталған бөлмелер немесе бөлмелер тобы жанындағы дәретханаларды келесі жабдықтармен жобалау ұсынылады: унитаз, қол жуғыш (10 адамға - 2 қол жуғыш), душ торы. Әр қабаттағы дәретханаларды қол жуғыштармен, аяқ жуғыштармен, душтармен, қыздардың жеке гигиенасы кабинасымен жоғалау ұсынылады.

4.5.2.13 Маусымдық және жыл бойы жұмыс істейтін лагерьлерде жалпы арнаудағы тұрмыстық үй-жайлар топшасының құрамына осы үй-жайларды бір немесе бірнеше отрядқа топтастырып, киім тазалауға және үтіктеуге арналған бөлмені, кір жуатын бөлмені, чемодандар сақталатын бөлмені, киім сақтайтын бөлмені кіргізу орынды.

4.5.2.14 Сыйымдылығы 240 орыннан асатын маусымдық және жыл бойы жұмыс істейтін лагерьлерде арнайы арнаудағы тұрмыстық қызмет көрсету үй-жайларын жалпы арнаудағы тұрмыстық үй-жайлармен немесе бір немесе бірнеше отрядқа арналған әр қабаттағы дәретханалармен оқшаулай отырып, тұруға арналған үй-жайлар тобына кіргізген орынды.

4.5.2.15* Балалардың жарақат алуын және құлау мүмкіндігін болдырмау мақсатында терезе блоктары құлыптармен және (немесе) қауіпсіздік механизмдерімен жабдықталуы тиіс. *(Толықтырылды – ҚТҮКШК 10.01.2020 ж. №7-НҚ бұйрық, Өзгерт.ред. – ҚТҮКШК 29.05.2025 ж. №81-НҚ бұйрық)*

4.5.3 Тамақтану үй-жайлары

4.5.3.1 Тамақтануға арналған үй-жайлар тобы қосымша келесі топтарға бөлінуі керек: тамақ үлестірілетін тамақтану залы, өндірістік үй-жайлар, азық-түлік қабылданып, сақталатын үй-жай және қызметтік-тұрмыстық үй-жай.

Демалыс кезінде кезекшілердің қызмет көрсетуін, ал демалыстан тыс кезеңде әркімнің өз-өзіне қызмет көрсетуін қарастыру керек.

Үй-жайлардың құрамы мен ауданы С қосымшасында көрсетілген.

4.5.3.2 Тамақтану блогы 2-қабатқа орналастырылған жағдайда, азық-түлік тасымалдауға арналған лифтімен жабдықталады.

4.5.3.3 Шикізат пайдаланатын тамақтану блогының құрамына: ыстық цех, тамақ үлестіргіш, суық цех (немесе шартты аймақ), ет-балық цехы, көкөніс цехы, асханадағы жуғыш және асүй ыдысын жууға арналған бөлек жуғыш, құрғақ азық-түлік сақталатын қойма, көкөніс сақталатын қойма, тоңазытқышы бар тез бұзылатын азық-түлік сақталатын үй-жай, тиеу бөлмесі, қызметкерлер бөлмесі, киім ауыстыратын бөлме, душ және қызметкерлерге арналған дәретхана кіруі тиіс.

4.5.3.4 Тамақтану блогы үй-жайының көлемдік-жоспарлық және конструктивтік шешімдерінде шикі өнімнің, шикі жартылай фабрикаттардың және дайын өнімнің, пайдаланылған және таза ыдыстың, келушілер мен қызметкерлердің қарсы бағыттағы қозғалысты болдырмайтын технологиялық үдерістер реттілігі қарастырылады.

4.5.3.5 Асүйдегі ыстық цехтың оңтайлы бағдары – солтүстік.

4.5.3.6 Жартылай фабрикаттарда жұмыс істейтін тағам блогында: дайындағанға дейінгі дайындау орны (жартылай фабрикаттар мен дайын өнімді өңделетін шартты түрле бөлінген аймақтар), сусымалы өнімдер сақталатын үй-жай, асхана мен асүй ыдысы жуылатын орын, тоңазытқыш жабдығы бар үй-жай, тамақ үлестірілетін орын, қызметкерлерге арналған үй-жай, душ және қызметкерлерге арналған дәретхана қарастырады.

4.5.3.7 Құрғақ өнім, көкөніс сақталатын қоймалар және суытылатын камералар асүйден оқшауландырылып, жуғыштардың, душтың және дәретханалардың, сондай-ақ өндірістік үй-жайлардың астыңғы жағына орналастырылмайды.

4.5.3.8 Жұмыс өнімділігі аз, шикізатпен жұмыс істейтін тамақтану блоктарында (отыратын 50 орынға дейін) келесі үй-жайларды азайтуға жол беріледі: тамақ үлестіру аймағы мен асүй және асхана ыдысы жуылатын аймақ бөлінген (қалқандармен) ыстық цех, дайындау цехы, көкөністер сақталатын аймақ, бөлек бөлінген сусымалы өнімдер сақталатын қойма, қызметкерлерге арналған дәретхана.

Асүйдің ауданы кемінде 18 м^2 .

4.5.3.9 Тамақтану залының ауданы бір орынға кемінде $0,8 \text{ м}^2$ есеппен қарастырылады. Отыратын орындардың саны бір ауысымдағы оқушылар мен педагогтар санының $1/3$ есеппен анықталады.

4.5.3.10 Өндірістік цехтардың бәріне ыстық және суық су тартылған шұңғылшалар, жуылатын ванналар орнатылады.

4.5.3.11 Тамақтану залының жанынан 20 отыратын орынға 1 шүмек есебімен қол жуғыштар орнатылады. Орталықтандырылған сумен қамту болмаған жағдайда су құйылатын қол жуғыштар орнатылады. Қол жуғыштардың қасына электр сүлгі (екі раковинаға кемінде 1-еу) орнатылады немесе бір жолға пайдаланылатын сүлгі қолданылады.

4.5.3.12 Тамақтану залдары 4 бастап 10 дейінгі орындық үстелдермен және орындықтармен не болмаса табуреттер мен жабдықталады. Үстелдерді қойған уақытта келесі арақашықтықты сақтау қажет:

а) үстелдер мен тамақ үлестірілетін жердің немесе терезенің (есіктің) арасында кір ыдысты қабылдау үшін 150 см бастап 200 см дейін;

б) үстелдер қатарының арасында 100 см бастап 150 см дейін;

в) үстелдер мен қабырға арасында 40 см бастап 60 см дейін.

Ыдыс жуғыштың жанына кір ыдыс, тамақ тасығыштар орнатылады.

Үстелдердің беті гигиеналық жабынмен қапталған, жуатын құралдар мен дезинфекциялау құралдарының әсеріне төзімді болуы қажет.

4.5.3.13 Қоғамдық тамақтану нысандарының құрылысы жүріп жатқан немесе қайта құрылып жатқан ғимараттары үшін асүйдің алдына қол жуғыштар орналастыру қарастырылады: қол жуғыштардың үстіңгі бетінің еден бетінен биіктігі 0,5 бастап 0,7 м дейін болады.

4.5.3.14 Сыйымдылығы 160 бастап 400 дейінгі – маусымдық немесе жыл бойы жұмыс істейтін лагерьлерде, сондай-ақ демалыстан тыс уақытта демалыс базасы ретінде пайдаланылатын 42, 84 және 126 орындық лагерьлерде толық құрамды тамақтану үй-

жайларының тобын құру ұсынылады. Мұндайда асхананың тамақтану залы залдағы бір орынға кемінде 1 м² норма бойынша бір отырғанда лагерьдің 100 % сыйымдылығының есептеледі. Лагерьдің мұндай типінде, әдеттегідей, шикізат пайдаланылатын тамақтану блогының жұмысы қарастырылатындықтан, өндірістік және қызметтік үй-жайлар, сондай-ақ тамақ өнімдерін қабылдау және сақтау үй-жайлары толық құрамда қарастырылады.

4.5.3.15 Сыйымдылығы 40, 80, 120 орындық демалыстан тыс кезеңде қонақ үй, жатақхана ретінде және халыққа мәдени-тұрмыстық қызмет көрсету үшін пайдаланылатын маусымдық және жыл бойы жұмыс істейтін лагерьлерде толық құрамды тамақтану үй-жайлары тобын қарастыру керек.

80 бастап 120 дейінгі орындық лагерь асханасындағы тамақтану блогының жұмысы жартылай фабрикаларға негізделгенде қолданыстағы қоғамдық тамақтану кәсіпорындарындағы тамақтану блогының өндіріс қуаты пайдаланылған жағдайда өндірістік, қызметтік-тұрмыстық үй-жайлардың құрамын, сонымен қатар тамақ өнімдері қабылданатын және сақталатын үй-жайларды азайту қажет. Мұндайда асудың тамақтану залы бір отыратын орынға лагерьдің 100 % сыйымдылығына есептеледі.

Жоғарғы сынып оқушылары қолданыстағы қоғамдық тамақтану кәсіпорындарын тұрақты пайдалана алатын сыйымдылығы 40 бастап 120 дейінгі орындық лагерьде тамақтану үй-жайларының тобы болмауы мүмкін. Мұндай жағдайда лагерь құрамында буфет қарастырған дұрыс.

4.5.3.16 Үй-жайлары демалыстан тыс кезеңде жалпы білім беру мектебімен бірге пайдаланылатын сыйымдылығы 40, 80 және 120 орынды лагерьлерде тамақтану тобының үй-жайларын далпы білім беру мектебінің тамақтану блогының пайдаланылуының ескерілуімен қысқартылған құрамда қарастыруға болады.

4.5.3.17 Сыйымдылығы 120 орынға дейінгі бұқаралық типтегі лагерьлерде бір тамақтану залын қарастыру керек. Сыйымдылығы үлкен лагерьлерде әрқайсысы отряд мүшелерінің санына – 40 адамнан келуі тиіс, бірақ 120 орыннан аспауы керек болатын екі және одан көп залды қарастырған жөн.

4.5.3.18 Жыл бойы жұмыс істейтін маусымдық лагерьлерде жыл бойы пайдаланылатын тамақтану залымен қатар сыйымдылығы лагерьдің жаз уақытында үлкею шамасына тең жазғы верандаларды қарастыру ұсынылады.

4.5.3.19 Елді мекендердің мәдени-тұрмыстық қызмет көрсету мекемелері желісіне қосымша 40, 80 және 120 орынды жыл бойы жұмыс істейтін лагерьлерде тамақтану тобы жергілікті халыққа қызмет көрсету үшін пайдаланыла алады. Жазғы уақытта екіге бөліп отырғызу қарастырылады: біреуі – жоғарғы сынып оқушылары үшін (лагерьде жоғарғы сынып оқушыларын төрт мәрте тамақтандыру қарастырылған), екіншісі – жергілікті халық үшін.

4.5.3.20 Демалыстан тыс уақытта лагерьдің тамақтану блогын тек жергілікті халыққа арналған ашық желідегі асхана ретінде пайдаланыла алады.

4.5.3.21 Демалыстан тыс уақытта асхананың бір тәуліктегі өткізу қабілеті тамақтану залының алты еселік сыйымдылығына тең: тамақтану залында 40 орынға – 240 адамға есептелген. Лагерьде тамақтану үй-жайларының тобын функционалды және жоспарлы түрде өзге үй-жайлар тобынан оқшауландырылған тамақтану блогы шикізатпен жұмыс істейтіндігінің ескерілуімен үй-жайлардың толық құрамында құру ұсынылады. Бұл

жағдайда тамақтану үй-жайларының тобын жергілікті халық кіретін бөлек есікті қарастырып, лагерь жер учаскесінің шекарасында орналастырған; лагерьдің негізгі ғимаратында буфет орналастырған дұрыс.

4.5.3.22 Егер жаз мезгілінде жергілікті халықтың мұқтаждығы лагерьдің тамақтану блогының өндіріс қуатының резервінен асса, тамақтану тобын арнайы тапсырма бойынша жергілікті шарттардың ескерілуімен жобалау ұсынылады.

4.5.4 Мәдени-бұқаралық мақсаттағы үй-жайлар

4.5.4.1 Мәдени-бұқаралық мақсаттағы үй-жайлар тобы қосымша келесі топтардан тұрады: тамашалау, саяси-бұқаралық, клуб-өндірістік және спорттық, сондай-ақ арнайы жобалау тапсырмасы бойынша – еңбекке оқыту үй-жайы.

4.5.4.2 Үй-жайлар, құрылыстар және алаңдар тобына бұқаралық, ақпараттық, қызығушылықтар бойынша сабақтар, сондай-ақ ойындар мен ойын-сауық секторларының құрамында тамашалау және клубтық үй-жайлар кіруі тиіс.

4.5.4.3 Кино мен бейнекөрсетілімге арналған орындардың шекті саны (270 дейін) сахна жақсы көрінетін аймақта амфитеатрда орналасады.

4.5.4.4 Саяси-бұқаралық жұмыстарды жүргізу үшін сыйымдылығы 35 бастап 40 адамға дейінгі үй-жайларды қарастыру қажет.

4.5.4.5 Шығармашылық сабақтар үшін қосалқы бөлмелері бар саны 3 бастап 5 дейін жететін үй-жайларды қарастыру қажет.

4.5.4.6 Отряд сапқа тұрғызылған орын бір адамға кемінде 0,5 м есеппен және қатар тереңдігіне 0,7 м қашықтықпен жобаланады.

4.5.4.7 Ойын-сауық үй-жайларының қосымша тобы құрамындағы 30 орынға арналған демалыс базасы ретінде пайдаланылатын, сыйымдылығы 42 орынға дейінгі жыл бойы жұмыс істейтін лагерьлерде ауданы кемінде 40 м² әмбебап үй-жайды қарастырған дұрыс.

Ойын-сауық үй-жайларының қосымша тобы құрамындағы 60 бастап 90 дейінгі орынға арналған демалыс базасы ретінде пайдаланылатын сыйымдылығы 84 бастап 126 дейінгі орындық жыл бойы жұмыс істейтін лагерьлерде әмбебап зал – кинопроекция бөлмесі, кулуарлар мен жиһаз қоймасы бар ауданы кемінде 100 м² дәрісхана қарастырған жөн.

Ойын-сауық үй-жайларының қосымша тобы құрамындағы 40/30 және 120/90 орындық жыл бойғы 160, 240 және 400 орынды маусымдық лагерьлерде ауданы кемінде 40 м² әмбебап үй-жай мен әмбебап зал – жыл бойы жұмыс істейтін, кинопроекция бөлмесі, кулуарлар мен жиһаз қоймасы бар ауданы кемінде 100 м² дәрісхананы қарастырған орынды. Бұл жағдайда әмбебап зал – дәрісхана мен лагерь штабының үй-жайы, радиоторап және үсті жабық әмбебап алаң, сонымен қатар бұқаралық шараларға арналған алаң арасында ыңғайлы байланысты қамтамасыз еткен орынды.

4.5.4.8 Демалыстан тыс уақытта пайдаланылатын лагерьлерде халыққа мәдени-тұрмыстық қызмет көрсету үшін әмбебап (көрермендер) залының сыйымдылығын жергілікті жағдайлардың ескерілуімен.

4.5.4.9 Жалпы лагерьлік шараларды өткізу үшін, әсіресе сыйымдылығы 40 бастап 120 дейінгі орынды лагерьлерде өткізу үшін мәдени-бұқаралық мақсаттағы үй-жайлар мен алаңдарды біріктірген дұрыс.

4.5.4.10 Сыйымдылығы 40 бастап 120 дейінгі орынды жыл бойы жұмыс істейтін және маусымдық лагерьлерде, сондай-ақ жыл бойы жұмыс істейтін маусымдық лагерьлерде әмбебап залдарды – дәрісханаларды көпшілік тамашалайтын іс-шараларды, клуб жұмысын өткізу үшін, сондай-ақ лагерь штабы, туризм және аймақтану кабинеті ретінде пайдаланған орынды.

Әмбебап зал – дәрісхана жоқ 160-тан 240-қа дейінгі орынды маусымдық лагерьлерде лагерь штабының арнайы үй-жайын құру ұсынылады. Лагерь штабының үй-жайы мен кітапхананы мерзімді түрле біріктілуін, сонымен қатар саяси-бұқаралық мақсаттағы алаңдармен – бұқаралық шараларға арнап жабдықталған алаңмен тығыз жоспарлық байланыстырылуын қарастырған жөн.

4.5.4.11 Клуб-өндірістік қосымша топтың құрамына қосалқы үй-жайлары бар, көркем-өнер және техника шығармашылығына арналған әмбебап шеберханаларға кіруі тиіс (40 орындық лагерьде – бір шеберхана); ойынхана; сыйымдылығы 120 орыннан астам лагерьде – музыкамен, әнмен және бимен айналысуға және драма үйірмесінің сабақтарына арналған қосымша студия, сонымен қатар педагогтарға арналған үй-жайлар.

4.5.4.12 Өндірістік-клуб шеберханаларында, спорт залдарында екі жақты табиғи бүйірлік және құрамдастырылған (жоғарғы және бүйірлік) жарықтандыруға жол беріледі.

4.5.4.13 Сыйымдылығы 84 бастап 126 дейінгі орындықты жыл бойғы лагерьлерде және демалыстан тыс кезеңде демалыс және халыққа мәдени-тұрмыстық қызмет көрсету базасы ретінде пайдаланылатын 126/90 орындық жыл бойы жұмыс істейтін маусымдық лагерьлерде киім ауыстыратын үй-жайлар, душ, дәретхана бар көлемі кемінде 18 м × 12 м спорт залын құруға жол беріледі. Мұндай үй-жайды волейбол, баскетбол, үстел теннисі (2 үстел), бадминтон, шағын теннис ойнау үшін, гимнастикамен айналысу үшін пайдалануға болады.

Жалпы лагерьлік іс-шараларды өткізу, сондай-ақ спорт залын ойын ойнау және сабақтар үшін пайдалану мүмкіндігін арттыру мақсатында спорт залын әмбебап залмен – дәрісханамен немесе лагерь штабының үй-жайымен мерзімді түрде біріктіріп тұрған дұрыс.

4.5.4.14 Барлық тұрпаттағы лагерьлерде, әсіресе сыйымдылығы 120 бастап 240 дейінгі орындық маусымдық лагерьлерде және жыл бойы жұмыс істейтін сыйымдылығы 400 орынды маусымдық лагерьлерде сауықтыру мақсатында арнайы құрылған немесе қолданыстағы су бөгендеріне орнатылған ашық жүзу бассейндерін жасауға жол беріледі.

4.5.4.15 Арнайы тапсырма бойынша нормативтерге қосымша еңбекке оқыту үй-жайларын лагерь құрамына егер жоғарғы сынып оқушыларының демалыс кезіндегі жұмыс саласы оқу жылы барысында меңгерілетін кәсіпке сәйкес келсе, кіргізген дұрыс. Демалыстан тыс уақытта олар жергілікті халықтың оқу және өндірістік қызметі үшін пайдаланыла алады.

Осындай үй-жайлардың құрамы мен ауданын ауданы кемінде 150 м² лагерьдің қызмет саласы бойынша өндірістік үй-жайларды және оқу-зертханалық үй-жайларды қамтуы мүмкін.

4.5.5 Әкімшілік-шаруашылық мақсаттағы үй-жайлар

4.5.5.1 Барлық типтегі лагерлердегі әкімшілік үй-жайлардың қосымша тобының құрамы штаттық кестемен айқындалып, кабинетті және лагерь бастығының дәретханасы бар тұрғын бөлмесін, кеңсе, бухгалтерия және касса үй-жайын қамтиды.

160 бастап 240 дейінгі орындық лагерьде қосымша әкімшілік үй-жайлар тобының құрамына қоғамдық ұйымдар бөлмесі мен байланыс торабын, ал 320 бастап 400 дейінгі орындық лагерьде сонымен қатар шаруашылықты меңгерушінің және инженерлік-техникалық қызметкерлерінің үй-жайларын кіргізу ұсынылады.

Үй-жайлар құрамы қысқартылған 40 орынды лагерьде штаттық кестеге сәйкес лагерь бастығының кабинетін кеңсе, бухгалтерия және касса үй-жайымен біріктірген абзал.

4.5.5.2 Кез келген типтегі лагерьде шаруашылық арнаудағы келесі алаңдарды: киім кептіруге арналған алаңды – тұрмыстық үй-жайлардың қосымша тобы кезінде және қоқыс жинағыштарға арналған алаңды – тамақтану үй-жайларының тобы кезінде, сондай-ақ бақылау-өткізу пунктінің алаңын – лагерьге кіреберісте (қалқан астында) қарастырған орынды.

Қоқыс жиналатын жәшіктер сондай-ақ ғимаратқа кіреберісте, орындықтардың қасына, ойынға арналған және дене шынықтыру-сауықтыру шараларына арналған орындарда орнатылады.

4.5.5.3 Лагерлердің барлық типтерінде қосымша клуб-өндірістік үй-жайлардың қосымша тобының шеберханалары жанындағы қалқаның астында шикізат пен дайын өнімді жинауға арналған алаңды қарастыру керек; алаңның көлемі жоғарғы сынып оқушыларының өндірістік қызметінің ескерілуімен анықталып, кемінде 20 м² құрауы тиіс.

4.5.5.4 Сыйымдылығы 40 бастап 120 дейінгі орынды лагерлердің барлық типтерінде вестибюльдік қосымша топтың құрамында ауданы кемінде 12 м² киім ауыстыратын орны бар вестибюльді қарастырған дұрыс. 160 бастап 400 дейінгі орынды маусымдық және жыл бойы жұмыс істейтін маусымдық лагерьлерде қосымша топтың құрамында әдістемелік кабинетті, сақтау камерасын, сондай-ақ жоғарғы сынып оқушылары мен қызметкерлерге арналған дәретханаларды қосымша қарастырған орынды.

4.5.5.5 Шаруашылық қосымша топтың үй-жайлар құрамын лагерьдің шаруашылық қызметінің көлемін айқындайтын лагерьдің типіне байланысты және лагерьден тысқары орналасқан шаруашылық құрылыс нысандарын пайдалану мүмкіншілігіне қарай бөлген орынды.

Үй-жайлар құрамы толық 80 бастап 120 дейінгі орынды лагерьде қойма мен шеберхана үй-жайларын бөлек қарастыру ұсынылады. 160 бастап 240 дейінгі орынды лагерьде қосымша сырлау-бояу шеберханасы мен айналаны тазалау қызметінің үй-жайын қарастыру ұсынылады. 320 бастап 400 дейінгі орынды лагерьде шаруашылық меңгерушісінің кабинетін, инженерлік-техникалық қызметкерлердің және қызмет көрсететін қызметкерлердің үй-жайларын қарастыру ұсынылады.

4.5.5.6 Тұрмыстық үй-жайлардың қосымша тобын жалпы және арнайы мақсаттағы тұрмыстық үй-жайларға бөлу ұсынылады.

Арнайы мақсаттағы тұрмыстық үй-жайлардың құрамы әртүрлі типтегі лагерьлерде бірдей және жуынатын орын мен жұмыс киімі мен аяқ киімді тазалау, сондай-ақ ұлдар мен қыздарға бөлек арналған жұмыс киімі мен аяқ киімді сақтау және кептіру үй-жайларын қамтиды.

4.5.5.7 Арнайы мақсаттағы тұрмыстық үй-жайлар бір-екі отрядтың жоғарғы сынып оқушыларына қызмет көрсету үшін жобалау қажет.

Жыл бойы жұмыс істейтін лагерьлерде арнайы мақсаттағы барлық тұрмыстық үй-жайларды шаруашылық корпуста орталықтандырып орналастырған орынды; бұл жағдайда жалпы мақсаттағы тұрмыстық үй-жайларды тұруға арналған үй-жайлар тобының құрамында орналастырған жөн.

Жазғы лагерьлерде арнайы арнаудағы барлық тұрмыстық үй-жайларды шаруашылық корпуста, бірақ жалпы мақсаттағы тұрмыстық үй-жайлармен біріктіріп орналастырған тиімді.

Жұмысшыларға арналған жатақхана ретінде пайдаланылатын маусымдық лагерьлер мен жыл бойы жұмыс істейтін маусымдық лагерьлерде арнайы арнаудағы тұрмыстық үй-жайларды жалпы арнаудағы тұрмыстық үй-жайлармен біріктіріп, бір-екі отрядтың жоғарғы сынып оқушыларына қызмет қызмет көрсету үшін тұруға арналған үй-жайлар тобының құрамында орналастырған орынды.

4.5.5.8 Каникул кезінде әдістемелік кабинетті шұғыл жиындарды өткізу үшін лагерьдің педагогикалық кеңесінің жұмысына арналған бөлме ретінде, кезекшілерге арналған үй-жай ретінде т. б. пайдалану қажет. Демалыстан тыс кезеңде жатақхана ретінде пайдаланылатын лагерьлерде әдістемелік кабинет диспетчер бөлмесі және кезекші қызметкерлердің үй-жайы ретінде, ал демалыс базасы ретінде пайдаланылатын лагерьлерде демалушыларды қабылдау және тіркеу үй-жайы ретінде жұмыс істей алады.

4.5.6 Медициналық үй-жайлар

4.5.6.1 Медициналық пункттегі үй-жайлардың ең төменгі жиынтығына ауданы кемінде 18 м² дәрігер кабинеті, ауданы кемінде 14 м² емдеу бөлмесі, ауданы кемінде 6 м² оқшаулағыш палатасы қарастырылады. Әртүрлі типтегі лагерьлердегі медициналық пункт пен оқшаулағыш үй-жайларының құрамын лагерді пайдалану режиміндегі айырмашылықтардың, сондай-ақ сыйымдылығы әртүрлі лагерьлердің штаттық кестесіндегі айырмашылықтардың ескерілуімен анықтау қажет.

4.5.6.2 Сауықтыру ұйымдарындағы медициналық мақсаттағы үй-жайлар, әдеттегідей, бөлек тұрған ғимараттың ішінде орналасады. Мұндай үй-жайларды егер олар басқа арнаудағы үй-жайлардан оқшауланған болса, екінші қабаттан жоғары асырмай, әкімшілік ғимаратқа орналастыруға жол беріледі.

4.5.6.3 160 бастап 400 дейінгі орынды барлық типтегі лагерьлерде үй-жайлар құрамы толық медицинлық пункт пен оқшаулағышты қарастырған орынды.

4.5.6.4 Медициналық пункттегі үй-жайлар құрамы толық 80 бастап 120 дейінгі орынды лагерьде дәрігер кабинеті мен медбике бөлмесін біріктіру, ал оқшаулағыш үй-жайларының құрамын дәретханасы, буфет, күндізгі уақытта жүретін верандасы бар екі орындық палатаны алып тастау есебінен қысқарту ұсынылады.

4.5.6.5 Медициналық пункттегі үй-жайлар құрамы қысқартылған 80 бастап 120 дейінгі орынды лагерьде дәрігер (медбике) кабинеті мен емдеу бөлмесін, оқшаулағышта дәретхана мен бөлек кіретін есік бар бір орындық палатаны, сондай-ақ дәретханасы бар екі орындық палатаны қарастыру ұсынылады.

4.5.6.6 Медициналық пункттегі үй-жайлар құрамы толық орындық лагерьде медбике бөлмесі мен процедуралық кабинетті біріктіру, оқшаулағыштың құрамында дәретханасы мен кіретін бөлек есігі бар «бокс» типті палатаны бір орынға кіргізу ұсынылады.

4.5.6.7 Медициналық пункттегі үй-жайлар құрамы қысқартылған 40 орындық лагерьде медбике мен емдеу бөлмесін қарастыру қажет; оқшаулағышты қарастырған орынсыз. Өйткені жоғарғы сынып оқушыларына қызмет көрсету үшін жергілікті медициналық мекеменің оқшаулағышы пайдаланылады.

4.5.6.8 Оқшаулағыш палаталары өтпейтін болуы, медициналық кабинетпен шектестіріліп, араларына биіктігі кемінде 1,2 м әйнектелген қалқан орнатылып орналастырылуы қажет.

4.5.6.9 Медицина мекемелерінің ішін әрлеу үшін тазалау жұмыстары мен дезинфекциялау жүргізуге болатын материалдарды қолдану көзделеді.

4.5.7 Лагердің бейіні бойынша маманданған имараттар мен алаңдар

4.5.7.1 Лагерлердің барлық типтерінде спорт имараттары мен алаңдарды қарастыру қажет. Бұл жағдайда 40 бастап 120 дейінгі орынды лагерлерде дене шынықтыру-сауықтыру құрылыстарына арналған жер учаскесі алаңының жалпы нормасы сақталған жағдайда волейбол, бадминтон және үстел теннисіне арналған алаңды, сонымен қатар спорттың ойын түрлеріне (волейбол, баскетбол, қол доп) арналған жинақталған алаңды қарастырған анағұрлым дұрыс.

4.5.7.2 Лагердің сыйымдылығына қарамастан, ондағы спорт кешенінің құрамына көлемі 40 м × 60 м футбол алаңы мен ең басты спорт алаңын кіргізу міндетті болып табылады.

4.5.7.3 Лагерлердегі дене шынықтыру-сауықтыру құрылыстарының құрамын, санын және ауданын Т қосымшасына сәйкес қабылдау ұсынылады.

Спорт алаңының, жинақталуына, спорт-ойын жабдықтарына, жабын түріне қойылатын талаптар У қосымшасында, қолданыстағы нормативтерге сәйкес көрсетілген.

4.5.7.4 Балаларды күн мен жауын-шашыннан қорғау үшін аумаққа бір балаға есептелген ауданы кемінде 2 м² болатын көлеңке түсіретін қалқа орнату ұсынылады. Қалқаны адам саны 15 кем топқа арнап жобалаған уақытта көлеңке түсіретін қаланың ауданы кемінде 30 м² болуы тиіс.

4.5.7.5 Қалқалар (қалқалы террасалар) үш жақтан қоршалады деп көзделеді. Қоршаудың биіктігі кемінде 1,5 м болады. Қоршау мен террасаның едені арасынан жел өтпеу үшін саңылау болмауы керек.

Террасаның едені ағаш болуы, жер бетінен 0,15 м қашықтықта еден белгілеуінің қойылуы тиіс.

Терраса жабынының заманауи жеңіл металл конструкциялардан және жұмсақ реңді жарық өткізетін материалдардан орындалуы көзделі аалды.

4.5.7.6 Көлеңке түсіретін қалқалардың саны жобалау тапсырмасы бойынша белгіленеді.

4.5.7.7 Сапқа тұру дайындығы өткізілетін алаңда лагерь басшылығы мен құрметті қонақтар отыратын орындар қарастырылуы қажет.

Төрт бөлімшеден тұратын взводпен сабақтар өткізу үшін көлемі 32 м × 16 м алаң қажет.

4.5.7.8 Лагерь аумағына спорттық құрылыс нысандарын орналастыру үшін лагерьдің сирек кездесетін мамандықтарға арналған алаңдар үшін пайдаланылатын ауданы 1000 бастап 2000 м² дейінгі (лагердің сыйымдылығына байланысты) резервтік орын қарастырылады.

4.5.7.9 Жеңіл және ауыр атлетика бойынша мамандану кезінде спорт пен гимнастика ойын түрлеріне лагерь құрамында жаттығуларға арналған залының көлемі 18 м × 36 м спорт корпусын кіргізу қажет.

4.5.7.10 Жас натуралистер лагерлерін жас натуралистерің қалалық және республикалық станциялары базасында ұйымдастыру қажет. Олардың құрамына: ботаникалық-аймақтану және зоологиялық-жануартану бөлімдері бар оқу-тәжірибелік жер учаскесі кіруі тиіс.

4.5.7.11 Жас техниктер лагерлерінің мамандандырылған аймағының құрамына кордодром - автодром, аквадром және картинг кіру керек.

4.5.7.12 Аквадромдағы судың тереңдігі 60 бастап 80 см дейін, ал көпірден корд тұрағына дейінгі жер учаскесіне 150 бастап 200 см дейін болуы тиіс.

4.5.7.13 Су бөгенінің негізгі бөлігі су деңгейінен биіктігі кемінде 2 м болатын қорғайтын металл тормен қоршалыады. Қоршау сайыс қатысушылары өтуі үшін су тоқтаған жерден 1 бастап 2 м дейінгі аралықта орнатылады.

4.5.7.14 Кордодром ұшу аппараттарын - корд модельдерін ұштыруға арналған диаметрі 50 м ашық алаң болып табылады. Алаң көлденең орналасқан асфальтбетон жабынмен қапталады.

4.5.7.15 Автодром корд автокөліктері қозғалатын диаметрі 40,5 м шеңбер іспеттес алаң. Мұндай алаңда сынақтар мен сайыстар кезінде қорғайтын алынбалы қалқандар болуы керек.

4.5.7.16 Картинг трассасы күрт бұрылыстары мен кюветтері жоқ, беті тегіс әрі қатты, еркін тұйықталған пішінді болуы тиіс. Трассаның ұзындығы 300 бастап 1200 м дейін, ұзындығы 40 бастап 150 м дейінгі түзу жер учаскелері міндетті түрде кіргізілуі тиіс. Трассаның ең төменгі ені 4,5 м, мәре орны мен айналымдарда 5,5 м болуы тиіс.

4.5.7.17 Трассаның шекарасы ені жағынан ені 10 бастап 15 см дейінгі жақтаулы сызықтармен белгіленеді. Трассаның айналымды жер учаскелеріне 3 м сайын қадалар орнатылады.

4.5.7.18 Сыйымдылығы аз лагерде мәдени орталықтың құрамына әмбебап пайдалану блогын кіргізу қажет. Блоктың құрамы мен ауданы Р қосымшасында көрсетілген.

4.5.7.19 Сыйымдылығы үлкен лагерлерде Р қосымшасына сәйкес лагердің саласы бойынша сабақтарға арналған арнайы блоктарды қолдану қажет.

4.6 Ғимараттардың конструктивтік шешімдері және құрылыс конструкцияларын есептеу әдістері

4.6.1 Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелерін жобалау мен құрылысын салу кезінде, оның ішінде сейсмикалық қауіпті аудандарда, құрылыс конструкцияларын есептеуді Қазақстан Республикасы аумағындағы қолданыстағы нормативтік құжаттардың ережелерін ескере отырып жүргізу керек.

4.6.2 Құрылыс конструкцияларының сенімділігін құрылыстың жалпы концепциясын әзірлеу кезінде, оны жобалаған кезде, конструктивтік элементтерін жасаған, құрылысын жүргізген және пайдаланған уақытта қамтамасыз ету қажет.

4.6.3 Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелердің құрылыс жұмыстарының материалдарын, конструкцияларын және технологиясын жөндеу жұмысына, техникалық қызмет көрсетуге және пайдалануға жұмысалатын минималды шығындардың қамтамасыз етілуінің ескерілуімен таңдау қажет.

4.6.4 Апаттық әсерлер кезінде құрылыс конструкцияларының сенімділігін төмендегілерді қамтитын бір немесе бірнеше арнайы шараларды өткізу есебінен қамтамасыз ету керек:

а) құрылыс нысандарының, ең алдымен оның көтергіш элементтерінің бұзылу қауіпін алдын алу, болдырмау немесе азайту;

б) жекелеген көтергіш элементтер істен апатты шыққанда немесе жергілікті зақымдалғанда құрылыстың үдемелі бұзылуына әкеп соқтырмайтын материалдар мен конструктивті шешімдерді таңдау;

в) құрылыстың негізгі көтергіш конструкцияларына қол жеткізілуінің шектелуін және бақылануын қамтамасыз ететін арнайы ұйымдастыру шараларының кешенін қолдану.

4.6.5 Ғимаратты жауын, еріген қар, топырақ суларының ғимараттың көтергіш және қоршау конструкцияларының қабатына өтуінен, сондай-ақ сыртқы қоршау конструкцияларында конденсациялы ылғалдың түзілуінен қорғау немесе жабық кеңістіктердің немесе ауа қабаттарының желдетілуін ұйымдастыру шараларын қарастыру қажет.

Нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес қажетті қорғау құрамдары мен жабындар қолданылуы тиіс.

4.6.6 Құрама элементтердің түйіспелі бірігулері мен көп қабатты конструкциялар негіздер біркелкі салынбағанда және басқа да пайдаланушылық әсерлер кезінде туындайтын температуралық деформация мен күштің әсеріне есептелуі тиіс.

Түйіспелерде пайдаланылатын нығыздауыш және герметиктеу материалдары теріс температуралардың әсері кезінде және су болғанда өзінің серпімділік және адгезиялық қасиеттерін сақтауы, ультракүлгін сәулелің әсеріне төзімді болуы тиіс. Герметиктейтін материалдар олар беттескен жерлерде конструкциялардың қорғайтын және қорғайтын-декоративтік жабындарының материалдарына сәйкес келуі тиіс.

4.7 Инженерлік желілер мен жүйелерді жобалау

4.7.1 Жылыту және желдету

4.7.1.1 Оқушылар сарайларының, жас техниктер станцияларының және жас натуралистер станцияларының ғимараттарын ҚР ЕЖ 4.02-101, ҚР ЕЖ 4.02-103 және қолданыстағы нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес жобалау қажет.

4.7.1.2 Барлық үй-жайлар желдету жүйесімен жабдықталауы, фрамугтар мен желкөздер жылдың кез келген мезгілінде мақсаты бойынша пайдаланылуы тиіс. Металды пластик терезелер фрамугты, желкөзді құрылғыларымен немесе ашылуы күрделі етіп орнатылады. Желкөздердің ауданы еденнің ауданына кемінде 1:50 есеппен қарастырылады. Желкөздер мен фрамугтарға москит торлары орнатылады.

4.7.1.3 Тамақтану үй-жайларындағы ауа алмасу асүйдегі технологиялық жабдықтан шығарылатын артық жылудың жұтылуына есептеледі. Тамақтану блогының өндірістік үй-жайларына ауаның тамақтанатын үстел арқылы бір отыратын орынға сағатына кемінде 20 куб метр ($\text{м}^3/\text{сағ}$) көлемде берілуі көзделеді. Ауа өндірістік үй-жайлар арқылы шығарылады.

4.7.1.4 Сауықтыру ұйымдарындағының ауаның алмасу мәртесі кемінде:

а) спорт залдарында – 1 адамға 80 $\text{м}^3/\text{сағ}$ (ауаның ішке тартылуы, сыртқа жіберілуі);

б) акт залында – 1 адамға кемінде 20 $\text{м}^3/\text{сағ}$ (ауаның ішке тартылуы, сыртқа жіберілуі);

в) жатын үй-жайларда, үйірме жұмысына арналған үй-жайларда – сағатына жарты еселік алмасу болуы тиіс.

4.7.1.5 Ауаның есептік температурасы мен оңтайлы ылғалдылықты 8-кестеге сәйкес қабылдау қажет.

8-кесте – Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының үй-жайларындағы ауаның есептік температурасы

№ р/б	Үй-жайлар	Үй-жайлардағы жылдың суық мезгілендегі ауа температурасы, °С (кемінде)	Оңтайлы ылғалдылық, % (артық емес)
1	Жатын және оқу үй-жайлары, кабинеттер, зертханалар, кітапхана, мәдени-бұқаралық іс-шараларға және демалысқа арналған үй-жайлар. қызметтік-тұрмыстық, кір жуатын үй- жайлар	18 бастап 22 дейін	40 бастап 55 дейін

8-кесте – Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының үй-жайларындағы ауаның есептік температурасы (жалғасы)

№ р/б	Үй-жайлар	Үй-жайлардағы жылдың суық мезгілендегі ауа температурасы, °С (кемінде)	Оңтайлы ылғалдылық, % (артық емес)
2	Тамақтану залдары, буфеттер, киім үтіктейтін, кептіретін үй-жайлар, қоймалар және киім сақталатын үй-жай	16	40 бастап 55 дейін
3	Медициналық үй-жайлар, киім ауыстыратын үй-жайлар, жатын бөлмелер, дәретханалар	20 бастап 22 дейін	40 бастап 60 дейін
4	Оқу шеберханалары, спорт залы, рекреация, вестибюль және кім сақтайтын орын, асүй, киім мен аяқ киімді кептіруге арналған үй-жай	15 бастап 17 дейін	40 бастап 55 дейін
5	Спорт залындағы кім ауыстыратын үй- жай	19 бастап 23 дейін	40 бастап 55 дейін
6	Ванна мен бассейн үй-жайлары	30	40 бастап 55 дейін
7	Душ	25	40 бастап 55 дейін
8	Дәрігер кабинеті	21 бастап 23 дейін	40 бастап 55 дейін
Ескертпелер 1 Асүй мен киім жуатын үй-жайлардағы оңтайлы салыстырмалы ауа ылғалдылығы – 60 % бастап 70 % дейінді құрайды. 2 Оқшауландыру жабындарын жобалау қажеттілігі, сондай-ақ олардан шығарылатын ауа көлемі жобаның технологиялық бөлігімен анықталады. 3 Ауаны ішке тарту шкафтары болған жағдайда, қажетті ауа көлемінің қосымша шығарылуын қамтамасыз ету қажет.			

4.7.1.6 Станоктар мен механизмдерде орындалатын жұмыс жылу мен шаң көп мөлшерде шығарылуымен байланысты шеберханалар ауаны ішке тарту, сырта жіберу желдеткішімен және жергілікті шаң қармауыштармен және жергілікті ауа тартқыштармен жабдықталады.

4.7.1.7 Орталықтандырылған жылумен қамту көзі болмаған жағдайда, дербес қазандық пен газбен жылытуды қолдануға жол беріледі.

4.7.1.8 Температурасы минус 40 °С төмен климаттық аудандарда биіктігі үш қабат және одан артық тұрғын үй-жайлар сыртқы ауа жылытылатын ауаны ішке сору желдеткішімен жабдықталуы тиіс.

4.7.2 Сумен қамту және кәріз жүйесі

4.7.2.1 Суық және ыстық сумен қамтуды, кәріз жүйесін және су ағысын ҚР ЕЖ 4.01-101 талаптарына және әрекеттегі нормативтік құжаттарға сәйкес жобалау қажет.

4.7.2.2 Ыстық су төмендегілерді қоспағанда, санитариялық аспаптардың барлығына тартылуы тиіс: химия зертханасындағы зертханалық үстелдердің раковиналары, химия, физика және биология зертханаларындағы демонстрациялық үстелдердің раковиналары, ауыз су ағатын су бұрқақтарда, шайылатын бөшкелерде және дәретханалардағы писсуарларда.

4.7.2.3 Орталықтандырылған сумен қамту жүйесі болмаған жағдайда, жергілікті сумен қамту жүйелері жабдықталады, сондай-ақ судың асхана, медициналық мақсаттағы қолжуғыш және душ үй-жайларына үздіксіз тоқтамай берілуін қамтамасыз ету қажет.

4.7.2.4 Халықтың санитариялық-эпидемиологиялық әл-ауқаты саласындағы мемлекеттік органдардың келісілуімен суды сырттан әкелуге және су құйылатын қолжуғыштар орнатуға жол беріледі.

4.7.2.5 Сырттан әкелінген суда жұмыс істейтін нысандарда ауыз су қоры сақталатын ыдыстар қойылған бөлек үй-жай қарастырылады.

4.7.2.6 Буфет, кір жуу, қолжуғыш үй-жайларынла, жеке гигиена бөлмелерінде, сондай-ақ медициналық арнаудағы және тамақтану блогының үй-жайларында орталықтандырылған ыстық су болмаса, ыстық су жылытқыштарын орнату арқылы қамтамасыз етіледі деп көзделген.

4.7.2.7 Халықтың санитариялық-эпидемиологиялық әл-ауқаты саласындағы мемлекеттік органның келісілуімен ыстық сумен жеке қазандықтан қамтуға жол беріледі.

4.7.2.8 Су алынатын орындардағы ыстық судың температурасы жабық жылумен жабдықтау жүйелеріне жалғанатын орталықтандырылған ыстық сумен жабдықтау жүйелері үшін 50 °C төмен болмауы және 75 °C аспауы керек.

4.7.2.9 Тазалау құралын сақтауға және өндеуге, дезинфекциялау ерітінділерін дайындауға арналған үй-жай астаумен жабдықталып, су тартылуы тиіс. Үй-жайлар болмаған жағдайда тазалай құралын сақтауға арналған шкаф (немесе орын) бөлінеді.

4.7.2.10 Кәріз жүйесі құрылысын тұрғын корпустарында, асханада, асүйде, мәдени-бұқаралық және медициналық арнаудағы үй-жайларда, дене шынықтыру-сауықтыру және қызметтік-тұрмыстық үй-жайларда, кір жуатын орындарда, душта, сондай-ақ бөлек орналасқан дәрісханалар мен қол жуғыштарда қарастыру керек.

4.7.2.11 Желдету және ауаны желдету жүйелерінің жабдықтарынан, өтпелерден, душтардан, ванналардан, жолдардан, ауыстыру науаларынан шыққан суды және бассейн ванналарының түбі мен қабырғасын жуған суды және ішін босатып ағызған суды тұрмыстық канализацияға ағызу керек. Кәріз жүйесі құбырларының бассейн ванналарына жалғануы судың канализациядан ваннаға қайта кіру мүмкіндігіне жол бермеуі тиіс.

4.7.2.12 Орталықтандырылған суды бұру жоқ аудандарда ағын суларды жергілікті кетіру және тазалау жүйелерін (жергілікті тазалау құрылыстары) құруға жол беріледі. Жергілікті су бұру жүйелерінің таңдалуы мен орнатылуы тиісті аумақтағы халықтың

санитариялық-эпидемиологиялық әл-ауқаты саласындағы мемлекеттік органымен келісілуі тиіс.

4.7.2.13 Мекеме аумағындағы тұрғын, мәдени-бұқаралық және әкімшілік-тұрмыстық ғимараттардан кемінде 50 м қашықтықта 35 адамға 1 дәретхана орны есебімен канализация дәретханаларын немесе биодәретханалар орналастыруға жол беріледі.

4.7.2.14 Халықтың санитариялық-эпидемиологиялық әл-ауқаты саласындағы мемлекеттік органның келісімі бойынша климаттық ауданға және ауылдық жерге байланысты санитариялық-аулалық қондырғыларды орнатуға жол беріледі.

4.7.2.15 Санитариялық-аула қондырғыларының айналасында жауын және еріген қар суларын бұру үшін іргетастық еңіс бетон жолағы қарастырылады.

Санитариялық-аула қондырғыларын құру кезінде желдету қорабының үйінді шұңқырдан шатыр конегінен жоғары шығраылуы, сондай-ақ табиғи желдету қарастырылады.

4.7.2.16 Жууға арналған үй-жайлар болмаған жағдайда, көшеде лагерьдің тұрғын аймағының қасына қалқаның астына тегістелген алаңға қолжуғыштар мен аяқжуғыштардан аққан ағын судың қазылған шұңқырға жиналуының ұйыстырылуымен 7 адамға 1 қолжуғыш есеппен, 12 адамға 1 аяқ жуғыш есеппен жуғыштар орнатуға болады.

4.7.2.17 Душтың үй-жайлары 20 адамға 1 аққыш есеппен душ аққыштарымен жабдықталады, қыздардың жеке гигиена бөлмедерінде иілгіш шланга бар душ қарастырылады.

4.7.2.18 Кір жуатын бөлменің үй-жайлары отырғыштармен, таздармен, су жылытатын құрылғылармен жабдықталады. Жеке заттарды жууға арналған үй-жайлар болмаған жағдайда кір жуатын үй-жай қалқаның астында ұйымдастырылуы мүмкін.

4.7.2.19 Жазық шатыры бар биіктігі 3 қабат және одан биік ғимараттар сыртқы нөсер канализациясына шығарылумен ішкі ағын су жүйесімен жабдықталуы тиіс.

4.7.3 Жасанды жарықтандыру

4.7.3.1 Балалардың және жасөсіпірімдердің жаппай демалу үй-жайларын жарықтандырылуын ҚР ЕЖ 2.04-104 және қолданыстағы нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес жобалау қажет.

4.7.3.2 Үй-жайларды жасанды жарықтандыруға қойылатын талаптар 9-кестеде көрсетілген.

4.7.3.3 Жасанды жарықтандыру үшін бір типті шамдар пайдаланылады. Шырақтар қорғайтын конструкциялармен жабдықталады.

4.7.3.4 Шырақтар жарық беретін қабырғаға параллель сыртқы қабырғадан кемінде 1,2 м қашықтықта және ішкі қабырғадан кемінде 1,5 м қашықтықта орналастырылады.

4.7.3.5 Жасанды жарықтандыру көзге шағылысу әрекеті жәннен адамға келтіретін басқа да қолайсыз әсері жоқ жүйелі және қауіпсіз болып қарастырылады.

4.7.3.6 Вестибюльдерде, дәліздерде, гимнастика және акт залдарында, шеберханаларда, баспалдақ орнында кемінде 5 лк апатты жарық орнатылады (еденде, негізгі өтпелердің торабына және баспалдақтарда).

9-кесте - Үй-жайларды жасанды жарықтандыруға қойылатын талаптар

Үй-жайлардың атауы	лк жарықтылығы		Жарықтандырылу нормалары жататын беткі жабын
	люминесцентті шамдар	қызатын шамдар	
Барлық оқу үй-жайлары, сондай-ақ зертхана үй-жайлары	300	150	Үстелдің жұмыс бетінде
Әдістемелік және қызметтік кабинеттер	75	30	Еденнен 0,5 м деңгейде
Көрермендер және акт залдары	200	100	Еден
Рекреациялық үй-жайлар	150	75	Еден

4.7.4 Электрмен жабдықтау және әлсіз тоқты құрылғылар

4.7.4.1 Мекемелердің электр техникалық құрылғыларын ҚР ЕЖ 4.04-107, ҚР ЕЖ 4.04-106 және қолданыстағы нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес жобалау қажет.

4.7.4.2 Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының және салалық лагердің радионүктелері әкімшілік үй-жайларда, дәрігердің кабинетінде, радиоторапта, жатын бөлмелердің киноаппарат бөлмесінде, гаражда, зертханаларда, кезекші қызметкерлер (күзет) үнемі жүретін үй-жайларда болуы тиіс.

4.7.4.3 Телефонның орнатылуы директордың кабинетінде (хатшыда параллель телефонның болуымен), оқу жөніндегі меңгерушінің кабинетінде, шаруашылық жөніндегі директор орынбасарының кабинетінде, бухгалтерияда – оқушылар сарайлары үшін, кеңседе – бухгалтерияда – жас натуралистер станциясында, дәрігер кабинетінде, кезекші тәрбиелеушілер бөлмесінде (салалы лагерьде), дыбысаппараты бөлмесінде, үй-жайда қарастырылуы тиіс.

4.7.4.4 Технологиялық дыбыс тіркеуімен: концерттердің дыбыс күшейтуі, фойе мен көпшілікке арналған шаралар өткізілетін залда жазбалар мен дыбыс жаңғырту, мұражайлар мен вестибюльдерде қамтамасыз етілуі тиіс. Дыбыс аппараты үй-жайы эстраданың көрінуінің қамтамасыз етілуімен көрермендер залы қабырғасының артқы жағында орналасуы тиіс.

4.7.4.5 Нысандарда жекелеген дыбыс тіркеу және хабар тарату жүйелері болған жағдайда дыбыстық қамсыздандыру жүйесі хабар тарату жүйесі іске қосылған уақытта өшірілуі тиіс.

4.7.4.6 Дыбыс тіркеу жүйелері мен тарату жүйелерін біріктіруге жол беріледі. Мұндайда таратылатын ақпарат трансляцияның өзге түрлерінің алдында басымдықта болуы тиіс.

4.7.4.7 Электр сағаттардың вестибюльдерде, фойеде, акт және спорт залдарында, бассейнде, көпшілікке арналған іс-шаралар өткізілетін залда, кинодәріс залында, кітапханада, әкімшілік үй-жайларда, рекреацияларда орнатылуы қарастырылуы керек.

4.7.4.8 Директордың кабинетінде, мұражай мен көрме үй-жайларында, клубтар үй-жайларында телевизиялық таратылымды қабылдау мүмкін болуы үшін желі қарастыру қажет.

Биіктіктігі әртүрлі құрылыс нысандары тұрғызылған көлеңкелі аймақтармен байланысты қабылдау нашар аймақтарда, қалаларда ғимараттарға магистральді желі арқылы және үйлердегі бас станциялардан сигналдар берілетін кабельдік телевизия жүйелерін пайдалану ұсынылады.

4.7.4.9 Бұқаралық демалысқа арналған мекемелерде жергілікті есептеу желісі арқылы интернет желісіне қатынау жобалау тапсырмасында орнатылады.

4.7.4.10 Балалар үнемі жүретін үй-жайларда штепсельді розеткалар мен сөндіргіштер еденнен 1,8 м биіктікке орнатылады.

4.7.4.11 Электр тогымен жабдықты сенімділігінің қамтамасыз етілу дәрежесі бойынша оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларының электрқабылдағыштары төмендегі категорияларға жатады:

а) тамашалау бөлігінің апатты жарықтандырылуы және өрт сөндіру сорғыларының қозғалтқыштары - I санатқа;

б) қалған тоқ қабылдағыштар - II санатқа.

4.7.4.12 Кіріктірме құрылғылар бірінші қабатта электр қалқан орналасқан үй-жайда орналасуы тиіс.

4.7.4.13 Адамдарға хабар тарату және сыртқа шығарылуын басқару жүйесі өрт дабылы жүйесі іске қосылған уақытта автоматты режимде де, өрт постынан немесе құрылыстарды басқару орталығынан адамдардың нақты нысанан қауіпсіз сыртқа шығарылуын ұйымдастыру мақсатында (өрт қаупінің ескерілуімен) хабарлама тарату режимінде де жұмыс істеуі тиіс.

4.7.4.14 Адамдарға хабар тарату және сыртқа шығарылуын басқару жүйелерімен берілетін ақпарат әзірленіп, ғимараттардың, құрылыстардың және құрылыс нысандарының әр қабатында орналасқан адамдарды сыртқа шығару жоспарларындағы ақпаратқа сәйкес келуі тиіс.

4.7.4.15 Күзет сигнализациясы жүйесі төмендегілерді қамтамасыз етуі тиіс:

а) күзетілетін аймаққа, ғимараттарға, құрылыстарға, үй-жайларға рұқсатсыз кірудің анықталуын;

б) күзетілетін заттардың бақыланатын аймақтың шегінен шығарылуын немесе алынуын анықтау;

в) олар тиісті әрекет қолдану үшін кезекшілік (күзет, диспетчерлік) қызметке анықтау құралдарының іске қосылуы туралы сигналдың берілуін;

г) шлейфтер мен жабдықтардың өзін-өзі диагностикалануын;

д) оларды кейіннен сәйкестендіру үшін барлық қажетті мәліметтің тіркелуімен жүйеде болатын барлық оқиғалар мұрағатының жүргізілуін (құрылғының типі мен нөмірі, оқиғаның типі және себебі, болған уақыты мен күні);

е) күзеттен алу/күзетке қою мүмкіншілігін болдырмау;

ж) орындау құрылғыларына қажетті басқару командаларының берілуін.

4.7.4.16 Ғимараттарда өрт дабылы жүйелері мен телевизиялық бақылаудың шоғырлануын қамтамасыз ету ұсынылады.

4.8 Халықтың мүмкіндігі шектеулі топтары үшін қолжетімділікті қамтамасыз ету

4.8.1 Тірек-қимыл жүйесі бұзылған мүгедектігі бар балалардың біржолғы болуына есептелген, балалардың және жасөспірімдердің бұқаралық демалуына арналған мекемелер ҚР ЕЖ 3.06-101 талаптарының ескерілуімен арнайы тапсырма бойынша жобаланады.

4.8.2 Мекемелердің бас жоспарын жобалау кезінде мүгедектігі бар адамдар үшін кедергілер жоқ ортаның ұйымдастырылуына қойылатын талаптарды ескеру қажет: қозғалыс жолдарында жер деңгейінің біркелкі болмауына жол бермеу (қосалқы үй-жайлар блогы мен алаңдар арасында); алаң шекарасының кез келген кедергіден (қашау, қабырға және т. б.) кемінде 3 м алшақ болуын қарастыру қажет.

4.8.3 Халықтың қозғалысы шектеулі топтары үшін ғимараттарда арнайы құрылыстар: пандустар, әртүрлі деңгейдегі сүйеніштер, арнайы жабдықталған дәретханалар, үй-жайларға кіретін ені үлкен есіктер және әрекеттегі нормативтік құжаттарға сәйкес т. б. қарастырылуы қажет.

4.8.4 Соқыр және көзі нашар көретіндер үшін баспалдақтар жоғарғы және төменгі бөлігінде, бірінші және соңғы баспалдақтың ұстағыштары орналасқан жер бедерлі және қарама-қайшы бояумен белгіленеді.

4.8.5 Ашық алаңдарды, көпшілік жиналатын нысандарға негізгі жаяу жүргіншілер өткелдерін, сондай-ақ көпшілікке арналған іс-шараларды тамашалауға келген келушілерді сыртқа шығару жолдарын ұйымдастырған уақытта бір мүгедектігі бар адамға кемінде 0,96 м² есеппен - трибуналары бар ашық спорт құрылыстарының қасына, бір мүгедектігі бар адамға кемінде 0,58 м² есеппен - көрермендер орны бар ашық спорт құрылыстарына мүгедектігі бар адамдар мен қозғалысы шектеулілерді эвакуациялау жолдарын арнайы жолақтармен және алаңдармен бөлу керек. Қосымша арнайы эвакуациялық жолақтар мен алаңдар, дыбыс сигнализациясы мен кешкі уақытта жарық ақпараттық белгілер мен стендтер қарастыру ұсынылады.

Мүгедектігі бар адамдар мен қозғалысы шектеулі көрермендердің, спорт және өзге де ойын-сауық шаралары қатысушыларының есептік саны спорт кешенінің немесе құрылыстардың типіне, мүгедектігі бар адамдар ешбір кедергісіз жүріп-қозғалуы үшін олардың жабдыкталу дәрежесіне байланысты халықтың қозғалысы шектеулі тобының саны туралы статистикалық деректерге сәйкес қабылданады.

Мүгедектер мен қозғалысы шектеулі көрермендердің, спорт және өзге де ойын-сауық шаралары қатысушыларының есептік саны спорт кешенінің немесе құрылыстардың типіне, мүгедектер ешбір кедергісіз жүріп-қозғалуы үшін олардың жабдыкталу дәрежесіне байланысты халықтың қозғалысы шектеулі тобының саны туралы статистикалық деректерге сәйкес қабылданады.

4.8.6 Мүгедектігі бар адамдардың сайыстар өткізілетін жерлерге бару жолақтарының санын қозғалысы шектеулі жаяу жүргіншінің 0,5 м/сек құрайтын орташа қозғалыс жылдамдығына және қоғамдық көлік тоқтаған жерден (көлік тұрағы) көрермендер орнына дейін жеткен 20 минут шамасындағы есептелген уақытқа байланысты есептеу қажет.

4.8.7 Ағаштар мен бұталарды ернемектен немесе ернемек қойылмаған жаяу жүргінші жолының шетенен және мүгедектігі бар адамдарды сыртқа шығаруға арналған алаңнан 0,9 м қашық орнату қажет. Көпшілік жиналатын орталықтарға апаратын жаяу жүргіншілер жолдарын көгалдандыру үшін жүру кезінде жарақаттауға қабілетті биіктігі 0,5 м бастап 1,1 м астам бұтақтар мен тікенді өсімдіктерді пайдалануға жол берілмейді. Бүкіл жолда еркін көрнекі бағдарлауды қамтамасыз ету үшін және келушілерді спорт нысандары мен кешендерден сыртқа шығару үшін ағаштарды аллеялар мен шағын топтар түрінде отырғызу қажет.

4.8.8 Қоғамдық дәретханалар мен спорт нысандары және кешендер арбадағы мүгедектігі бар адамдарды қоса алғанда, келушілер оңай әрі ешбір кедергісіз жете алатындай орналастырылуы қажет. Қоғамдық дәретханаларға кіретін есіктердің табалдырықтар болмауы қажет. Ал егер табалдырықтар болса, олардың биіктігі 2,5 см аспауы керек.

4.9 Қоршаған ортаны қорғау

4.9.1 Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелерін жобалаған кезде тексерілуі керек:

а) атмосфераның:

- ауаның ластану сипаттамалары (атмосфераны ластайтын заттардың түрлері, ауаны ластайтын заттардың орташа маусымдық және ең жоғарғы шоғырланымы, атмосфераның ластануының қайталануы);

- бағыттық және факелдық бақылаулар бойынша анықталған, атмосферадағы ластаушы заттар шоғырының фондық мәні;

- жобаланып отырған нысанға тән, ауадағы негізгі және тән қоспалардың есептелген шоғырының аумаққа таралуы;

- қарастырылып отырған аумаққа зиянды заттардың түсуі туралы және жауын-шашынның химиялық құрамы (оның ішінде қышқылды және радиациялық жауын-шашынмен) туралы мәлімет;

- жобаланып отырған нысанға тасталатын ластаушы заттар тізбесі, көлемі және қарқындылығы;

- жобаланып отырған нысанға тасталатын ластаушы заттар көздерінің тізбесі және орналасқан жері;

- физикалық әсерлердің (шу, діріл, жылу өрісі, электромагниттік және радиациялық сәулелену);

- жобаланып отырған нысанға тасталатын ластаушы заттар корпустары мен құрылыстардың орналасу сызбасы немесе оның «жел бағыты» көрсетілген бас жоспары;

б) су ортасының:

- жобаланып отырған нысанды сумен қамту үшін пайдаланылатын сулардың химиялық құрамы;

- беткі сулардың ластану деңгейі;

- су нысандарындағы негізгі ластаушы заттар тізбесі, ластаушы заттардың қауіптілік класы және жыл мезгіліне байланысты шоғырланымы;

- ағын сулар төгілерін орындар көрсетілген су нысандарын ластайтын немесе ластаушы заттар келіп түсетін негізгі көздер;

- жобаланып отырған нысанның су тұтыну және су бұру режимі мен көлемі;

- бұрылатын ағын сулардың саны мен сипаттамалары (температурасы, ластану деңгейі, ластаушы заттар тізбесі, қауіптілік класы және ластану шоғырланымы);

- ағын сулар ағатын орын және қажетті шығарулардың көлемі;

в) аумақ пен геологиялық ортаның:

- гидрогеологиялық шарттар (жерасты суларының деңгейі, ластану деңгейі және химиялық құрамы, ластаушы заттар мен жерасты суларының түрлері мен шоғырланымы);

- жерасты суларының ресурстары (баланстық қорлар, тегеурін, су берілісі және т. б.);

- қауіпті экзогендік процестер сипаттамалары (су басудың, эрозияның, көшкіннің, карстың, опырылудың, суффозияның, криогендік үдерістердің түрі мен байқалу қарқындылығы);

- бұзылған жерлердің орналасқан жері, жағдайы және ауданы, бұзылу параметрлері;

- нысанның құрылысын салу және пайдалану үшін иеліктен айырылған жерлердің ауданы;

- құрылыс жүргізу үшін бөлінген жер учаскесінің ықтимал ластануының, топырағының және беткі қабатының бұзылуының сипаты және деңгейі тексерілуі қажет.

5 ЭНЕРГИЯ ҮНЕМДЕУ ЖӘНЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАРДЫ ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ

5.1 Энергия үнемдеу және жылу шығындарын азайту

5.1.1 Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелерін жобалау кезінде тиімділігі жоғары балама жүйелердің орнатылу мүмкіншілігін (техникалық, экологиялық және экономикалық) қарастыру ұсынылады:

а) қалыпқа келтірілетін энергия көздерінің пайдаланылуы:

- күннің, жылудың;

- жел энергетикалық энергия қондырғылары мен биомассаның;

- энергетикалық балансқа қайталама энергетикалық ресурстардың жұмылдырылуы;

- сандық көрсеткіштердің;

б) сәулет шешімдері:

- энергетикалық тиімді қасбеттер;

- арнайы энергия қуатын үнемдейтін әйнектердің пайдаланылуы;

- жақтауы жоқ әйнектердің пайдаланылуы;

- ғимараттардың, құрылыстардың және коммуникациялардың қоршау конструкциялары арқылы жылудың берілуін азайту үшін заманауи жылу оқшаулау және бу оқшаулау материалдарының қолданылуы;

- оқу және тұрғын үй-жайларындағы терезелер мен қасбеттердің негізінен, оң жаққа қаратылуы;

- жарықтандырудың жоғары пайызы;

- көлеңкелеу конструкцияларының пайдаланылуы;

в) аумақтардың жобалануына қойылатын экологиялық талаптар:

- ландшафтық жұмыстар;

г) жарықтандыру:

- жарықтандыру жүйелерінде ең үздік технологиялардың пайдаланылуы және реттелуі;

- күн жарығының пайдаланылуы;

д) энергия үнемдеу:

- ортақ қолданысты орындарда энергия қуатын үнемдейтін жарық беру аспаптарын пайдалану;

е) сумен қамту, жылумен қамту және канализация:

- судың есебін жүргізу және үнемдеу технологияларының пайдаланылуы;

- жергілікті (нысан жанындағы) тазалау құрылыстарының пайдаланылуы;

- су тазалаудағы ең жаңа технологиялардың қолданылуы;

- жылу энергиясының тұтынылуының есебін жүргізу және реттеу.

ж) желдету және ауа баптау:

- заманауи ауа баптау және желдету жүйелерінің қолдану.

5.2 Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану

5.2.1 Құрылыс пен өндірісті ұйымдастырған кезде бөлу белдеуінің шегінен тыс топырақ-өсімдік жабыны тазалығының бүтіндігін сақтауды, сондай-ақ мекеме орын алмайтын бөлінген аумақтың аз бүлінуі мен ластануын ескеру қажет.

5.2.2 Эрозияға қарсы шараларды жобалаған кезде топырақ эрозиясымен күрес жөніндегі мынадай негізгі талаптарды орындау керек: қар мен жаңбыр суының жиналуын реттеу, топырақ бетінің желге төзімділігін және суға төзімділігін нығайту; жер қабатындағы желдің жылдамдығын азайту және шаң жинайтын алаңдар көлемін қысқарту.

Топырақтың эрозияға қарсы төзімділігін арттыру және оны өсімдіктер мен жауын-шашыннан қорғауға айрықша назар бөлінуі тиіс.

5.2.3 Балалардың және жасөспірімдердің жаппай демалу мекемелерін жобалаған кезде тозығы жеткен конструкцияларды немесе бүтін ғимараттарды қайта құрған немесе бұзған кезде жиналатын құрылыс материалдарын пайдалануды қарастыру ұсынылады.

А қосымшасы
(ақпараттық)

**Оқушылар сарайларының, жас техниктер мен жас натуралистер
станцияларының ұйымдық-педагогикалық құрылымы**

**А.1-кестесі – Оқушылар сарайлары ғимараттары тұрпаттарының ұйымдық-
педагогикалық құрылымы (спорт блогынсыз)**

Үй-жайлардың функционалдық-жоспарлау топтары	Бір жолғы сыйымдылығы, орын, артық емес	
	500 (200 + 300)	800 (300 + 500)
Бұқаралық -әдістемелік жұмыс:	330	545
- оның ішінде көрермендер залында	(300)	(500)
Клуб-үйірме жұмысы үшін:		
- эстетикалық тәрбие	80	135
- техникалық және ғылыми шығармашылық	45	75
- жас натуралистер жұмысы үшін	15	15
Оқушылар сарайының шаруашылық блогы	30	30
Ескертпелер 1 Желіге есептеу жүргізу кезінде оқушылардың тұрақты контингенті ғана ескеріледі (көрермендер залының сыйымдылығысыз). 2 Көрермендер залы мектептермен саяси-бұқаралық шараларды (кезендік және эпизодтық сипаттағы) өткізу үшін пайдаланылады. 3 Оқушылар сарайының бір жолғы сыйымдылығына спортблок үй-жайлары тобының біржолғы сыйымдылығы қосылмаған (86 орыннан артық емес).		

**А.2-кестесі - Жас техниктер станциялары ғимараттары тұрпаттарының
ұйымдық-педагогикалық құрылымы**

Үй-жайлардың функционалдық-жоспарлау топтары	Біржолғы сыйымдылығы, орын, артық емес	
	200	300
Үйірме үй-жайларының топтары:		
- бастауыш сынып оқушылары үшін	30	45
- рационализатор конструкторлар	30	60
- оқушылардың ғылыми қоғамдары	45	75
- спорттың техникалық түрлері үшін	75	105
Ұйымдастыру-бұқаралық бөлім	15	15

**А.3-кестесі – 220 орынды жас натуралистер станциялары ғимараттары
тұрпаттарының ұйымдық-педагогикалық құрылымы**

Үй-жайлардың функционалдық-жоспарлау топтары (блоктары)	Орын, артық емес
Оқу зертханалары	135
Оқу жылыжайлары	45
Мал шаруашылығы павильондары	45

Б қосымшасы
(ақпараттық)

**500 бастап 1200 дейінгі орынды оқушылар үйлерінің жер учаскелері
аймақтарының үлгілік құрамы мен ауданы**

**Б.1-кестесі – 500 бастап 1200 дейінгі орынды оқушылар үйлерінің жер
учаскелері аймақтарының үлгілік құрамы мен ауданы**

Гектармен

Аймақтар құрамы (жер учаскесі, құрылыс аймақтары және аймақтардағы алаңдар)	Ауданы, кем емес
1 Бұқаралық жұмыс аймағы, оның ішінде: - оқушылар үйінің ғимараты - парадтар мен салтанатты саптардың ауданы (трибуна мен флагштокты қоса есептегенде)	0,5 бастап 1,0 дейін 0,2 бастап 0,5 дейін 0,3 бастап 0,5 дейін
2 Ойын-сауық аймағы, соның ішінде: - бастауыш және орта сыныпты оқушылардың қозғалыс ойындарына арналған алаң - аттракциондарға арналған алаң	0,7 бастап 1,1 дейін 0,2 бастап 0,3 дейін
3 Дене шынықтыру - спорт жаттығулары аймағы, оның ішінде: - спорт ойындарына (волейбол, баскетбол, үстел теннисі, бадминтон және т. б.) арналған алаңдар	1,5 бастап 1,8 дейін
4 Спорт-техника аймағы, соның ішінде: моделдерді (авиамодельдік, автомодельдік) сынауға арналған кордодромдар - ракеталар ұшырылатын алаңдар - кеме моделдерін және т. б. сынауға арналған бассейндер	1,0 бастап 1,2 дейін
5 Тынығып демалатын аймақ	0,3 бастап 0,5 дейін
6 Жас натуралистер жұмысы аймағы, оның ішінде: - ботаникалық-өсімдіктану жер учаскесі - зоология-мал шаруашылығы жер учаскесі	0,7 бастап 1,0 дейін
7 Шаруашылық аймақ, оның ішінде: - оқушылар сарайының шаруашылық блогы - қоқыс жиналатын орын	0,1 бастап 0,2 дейін

В қосымшасы
(ақпараттық)

**220 орынды жас натуралистер станцияларының тұрпаттық ғимараттарының
үлгілік құрамы, үй-жай ауданы және құрылыстық көлемі**

**В.1-кестесі – 220 орынды жас натуралистер станцияларының тұрпаттық
ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жай ауданы және құрылыстық көлемі**

Шаршы метрмен

Үй-жай	Ауданы, кем емес	Ескертпе
А Оқу зертханалары блогы		
1 Бастауыш сынып	72	
- зертханалық	18	
2 Зоология және мал шаруашылығы	72	
- зертханалық	18	
3 Тірі табиғат бұрышы	36	
4 Ауыл шаруашылығының механикаландыруы	$\frac{180}{2 \times 90}$	
- зертханалық	$\frac{36}{2 \times 18}$	
5 Агрохимия және топырақтану	$\frac{108}{36 + 72}$	
- зертханалық	18	
6 Егін және көкөніс шаруашылығы	72	
- зертханалық	18	
7 Гүл шаруашылығы	72	
- зертханалық	18	
8 Бақша шаруашылығы	72	
- зертханалық	18	
9 Табиғатты қорғау	72	
- зертханалық	18	

В.1-кестесі – 220 орынды жас натуралистер станцияларының тұрпаттық ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жай ауданы және құрылыстық көлемі
(жалғасы)

Шаршы метрмен

Үй-жай	Ауданы, кем емес	Ескертпелер
Б Инструктивтік-әдістемелік және ұйымдық-бұқаралық үй-жайлар блогы		
1 360 орындық акт залы	216	1 орынға 0,6
- пленка айналдыратын орны бар кинопроекция үй-жайы	36	
2 100 орындықты кинодәріс залы	110	
- зертханалық	26	
3 Кітапхана-оқу залы	72	
- кітаптар сақталатын орын	36	
4 Кинофотозертхана	54	
5 Әдістемелік кабинет	54	
- зертханалық	18	
- дыбыс жазуға арналған үй-жай	18	
6 Ротатор үй-жайы	18	
7 Директор кабинеті	18	
8 Директор орынбасарының кабинеті	18	
9 Шаруашылық меңгерушісінің кабинеті	18	
10 Буфет	36	
11 Кеңсе-бухгалтерия	18	
12 Техникалық қызметкерлер бөлмесі	10	
13 Рекреация-көрме	200	1 оқушыға 0,1
14 Қыздарға арналған дәретханалар	-	
Ұлдарға арналған дәретханалар	32	
Қызметкерлерге арналған дәретханалар	-	
15 Оқушыларға арналған киім ауыстыратын орны бар вестибюль	80	
16 Лекторийге қатысатын, киім ауыстыратын орны бар вестибюль, акт залы	115	1 оқушыға 0,25
17 Педагогтар киімін сақтайтын орын	24	1 үй-жайға 2 педагог (0,15)
18 Лагерь және туристік құралдар сақталатын қойма	54	

Г қосымшасы

(ақпараттық)

Оқушылар үйлері тұрпаттық ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жай ауданы және құрылыстық көлемі

Г.1-кестесі – 500 және 800 орынды оқушылар үйлері тұрпаттық ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жай ауданы және құрылыстық көлемі*

Үй-жайлар	500 орын (үй-жайлардың үйірме тобы бойынша 200 орын + көрермендер залында 300 орын)		800 орын (үй-жайлардың үйірме тобы бойынша 300 орын + көрермендер залында 500 орын)	
	ауданы, м ² кемінде	орын саны (оқушы)	ауданы, м ² кемінде	орын саны (оқушы)
1	2	3	4	5
I Бұқаралық-әдістемелік жұмыс үй-жайларының тобы				
I. 1 Бұқаралық жұмыс үй-жайларының тобы				
I.1.1 Бұқаралық іс-шаралар залы (салтанатты-мемориалды аймақты қоса есептегенде) - бұқаралық шараға арналған үй-жай	$\frac{216^{**}}{(12 \times 18)}$ 9		$\frac{324}{(18 \times 18)}$ 16	
I.1.2 Ойын залы (үстел үстінде ойналатын ойындар) - қосалқы бөлме	54 6		72 9	
I.1.3 Мұражайлар мен көрмелер: - қоғамдық-саяси - тарихи-аймақтық - қосалқы бөлме-қойма	72 72 9		81 81 9	
I.1.4 Кинодәріс залы	$\frac{81}{(9 \times 9)}$		$\frac{81}{(9 \times 9)}$	
I.1.5 Дәрісхана	9		12	
I.1.6 Кинопроекция бөлмесі	-		9	
I. 2 Үй-жайлардың тамашалауға арналған қосымша тобы				
I.2.1 Көрермендер залы (просцениум ауданын қоса есептегенде)	$\frac{216}{(18 \times 12)}$	300	$\frac{378}{(21 \times 18)}$	500
I.2.2 Сахна (тип)* - сахна планшеті	Эстрадалық, $\frac{108}{(12 \times 9)}$	Б типі	Клуб, $\frac{185}{(15 \times 9)}$	А типі

**Г.1-кестесі – 500 және 800 орынды оқушылар үйлері тұрпаттық
ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жай ауданы және құрылыстық көлемі ***
(жалғасы)

1	2	3	4	5
I.2.3 Қоймалар: - бутафорийлер мен жиһаз - электр аппаратуралар	24 6		36 9	
I.2.4 Өрт сөндіру посты	-		9	
I.2.5 Сахнаға шығаберістегі холл (президиум, әртіс бөлмелері)	$\frac{24}{(2 \times 12)}$		$\frac{36}{(3 \times 12)}$	
I.2.6 Сахна жанындағы дәретханалар	4		6	
I.2.7 Автотрансформаторлық	-		9	
I.2.8 Сахна мен залдың жарықтандырылуы реттелетін орын	6		9	
I.2.9 Дыбыс аппараты бөлмесі – радиоторап	9		12	
Сахнаның аспа торына дейінгі биіктігі Құрылыс порталы	6,5 9 × 5	300	11,5 10,5 × 5,5	500
I. 3 Саяси-бұқаралық және аймақтық-туристік клубтар үй-жайларының тобы				
I.3.1 Интернационалды достық, филателистер, коллекционерлер клубтары	$\frac{45}{(36 + 9)}$	15	$\frac{63}{(54 + 9)}$	15
I.3.2 Аймақтық-туристік клубтар – туристік жарақтау қоймасы	36 16		54 36	15
I. 4 Әдістемелік жұмыс үй-жайларының тобы				
I.4.1 Әдістемелік кабинет	-		54	15
I.4.2 Әдістемелік әдебиет кітапханасы: - қосалқы бөлме	- -		54 9	
I.4.3 Жоғарғы сынып оқушыларының және қорғаныс-бұқаралық клубтар	36	15	$\frac{63}{(54 + 9)}$	
I.4.4 Кәсіптік бағдарлау кабинеті			$\frac{63}{(54 + 9)}$	

**Г.1-кестесі – 500 және 800 орынды оқушылар үйлері тұрпаттық
ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жай ауданы және құрылыстық көлемі ***
(жалғасы)

1	2	3	4	5
II Клуб-үйірме жұмысының үй-жайлар тобы				
II. 1 Эстетикалық тәрбиеге арналған үй-жайлар тобы				
II.1.1 Музыка сабақтарына арналған үй-жайлар:	54	15	$\frac{81}{(9 \times 9)}$	30
- музыкалық студия				
- жеке сабақ сыныптары	$\frac{36}{(3 \times 12)}$		$\frac{36}{(3 \times 12)}$	
- музыкалық аспаптар қоймасы	9		9	
II.1.2 Хореографиялық студия	$\frac{81}{(9 \times 9)}$	20	$\frac{108}{(9 \times 12)}$	20
- душтар мен дәретханалар бар киім ауыстыруға арналған үй-жайлар	$\frac{36}{(2 \times 18)}$		$\frac{48}{(2 \times 24)}$	
-қосалқы бөлме	6		9	
II.1.3 Әдебиет-драма студиясы (әртис бөлмесі)	54	15	72	15
- қойма	16		8	
II.1.4 Қуыршақ театры студиясы	-			15
- қуыршақтар шеберханасы	-		45	
- қосалқы бөлме-қойма	-		9	15
- киім бөлмесі			24	10
II.1.5 Сурет өнері студиясы	54	15	72	15
- қосалқы бөлме	9		9	
II.1.6 Мүсін студиясы	-		54	10
- қосалқы бөлме	-		9	
II.1.7 Қолөнер және материалдарды көркемдік өңдеу шеберханасы	-		36	15
- қойма			9	
II.1.9 Бөлім меңгерушісінің бөлмесі	12		12	

**Г.1-кестесі – 500 және 800 орынды оқушылар үйлері тұрпаттық
ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жай ауданы және құрылыстық көлемі ***
(жалғасы)

II. 2 Техникалық және ғылыми шығармашылық үй-жайлар тобы				
II.2.1 Зертхана бөлмелері бар техникалық млодельдеу зертханасы:				
- бастапқыдағы модельдеу	$\frac{54}{36+18}$	15	$\frac{72}{54+18}$	15
- автомодельдеу			$\frac{90}{72+18}$	15
- авиа және ракета модельдеу	$\frac{81}{63+18}$	15	$\frac{99}{81+18}$	15
- кеме модельдеу				
II.2.2 Моторлар сырланып, сыналатын үй-жай	18		18	
II.2.3 Радио- және электр техникалық зертхана	54	15	72	15
- зертхана бөлмесі	18	-	18	
- радиостанция үй-жайы	18	-	18	
II.2.4 Зертхана бөлмесі бар жаңа техника және ғылыми-зерттеу жұмыстары зертханасы			$\frac{90}{72+18}$	15
II.2.5 Бөлім меңгерушісінің бөлмесі	-		12	
II. 3 Жас натуралистер жұмысына арналған үй-жайлар тобы				
II.3.1 Жас натуралистердің сабақтары өтетін үй-жай - зертханалық	$\frac{54}{36+18}$ 18	15	$\frac{72}{2 \times 36}$ 18	15
III Әкімшілік-шаруашылық және қызмет көрсету үй-жайлары тобы				
III. 1 Әкімшілік-шаруашылық үй-жайлар тобы				
III.1.1 Директордың кабинеті	16		16	
III.1.2 Саяси-бұқаралық жұмыс жөніндегі директор орынбасарының кабинеті	-		12	
III.1.3 Оқу-тәрбие жұмысы жөніндегі директор орынбасарының кабинеті	8		12	
III.1.4 Шаруашылық істер жөніндегі директор орынбасарының кабинеті	-		9	

**Г.1-кестесі – 500 және 800 орынды оқушылар үйлері тұрпаттық
ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жай ауданы және құрылыстық көлемі ***
(жалғасы)

III.1.5 Бухгалтерия (хатшы) үй-жайы	-		12	
III.1.6 Педагогтар демалатын үй-жай	12		18	
III.1.7 Техникалық қызметкерлер бөлмесі	6		9	
III.1.8 Шаруашылық шеберхана	9		12	
III.1.9 Қойма	$\frac{24}{2 \times 12}$		$\frac{36}{2 \times 18}$	
III. 2 Кіреберіс және қызмет көрсету үй-жайлар тобы				
III.2.1 Вестибюль	$\frac{100}{500 \times 0,2}$		$\frac{160}{800 \times 0,2}$	
III.2.2 Кім сақтайтын орын:				
- қызмет көрсететін	36		60	
- өзін-өзіне қызмет көрсетілетін	36		60	
III.2.3 Буфет:	36			
- сауда тұрағы	Вестибюль	ауданында		
- қосалқы -ыдыс жуатын бөлме	8		16	
- жиһаз қоймасы	12		16	
III.2.4 Дәретханалар:				
- Бұқаралық-әдістемелік аймақтар	30		50	
- клуб-үйірме аймақтары	20		30	
- тазалау құралдары сақталатын қойма	$\frac{4}{(2 \times 2)}$		$\frac{4}{(2 \times 2)}$	
* Жобалау тапсырмасы бойынша. ** Жақшаның ішінде бөлгіште өстегі габариттер берілген.				

**Г.2-кестесі – Оқушылар үйлері тұрпаттық ғимараттары үй-жайларының
үлгілік аудандары және құрылыстық көлемі**

Үй-жайлар	Ауданы, м ² , кем емес	Ескертпе
IV Дене шынықтыру-спорт жаттығуларына арналған үй-жайлар тобы (бір жолғы өткізу қабілеті 86 адам)		
IV.1.1 Көрермендерге арналған орындары (трибуналары) бар спорт ойындарына арналған зал (арена) (180 орын)	$\frac{540}{30+18}$	Тереңдігі 1,5 м Ұзындығы 12 м (32 адамға)
- құралдар тұратын үй-жай (залға кіретін ашық саңылауы бар)	18	
Жаттығатын ерлер мен әйелдердің киім ауыстыруына арналған үй-жайлар (Е және Ә) (әрқайсысында 16 орын) [(16 × 1,3) 2=42] - душтар	$\frac{42}{2 \times 21}$ $\frac{8}{2 \times 4}$	Әрбір душқа 2 тордан
- дәретханалар	$\frac{12}{2 \times 6}$	М-1 унитаз, 1 писсуар, 1 қолжуғыш (шлюзде) Ж-2 унитаз, 1 қолжуғыш (шлюзде)
үй киімін ауыстыратын қызмет көрсетілетін орын (киім ауыстыратын екі бөлмемен де шектескен)	18	Екі қабатты ашық шкафтардың жанында
IV.1.2 Ванналары бар жабық бассейн: 25 м × 11 м (және көрермендерге арналған орындармен - 180 м)	$\frac{540}{18 \times 30}$	
- балалар 6 м × 10 м	$\frac{135}{9 \times 15}$	
- құралдық	$\frac{20}{10+10}$	Әр ваннаның жанында айналып өтетін жолдармен тікелей байланысқан 10 м құралдар тұратын орынды қарастыру керек
- медбикеге арналған үй-жай	8	
ерлер мен балалардың киім ауыстыруына арналған 1 үй-жай (Е және Б): - киім ауыстыруға және киім сақтауға арналған орындар	109	

**Г.2-кестесі – Оқушылар үйлері тұрпаттық ғимараттары үй-жайларының
үлгілік аудандары және құрылыстық көлемі (жалғасы)**

Үй-жайлар	Ауданы, м ² , кем емес	Ескертпе
- спорт ваннасы жанында [2(20 × 1,2 × 2) + 2(20 × 0,09 × 3) + 0,85 × 3 = 109]	42	Айналып өтетін жолға шығатын жол болу керек
- балалар ваннасы жанында [2(7 × 1,3 × 2) + 2(7 × 0,18 × 3) + 0,85 × 2 = 42]	26	Киімді екі қабатты жабық шкафтарда (0,6 м × 0,3 м) сақтаған уақытта
- киім ауыстыруға арналған үй-жайлар жанындағы душтар (Қ және Б):	13	Киімді бір қабатты жабық шкафтарда сақтаған уақытта
спорт ваннасы (12,8 × 2 = 26)		(0,6 м × 0,3 м)
- балалар ваннасы (6,4 × 2 = 13)		Әр душта 4 тордан Әр душта 2 тордан
- киім ауыстыруға арналған үй-жайлар жанындағы дәретханалар (шлюзде қол жуғыштарымен):	$\frac{10}{6+4}$	М - 1 унитаз, 1 писсуар, 1 қолжуғыш
- спорт ваннасы	$\frac{10}{6+4}$	Д - 1 унитаз, 1 қолжуғыш
- балалар ваннасы		
IV.1.3 Жаттығушылар мен көрермендерге арналған вестибюль-фойе:		
- зал: [(32 × 0,15 × 1,05) + (180 × 0,4 × 1,15) = 84]	$\frac{138}{84+54}$	
- бассейн: [(40 × 0,45 × 2,1) + (14 × 0,45) + (180 × 2) 0,4 + 0,15 × 90 = 54]		
IV.1.4 Сыртқы киім сақтайтын орын (барьердің ауданы):	$\frac{62}{18+22+22}$	
- жаттығушылар үшін залда [0,07(32 × 2,1 + 180) = 17,3]	18	
- бассейндерде жаттығушылар мен көрермендер үшін [(40 × 0,07 + 14 × 0,07)3 = 12] [(180 × 2) 0,4 × 0,15 = 22]	34	

**Г.2-кестесі – Оқушылар үйлері тұрпаттық ғимараттары үй-жайларының
үлгілік аудандары және құрылыстық көлемі (жалғасы)**

Үй-жайлар	Ауданы, м ² , кем емес	Ескертпе
IV.1.5 Зал мен бассейндегі қызметкерлер мен көрермендерге арналған дәретханалар (шлюзде қол жуғыштарымен)	$\frac{28}{16+12}$	М - 2 унитаз, 3 писсуар, 2 қолжуғыш, Ж - 3 унитаз, 2 қолжуғыш
IV.1.6 Жұмысшыларға арналған тұрмыстық үй-жайлар (Е және Ә).	$\frac{18}{2 \times 9}$	
IV.1.7 Жинау құралдарына арналған үй-жайлар		Тазаланатын үй-жайлардың 1000 м ² ауданына 4 м ² есеппен (әр қабатта орналасады)
IV.1.8 Су талдау зертханасы бар дәрігер кабинеті	$\frac{36}{25+11}$	
IV.1.9 Жаттықтырушыларға арналған үй-жайлар	$\frac{24}{2 \times 12}$	
IV.1.10 Бөлім меңгерушісіне арналған үй-жайлар		
IV.1.11 Техникалық үй-жайлар		Ауданы жабдықтардың көлемі мен санын ескере отырып жобалау барысында анықталады

Д қосымшасы
(ақпараттық)

200-300 орынды жас техниктер станциялары тұрпаттық ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі

Д.1-кестесі - 200-300 орынды жас техниктер станциялары тұрпаттық ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі

№ р/б	Үй-жайлар	Орын саны бар жас техниктер станциялары			
		200		300	
		ауданы, м ² , кем емес	орын саны (оқушы)	ауданы, м ² , кемінде	орын саны (оқушы)
1	2	3	4	5	6
А Үйірме үй-жайлары тобы					
	I Бастауыш сынып оқушыларына арналған үй-жайлар тобы				
1	Техникалық модельдеу үшін	72	15	72	15
	- зертханалық	18	-	18	-
2	Техникалық ойын үшін	-	-	72	15
	- зертханалық	-	-	18	-
3	Табиғи материалдармен жұмыс жасау үшін	72	15	72	15
	- зертханалық	18	-	18	-
4	Бөлім меңгерушісінің бөлмесі	12	-	12	-
	II Рационализатор- конструкторлар үй-жайларының тобы				
5	Радиоэлектроника	72	15	72	15
	- зертханалық	18	-	18	-
6	Автоматика мен телемеханика	-	-	72	15
	- зертханалық	-	-	18	-
7	Радиоконструкциялау зертханасы	-	-	72	15
	- зертханалық	-	-	18	-
8	Радиооператор үйірмесінің зертханасы	72	15	72	15

Д.1-кестесі - 200-300 орынды жас техниктер станциялары тұрпаттық ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі (жалғасы)

1	2	3	4	5	6
	- зертханалық	18	-	18	-
	- радиостанция	18	-	18	-
9	Бөлім меңгерушісінің бөлмесі	12	-	12	-
	III Оқушылардың ғылыми қоғам үй-жайларының тобы				
10	Физика-техника зертханасы	72	15	72	15
	- зертханалық	18	-	18	-
11	Химия-техника зертханасы	72	15	108	15
	- зертханалық	18	-	36	-
12	Астрономия зертханасы	-	-	72	15
	- зертханалық	-	-	18	-
	- обсерватория	-	-	18	-
13	Жаңа техника және ғылыми-зерттеу жұмыстары зертханасы (кәсіби бағдарлау)	-	-	72	15
	- зертханалық	-	-	18	-
14	Қолданбалы эстетика зертханасы	72	15	72	15
	- зертханалық	18	-	18	-
15	Бөлім меңгерушісінің бөлмесі	12	-	12	-
	IV Спорттың техникалық түрлеріне арналған үй-жайлар тобы				
16	Авиациялық және ракета модельдеу зертханасы	72	15	72	15
	- зертханалық	18	-	18	-
17	Автомодельдеу зертханасы	72	15	90	15
	- зертханалық	18	-	18	-
18	Кеме модельдеу зертханасы *	72	15	72	15
	- зертханалық	18	-	18	-
19	Автоконструкциялау зертханасы	-	-	90	15
	- зертханалық	-	-	18	-
20	Картинг (катамаран) үй-жайы	150	15	150	15

**Д.1-кестесі - 200-300 орынды жас техниктер станциялары тұрпаттық
ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық
көлемі**

(жалғасы)

1	2	3	4	5	6
	- зертханалық	18	-	18	-
21	Станок жабдығы бар шеберхана	90	15	$\frac{140}{2 \times 70}$	15 - 15
	- Сырлау үй-жайы	16	-	16	-
	- Қозғалтқыштар сыналып, іске қосылатын бөлме	12	-	12	-
22	Бөлім меңгерушісінің бөлмесі	12	-	12	-
Б Ұйымдық-бұқаралық бөлім					
23	Әдістемелік кабинет**	72	-	72	-
24	Ұйымдық-бұқаралық жұмыстарға арналған үй-жай	54	-	72	-
25	Техника зертханасы	36	-	36	-
26	Кинофото әуесқой үйірмесінің үй-жайы	72	15	72	15
	- зертханалық	18	-	18	-
27	Кинодәрістік зал	100	-	100	-
	- жиналмалы эстрада сақталатын үй-жай	18	-	18	-
	- киноаппарат бөлмесі***	36	-	36	-
28	Көрме залы	144	-	216	-
29	Қызықты техника залы	144	-	144	-
30	Бөлім меңгерушісінің бөлмесі	12	-	12	-
В Әкімшілік-шаруашылық үй-жайлар тобы					
31	Директордың бөлмесі	12	-	12	-
	- хатшының бөлмесі	12	-	12	-
32	Оқу ісі меңгерушісінің бөлмесі	18	-	18	
33	Шаруашылық жөніндегі директор көмекшісінің бөлмесі	8	-	8	
34	Қосалқы бөлмелері бар 15 орынды буфет үй-жайы	-	-	54	-
35	Дәретханалар	20	-	30	-

Д.1-кестесі - 200-300 орынды жас техниктер станциялары тұрпаттық ғимараттарының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі (жалғасы)

1	2	3	4	5	6
36	Вестибюль	100	-	150	-
37	Киім сақтайтын орын	30	-	45	-
Г Гараж блогы*					
38	4 көлікке (автобус, жүк көлігі, 2 жеңіл көлік) және су-моторлы көлікке арналған гараж	250	-	150	-
39	Қойма:				
	- жанғыш материалдар сақталатын үй-жай	18	-	18	-
	- жартылай фабрикаттар сақталатын үй-жай	70	-	70	-
* Жобалау барысында спорттың техникалық түрлеріне арналған жайлар блогын гараж блогымен біріктірген және оны бөлек көлем түрінде шығарған немесе жас техниктер станциясының негізгі ғимаратымен бірге жылу өткелімен біріктірген дұрыс. ** Жас техниктердің облыстық станциялары үшін. *** Көру және көрме залдарына қызмет көрсетуі тиіс. Ескертпелер 1 Жер учаскесінде авиамодельдер және автомобильдер сыналатын картодром орналасуы тиіс. 2 Жер учаскесінің айналасында асфальт төселген айналма жол қарастырылуы тиіс.					

Е қосымшасы
(ақпараттық)

**Оқушылар сарайлары шаруашылық блок ғимараттарының үлгілік құрамы,
үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі**

**Е.1-кестесі – Оқушылар сарайлары шаруашылық блок ғимараттарының
үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі**

Үй-жай	Ауданы, м ² , кем емес	Оқушылар саны бар оқушылар сарайындағы оқушылар саны	
		500	800
1 2 автомашинаға арналған гараж	72	15	15
- қосалқы бөлшектер мен құралдар сақталатын қойма	18		
2 Автокласс	72		
3 Құралдар сақталатын орны бар слесарь шеберханасы	90 <u>72 + 18</u>		
4 Шаруашылық қойма	72		
5 Шаңғы сақталатын бөлме	54	15	15
6 Оқу жылыжайы	100		
7 Зообұрыш	100		
8 Киім ауыстыратын орын мен дәретхана бар вестибюль	50		

Ж қосымшасы
(ақпараттық)

Жас натуралистер станцияларының тұрпаттық оқу жылыжайларының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі

Ж.1-кестесі – Жас натуралистер станцияларының тұрпаттық оқу жылыжайларының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі

Шаршы метрмен

Үй-жайлар құрамы	Ауданы, кем емес
1-жылыжай (көкөніс шаруашылығы)	100
2-жылыжай (гүл шаруашылығы)	100
Жылыжай	100
Сабақтарға арналған бөлме	36
Құралдар сақталатын қойма	10
Дәретхана	4
Араларға арналған қыстақ	27
Өсімдіктерге арналған қыстақ	70
Ескертпе - Аралар қыстайтын қыстақ - температурасы 0 бастап, 4 °С дейінгі ажырамас үй-жай. Бір ара ұясының көлемі кемінде 0,6 м × 0,6 м. Қыс мезгілінде аралардың ұясы қатарлардың арасында кемінде 1,8 м орын қалдырылып, қабырғаның 9 фронтында 15 данадан қатарға қойылады.	

К қосымшасы
(ақпараттық)

Жас натуралистер станцияларына арналған шеберханалары бар автогараждың тұрпаттық ғимаратының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі

К.1-кестесі - Жас натуралистер станцияларына арналған шеберханалары бар автогараждың тұрпаттық ғимаратының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы және құрылыстық көлемі

Шаршы метрмен	
Үй-жайлар құрамы	Ауданы, кем емес
1 Жүк көтерімділігі 1,5 т 2 автомашинаға және жеңіл автокөлігіне арналған жылытылған оқу гаражы	104
2 Саймандар сақталатын бөлме – киім ауыстыратын бөлме	18
3 Темір ұстасы шеберханасы	72
4 Ағаш шеберханасы	72
5 60 орынды киім ауыстыратын орны бар вестибюль	15
6 Қолжуғыш, кім сақтайтын үй-жай және 2 душ бар дәретханалар	12
7 Электр дәнекерлеу бөлмесі	12
Ескертпелер 1 Ауыл шаруашылығына арналған тіркеме құралдарын сақтау үшін гараждың қасында қалқалы бетон алаң болуы тиіс. 2 Құрылыс көлемі гараж ғимаратында жалпы ауданы кемінде 80 м² қазандық үй-жайларының салынуының ескерілуімен келтіріледі.	

Л қосымшасы
(ақпараттық)

**Жас натуралистер станцияларына арналған мал шаруашылығы
павильонының тұрпаттық ғимаратының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы
және құрылыстық көлемі**

**Л.1-кестесі – Жас натуралистер станцияларына арналған мал шаруашылығы
павильонының тұрпаттық ғимаратының үлгілік құрамы, үй-жайларының ауданы
және құрылыстық көлемі**

Шаршы метрмен

Үй-жайлар құрамы	Ауданы, кем емес
Қоян ұстайтын орын (75 тор)	75
Тауық ұстайтын орын (100 бас)	50
Үйрек ұстайтын орын (50 бас)	25
Жем беретін орын	14
Қызметкерлер бөлмесі	10
Зертханалық	18
Сабақ өткізетін бөлме	36
Вестибюль-кім сақтайтын орын	15
Санторап	4
Қойма	8
Ат қора (1 жылқыға)	25
Барлығы: жұмыс ауданы, м ²	280
құрылыс көлемі, м ³	1160
Вольерлер:	800 (1 тауыққа 8 бастап 10 дейін)
- тауық вольері	150 (1 үйрекке 3 бастап 4 дейін)
- үйрек вольері	30
- жасанды субөген	50
- қоян вольері	36
- қояндардың балаларына арналған вольер	
Ескертпелер 1 Жылқылар ұзындығы 2,85 м бастап 3,1 м дейін, ені 1,6 м бастап 1,8 м дейін бөлек қоршалған орында ұсталады. Бөлек қоршалған орынның ауданы 4,5 м² бастап 5,6 м² дейін, биіктігі 2,4 м бастап 3 м дейін. Бөлек қоршалған орындардың арасында ені 2,55 м бастап 3 м дейін жылқыға жем салуға, астын тазалау үшін жүретін жол болуы тиіс. Ат қорада келесі үй-жайларды қарастыру қажет: 1) концентратталған жемнің бір апталық қорын және ірі жемнің бір күндік қорын сақтау үшін; 2) ат әбзелі сақталатын орын. Бір жұмыс жылқысына ауданы 25 м² аспайтын орын жеткілікті. 2 Қояндарға арналған типті тор (кемінде) – көлемі 1,2 м (қасбет) 0,6 м (тереңдігі) қос. Тордың биіктігі - 0,8 м. Торлар қойылған қатарлардың арасында ені 1 м бастап, 1,2 м дейінгі өтетін жолдар қарастырылуы тиіс. Барлығы: - жас натуралистер станцияларының кешені бойынша жұмыс ауданы – кемінде 3231 м²; - 1 оқушыға – кемінде 14,7 м².	

М қосымшасы
(ақпараттық)

50 және 80 адамға арналған профильді лагерь тұрпаттық ғимаратының үлгілік құрамы, ауданы және құрылыстық көлемі

М.1-кестесі - 50 және 80 адамға арналған профильді лагерь тұрпаттық ғимаратының үлгілік құрамы, ауданы және құрылыстық көлемі

Шаршы метрмен

Үй-жайлар	Ауданы, кем емес	
	50 адамға	80 адамға
А Интернат тобы		
1 Жатын бөлмелер (1 оқушыға 4,5 м ² кем емес)	225	360
2 Жатын бөлмелер жанындағы дәретханалар мен қолжуғыштар (1 орынға 0,35 м ² кем емес)		
- ұлдарға арналған	9	14
- қыздарға арналған	9	14
3 Қыздарға арналған жеке гигиена кабиналары (70 адамға 2 кабина)	3	3
4 Киім және аяқ киім тазалауға арналған бөлме (1 оқушыға 0,2 м ²)	5	8
5 Кезекші техника қызметкерлерінің бөлмесі	8	8
6 Кезекші тәрбиелеушілердің бөлмесі	8	8
7 Төсек-орын бөлмесі, ескі заттар сақталатын бөлме (1 оқушыға 0,2 м ²)	6	8
8 Жаңа киім, төсек-орын, аяқ киім, шаруашылық құралдар сақталатын қойм (1 оқушыға 0,15 м ²)	10	16
9 Кір төсек-орын сақталатын қойма	5	5
10 Жеке заттар сақталатын қойма	6	10
11 Сабақ оқитын бөлме (әр оқушыға 1,25 м ² есеппен тәрбиеленушілердің 50 % арналған)	32	50
12 Оқшаулағыш	$\frac{12}{2 \times 6}$	$\frac{12}{2 \times 6}$
13 Душ:		
- душ кабиналары	3	3

М.1-кестесі - 50 және 80 адамға арналған профильді лагерь тұрпаттық ғимаратының үлгілік құрамы, ауданы және құрылыстық көлемі (жалғасы)

Шаршы метрмен

Үй-жайлар	Ауданы, кем емес	
	50 адамға	80 адамға
Киім ауыстыруға арналған үй-жайлар	2	2
14 Кір жуатын орын	5	5
15 Қызметкерлерге арналған дәретханалар мен қол жуғыштар	2	2
16 Вестибюль және кептіргіші бар кім сақтайтын орын	16	24
17 Куб - шаруашылық бөлмесі	9	9
Б Асхана тобы		
1 Тамақтанатын үстел	34	34
2 Асүй	23	23
3 Мұздатқыш цех	23	23
4 Асхана мен асүй ыдысы жуылатын орын	11	11
5 Көкөніс дайындалатын орын	9	9
6 Ет-балық цехы	9	9

Н қосымшасы
(ақпараттық)

Оқушылар сарайларына, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларына арналған негізгі үй-жайлардың номенклатурасы

Н.1-кестесі – Оқушылар сарайларына, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларына арналған негізгі үй-жайлардың номенклатурасы

Үй-жайлар тобының индексі	Үй-жайлар тобы	Үй-жайлар	Үй-жайлардың ең төменгі габариттері	Ауданы, м ² , кем емес	
				барлығы	1 оқушыға
1	2	3	4	5	6
М	Бұқаралық жұмысқа арналған	Көрермендер залы	12 м × 18 м, 18 м × 21 м	216; 378	0,75
		Бұқаралық іс-шаралар өткізілетін Ойынхана, үстел ойындары залы	18 м × 18 м	324	0,65
ОП, ПМ	Қоғамдық-саяси және саяси-бұқаралық жұмысқа арналған	Мұражайлар мен көрмелер:			
		қоғамдық-саяси және тарихи-аймақтық	6 м × 12 м 9 м × 9 м	72 81	- -
		көркем шығармашылық және ғылыми-техникалық	9 м × 12 м	108	-
		Саяси-бұқаралық үйірмелер мен клубтар	6 м × 6 м	36	2,4
			6 м × 9 м	54	3,6
			6 м × 12 м	72	4,8
		Нұсқаулық-әдістемелік	6 м × 6 м	36	-

Н.1-кестесі – Оқушылар сарайларына, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларына арналған негізгі үй-жайлардың номенклатурасы (жалғасы)

1	2	3	4	5	6
		жұмысқа арналған	6 м × 9 м 6 м × 12 м	54 72	
ХТв	Эстетикалық тәрбиеге арналған	Театр өнері (әдебиет-драма студиясы) үйірмесіне арналған	6 м × 9 м 6 м × 12 м 9 м × 9 м	54 72 81	3,6 4,8
		Қуыршақ шеберханасы бар қуыршақ театрына арналған	6 м × 12 м + 6 м × 6 м	72 + 36	4,8 + 2,4
		Музыкамен айналысуға арналған: музыка-теориялық, оркестр, хор және т. б. жеке саймандар сақтайтын	6 м × 6 м 6 м × 6 м 5 м × 6 м 3 м × 4 м 2 м × 5 м	36 36 30 12 10	1,2 1,2 2 - -
		Биге (хореография, халық және қазіргі заманғы) арналған	5 м × 9 м	45	3 - 4
		Сурет және безендіру өнеріне арналған: Сурет өнері басшысының бөлмесі сурет мүсін Қолөнеріне және материалдарды көркемдік өңдеуге арналған Өнер тарихы	6 м × 12 м 6 м × 15 м 6 м × 3 м 6 м × 12 м 6 м × 9 м 6 м × 12 м 6 м × 9 м 6 м × 12 м 5 м × 6 м	72 (+18) 90 (+18) 18 72 (+18) 54 (+18,0) 72 (+18,0) 54 (+18,0) 72 (+18,0) 30	4,8 6 - 4,8 3,6 4,8 3,6 4,8 2
		Фото- және киноөнерге арналған	6 м × 6 м 6 м × 9 м	36 54	- 3,6

Н.1-кестесі – Оқушылар сарайларына, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларына арналған негізгі үй-жайлардың номенклатурасы (жалғасы)

1	2	3	4	5	6
		фото өнері	6 м × 12 м	72	4,8
		кино өнері	3 м × 6 м	18	-
			6 м × 15 м	90	6
		фото және кино өнері	6 м × 15 м	90	6
			6 м × 18 м	108	7
ТТ	Техникалық және ғылыми шығармашылыққа арналған	Бастапқы техникалық модельдеуге арналған	6 м × 9 м + 6 м × 3 м 6 м × 9 м	72 54 (+18)	4,8 3,6
		Дизайн үйірмесіне арналған	6 м × 12 м + 6 м × × 9 м + 6 м × 3 м	144 (+18)	9,6
		Ағаш кесушілер үйірмесін арналған	6 м × 12 м + 6 м × 3 м	90 (+18)	6
		Нақыштау үйірмесіне арналған	6 м × 12 м + 6 м × 3 м	90 (+18)	6
		Авиамодельдеу үйірмесіне арналған	6 м × 12 м	72 (+18)	4,8
		Кеме модельдеу үйірмесіне арналған	6 м × 12 м	72 (+18)	4,8
		Автомодельдеу үйірмесіне арналған	6 м × 9 м	54 (+18)	3,6
		Трассалық модельдеуге арналған	6 м × 9 м + 6 м × 9 м	108 (+18)	7,2
		Теміржол модельдеуге арналған	6 м × 12 м + 6 м × × 12 м	144 (+18)	9,6
		Тәжірибелік модельдеуге арналған	6 м × 12 м	72 (+2 × 18)	4,8

Н.1-кестесі – Оқушылар сарайларына, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларына арналған негізгі үй-жайлардың номенклатурасы (жалғасы)

1	2	3	4	5	6
		Жас ұшқыштар үйірімесіне арналған	$6\text{ м} \times 6\text{ м} + 6\text{ м} \times 6\text{ м}$	72 (+18 + 72)	4,8
		Астрономия үйірімесіне арналған (обсерваториясы бар)	$6\text{ м} \times 9\text{ м} + 3\text{ м} \times 3\text{ м} + 20\text{ м}$	83 (+18 + 9)	4,1
		Картинг үйірімесіне арналған	$9\text{ м} \times 12\text{ м} + 6\text{ м} \times 6\text{ м} + 6\text{ м} \times 6\text{ м} + 3\text{ м} \times 6\text{ м}$	234 (9 + 6 + 12 + 36)	15,6
		Радиотехникалық конструкциялау үйірімесіне арналған	$6\text{ м} \times 12\text{ м}$	72 (+2 $\times$ 18)	4,8
		Теориялық сабақтарға арналған химия-техника кабинеті бар зертхана	$6\text{ м} \times 12\text{ м} + 6\text{ м} \times 6\text{ м}$	108 (+18)	7,2
		Теориялық сабақтарға арналған физика-техника кабинеті бар зертхана	$6\text{ м} \times 12\text{ м} + 6\text{ м} \times 6\text{ м}$	108 (+18)	7,2
		Радиостанцияға арналған	$6\text{ м} \times 9\text{ м} + 6\text{ м} \times 3\text{ м}$	72 (+18)	3,6
		«Аң аулау» радиоспортына арналған	$6\text{ м} \times 9\text{ м}$	54 (+18)	2,7
		Қайта бағдарлау бөлмесі	$6\text{ м} \times 9\text{ м}$	54	-
ЮР	Жас натуралистер жұмысына арналған	Табиғатты қорғау және бақылау зертханасы	$6\text{ м} \times 12\text{ м}$	72	4,8
		Ботаника-өсімдіктану және зоология-мал шаруашылығы зертханасы	$6\text{ м} \times 9\text{ м}$	54 (+2 $\times$ 18)	3,6
			$6\text{ м} \times 9\text{ м}$	54 (+18)	3,6

Н.1-кестесі – Оқушылар сарайларына, жас техниктер мен жас натуралистер станцияларына арналған негізгі үй-жайлардың номенклатурасы (жалғасы)

1	2	3	4	5	6
		Тәжірибелік биология, жануарлар физиологиясы және т. б. зертхана	6 м × 9 м 6 м × 12 м	54 (+18) 72 (+18)	3,6 4,8
		Ауыл шаруашылығын механикаландыру зертханасы	6 м × 15 м	90	6
КТ	Аймақтану мен туризмге арналған	Аймақтануға, туризмге, геологияға және географияға арналған	6 м × 9 м 6 м × 15 м	54 (+18) 90 (+18)	3,6 6
		«Жас геолог» үйірмесіне арналған үй-жай	6 м × 12 м	72 (+2 × 18)	4,8

II қосымшасы
(ақпараттық)

Бұқаралық тұрпатты лагерлерде функционалды блоктарды қолдану

II.1-кестесі – Бұқаралық тұрпатты лагерлерде функционалды блоктарды қолдану

Функционалды блоктар	Шартты белгілеулер	Бұқаралық тұрпатты лагерлерде функционалды блоктардың қолданылуы														
		маусымдық						жыл бойғы								
		дербес			ауылдағы мәдени- тұрмыстық қызмет көрсету мекемелерінің пайдаланылуымен			дербес			мектеппен бір кешенде			ауылдағы мәдени- тұрмыстық қызмет көрсету мекемелерінің пайдаланылуымен		
		40	80	120	40	80	120	$\frac{40(+2)}{30}$	$\frac{80(84)}{60}$	$\frac{120(126)}{90}$	40	80	120	$\frac{40(42)}{30}$	$\frac{80(84)}{60}$	$\frac{120(126)}{90}$
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Негізгі блоктар																
Тұру:																
40 орындық	БП-1	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-
42/30	БП-2	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	+	+	+
40/30	БП-3	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	+	+	+

П.1-кестесі – Бұқаралық тұрпатты лагерлерде функционалдық блоктарды қолдану

(жалғасы)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Қызмет көрсету:																
үй-жайлар құрамы толық 40 орынды	БО-1	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
үй-жайлар құрамы қысқартылған 40 орынды	БО-2	+	-	-	+	-	-	+	-	-	+	-	-	+	-	-
үй-жайлар құрамы толық 80 бастап 120 дейінгі орынды	БО-3	-	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-
үй-жайлар құрамы қысқартылған 80 бастап 120 дейінгі орынды	БО-4	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	+	+	-	+	+
үй-жайлар құрамы қысқартылған 80 бастап 120 дейінгі орынды (тамақтану блогынсыз)	БО-5	-	+	+	-	+	+	-	+	+	-	+	+	-	+	+
Қуаттандыру:																
үй-жайлар құрамы толық 40 орынды	БПТ-1	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
үй-жайлар құрамы толық 80 бастап 120 дейінгі орынды	БПТ-2	-	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-

П.1-кестесі – Бұқаралық тұрпатты лагерлерде функционалдық блоктарды қолдану
(жалғасы)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Қосымша блоктар																
40 бастап 120 дейінгі орынды еңбекке оқыту	БТ	-	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-
40 бастап 120 дейінгі орынды монша-сауықтыру блогы	ББ	+	+	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-	+	+	+

Р қосымшасы
(ақпараттық)

**Сыйымдылығы 40, 80 және 120 орынды лагерлерге арналған функционалдық
блоктардың құрамы**

Лагерді жобалау үшін функционалдық блоктардың жобалары мен олардың оқшаулану нұсқаларының әзірленуі:

а) елдің әр аймақтарында үй-жайлар топтары бірдей әртүрлі типтегі лагерлерде блоктардың бірдей жобаларын пайдалануға;

б) елді мекендердегі мәдени-тұрмыстық қызмет көрсету мекемелерінің құрамы мен сыйымдылығына байланысты блоктарының жиынтығы әртүрлі лагерьдің бір жобасының композициялық шешімдерінің нұсқаларын әзірлеуге;

в) құрылыс кезектілігін қамтамасыз етуге, сонымен қоса шаруашылықтар мен кәсіпорындардың мұқтаждығының, жекелеген шаруашылықтар көлемінде лагерьлер желісінің даму талаптарының өзгеруіне байланысты лагерьдің типін өзгертуге;

г) жобаның өзге бөліктерін көп өзгертпей, лагерь блок жобасын лезде ауыстыру мүмкіншілігімен жобаларының жобалануына қойылатын өзгермелі талаптарға сай келуін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Р.1-кестесі - Лагерге арналған функционалдық блоктардың құрамы

Шаршы метрмен

Үй-жайлар мен алаңдар	Ауданы, кем емес	Ескертпелер
НЕГІЗГІ БЛОКТАР		
40 орынды тұруға арналған блок (БП-1)		
1 Жатын бөлмелер	$20 \times 8 = 160$	
2 Күндізгі уақытта жүретін бөлме (веранда)	40	
3 Алғы бөлме-кім сақтайтын орын	32	Кептіретін шкафтары бар, киіс үтіктейтін және тазалайтын үй-жай
4 Чемодандар сақталатын үй-жай (шкаф)	4	
5 Педагогтар бөлмесі	18	Әрқайсысы 9 екі бөлме
6 Педагогтар бөлмесі жанындағы дәретханалар	3	Әрқайсысы 1,5 екі үй-жай
7 Жуынатын орындар (аяқ жуатын орын бар)	17,4	Ұлдар мен қыздар үшін бөлек

Р.1-кестесі - Лагерге арналған функционалдық блоктардың құрамы (жалғасы)
Шаршы метрмен

1	2	3
8 Дәретханалар	6	Сол сияқты
9 Душтар	10	
10 Қыздардың жеке гигиенасына арналған кабина	4	
42/30 орынды тұруға арналған блок (БП-2)		
1 Жатын бөлмелер	$20 \times 8 = 160$	
2 Ұяшықтар жанындағы санитариялық тораптар	24,5	Унитаз, қолжуғыш, ауданы 3,5 душ
3 Киім салатын шкафтары бар ұяшықтар жанындағы алғы бөлме	24,5	Әрқайсысының ауданы 3,5
4 Киім ауыстыратын орны бар алғы бөлме	32	Киім кептіретін шкафтары, киім үтіктеп, тазалайтын үй-жайы бар
5 Педагогтар бөлмесі	18	Әрқайсысы 9 екі бөлме
6 Педагогтар бөлмелері жанындағы санитариялық тораптар	3	Әрқайсысы 1,5 екі үй-жай
7 Күндізгі уақытта жүретін бөлме (қонақ бөлме)	40	
40/30 орынды тұруға арналған блок (БП-3)		
1 Жатын бөлмелер	$12 \times 8 + 16 \times 4 = 160$	
2 Ұяшықтар жанындағы санитариялық тораптар	16	ауданы 2,2 унитаз, қолжуғыш және ауданы 1,8 душ-қолжуғыш
3 Киім салатын шкафтары бар ұяшықтар жанындағы алғы бөлмелер	14	Ауданы 3,5
4 Алғы бөлме-киім сақтайтын орын	32	Киім кептіретін шкафтары, киім үтіктеп, тазалайтын үй-жайы бар
7 Күндізгі уақытта жүретін бөлме (қонақ бөлме)	40	
5 Педагогтар бөлмесі	18	әрқайсысы 9 екі бөлме
6 Педагогтар бөлмелері жанындағы санитариялық тораптар	3	әрқайсысы 1,5 екі үй-жай

Р.1-кестесі - Лагерге арналған функционалдық блоктардың құрамы (жалғасы)

Шаршы метрмен

1	2	3
Үй-жайлар құрамы толық 40 орынды қызмет көрсету блогы (БО-1)		
<i>Қабылдау-вестибюльдік үй-жайлар</i>		
1 Киім ауыстыратын орны бар вестибюль	12	
2 Медпункт (дәрігер, процедура кабинеті)	14	
Оқшаулағыш:		
3 Алғы бөлме	6	
4 Бір орындық «бокс» типті палата	22	Дәретхана мен бөлек кіретін есігі бар
5 Тазалау құралдары сақталатын қойма	3	
<i>Әкімшілік-шаруашылық мақсаттағы үй-жайлар</i>		
6 Лагерь бастығының кабинеті	9	
7 Лагерь бастығының жатын бөлмесі	13,8	Санитариялық торап (ауданы 2,6) және алдыңғы бөлме (ауданы 2,2)
8 Кеңсе, бухгалтерия, касса	12	
9 Таза төсек-орын сақталатын қойма	5	
10 Кір төсек-орын сақталатын қойма	3	
11 Шеберхана және құралдар сақталатын қойма	24	
12 Жұмыс киімі мен аяқ киімі тазаланып, жуылатын үй-жайлар	16	Ұлдар мен қыздардікі бөлек
13 Жұмыс киімі мен аяқ киімі сақталып, кептірілетін үй-жайлар	22	Сол сияқты
<i>Тамақтану үй-жайлары</i>		
14 40 орынды тамақтану залы	40	
15 Тамақ пісіру залы	20	
16 Асүй мен асхана ыдысы жуылатын бөлме	10	

Р.1-кестесі - Лагерге арналған функционалдық блоктардың құрамы (жалғасы)

Шаршы метрмен

1	2	3
17 Суытатын сақтау камералары:		
18 азық-түлік	5	
19 қалдық	4	
20 Қойма, тиеу орны	6	
21 Қызметкерлердің тұрмыстық үй-жайлары	9	Душ, дәретханалар, кім сақтайтын орын
<i>Мәдени-бұқаралық мақсаттағы үй-жайлар</i>		
22 Зал-аудитория, лагерь штабы	40	
23 Кітапхана	20	
24 Ойынхана	5	
25 Әмбебап шеберхана	54	
26 Шеберхана жанындағы қосалқы үй-жай	18	
Үй-жайлар құрамы қысқартылған 40 орынды қызмет көрсету блогы (БО-2)		
<i>Қабылдау-вестибюль үй-жайлары</i>		
1 Киім ауыстыратын орны бар вестибюль	12	
2 Медпункт (медбике, процедура кабинеті)	14	
3 Лагерь бастығының кабинеті, кеңсе	9	
4 Бастық бөлмесінің жатын бөлмесі	13,8	Лагерьдің ауданы 2,6 және алдыңғы ауданы 2,2 дәретхана
5 Таза төсек-орын сақталатын қойма	5	
6 Кір төсек-орын сақталатын қойма	3	
7 Шеберхана және құралдар сақталатын қойма	24	
8 Жұмыс киімі мен аяқ киім тазаланатын және жуылатын үй-жайлар	16	Ұлдар мен қыздар үшін бөлек

Р.1-кестесі - Лагерге арналған функционалдық блоктардың құрамы (жалғасы)

Шаршы метрмен

1	2	3
9 Жұмыс киімі мен аяқ киім сақталатын және кептірілетін үй-жайлар	22	Сол сияқты
<i>Тамақтану үй-жайлары</i>		
10 Буфет	8	
<i>Мәдени-бұқаралық мақсаттағы үй-жайлар</i>		
11 Зал-аудитория, лагерь штабы	40	
Үй-жайлар құрамы толық 80-120 орынды қызмет көрсету блогы (БО-3)		
<i>Қабылдау-вестибюль үй-жайлары</i>		
1 Киім ауыстыратын орны бар вестибюль	12	
Медпункт:		
2 Дәрігер кабинеті	18	
3 Процедура кабинеті	14	
Оқшаулағыш:		
4 Алдыңғы	6	
5 Бір орындық «бокс» типті палата	22	Дәретхана мен бөлек кіретін есігі бар дәретхана
6 Дәретханасы бар екі орындық палата	18	
7 Процедура кабинеті	14	
8 Ванна	8	
9 Дәретхана мен душ бар қызметкерлер бөлмесі	8	
10 Тазалау құралдары сақталатын қойма	3	
<i>Әкімшілік-шаруашылық мақсаттағы үй-жайлар</i>		
11 Лагерь бастығының кабинеті	12	
12 Лагерь бастығының жатын бөлмесі	13,8	Ауданы 2,6 және алдыңғы ауданы 2,2 дәретхана бар

Р.1-кестесі - Лагерге арналған функционалдық блоктардың құрамы (жалғасы)

Шаршы метрмен

1	2	3
13 Кеңсе, бухгалтерия, касса	12	
14 Шеберхана	24	
15 Қоймалар	24	
16 Таза төсек-орын қоймасы	10	
17 Кір төсек-орын қоймасы	4	
18 Жұмыс киімі мен аяқ киім тазаланып, жуылатын үй-жайлар	32	
19 Жұмыс киімі мен аяқ киім сақталып, кептірілетін үй-жайлар	44	
<i>Тамақтану үй-жайлары</i>		
20 40 орынды верандасы бар 80 орындық тамақтану залы	80	Веранданың ауданы 40
21 Тамақ үлестірілетін орын	10	
22 Ыстық цех	28	
23 Мұздатқыш цех	8	
24 Ет-балық цехы	12	
25 Көкөністерді бастапқы өңдеу цехы	18	
26 Асхана ыдысы жуылатын орын	20	
27 Асүй ыдысы жуылатын орын	6	
28 Қызметкерлер үй-жайы	6	
Суытатын камералар:		
29 азық-түлік	5	
30 қалдық	4	
31 Азық-түліктердің тәуліктік қоры сақталатын қойма	7	
32 Қойма және кір жуатын ыдыстар, тиелетін орын	8	
33 Төсек-орын мен құралдар сақталатын қойма	6	

Р.1-кестесі - Лагерге арналған функционалдық блоктардың құрамы (жалғасы)
Шаршы метрмен

1	2	3
34 Қызметкерлердің тұрмыстық үй-жайлары	9	Кім сақтайтын орын, душ, дәретханалар
<i>Мәдени-бұқаралық мақсаттағы үй-жайлар</i>		
35 Зал-аудитория, лагерь штабы	100	
36 Кинопроекция бөлмесі, радиоторап	27	
37 Кітапхана	30	
38 Ойынхана	10	
39 Техникалық шығармашылыққа арналған әмбебап шеберхана	72	
40 Қосалқы бөлме	18	
41 Көркем шығармашылыққа арналған әмбебап шеберхана	54	
42 Қосалқы бөлме	18	
43 Дәретхана	6	
44 Зал жанындағы жиһаз қоймасы	10	
Үй-жайлар құрамы қысқартылған 80 бастап 120 дейінгі орынды қызмет көрсету блогы (БО-4)		
<i>Қабылдау-вестибюль үй-жайлары</i>		
1 Вестибюль, кім сақтайтын орын	10	
Медпункт:		
2 Дәрігер кабинеті	12	
3 процедура кабинеті	14	
Оқшаулағыш:		
4 Алғы бөлме	6	
5 Бір орындық «бокс» типті палата	22	Санитариялық торап пен бөлек кіретін есігі бар
6 Дәретхана бар екі орындық палата	18	

Р.1-кестесі - Лагерге арналған функционалдық блоктардың құрамы (жалғасы)

Шаршы метрмен

1	2	3
7 Дәретхана мен душ бар қызметкерлер бөлмесі	8	
8 Тазалау құралдары сақталатын қойма	3	
<i>Әкімшілік-шаруашылық мақсаттағы үй-жайлар</i>		
9 Лагерь бастығының кабинеті	12	
10 Лагерь бастығының жатын бөлмесі	13,8	Ауданы 2,6 және алдыңғы ауданы 2,2 дәретхана
11 Кеңсе, бухгалтерия, касса	12	
12 Шеберхана, қоймалар	24	
13 Таза төсек-орын сақталатын қойма	10	
14 Кір төсек-орын сақталатын қойма	4	
15 Жұмыс киімі мен аяқ киім тазаланып, жуылатын үй-жайлар	32	Ұлдар мен қыздар үшін бөлек
16 Жұмыс киімі мен аяқ киім сақталып, кептірілетін үй-жайлар	44	Сол сияқты
<i>Тамақтану үй-жайлары</i>		
17 40 орындық верандасы бар 80 орындықты тамақтану залы	80	Веранданың ауданы 40
18 Тамақ үлестірілетін орын	10	
19 Дайындауға дейінгі орын	20	
20 Асхана мен асүй ыдысы жуылатын орын	20	
Мұздатқыш камералар:		
21 азық-түлік	5	
22 қалдық	4	
23 Қойма және жуатын ыдыстар, тиелетін орын	8	
24 Төсек-орын мен құралдар сақталатын қойма	6	

Р.1-кестесі - Лагерге арналған функционалдық блоктардың құрамы (жалғасы)

Шаршы метрмен

1	2	3
25 Душ пен дәретхана бар қызметкерлерге арналған киім сақтайтын орын	9	
<i>Мәдени-бұқаралық мақсаттағы үй-жайлар</i>		
26 Зал-аудитория, лагерь штабы	80	
27 Кітапхана	30	
28 Ойынхана	10	
29 Техника және көркем шығармашылыққа арналған әмбебап шеберхана	72	
30 Қосалқы бөлме	18	
40 орынды қуаттандыру блогы (БПТ-1)		
1 Киім ауыстыратын орны бар вестибюль	10	
2 Тамақтану залы	40	
3 Ыстық цех	30	
4 Ет-балық цехы	10	
5 Көкөніс цехы	10	
6 Құрғақ өнімдер скаталатын қойма	6	
7 Асхана ыдысы жуылатын орын	15	
8 Асүй ыдысы жуылатын орын	5	
9 Қойма және жуатын ыдыстар	6	
10 Тиелетін орын	8	
11 Кеңсе	5	
Мұздатқыш камералар:		
12 азық-түлік	5	
13 қалдықтар	4	

Р.1-кестесі - Лагерге арналған функционалдық блоктардың құрамы (жалғасы)
Шаршы метрмен

1	2	3
14 Қызметкерлер кім сақтайтын орын	6	
15 Тұрмыстық үй-жайлар	6	Душ, киім ауыстыру кабиналары
80 бастап 120 дейінгі орынды тамақтану блогы (БПТ-2)		
1 Киім ауыстыратын орны бар вестибюль	15	
2 40 орындық верандасы бар 80 орындық тамақтану залы	80	40
3 Тамақ үлестірілетін орын	10	
4 Ыстық цех	34	
5 Суық цех, нан кесетін үй-жай	8	
6 Ет-балық цехы	12	
7 Көкөністер цехы	15	
8 Құрғақ азық-түлік сақталатын қойма	6	
9 Асхана ыдысы жуылатын орын	16	
10 Асүй ыдысы жуылатын орын	6	
11 Қойма және жуатын ыдыстар	6	
12 Тиелетін орын	12	
13 Кеңсе	6	
Суытатын камералар:		
14 азық-түлік	5	
15 қалдық	4	
16 Қызметкерлерге арналған кім сақтайтын орын	8	
17 Тұрмыстық үй-жайлар	12	Дәретханалар, душ, киім ауыстыратын кабиналар

Р.1-кестесі - Лагерге арналған функционалдық блоктардың құрамы (жалғасы)
Шаршы метрмен

1	2	3
ҚОСЫМША БЛОКТАР		
40 бастап 120 дейінгі орынды еңбекті оқыту блогы (БТ)		
1 Лагердің бейіні бойынша өндірістік үй-жайлар	Кемінде 150	Келесідей нұсқалар болуы мүмкін: Жылыжай, ферма, дайын өнім қоймасы бар столяр немесе слесарь шеберханасы, саймандар сақталатын орын, шебердің бөлмесі
2 Қауіпсіздік техникасы бойынша теориялық сабақтар кабинеті	54	
3 Зертханалық	18	Дайын өнімнің сапасын тексеруге арналған
4 Профиль бойынша жұмыстар жүргізілетін алаң (жер учаскелері)	Кемінде 1200	Өсімдік шаруашылығымен, мал шаруашылығымен және т.б. айналысуға арналған
Монша-сауықтыру блогы (ББ)		
1 Вестибюль, күтуге арналған үй-жай	5	
2 Киім ауыстыратын үй-жай	3	
3 Жуынатын орын	10	
4 Құрғақ бу бөлмесі	5	4 орынға есептелген
5 Дәретхана	3,2	
6 Тынығу бөлмесі	10	
7 Буфет (шай ішетін бөлме)	8	

С қосымшасы
(ақпараттық)

160-дан бастап 240-қа дейінгі орынды лагерь ғимараттарының үй-жайларының құрамы мен ауданы

С.1-кестесі – 160-дан бастап 240-қа дейінгі орынды лагерь ғимараттарының үй-жайларының құрамы мен ауданы

Шаршы метрмен

Атауы және құрамы	Үй-жайлардың ауданы, кемінде	
	жабық	қалқа астындағы ашық
I Бірегейлендірілген ғимараттар тобы		
1 Жатын бөлмелер (әрқайсысы 10 адамға есептелген төртеу); - сауықтыру-спорт лагерьіне арналған - сыйымдылығы 5 адам бөлмелер нұсқасын қарастыру қажет	160 (40 × 4)	-
2 Веранда	-	40 (10 × 4)
3 Педагогтар бөлмесі	12 (4 × 3)	-
4 Қосалқы үй-жайлар (кім сақтайтын орын, заттар сақталатын, киім және аяқ киім кептіретін, үтіктейтін, үй-жайлар, тазалайтын құралдар сақталатын қоймалар)	20 (5 × 4)	-
II 80 орынды санитариялық-техникалық павильон		
1 Дәретханалар: - ұлдарға арналған - қыздарға арналған	8 8	
2 Аяқты ванналар бар жуынатын орындар: - ұлдарға арналған - қыздарға арналған	12 12	- -
3 Қыздардың жеке гигиенасына арналған кабина	4	-
III 160 бастап 240 дейінгі орынды клуб		
1 Бұқаралық шараларға арналған әмбебап зал:		
- 160 орынды (зал сыйымдылығы 184 орын)	120	-
- 240 орынды (зал сыйымдылығы 276 орын)	180	-

С.1-кестесі – 160-дан бастап 240-қа дейінгі орынды лагерь ғимараттарының үй-жайларының құрамы мен ауданы (жалғасы)

Шаршы метрмен

1	2	3
2 Эстрада	45	-
3 Эстрада жанындағы қосалқы үй-жайлар:		
- әртістік	12	-
- жиһаз және бутафория қоймасы	10	-
4 Радиоторабы бар кинопроекция бөлмесі	36	-
Соның ішінде:		
- киноаппарат бөлмесі	27	-
- радиоторап	6	-
5 Зал жанындағы қоймаға жинауға арналған үй-жайлар	30	-
6 Тұрмыстық және еңбек даңқы мұражайы	54	-
7 Өзін-өзі басқару органдарының бөлмесі (интернационалдық достыққа арналған бұрышпен)	54	-
8 Шығармашылыққа арналған үй-жайлар	198	-
Соның ішінде:		
- техникалық шығармашылыққа	18 + 72	-
- көркем шығармашылыққа арналған	72 + 2 × 18	-
9 Әскери іс және азаматтық қорғаныс кабинеті	72	-
10 Кітапхана	30	-
11 Ашық аспан астында кітап оқуға арналған қалқа	-	30
12 Нұсқаушының бөлмесі	10	-
13 Фотостудия	20	-
14 Ойнауға арналған қалқа	-	50
15 Сақтауға арналған үй-жай	10	-
IV Шаруашылық-тұрмыстық корпус (блок ретінде сауықтыру-спорт лагерінде спорт корпусының құрамына кіреді)		
1 Душ:	20 (10 × 2)	-
- Алғы бөлме, киім сақтайтын орын	30 (15 × 2)	-

С.1-кестесі – 160-дан бастап 240-қа дейінгі орынды лагерь ғимараттарының үй-жайларының құрамы мен ауданы
(жалғасы)

Шаршы метрмен

1	2	3
- ұлдар мен қыздарға арналған душ	20 (10 × 2)	
- шлюзде қолжуғышы бар ұлдар мен қыздарға арналған дәретханалар	6 (3 × 2)	
2 Металл мен ағаш өңделетін жинақталған шеберхана (техникалық модельдеу зертханасы)	72	-
3 Қосалқы бөлмелер	36 (18 × 2)	
4 Ашық ауа астындағы (қалқаны астында) сынып	-	72
Қашықтықтығы 50 жартылай жабық типті оқу тирі Спорт корпусы (сауықтыру-спорт лагерьіне арналған)		
1 Спорт залы (12 м × 12 м)	288	-
2 Киім ауыстыруға арналған үй-жайлар, душ, дәретханалар (шаруашылық-тұрмыстық корпус пайдаланылады)	-	-
3 Снаряд үй-жайы	18	2
4 Нұсқаушының бөлмесі және ұсақ спорт құралдары сақталатын бөлме	10	-

Т қосымшасы
(ақпараттық)

Лагерлердегі дене шынықтыру-сауықтыру алаңдарының құрамы, саны және ауданы

Т.1-кестесі – Лагерлердегі дене шынықтыру-сауықтыру құрамы, саны және ауданы

Спорт алаңдары	Лагердің сыйымдылығы мен жер учаскесінің жалпы ауданы кезінде лагерлердегі дене шынықтыру-сауықтыру алаңдарының м ² шаққандағы саны мен ауданы				
	$\frac{120}{2400}$	$\frac{160}{3200}$	$\frac{240}{4800}$	$\frac{360}{7200}$	$\frac{400}{8000}$
Волейбол алаңы	$\frac{1}{360}$	$\frac{1}{360}$	$\frac{1}{360}$	$\frac{2}{720}$	$\frac{2}{720}$
Бадминтон алаңы	$\frac{1}{120}$	$\frac{1}{120}$	$\frac{2}{240}$	$\frac{3}{360}$	$\frac{4}{480}$
Үстел теннисіне арналған алаң	$\frac{1}{72}$	$\frac{1}{72}$	$\frac{2}{144}$	$\frac{3}{360}$	$\frac{4}{288}$
Биіктікке секіретін орын	$\frac{1}{493}$	$\frac{1}{493}$	$\frac{1}{493}$	$\frac{1}{493}$	$\frac{1}{493}$
Ұзындыққа секіретін орын	$\frac{1}{121}$	$\frac{1}{121}$	$\frac{1}{121}$	$\frac{1}{121}$	$\frac{1}{121}$
Жүгіретін тік жол	$\frac{1}{650}$	$\frac{1}{650}$	$\frac{1}{650}$	$\frac{1}{650}$	$\frac{1}{650}$
Жеңіл атлетика алаңы	-	-	$\frac{1}{3000}$	$\frac{1}{3000}$	-
Денсаулық жолы	$\frac{1}{600}$	$\frac{1}{600}$	$\frac{1}{800}$	$\frac{1}{1000}$	$\frac{1}{1000}$
Қосымша					
Спорттың ойын түрлеріне арналған алаң (жинақталған)	-	$\frac{1}{1032}$	$\frac{1}{1032}$	$\frac{1}{1032}$	-
Волейбол мен баскетбол алаңы (жинақталған)	-	-	$\frac{1}{658}$	$\frac{2}{1116}$	-
Спорт ойындары мен снаряд лақтыруға арналған алаң	-	-	$\frac{1}{1032}$	$\frac{1}{1032}$	$\frac{1}{1032}$

Т.1-кестесі – Лагерлердегі дене шынықтыру-сауықтыру құрамы, саны және ауданы (жалғасы)

Спорт алаңдары	Лагердің сыйымдылығы мен жер учаскесінің жалпы ауданы кезінде лагерьлердегі дене шынықтыру-сауықтыру алаңдарының м ² шаққандағы саны мен ауданы				
	$\frac{120}{2400}$	$\frac{160}{3200}$	$\frac{240}{4800}$	$\frac{360}{7200}$	$\frac{400}{8000}$
Жеңіл атлетика алаңы мен жүгіретін жолы бар спорт ядро	-	-	-	$\frac{1}{7200}$	-
Футбол алаңы	$\frac{1}{2400}$	$\frac{1}{2400}$	$\frac{1}{2400}$	-	-
Оқу қабырғасы бар теннис корты	-	-	$\frac{1}{840}$	$\frac{1}{840}$	-
Теннис корты	-	$\frac{1}{648}$	$\frac{1}{648}$	$\frac{1}{648}$	$\frac{1}{648}$
Роликті конькимен және тақтаймен сырғанауға арналған алаң	-	$\frac{1}{400}$	$\frac{1}{400}$	$\frac{1}{400}$	$\frac{1}{400}$
Ескертпе - Алымда – лагердің сыйымдылығы, бөлгіште – лагердің жалпы жер учаскесінің ауданы.					

У қосымшасы
(ақпараттық)

Спорт алаңдарының спорттық-ойын жабдықтарының жинтықталуы, өлшемі, жабын тұрпаттары

У.1-кестесі – Спорт алаңдарының спорттық-ойын жабдықтарының жинтықталуы, өлшемі, жабын тұрпаттары

Атауы	Өлшемі	Жабын	Жабдық
Кешенді спорт алаңдары	Стандартты, спорт түрлері бойынша сайыс ережелеріне сәйкес		
Футбол алаңы	90 м × 60 м	Газон	Торы (2 дана) бар қақпа (стационарлы) Мини-футбол қақпасы (гандболды) торы - 2 м × 3 м (жылжымалы - 4 дана) Бұрыш жалаулар (6 дана)
Жүгіруге арналған айналымды жол	1 = 333 м	Жасанды жабын – қызыл түсті болғаны жөн	
Ұзындыққа секіру секторы: - шұңқыр - екпін алу жолағы	6 м × 2,75 м 1 = 15 м	Құм, жиектер (периметрімен) Жасанды жабын	
Биіктікке секіру секторы: - шұңқыр - екпін алу жолағы	5 м × 3 м 1 = 15 м	Поролон Жасанды жабын	
Баскетбол алаңы	28 м × 15 м	Ағаш (бөрене, 7 см × 7 см) ойын алаңы – көгілдір, ойын аймақтары – қызыл	Баскетбол фермалар (қалқандар + торлары бар амортизацияланған сақиналар, 2 дана)
Волейбол алаңы	18 м × 9 м	Ағаш (бөрене, 7 см × 7 см) ойын алаңы – сары	Торлары бар телескопты тұрынтақтар, 2 дана

**У.1-кестесі – Спорт алаңдарының спорттық-ойын жабдықтарының
жинтықталуы, өлшемі, жабын тұрпаттары (жалғасы)**

Атауы	Өлшемі	Жабын	Жабдық
Гимнастикалық қалашық: - швециялық баспалдақтар (стенкалар) - аражабындар - қолмен жаттығу - қырлы бөрене - бөрене	1,1 м 20 ойық	Металл қаңқа, пластик жабын, Қызыл, көк, сары түсті	
трибуналар (ауыстырылатын)	200 орындық	Көк және сары түсті	

ӘОЖ 7258.8.85
МСЖ 91.040.10

Түйінді сөздер: оқушылар сарайлары, жас техниктер мен жас натуралистер станциясы, клуб-үйірме үй-жайлары, бұқаралық жұмысқа арналған үй-жайлар, дене шынықтыру-спорт жаттығуларына арналған үй-жайлар.

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ.....	V
1 ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ.....	1
2 НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ.....	1
3 ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ.....	2
4.1 Основные положения	3
4.2 Пожарная безопасность	5
4.3 Градостроительные решения.....	6
4.3.1 Общие планировочные решения для учреждений массового отдыха детей и подростков.....	6
4.3.2 Планировочные решения участка дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов.....	7
4.3.3 Планировочные решения участка лагерей	10
4.4 Архитектурно - планировочные решения дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов.....	14
4.4.1 Общие параметры к проектированию зданий дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов	14
4.4.2 Структура зданий, взаимосвязь функционально - планировочных групп помещений и связь их с участком	15
4.4.3 Клубно-кружковые помещения	17
4.4.4 Помещения для массовой работы	17
4.4.5 Помещения для физкультурно-спортивных занятий	19
4.4.6 Помещения административно-хозяйственного назначения и обслуживания	21
4.4.7 Помещения учреждений дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов.....	24
4.5 Архитектурно-планировочные решения лагерей	32
4.5.1 Общие параметры к проектированию лагерей	32
4.5.2 Помещения проживания.....	35
4.5.3 Помещения питания	36
4.5.4 Помещения культурно-массового назначения.....	39
4.5.5 Помещения административно - хозяйственного назначения	41
4.5.6 Медицинские помещения.....	42
4.5.7 Сооружения и площадки, специализированные по профилю лагеря	43
4.6 Конструктивные решения зданий и методы расчетов строительных конструкций ...	45
4.7 Проектирование инженерных сетей и систем	46
4.7.1 Отопление и вентиляция	46
4.7.2 Водоснабжение и канализация	47
4.7.3 Искусственное освещение.....	49
4.7.4 Электроснабжение и слаботочные устройства.....	50
4.8 Обеспечение доступности для маломобильных групп населения.....	52
4.9 Охрана окружающей среды.....	53
5 ЭКОНОМИЯ ЭНЕРГИИ И РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ	54

СП РК 3.02-116-2013*

5.1 Экономия энергии и сокращение расходов тепла.....	54
5.2 Рациональное использование природных ресурсов	55
Приложение А (информационное) Организационно-педагогическая структура.....	56
Приложение Б (информационное) Примерный состав и площади зон земельных участков домов (дворцов) школьников от 500 до 1200 мест	58
Приложение В (информационное) Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания станции юных натуралистов на 220 мест	59
Приложение Г (информационное) Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых зданий домов школьников	62
Приложение Д (информационное) Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых зданий станций юных техников на 200 и 300 мест.....	70
Приложение Е (информационное) Примерный состав, площади помещений и строительный объем здания хозблока домов школьников	74
Приложение Ж (информационное) Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых учебных теплиц станций юных натуралистов	75
Приложение К (информационное) Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания автогаража с мастерскими для станций юных натуралистов.....	76
Приложение Л (информационное) Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания павильона животноводства для станций юных натуралистов.....	77
Приложение М (информационное) Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания профильного лагеря на 50 и 80 человек	78
Приложение Н (информационное) Номенклатура основных помещений для дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов	80
Приложение П (информационное) Применение функциональных блоков в лагерях массовых типов	85
Приложение Р (информационное) Состав функциональных блоков для лагеря вместимостью 40, 80 и 120 мест	87
Приложение С (информационное) Состав и площади помещений зданий лагеря т 160 до 240 мест.....	98
Приложение Т (информационное) Состав, количество и площади физкультурно- оздоровительных площадок в лагерях	101
Приложение У (информационное) Комплектация, размер спортивно-игрового оборудования, типы покрытия спортивных площадок	103

ВВЕДЕНИЕ

Настоящий документ разработан в соответствии с параметрическим методом нормирования в рамках реформирования нормативной базы строительной сферы Республики Казахстан.

Настоящий СП РК является одним из нормативных документов доказательной базы технического регламента «О безопасности зданий и сооружений, строительных материалов и изделий» применительно для учреждений массового отдыха детей и подростков.

Данный документ устанавливает приемлемые решения и параметры к требованиям рабочих характеристик строительных норм Республики Казахстан «Учреждения массового отдыха детей и подростков» и не является единственным способом выполнения их требований.

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЕРЕЖЕЛЕР ЖИНАҒЫ
СВОД ПРАВИЛ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

УЧРЕЖДЕНИЯ МАССОВОГО ОТДЫХА ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ

INSTITUTIONS PUBLIC RECREATION CHILDREN AND YOUTH

Дата введения – 2015-07-01

1 ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ

1.1 Настоящий свод правил устанавливает приемлемые строительные решения к размещению, проектированию зданий, участку, составу, площадям помещений, объемно-планировочным решениям, освещению, инженерному оборудованию учреждений массового отдыха детей и подростков.

1.2 Настоящий свод правил распространяется на проектирование вновь строящихся, реконструируемых (капитально ремонтируемых) учреждений массового отдыха детей и подростков.

1.3 Типы, виды учреждений массового отдыха детей и подростков определяются по заданию на проектирование.

2 НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ

Для применения настоящего свода правил необходимы следующие ссылочные нормативные документы:

СП РК 2.02-102-2022 Пожарная автоматика зданий и сооружений.

СП РК 2.04-104-2012 Естественное и искусственное освещение.

СП РК 3.02-111-2012 Общеобразовательные учреждения.

СП РК 3.06-101-2012 Проектирование зданий и сооружений с учетом доступности для маломобильных групп населения. Общие положения.

СП РК 4.01-101-2012 Внутренний водопровод и канализация зданий и сооружений.

СП РК 4.02-101-2012 Отопление, вентиляция и кондиционирование воздуха.

СП РК 4.04-106-2013 Электрооборудование жилых и общественных зданий. Правила проектирования.

СП РК 4.04-107-2013 Электротехнические устройства.

Примечание - При пользовании целесообразно проверить действие ссылочных документов по информационным каталогам «Перечень нормативных правовых и нормативно-технических актов в сфере архитектуры, градостроительства и строительства, действующих на территории Республики Казахстан», «Указатель нормативных документов по стандартизации Республики Казахстан» и «Указатель межгосударственных нормативных документов по стандартизации Республики Казахстан», составляемым ежегодно по состоянию на текущий год и соответствующим ежемесячно издаваемым информационным бюллетеням-журналам. Если ссылочный документ заменен (изменен), то при пользовании настоящим нормативом следует руководствоваться замененным (измененным) документом. Если ссылочный документ отменен без замены, то положение, в котором дана ссылка на него, применяется в части, не затрагивающей эту ссылку.

3 ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

В настоящем своде правил применяются термины и определения, приведенные в строительных нормах к данному объекту, а также следующие термины с соответствующими определениями:

3.1 Анфиладные помещения: Ряд примыкающих друг к другу помещений, дверные проемы которых расположены по одной оси.

3.2 Сменность: Число академических занятий в одном помещении внешкольного учреждения в течение дня.

3.3 Верстак: Рабочий стол с приспособлениями для закрепления обрабатываемых предметов.

3.4 Карт: Гоночный микролитражный автомобиль без кузова для соревнований на ограниченной площадке (картинге).

3.5 Единовременная вместимость учреждения: Средняя наполняемость кружкового помещения (число учащихся), умноженная на количество кружковых помещений или лабораторий.

3.6 Мольберт: Станок для укрепления холста при работе художника.

3.7 Игротека: Зал для проведения настольных игр.

3.8 Пропускная способность: Постоянный контингент учащихся, обслуживаемый внешкольным учреждением в течение недели (списочный состав учащихся).

3.9 Линейка: Площадка для проведения массовых мероприятий.

3.10 Софит: Переносной осветительный прибор на подставках.

3.11 Спортивно-оздоровительные лагеря: Учреждения отдыха, в основе режима которых - физическая культура, спорт и туризм.

3.12 Стеллаж: Устройство для хранения штучных предметов, состоящее из полок, укрепленных на стойках каркаса.

3.13 Трассовое моделирование: Практические занятия для приобретения навыка вождения автомобиля в помещении, оборудованном макетами автотрасс с пультом управления.

3.14 «Охота на лис»: Радиоспортивная игра, развивающая способность ориентирования с помощью мобильной радиостанции.

4 ПРИЕМЛЕМЫЕ РЕШЕНИЯ

4.1 Основные положения

4.1.1 Учреждения массового отдыха детей и подростков должны подразделяться по основным видам внеучебной деятельности школьников:

- а) научно - познавательной работе в предметных кружках;
- б) занятиям юных натуралистов в кружках естествознания, природоведения;
- в) туризму;
- г) художественному творчеству и эстетическому воспитанию (сфера искусств);
- д) общественно - полезному труду;
- е) физкультуре, спорту, военно-прикладным и техническим видам спорта (военно-патриотическое воспитание);
- ж) отдыху, чтению и другим видам деятельности, не совпадающим с занятиями в кружках и секциях.

4.1.2 Инженерные изыскания должны обеспечивать получение инженерно-геодезических, инженерно-геологических, гидрогеологических материалов и данных, необходимых и достаточных для разработки предпроектной и рабочей документации на строительство объектов учреждений массового отдыха детей и подростков.

4.1.3 При проектировании всех внешкольных учреждений, относящихся к учреждениям массового отдыха детей и подростков, следует исходить из шестидневной рабочей недели при двухсменных занятиях.

4.1.4 Дворцы школьников характеризуются двумя показателями: количеством мест в зрительном зале и общим числом учащихся в кружковых помещениях.

4.1.5 В качестве основного критерия расчета и выбора типа здания внешкольного учреждения следует принимать единовременную вместимость здания.

4.1.6 При проектировании сети внешкольных учреждений следует руководствоваться следующим положением:

- а) дворцы школьников, станции юных техников и юных натуралистов предусматриваются в городах с населением более 100 тыс. жителей;
- б) дома школьников рекомендуется проектировать в малых и средних городах.

Станцию юных техников и натуралистов рекомендуется предусматривать в крупных городах.

Для подсчета единовременной вместимости здания внешкольного учреждения рекомендуется использовать формулу (1):

$$E = НКЛ, \quad (1)$$

где E - единовременная вместимость здания;

$НК$ - число детей в кружковой группе;

$Л$ - число лабораторий (кружковых комнат) в здании.

4.1.7 Число учащихся, обслуживаемых внешкольным учреждением, определяется пропускной способностью здания.

Пропускную способность здания внешкольного учреждения следует вычислять по формуле (2):

$$ПС = E \cdot C \cdot 6 / H, \quad (2)$$

где $ПС$ - пропускная способность;

C - число смен занятий в день;

6 - число дней в неделю;

H - число посещений в неделю.

4.1.8 Номенклатуру типов зданий дворцов школьников, станции юных техников и юных натуралистов следует принимать согласно Таблице 1.

Таблица 1 - Номенклатура типов зданий внешкольных учреждений наиболее распространенных объектов

Вид учреждения	Тип здания по вместимости, не более	Число обслуживаемого населения при средней демографии* (на первую очередь) тыс. жителей, не более
Дом школьников	На 500 мест (200 мест по кружковой группе помещений, 300 мест в зале)	50
	На 800 мест (300 мест по кружковой группе помещений, 500 мест в зале)	75
	На 1200 мест (500 мест по кружковой группе помещений, 700 мест в зале)**	125
	На 1500 мест (800 мест по кружковой группе помещений, 700 мест в зале)**	200 (для республиканских, областных центров, для крупных и крупнейших городов)
Станция юных техников	На 200 мест На 300 мест	Город, 250 Город, 350 и более
Станция юных натуралистов	На 220 мест	Город, от 250 до 500 и более
* Численность обслуживаемого населения уточняется в зависимости от местного демографического состава населения. ** Для индивидуального проектирования.		

4.1.9 Здания с единовременной вместимостью, не указанной в Таблице 1, следует проектировать по заданиям, составленным с учетом указаний настоящего свода правил и утвержденным в установленном порядке.

4.1.10 Проекты учреждений массового отдыха детей и подростков должны основываться на организационно-педагогических структурах для дворцов школьников на 500 и 800, станции юных техников на 200 и 300, станции юных натуралистов на 220 мест, которые приведены в Таблицах А.1, А.2, А.3 Приложения А.

4.2 Пожарная безопасность

4.2.1 В зданиях дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов помещения должны быть оборудованы автоматической пожарной сигнализацией в соответствии с СП РК 2.02-102 и действующими нормативными документами.

4.2.2 В зданиях и сооружениях учреждений массового отдыха детей и подростков должно обеспечиваться техническое обслуживание, исправное состояние и постоянная готовность к использованию систем противопожарного водоснабжения (наружных водопроводных сетей с установленными на них пожарными гидрантами и указателями; пожарных водоемов и резервуаров; насосных станций для повышения давления в наружных и внутренних водопроводных сетях; пожарных пирсов и подъездов к естественным водоисточникам; внутренних пожарных кранов; стационарных установок водоснабжения, приспособленных для забора воды на случай пожара) в соответствии с заданием на проектирование.

4.2.3 В учреждениях массового отдыха детей и подростков рекомендуется проектировать автоматизированную систему управления инженерным оборудованием и диспетчеризацией, необходимость устройства которой устанавливается заданием на проектирование.

При срабатывании пожарной сигнализации должна предусматриваться подача сигналов на отключение общеобменной вентиляции, включение систем подпора воздуха и дымоудаления, закрытие огнезадерживающих клапанов, открытие соответствующих клапанов дымоудаления, включение рабочего пожарного насоса, при этом схема автоматизации насосов должна предусматривать автоматическое включение резервного насоса, открытие электроздвижек на обводных линиях водомерных узлов.

4.2.4 На земельных участках учреждений массового отдыха детей и подростков должны предусматриваться подъезды для пожарных машин к зданиям.

4.3 Градостроительные решения

4.3.1 Общие планировочные решения для учреждений массового отдыха детей и подростков

4.3.1.1 Внешкольные учреждения следует размещать на наиболее благоприятных в природном отношении участках города с отступом от дорог с интенсивным движением транспорта.

4.3.1.2 Внешкольные организации, размещаемые в многоквартирных жилых домах, в частных домовладениях, во встроенно-пристроенных помещениях, могут не иметь отдельного земельного участка.

4.3.1.3 Земельный участок должен иметь расстояние от здания до красной линии не менее 25 м, в сельских населенных пунктах - не менее 10 м.

Земельные участки выделяются на расстоянии до гаражей и открытых стоянок с числом автомобилей: до 10 машин - не менее 15 м, от 10 до 100 машин - не менее 25 м, свыше 100 машин - не менее 50 м.

4.3.1.4 Площадь земельного участка при расположении его в зоне лесопарка принимается из расчета от 100 до 150 м² на одно место.

Площади помещений рассчитываются согласно действующим нормативным документам, а также настоящему своду правил.

4.3.1.5 Въезды и входы на участок, проезды, дорожки к хозяйственным постройкам, к площадкам для мусоросборников, к санитарно-дворовым установкам покрываются асфальтом, бетоном или другим твердым покрытием. К санитарно - дворовым установкам должен быть оборудован подъезд для специализированного автотранспорта.

В зоне главного входа рекомендуется предусматривать мощеную площадку для сбора детей и проведения культурно-массовых мероприятий.

Имеющиеся на территории смотровые колодцы оборудуются плотно закрывающимися люками.

4.3.1.6 Состав и количество площадок для занятий физической культурой принимаются по заданию на проектирование. Площадь их определяется из расчета от 8 до 10 м² на 1 место.

4.3.1.7 Количество зон и их размеры при внешкольных учреждениях могут определяться самими учреждениями в зависимости от направленности реализуемых программ.

4.3.1.8 В хозяйственной зоне участка внешкольного учреждения следует предусмотреть хозяйственно - складские помещения и площадку для мусоросборников.

4.3.1.9 Для сбора мусора и пищевых отходов на территории хозяйственной зоны, на расстоянии не менее 25 м от здания, должна быть предусмотрена площадка с водонепроницаемым твердым покрытием, размеры которой превышают площадь основания контейнеров на 1 м по периметру во все стороны. Площадка с трех сторон оборудуется ветронепроницаемым ограждением с высотой, превышающей высоту контейнеров для сбора мусора.

Для сбора мусора объектов, размещаемых на первых этажах многоквартирного жилого дома и во встроенно-пристроенных помещениях, использовать общие мусоросборники жилого дома.

4.3.1.10 Территория внешкольных учреждений благоустраивается, озеленяется, ограждается с высотой забора не менее 1,6 м, охраняется, в ночное время освещается, имеет не менее двух въездов (основной и хозяйственный).

4.3.1.11 Ширина зеленой полосы по границам земельного участка принимается не менее 1,5 м, а со стороны улицы - не менее 6 м.

4.3.1.12 Площадь озеленения участка предусматривается 30 процентов (далее - %) и более от общей площади участка.

4.3.1.13 Для максимального использования дневного света и равномерного освещения учебных помещений деревья высаживают не ближе 10 м, кустарники - не ближе 5 м от здания. Не допускается закрашивать оконные стекла.

4.3.1.14 Наружное осветительное оборудование здания должно обеспечивать равномерный рассеянный свет территории. В вечернее время на территории участка, в том числе в санитарно-дворовых установках, предусматривают искусственное освещение, исходя из нормы не менее 10 люкс. Санитарно-дворовые установки должны также иметь естественное освещение.

4.3.1.15 Для освещения территории в сумеречное, вечернее и ночное время следует использовать стационарные светильники различной формы. Низкими светильниками рекомендуется освещать ступени и пандусы (свет направлен вниз). Для подсветки растений и воды используются различные варианты подсветки светильниками на траве, на дорожках, в структуре подпорных стенок, на дне чаши водоема. Для подсветки хвойных пород рекомендуется использовать лампы, дающие голубовато-зеленое освещение, натриевые светильники рекомендуются для подсветки осенней листвы. Следует учесть, что излишнее применение подсветки может вызвать нежелательное ускорение роста растений. Минимальное воздействие оказывают светильники, размещенные у пешеходных дорожек.

4.3.1.16 Основные помещения учреждений должны иметь естественное освещение. Величина КЕО рассчитывается при проектировании в наиболее удаленной от окон точке помещений и предусматривается - не менее 1,5%. Световой коэффициент предусматривается не менее 1/5.

4.3.2 Планировочные решения участка дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов

4.3.2.1 Размещение дворцов школьников вблизи зеленых зон и водоемов благоприятно для организации занятий и досуга детей на открытом воздухе.

4.3.2.2 Станции юных техников рекомендуется располагать в непосредственной близости с промышленными предприятиями.

4.3.2.3 Ориентировочные площади земельных участков дворцов школьников, станции юных техников и юных натуралистов следует принимать согласно Таблице 2.

4.3.2.4 На участках внешкольных учреждений должны быть предусмотрены следующие зоны и сооружения (кроме зон застройки и озеленения) в соответствии с Приложением Б:

а) во дворах школьников: массовой работы, игр и развлечений, военно-спортивных, физкультурно-спортивных и спортивно-технических занятий, тихого отдыха, юннатской и хозяйственной работы;

б) на станциях юных техников: блока гаражей с хоздвором, картодрома, кордодрома для запуска моделей и бассейна. Здания и сооружения: станции юных техников, блока гаражей (может быть соединено теплым переходом с основным зданием), картодром, кордодром, искусственный бассейн (в зависимости от местных условий);

в) на станциях юных натуралистов: учебно-опытного участка, профильного лагеря для учащихся, спортивная зона, проживания персонала. Здания и сооружения: станции юных натуралистов, учебные теплицы, парники, павильон животноводства, гараж с мастерскими, навес для прицепного сельскохозяйственного инвентаря, сарай для хранения инвентаря, овощехранилище, навес для сушки семян, сарай для хранения ядохимикатов, пасечный домик, здание профильного лагеря, площадки в спортивной зоне, жилой дом для преподавательского состава.

Таблица 2 – Ориентировочные площади земельных участков

В гектарах

Тип здания	Площадь участка, не более
Дом (Дворец) школьников от 500 до 1200 мест	от 5 до 7
Станция юных техников от 200 до 300 мест	от 2,5 до 3
Станция юных натуралистов на 220 мест	около 7

4.3.2.5 Зону физкультурно-спортивных занятий следует располагать вблизи группы помещений спортблока и делить на подзоны военно-спортивных и физкультурно-спортивных занятий. Подзона военно-спортивных занятий включает в себя специальные площадки и сооружения для занятий юных моряков, пожарников, пограничников и т.д., а также стрелковый тир.

4.3.2.6 Подзона торжественных построений (в зоне массовой работы) должна быть расположена на относительно изолированном участке и состоять из трех частей, имеющих хорошую визуальную и акустическую взаимосвязь: участников построений, ведущих, почетных гостей и зрителей.

4.3.2.7 Спортивную зону двorcов школьников, станций юных техников и юных натуралистов следует размещать со стороны, где нет окон кружковых помещений (лабораторий). Спортивные площадки для игр с мячом следует размещать на расстоянии не менее 10 м от окон других помещений зданий или отделять от них защитной полосой зеленых насаждений.

4.3.2.8 Зона игр и развлечений должна иметь удобный доступ со стороны центрального входа и состоять из трех изолированных площадок: для подвижных игр младших, средних школьников и аттракционов.

4.3.2.9 Зона юннатской работы должна иметь наиболее изолированный участок и делиться на подзоны: ботанико-растениеводческую (вблизи зоны тихого отдыха) и зоолого-животноводческую (вблизи хоззоны).

4.3.2.10 При проектировании комплекса зданий станции юных натуралистов следует использовать опыт разработки типовых проектов с учетом привязки их к общему комплексу (овощехранилище, сарай, жилой дом для преподавательского состава и т.д.).

4.3.2.11 Здание станции юных натуралистов необходимо располагать на отдельном участке площадью около 7 га. Площадки отделов учебно-опытного участка зависят от почвенно-климатических особенностей зоны и специализации сельского хозяйства в данном районе.

4.3.2.12 Центральная дорога должна быть шириной не менее 3 м (для проезда транспорта). Все дороги между отделами должны иметь ширину 3 м, между полями севооборота в отделах - от 0,6 до 0,8 м и между опытными деланками - не менее 0,4 м.

4.3.2.13 На участке должен быть организован «летний класс» (на открытой площадке около 30 м² с трех сторон должны располагаться скамейки для группы в 15 человек, четвертая сторона со столом и скамейкой для преподавателя должна иметь стену для вывешивания плакатов, таблиц и т.д.).

4.3.2.14 Теплицы следует располагать на участке продольной осью с севера на юг с допустимым отклонением до 20° на восток и запад. В случае применения пленочных сборно-разборных теплиц их лучше строить двухсторонними, блочными, полезной площадью от 50 до 250 м².

4.3.2.15 Парники и теплицы должны располагаться рядом на участке, изолированном от воздействия ветров. На участке для постройки теплицы с северной стороны рекомендуется посадить живую изгородь (защита от ветра и чрезмерного охлаждения). Участок должен быть выровненным или иметь небольшой естественный уклон на юг, сухим, с низким стоянием грунтовых вод не ближе 1,5 м от поверхности почвы. Расстояние от деревьев должно быть не менее 1 м. На таком участке защищенного грунта теплицы строят в северной части, а парники и утепленный грунт - в южной.

4.3.2.16 Теплицы рекомендуется проектировать:

а) с односкатной крышей длиной около 9 м, шириной около 2,5 м, высотой около 2,2 м, с бетонным основанием;

б) с двускатной крышей длиной около 7 м, шириной около 4,2 м, высотой 2,4 м, с углублением в землю на 1 м и на 1,75 м, углом наклона крыши 30°, открывающимися средними рамами в боковой стене, с бетонным основанием;

в) в соответствии с заданием на проектирование.

4.3.2.17 На участке защищенного грунта необходимо наряду с водопроводом и насосной предусмотреть водонапорный бак для солнечно – воздушного подогрева и запаса воды.

Каждый парник может состоять из 10 стандартных рам размером 1,06 м × 1,50 м, которые укладываются в ряд, длинной стороной друг к другу. Между парниками должны

быть дорожки шириной не менее 0,6 м. Наиболее целесообразным является парниковое хозяйство не менее чем на 400 рам.

4.3.2.18 Односкатные парники, обогреваемые на биотопливе, надлежит размещать ленточным способом по два парника в ленте с расстоянием между ними не менее 0,7 м, а между лентами - от 2,5 до 3 м (дорога для проезда транспорта).

4.3.2.19 Сарай для хранения сельскохозяйственного инвентаря (лопат, грабель, ведер) необходимо разделить на пять отсеков (полеводство, овощеводство, садоводство, начальные классы, цветоводство). Каждый отсек по фасаду должен иметь минимальный размер в длину 3 м, в глубину - 4 м.

4.3.2.20 Навес для сушки сельскохозяйственных культур размером не менее 8 м × 4 м следует пристраивать к сараю и с трех сторон затягивать металлической сеткой. Внутри под навесом надо установить стеллажи для просушки и проветривания сельскохозяйственных культур и семян.

4.3.2.21 Овощехранилища размещаются на расстоянии не более 50 м от основных построек, склады горючих материалов на расстоянии - не менее 100 м.

4.3.2.22 Географическую площадку необходимо устраивать на учебно-опытном участке. Она должна быть обеспечена приборами для наблюдения за давлением атмосферы, температуры воздуха и верхнего слоя почвы, влажностью воздуха, количеством осадков, направлением и скоростью ветра, облачностью и сезонными явлениями природы. Площадка для установки приборов должна быть расположена на открытом, доступном ветрам и солнцу месте и отгорожена, чтобы приборы были надежно защищены.

4.3.3 Планировочные решения участка лагерей

4.3.3.1 Участок лагеря должен располагаться на расстоянии не менее 2 км от заболоченных мест, промышленных предприятий, других лагерей отдыха или оздоровительных баз.

4.3.3.2 Санитарный разрыв между жилыми помещениями лагеря и столовой следует принимать от 80 до 100 м.

4.3.3.3 Медицинский пункт предусматривают в пределах от 30 до 80 м от центра лагеря.

4.3.3.4 Сезонные лагеря предпочтительно размещать в загородной зоне, вблизи лесных массивов и водоемов, с наветренной стороны от источников шума и загрязнений атмосферного воздуха, выше по течению водной артерии относительно источников загрязнения и при соблюдении границ санитарно-охранной зоны.

4.3.3.5 При размещении лагеря в горных районах и курортных зонах используют в качестве зелёной зоны сады и лесопарки, примыкающие к ним.

4.3.3.6 Расстояние от границ земельного участка лагеря до жилой застройки должно составлять не менее 500 м.

Расстояние от границ земельного участка лагеря до автомобильных дорог должно составлять не менее 500 и 300 м до садоводческих участков.

4.3.3.7 Лагеря рекомендуется размещать в пределах пешеходной доступности от мест приложения труда, не превышающей двух километров или в пределах получасовой транспортной доступности.

4.3.3.8 Лагеря следует размещать на территории населенных пунктов, вблизи них (до 1000 м) или автономно - вблизи мест с благоприятными условиями отдыха. При этом вместимость лагеря, размещаемого на территории населенных пунктов, не должна превышать 160 мест.

4.3.3.9 Лагеря для сельских школьников следует размещать от их места жительства на расстоянии не менее одного километра.

4.3.3.10 Лагеря проектируются двухэтажными, допускается проектирование трехэтажных зданий при условии выполнения противопожарных и сейсмических требований согласно действующим строительным нормам проектирования.

4.3.3.11 Земельный участок должен быть сухим, чистым, хорошо проветриваемым и инсолируемым, располагаться на озелененной территории или вблизи зеленых массивов и водоемов, источников водоснабжения и электроснабжения.

4.3.3.12 В оздоровительных организациях расстояние от спальных корпусов до открытых автомобильных стоянок (до 30 мест), помещений медицинского назначения, пищеблока, зданий административно-хозяйственного назначения должно быть не менее 50 м, до берега водоема – не менее 150 м (с полосой зеленых насаждений - не менее 100 м), до санитарно-дворовых установок – не менее 25 м и не более 50 м.

Все основные здания должны быть связаны между собой пешеходными дорожками с плотным ровным покрытием шириной не менее 3 м. Ширина прогулочных дорожек предусматривается не менее 1,5 м.

4.3.3.13 Земельные участки лагеря следует делить на функциональные зоны: жилую, занимающую до 30% общей площади участка; культурно - бытового обслуживания - до 25%; отдыха и спорта - до 35% и зону специализированных по профилю лагеря занятий - до 10%.

4.3.3.14 В архитектурно - планировочных решениях жилой группы рекомендуется обязательно учитывать блокировку жилых ячеек: две спальные комнаты школьников (от 15 человек до 20 человек - половина отряда) и одна комната педагога - воспитателя.

4.3.3.15 Детские оздоровительные лагеря следует размещать на самостоятельных участках наиболее благоприятных территорий, вблизи лесных массивов и водоемов и отделять от учреждений для взрослых полосой зеленых насаждений шириной 100 метров.

В районах с преобладающими ветрами силой 5 м/сек, участки оздоровительных лагерей защищаются полосой высокорастущих деревьев и кустарников шириной не менее 50 м. Участок лагеря должен иметь удобные подъездные пути.

4.3.3.16 Для размещения лагеря могут быть использованы помещения образовательных учреждений, загородных стационарных учреждений отдыха и оздоровления детей, общежитий, школ-интернатов, санаториев и другие помещения, отвечающие санитарно-эпидемиологическим требованиям.

4.3.3.17 Состав сооружений и площадок различного назначения в лагере, создаваемых в комплексе с общеобразовательной школой, рационально определять с учетом существующих на участке школы сооружений и площадок.

4.3.3.18 На участке основной застройки лагеря предусматриваются физкультурно-оздоровительные сооружения. Они включают в себя сооружения и площадки, которые проектируются как обязательные для всех типов лагерей, так и дополнительные, устройство которых предусматривается в соответствии с расчетом, с учетом местных условий, типа лагеря, особенностей физкультурно-оздоровительных занятий.

4.3.3.19 При размещении детских оздоровительных лагерей в горных районах и курортных зонах, где имеется возможность использования садов и лесопарков, примыкающих к детскому оздоровительному лагерю, площадь участка может быть уменьшена не более, чем на 25%.

4.3.3.20 Площадь земельного участка лагеря необходимо принимать:

а) не менее 200 м²/чел при вместимости 400 мест и более;

б) не менее 250 м²/чел при вместимости лагерей до 240 мест.

4.3.3.21 Спортивная зона проектируется компактно и должна быть отделена от жилых зданий зеленой зоной. Норма площади участка на одно место - не менее 20 м².

4.3.3.22 При отсутствии на территории лагеря зоны отдыха и (или) спортивной зоны допускается использование парков культуры и отдыха, зеленых массивов, бассейнов, спортивных сооружений, расположенных вблизи лагеря.

4.3.3.23 Рядом с территорией лагеря надлежит предусмотреть стоянку для автомобилей и велосипедов.

4.3.3.24 Общая площадь площадок трудового обучения должна быть не менее 1200 м².

4.3.3.25 Основные зоны должны быть разделены полосами зеленых насаждений шириной не менее 25 м. Хозяйственная зона должна быть недоступной для детей и иметь ограждение.

Участок следует размещать с подветренной стороны по отношению к участку основной застройки. Участок размещения жилых зданий обслуживающего персонала должен быть отделен от участка основной застройки.

4.3.3.26 При проектировании лагерей рекомендуется предусматривать в каждую из функциональных зон зеленые насаждения, обеспечивающие благоприятный микроклимат.

4.3.3.27 В лагере всех типов целесообразно предусматривать площадки политико-массового, культурно - массового, спортивного и хозяйственного назначения, а также по специальному заданию на проектирование - площадки трудового обучения.

4.3.3.28 В лагере рекомендуется предусматривать площадку, оборудованную для массовых мероприятий (костра, танцев и др.).

4.3.3.29 В сезонных лагерях вместимостью от 120 до 400 мест целесообразно создавать крытую универсальную площадку с эстрадой, кинопроекторную, помещение при эстраде, помещение для участников эстрадных представлений, кладовую мебели и бутафории.

4.3.3.30 В лагерях всех типов в составе площадок культурно - массового назначения допускается предусматривать площадки для игр, выставок и творческих занятий.

4.3.3.31 К территориям размещения профильных палаточных лагерей предъявляются следующие требования:

а) профильные палаточные лагеря (стоянки) могут размещаться не ближе 100 м от линий электропередач, 500 м - от автомобильных дорог категорий I, II, III, 200 м - от автомобильных дорог категории IV;

б) территория профильного палаточного лагеря должна быть сухая, незатопляемая талыми, дождевыми и паводковыми водами, с ровным рельефом и одним склоном для стока ливневых вод;

в) профильные палаточные лагеря туристско-краеведческие, эколого-биологические, спортивно-оздоровительные оптимально размещать (организовывать стоянку) в лесной зоне вблизи населенного пункта или оздоровительной организации, водоемов и источника питьевого водоснабжения. Если источник питьевого водоснабжения отсутствует, то может использоваться привозная питьевая вода или питьевая вода промышленного производства, расфасованная в емкости.

4.3.3.32 Зоны рекреаций водных объектов оздоровительных организаций устраиваются в защищенных от ветра местах, обращенных на юг, юго-восток или юго-запад. Территория пляжа должна быть тщательно отнивилована, очищена от мусора, камней. Не допускается устройство пляжей на глинистых и неблагоустроенных участках. Пляж и берег у места купания должны быть отлогими, без обрывов и ям, без зарослей водных растений.

4.3.3.33 Пляж размещается на обособленном участке, на отдалении от портов, шлюзов, гидроэлектростанций, мест спуска сточных вод, стойбищ и водопоя скота и других источников загрязнения или располагается выше указанных источников загрязнения на расстоянии не менее 500 м.

4.3.3.34 Дно водоема выбирается песчаным, свободным от тины, водорослей, коряг, острых камней. Глубина водоема в местах купания детей составляет от 0,7 до 1,3 м.

4.3.3.35 Пляж должен быть оборудован навесами от солнца, лежаками и скамейками.

Минимальная площадь пляжа на одно место предусматривается не менее 4 м², количество мест на пляже - 50% от количества детей в оздоровительной организации.

4.3.3.36 Пляжи следует оборудовать игровыми устройствами соответственно возрасту детей, а также соляриями, аэрациями для дозированного приема процедур. Количество мест в соляриях и аэрациях должно составлять не более 50% общего количества. Площадь аэрариев и соляриев принимается из расчета от 2,5 до 3 м² на 1 место.

4.3.3.37 На территории пляжа устанавливаются урны для сбора мусора на расстоянии друг от друга не более 40 м.

4.4 Архитектурно - планировочные решения дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов

4.4.1 Общие параметры к проектированию зданий дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов

4.4.1.1 Объемно-планировочное решение зданий дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов следует принимать с учетом следующих положений: требований к функционально-типологической структуре вида учреждения и типа здания (с учетом очередности строительства); конструктивного решения; природно-климатических и строительных условий района; условий конкретного участка при индивидуальном или экспериментальном строительстве; архитектурно-художественной выразительности с учетом значимости объекта и его градостроительной роли.

4.4.1.2 Допускается соединение зданий теплыми переходами. Для зданий, размещаемых в IV климатическом районе, устройство отапливаемых переходов не требуется.

4.4.1.3 Здания внешкольных учреждений следует проектировать высотой не более четырех этажей.

4.4.1.4 Размеры площадей основных и дополнительных помещений внешкольных учреждений принимаются в соответствии с требованиями настоящего свода правил в зависимости от реализации программ дополнительного образования, единовременной вместимости, технологии процесса обучения, инженерно-технического оборудования, оснащения необходимой мебелью.

4.4.1.5 Высота надземных этажей зданий дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов должна быть не менее 3,3 м (от пола до пола вышележащего этажа). Высота спортивного и зрительного залов, зала массовых мероприятий, плавательного бассейна, залов хореографии и лекционного должна приниматься согласно нормативно-техническим документам на проектирование общественных зданий и сооружений.

4.4.1.6 Ориентацию окон учебных помещений предусматривают на южные, юго-восточные и восточные стороны горизонта. На север, северо-восток и северо-запад ориентируют окна кабинетов черчения, рисования, а также помещения кухни, окна кабинета вычислительной техники - на север, северо-восток.

4.4.1.7 Допускается освещение вторым светом путем устройства остекленных перегородок или фрамуг в стенах коридоров, санузлов, приемных и помещений для переодевания, не являющихся рекреационными, а также всех помещений, разрешенных к проектированию без естественного освещения.

4.4.1.8 Во всех кружковых помещениях, предназначенных для работы с детьми, а также в методических и административных помещениях должно быть предусмотрено естественное освещение в соответствии с СП РК 2.04-104.

Допускается проектировать без естественного освещения складские, бытовые, инвентарные, снарядные, умывальные, душевые, санузлы, радиоузлы, кино-фотолаборатории, книгохранилище, бойлерные, насосные водопровода и канализации,

камеры вентиляционные и кондиционирования воздуха, помещения для приготовления дезинфицирующих средств, помещения для установки и управления инженерным и технологическим оборудованием здания.

4.4.1.9 На цокольном этаже учреждений допускается размещать: административные помещения, прачечные, кладовые и производственные, холодильные камеры с машинными установками, пищевой блок, складские, гардеробные, помещения отдыха персонала, душевые, санузлы.

4.4.2 Структура зданий, взаимосвязь функционально - планировочных групп помещений и связь их с участком

4.4.2.1 Здания дворцов школьников подразделяются на четыре функционально - планировочные группы помещений:

а) I группа помещений массово-методической работы объединяет группы помещений массовой работы, зрительного зала, клубов политико-массовых и краеведческо - туристских, методической работы (может быть без группы клубов политико-массовых и краеведческо - туристских);

б) II группа помещений клубно-кружковой работы объединяет группы помещений для эстетического воспитания, технического и научного творчества, юннатской работы (может включать группу клубов политико-массовых и краеведческо - туристских);

в) III группа помещений для физкультурно-спортивных занятий.

4.4.2.2 Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания станции юных натуралистов приведен в Приложении В.

4.4.2.3 Функционально - планировочные группы помещений, их площади и строительный объем зданий дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов, а также сооружений на участках следует принимать согласно Приложениям от Б до М.

4.4.2.4 При размещении по этажам помещений необходимо учитывать их функциональное назначение, степень связи с участком:

а) мастерские скульптуры, керамики (связанные с использованием материалов, хранимых в подсобных помещениях на участке) необходимо размещать на первых этажах с выходом на участок;

б) на первых этажах целесообразно располагать помещения для военно-спортивных занятий, технического творчества с крупногабаритным или станочным оборудованием, комнаты для индивидуальных занятий на фортепьяно, залы для проведения зрелищных мероприятий, кабинет врача, столовые, буфеты;

в) на последних этажах зданий следует размещать химико-технические, астрономические (с обсерваториями) лаборатории, помещения для занятий на духовых инструментах; при организации верхнего освещения на верхних этажах рекомендуется размещать мастерские живописи;

г) помещение картинга должно иметь дополнительный специальный выезд для машин, помимо выхода всей группы помещений научно - технического творчества на спортивную зону участка.

4.4.2.5 В зданиях учреждений из мастерских по обработке древесины и комбинированных мастерских по обработке металла и дерева необходимо предусмотреть дополнительный выход непосредственно наружу (через утепленный тамбур) или через коридор, прилегающий к мастерским, в котором отсутствуют выходы кабинетов другого назначения.

4.4.2.6 В зданиях дворцов школьников (кроме зданий со зрительными залами на 700 мест) следует предусматривать не более двух входных групп: одна - для группы помещений массово - методической и клубно-кружковой работы, вторая - для группы помещений физкультурно-спортивных занятий.

4.4.2.7 В зданиях дворцов школьников со зрительным залом не более чем на 700 мест должны предусматриваться три входные группы:

- а) для помещений массово-методической работы;
- б) клубно-кружковой работы;
- в) физкультурно-спортивных занятий.

Планировочное решение здания должно обеспечивать связь с входной группой помещений, а также автономную эксплуатацию следующих групп помещений: зрительного зала, массово-методической и клубно-кружковой работы, физкультурно-спортивных занятий, а также группы административно-хозяйственных помещений.

4.4.2.8 Из помещений, обслуживающих сцену, группы помещений технического и научного творчества, а также физкультурно-спортивных занятий, необходимо предусматривать выходы на соответствующие зоны участков.

Необходимо предусматривать удобную связь со сценой помещений сценических искусств во дворцах школьников, используемых в качестве артистических во время зрелищных мероприятий, а также размещение на первом этаже лабораторий юннатского профиля с учетом необходимой инсоляции.

4.4.2.9 В зданиях станций юных техников и юных натуралистов следует предусматривать одну входную группу помещений. Планировочное решение зданий должно обеспечивать удобную связь всех помещений со входной группой.

4.4.2.10 В зданиях станций юных техников следует предусматривать независимую от других эксплуатацию следующих групп помещений: для младших школьников, конструкторов - рационализаторов, научных обществ, помещений для технических видов спорта. Планировочное и конструктивное решение здания должно обеспечивать необходимую звукоизоляцию блока помещений для технических видов спорта и удобную его связь с гаражом и соответствующей зоной участка (возможно объединение блока помещений для технических видов спорта и гаража в отдельно стоящее здание). В группе помещений научных обществ должна быть предусмотрена удобная связь с соответствующим отделом участка.

4.4.2.11 В зданиях станций юных натуралистов следует предусматривать связь лабораторий с соответствующими отделами участка и строениями: лаборатория зоологии и животноводства с павильоном животноводства и участком; лаборатория механизации сельского хозяйства - с гаражом и участком; лаборатория полеводства и овощеводства, цветоводства и садоводства с учебными теплицами и участком; лаборатории агрономии и

почвоведения, охраны природы и младших классов - с участком. Здание профильного лагеря должно быть связано с зоной (участком) лагеря.

4.4.3 Клубно-кружковые помещения

4.4.3.1 Основные направления и разновидности клубно-кружковой работы дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов определяются видом учреждения и типом здания, в котором они располагаются.

4.4.3.2 К кружковым помещениям необходимо предъявлять такие же гигиенические требования, как к учебным помещениям общеобразовательных школ (освещенность, воздушный и температурный режимы и т.д.) в связи с тем, что длительность пребывания одного учащегося в кружковом помещении (от 1,5 до 2 ч) превышает длительность пребывания одного учащегося в классе или кабинете (45 мин).

4.4.3.3 В каждом отделе (в зависимости от организационной структуры) должно быть предусмотрено помещение площадью не менее 12 м² для заведующего отделом.

4.4.3.4 При размещении помещений для юннатской работы необходимо учитывать следующие требования:

- а) ориентация помещений должна соответствовать требованиям СП РК 3.02-111;
- б) группа помещений полеводства и овощеводства, цветоводства и садоводства должна иметь удобную связь с учебными теплицами через теплый переход;
- в) лаборатории зоологии и животноводства должны иметь удобную связь с павильоном животноводства.

4.4.3.5 Группа помещений художественного творчества подразделяется на следующие подгруппы: сценических искусств (студия кукольного театра и литературно - драматическая), изобразительных и прикладных, кино-фотоискусства. В связи с тем, что помещения сценических искусств могут использоваться во время концертов и спектаклей в качестве артистических, их следует размещать в удобной и по возможности кратчайшей связи со сценой зрительного зала.

4.4.3.6 При оборудовании помещений для массовой работы и кружковых помещений рекомендуется предусматривать интерактивное оборудование:

- а) интерактивное устройство (интерактивная доска);
- б) проектор (длиннофокусный или короткофокусный).

4.4.4 Помещения для массовой работы

4.4.4.1 Помещения для массово - методической работы приведены в Таблице 3.

Для увеличения площади зрительного зала во время крупных массовых мероприятий целесообразно размещать рядом с ним игротеку (зал настольных игр) и разделить их при помощи раздвижной перегородки.

4.4.4.2 При проектировании зрительного зала необходимо учитывать его многофункциональность (конференцзал, театрально - концертный и кинозал), поэтому размещение его в здании дворца школьников и его связь с вестибюлем (возможность загрузки и разгрузки зала через вестибюль) должно обеспечивать проведение в

зрительном зале массовых мероприятий без ущерба для работы остальных помещений массово-методической работы, в том числе зала массовых мероприятий.

4.4.4.3 Со стороны помещений, обслуживающих сцену, необходимо предусматривать два выхода на планшет сцены.

4.4.4.4 Нормы площади помещений залов дворцов школьников следует принимать согласно Таблице 4.

4.4.4.5 Размещение игротеки (зала настольных игр) должно обеспечивать эксплуатацию этих помещений как совместно с залом массовых мероприятий или вестибюлем (с целью увеличения площади во время крупных мероприятий), так и независимо от других помещений массово - методической работы.

В случае размещения игротеки на первом этаже предусматривать расширение ее за счет пристроенной террасы в летнее время.

Таблица 3 - Помещения для массовой работы во дворцах школьников, станций юных техников и юных натуралистов

Помещение	Учреждение		
	дворец школьников	станции юных техников	станции юных натуралистов
1 Для массовой работы:			
- зал массовых мероприятий	+	-	-
- игротека (зал настольных игр)	+	-	-
- помещения музеев и выставок общественно - политических и историко - краеведческих	+	-	-
- зал выставок творчества учащихся	+	+	-
- зал занимательной техники	-	+	-
- кинолекционный зал	+	+	+
2 Зрительный зал	+	-	+
3 Актальный зал	-	-	+
Примечание - Знаком «+» обозначено наличие данных помещений в рассматриваемых учреждениях.			

4.4.4.6 Помещения выставок и музеев должны образовывать функционально-планировочную подгруппу помещений, входящую в состав группы помещений массовой работы, размещение и взаимосвязь которой должны обеспечивать удобное движение посетителей (экскурсантов, гостей), а также эксплуатацию, независимую от других

помещений массовой работы. Эту подгруппу помещений следует объединять с залом массовых мероприятий для совместного использования при общественно - политической работе, а также предусматривать ее связь с группой помещений методической работы.

4.4.4.7 Залы кинолекционный, выставочный и занимательной техники, которые приведены в Таблице 3, должны образовывать единую группу помещений массового назначения.

Помещения кинолекционного зала и зала занимательной техники рекомендуется располагать рядом с учетом обслуживания их одной киноаппаратной площадью не менее 36 м².

4.4.4.8 По периметру стен, а также под потолками зрительного (актового) зала, зала массовых мероприятий и занимательной техники следует предусматривать устройства для крепления легкого декоративного и праздничного оформления, сменных выставок и прочее. Также необходимо предусматривать достаточное количество электророзеток для подключения игровых установок и аттракционов.

Таблица 4 - Нормы площади помещений залов дворцов школьников

В квадратных метрах

Помещение	Площадь, не менее
Зрительный зал	0,75 на 1 место в зрительном зале
Зал массовых мероприятий	0,65 на 1 место в зрительном зале
Комната массовика	от 10 до 18
Кладовая инвентаря	0,02 на 1 место в зрительном зале при площади кладовой не менее 10

4.4.5 Помещения для физкультурно-спортивных занятий

4.4.5.1 Помещения для физкультурно-спортивных занятий дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов приведены в Таблице 5.

4.4.5.2 Площадь спортивного зала должна быть не менее 4 м² на одного занимающегося. Пол должен быть деревянным или иметь специальное покрытие, поверхность пола должна быть ровной, без щелей и изъянов. Стены зала не должны иметь выступов, карнизов. Батареи располагаются в нишах под окнами и закрываются решетками или устанавливаются на высоту не менее 2,4 м от пола. На окнах и осветительных приборах должны быть предусмотрены заградительные устройства.

Таблица 5 - Помещения для физкультурно-спортивных занятий

Помещение	Учреждение		
	дворец школьников	станции юных техников	станции юных натуралистов
Спортивный зал 30 м × 18 м или 36 м × 18 м, или 42 м × 24 м	+	-	-
Плавательный бассейн с ваннами	+	-	-
Спортивные площадки в зоне профильного лагеря*	-	+	+
* Можно проектировать по аналогии со спортивным ядром для общеобразовательных школ. Примечание - Знаком «+» обозначено наличие данных помещений в рассматриваемых учреждениях.			

4.4.5.3 Расчетные параметры для определения назначения и размеров спортивного зала дворца школьников в зависимости от специализации по видам спорта в конкретном населенном пункте, а также их единовременную пропускную способность следует принимать согласно Таблице 6.

4.4.5.4 Взаимное расположение сооружений и помещений бассейна должно обеспечивать движение занимающихся в следующей последовательности: вестибюль с гардеробной верхней одежды и регистратурой - помещение для переодевания - зал для подготовительных занятий - помещение для переодевания - душевая - проходной ножной душ - ванна, на обратном пути из ванны: душевая - помещение для переодевания.

Примечание - Ванну для обучения детей плаванию в возрасте от 7 до 14 лет следует размещать обособленно от основной ванны.

4.4.5.5 В зале для борьбы должен быть мягкий ковер, размещаемый с отступами от стен не менее 2 м во избежание травматизма. При невозможности организации такого отступа стены должны быть обиты матами на высоту не менее 1,5 м.

4.4.5.6 Помещения для переодевания при спортивных залах оборудуют шкафчиками или вешалками для одежды.

**Таблица 6 - Минимальные расчетные параметры для выбора
спортивного зала во дворце школьников**

В метрах

Спортзал	Назначение по видам спорта	Строительные размеры		Расчетная пропускная способность в смену, чел	Размеры инвентарной при зале		
		длина × ширина (в осях)	высота (до низа выступающих конструкций)		длина	ширина	высота (до низа выступающих конструкций)
1 Средний	- для баскетбола, волейбола, ручного мяча 7 : 7, тенниса и других спортивных игр	36 × 18	8	48	4,7	4	2,7
	- для гимнастики (художественной, спортивной) и акробатики	36 × 18	6	78	3	2	2,7
	- для спортивных игр, гимнастики (художественной, спортивной) и акробатики	36 × 18	8	78	18 × 4 или 12 × 6		2,7
2 Малый	- для баскетбола и волейбола	30 × 18	7	40	4	0,5	2,7
	- для гимнастики (художественной, спортивной) и акробатики	30 × 18	6	64	6	4	2,7
	- для баскетбола, волейбола, гимнастики (художественной и спортивной) и акробатики	30 × 18	7	64	12 × 4 или 9 × 6		2,7

4.4.6 Помещения административно-хозяйственного назначения и обслуживания

4.4.6.1 Состав и площади помещений административно-хозяйственного назначения принимаются в зависимости от вида учреждения и типа здания согласно Приложениям от Б до М.

4.4.6.2 В зданиях дворца школьников вместимостью до 500 мест с одной входной группой помещений (не считая входа в группу помещений физкультурно-спортивных занятий) следует предусматривать возможность выделения части вестибюля с гардеробом для обслуживания зрительного зала при его автономной эксплуатации.

В зданиях дворца школьников вместимостью не более 500 мест вестибюль и выставки творчества могут объединяться в одно помещение вестибюля - выставки.

4.4.6.3 Площади вестибюлей с гардеробами и санузлов во дворцах школьников, станций юных техников и юных натуралистов рассчитываются с учетом дополнительного контингента посетителей в залах:

а) кинолекционном, занимательной техники и массовых мероприятий: вместимость зала массовых мероприятий определяется из расчета не менее $1,5 \text{ м}^2$ на одного посетителя (при мероприятиях, независимых от зрительного зала). Актальный зал объекта обеспечивает возможность одновременного размещения 30% от общего числа обучающихся и воспитанников при норме площади не менее $0,6 \text{ м}^2$ на одно место;

б) занимательной техники - не более 40 мест (один класс или две группы продленного дня).

4.4.6.4 Для наблюдения за входной группой помещений и коммуникациями во дворцах школьников вместимостью более 500 мест следует предусматривать службу телевизионного контроля (видеонаблюдения).

4.4.6.5 Для зрительного зала следует предусматривать гардероб с обслуживанием; для остальных групп помещений - гардероб самообслуживания, размещаемый в обособленном помещении и работающий под наблюдением дежурного.

4.4.6.6 В гардеробе с обслуживанием длина барьера принимается из расчета не более 1 м на 50 мест.

Ширина свободного прохода перед барьером должна быть не менее 2,5 м (от барьера до стены или перегородки) и 5 м между двумя параллельными барьерами.

4.4.6.7 Количество санитарных приборов рассчитывается на 100% вместимость здания, для группы помещений зрелищно - массовых - по нормативам для клубных зданий, для группы клубно-кружковых помещений и методической работы - по нормативам для школьных зданий.

Число девочек и мальчиков принимается условно одинаковым.

4.4.6.8 Открытые кабины в санузлах должны быть отделены перегородками - экранами высотой не менее 1,8 м (от пола), не доходящими до пола на 0,2 м. Размер кабин должен приниматься не менее $0,8 \text{ м} \times 1 \text{ м}$.

Проход между кабинами санузлов и противоположной стеной должен приниматься не менее:

а) при отсутствии писсуаров - не менее 1,1 м;

б) при наличии писсуаров - не менее 1,8 м.

Расстояние между кранами индивидуальных умывальников должно быть не менее 0,6 м.

Высота установки раковин умывальников над полом должна приниматься от 0,6 до 0,7 м.

Проход между умывальниками и стеной должен приниматься не менее 1,1 м, между двумя рядами умывальников – не менее 1,6 м.

4.4.6.9 В санитарных узлах объектов устанавливают умывальные раковины, электрополотенца или одноразовые гигиенические полотенца, дозаторы жидкого мыла, урны для сбора мусора.

4.4.6.10 В местах установки раковин и других санитарно-технических приборов, а также оборудования, эксплуатация которого связана с возможным увлажнением стен,

предусматривают гидроизоляцию глазурованной плиткой или другими влагостойкими материалами на высоту не менее 1,8 м от пола и на ширину не менее 20 см от оборудования и приборов с каждой стороны.

4.4.6.11 Площадь санузлов для девочек в зданиях определяется с учетом места для переодевания в зимнее время. Учитывая обслуживание разновозрастных групп контингента (от дошкольников до взрослых), 50% кабин предусмотреть закрытого типа (обслуживающих педагогов и персонала) и 50% - открытых.

4.4.6.12 Для определения площадей входных, обслуживающих и хозяйственных помещений расчетные нормативы принимать в соответствии с Таблицей 7.

В лагере на 40 и 80 мест с сокращенным составом помещений хозяйственная подгруппа минимальна: кладовые чистого и грязного белья, помещение мастерской и склада инвентаря.

4.4.6.13 Постоянно действующий буфет предусматривается в зданиях дворцов школьников вместимостью более 800 мест.

Таблица 7 - Расчетные нормативы для помещений входных, обслуживающих и хозяйственных

Помещения	Расчетный норматив, м ² , не менее	Расчетная единица
Вестибюль:		
- вестибюль - выставка	0,4	На 1 место в здании
- вестибюль	0,2	то же
- вестибюль (или зона вестибюля для зрительного зала)	0,3	На 1 зрительское место
Буфет:		
- периодического использования	не менее 36	На здание
- постоянно действующий	2	На 1 посадочное место
Санузлы учащихся:		
- девочек	0,10	1 унитаз на 20 девочек, 1 умывальник на 30 девочек
- мальчиков	0,10	1 унитаз, 0,5 лотков писсуара, 1 умывальник на 30 мальчиков
Санузлы и умывальные персонала (индивидуальные)	3	1 унитаз, 1 умывальник
Санузлы и душевые при помещениях для переодевания спортзалов	2 4	1 унитаз, 1 умывальник 2 душевые сетки
Кладовые хозяйственные и материалов для работы кружков	от 30 до 60	На здание (в зависимости от величины)

4.4.6.14 Подсобное помещение буфета должно иметь подводку воды и мойку для посуды.

4.4.6.15 Мерзімді пайдалану буфеті үшін оған арналып бөлінген алаңға немесе вестибюльдің (холлдың) оқшауланған аймағына орналастырылатын сауда сөресі, ірі бұқаралық іс-шараларға қызмет көрсету кезінде вестибюльдің (холлдың) алаңына орналастырылатын қосалқы үй-жай және жиһаз қоймасы көзделеді. Тұрақты жұмыс істейтін буфет үшін сауда үстелі мен тұрақты контингентке қызмет көрсетуге арналған отыратын орындар болатын оқшауланған үй-жай, қосалқы үй-жай, тиеу-жәшіктер, қойма жиһазы (бұқаралық іс-шараларға қызмет көрсету үшін) үй-жайларын қарастыру керек.

4.4.6.16 Рекомендуемую вместимость буфета для зданий различных типов и состав помещений принимать согласно Приложениям В, Г, Д.

4.4.7 Помещения учреждений дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов

4.4.7.1 Основные лаборатории (кружковые помещения) должны проектироваться площадью не менее 54 м² (для возможной последующей взаимозаменяемости) и иметь не менее одной лаборантской площадью от 16 до 18 м², смежной с лабораторией (кружковым помещением).

Номенклатура основных помещений для дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов приведена в Таблице Н.1 Приложения Н.

4.4.7.2 Все лаборатории (кружковые помещения) должны быть оборудованы киноэкранами и приспособлениями для зашторивания окон, кроме помещений для практических занятий в лабораториях химико-технической, а также в помещениях для картинга. Лаборатории оборудуются шкафами на высоту от 2,1 до 2,7 м и витринами для экспозиции, должны также иметь подводку воды и необходимое количество электророзеток.

4.4.7.3 Лаборатории (кружковые помещения) технического, юннатско-биологического и краеведческого направлений рекомендуется зонировать на теоретическую, практическую и выставочно-складскую зоны.

4.4.7.4 При отсутствии специальных водонагревательных приборов или спиртовых горелок в лабораториях допускается использование природного газа или сжиженного газа от наружных баллонных установок и портативных баллонов с обязательным соблюдением положений о надзоре за строительством и реконструкцией систем газоснабжения.

4.4.7.5 При организации теоретических занятий выделяются помещения площадью из расчета не менее 2,5 м² на человека.

4.4.7.6 Лаборатории (кружковые помещения) отделов технического творчества во дворцах школьников, группы помещений для младших школьников и технических видов спорта в станциях юных техников должны быть оборудованы рабочими столами и иметь набор станочного оборудования.

При помещениях технического творчества (мастерских) оборудуются лаборантские площадью не менее 12 м². Планировочное решение должно обеспечивать удобную связь

всех помещений с входной группой и независимую от других групп эксплуатацию вышеуказанных групп учебно-кружковых помещений.

4.4.7.7 Лаборатории (кружковые помещения), предметом работы в которых могут быть крупногабаритные изделия, должны иметь двойной или полуторный проем дверей.

4.4.7.8 Лаборатория радиоспорта «Охота на лис» должна состоять из класса теоретических занятий, лаборатории по радиостанции и подсобного помещения площадью не менее 18 м², оборудованного стеллажами, столом для КИП, рабочим столом, сейфом, радиомонтажным столом и настенным стендом для хранения приемников - пеленгаторов. Класс теоретических занятий и подсобное помещение лаборатории радиоспорта «Охота на лис» рекомендуется располагать смежно.

4.4.7.9 Лаборатории ботанико-растениеводческая и зоолого-животноводческая (не менее 54 м²) на станции юных натуралистов должны быть оборудованы столом для анализа молока, столом – подставкой для центрифуги, стойками с кронштейнами для цветочных горшков.

4.4.7.10 Помещения, предназначенные для работы детей с животными, растениями, должны быть оборудованы умывальниками с подводкой горячей и холодной воды.

4.4.7.11 Лаборатория по механизации сельского хозяйства площадью не менее 90 м² должна быть оборудована двигателем в сборе на стенде, стендом с двигателем трактора, иметь место для размещения агрегатов силовой передачи тракторов.

Примечание - Помещение желательно оборудовать электроталью на рельсе.

4.4.7.12 При размещении помещений для занятий музыкой и танцами, а также ориентации их оконных проемов необходимо учитывать звуковые и вибрационные помехи. Устройство перегородок, дверей и звукопоглощающая обработка стен в помещениях для музыкальных занятий должны обеспечивать звукоизоляцию помещений между собой и необходимый звуковой режим.

4.4.7.13 Для проведения музыкальных занятий оборудуются:

а) помещения для индивидуальных занятий на фортепьяно и других инструментах (струнные, духовые, народные) площадью не менее 12 м²;

б) помещения для групповых музыкально-теоретических занятий (до 15 детей) площадью не менее 36 м²;

в) помещения для занятий хора и оркестра площадью не менее 2 м² на одного занимающегося (могут использоваться как малый концертный зал).

Помещение для занятий на музыкальных инструментах должно быть высотой не менее 4 м.

При музыкальном отделении должны быть помещения для хранения музыкальных инструментов площадью не менее 10 м².

4.4.7.14 Для уменьшения звуковых помех студию духового оркестра рекомендуется размещать на верхнем этаже.

Максимальный уровень звукового давления в помещениях с источником шума должен быть не более 95 дБ, а максимальный уровень звукового давления, проникающего в другие помещения, – не более 35 дБ. Для повышения звукоизолирующих свойств

междуэтажных перекрытий рекомендуется применять перекрытия с воздушной прослойкой (раздельной конструкции или с подвесными потолками), для отделки помещений должны использоваться шумопоглощающие материалы.

4.4.7.15 Для создания оптимальных акустических условий в помещениях для музыкальных занятий стены музыкальных классов с помощью встроенных шкафов или фальшперегородок рекомендуется делать непараллельными (отклонение от 2° до 12°).

Во всех помещениях, предназначенных для учебных занятий музыкой, необходимо предусматривать акустические тамбуры площадью не менее 1,5 м².

Каналы приточно-вытяжной вентиляции должны располагаться по фронту стены на расстоянии не менее 250 мм и устраиваться обособленно для каждого помещения, чтобы исключить передачу шума из одного помещения в другое.

4.4.7.16 Для занятий хореографией оборудуется универсальный зал площадью из расчета от 3 до 4 м² на одного занимающегося.

Балетную перекладину в зале следует устанавливать на высоте от 0,9 до 1,1 м от пола и расстоянии 0,3 м от стены.

Одна из стен зала оборудуется зеркалами на высоту не менее 2,1 м.

Полы в зале должны быть деревянные, без щелей и зазоров, некрашенные или покрытые материалами, имеющими нескользящую поверхность.

4.4.7.17 Студию изобразительных искусств (помещения рисунка, живописи, графики, скульптуры) рекомендуется ориентировать для обеспечения равномерного рассеянного освещения на север, северо-запад и располагать на верхних этажах здания с использованием верхнего света. При проектировании помещений скульптуры и керамики их рекомендуется располагать на первом этаже с устройством дополнительного входа.

4.4.7.18 Допускается применение подвесных потолков различных конструкций в помещениях, не требующих соблюдения противозаразительного, дезинфекционного режимов (вестибюли, коридоры, холлы).

4.4.7.19 В помещениях с обычным режимом эксплуатации потолки, стены, пол, оборудование должны иметь гладкую матовую поверхность, допускающую уборку влажным способом с применением моющих и дезинфицирующих средств.

4.4.7.20 Помещения со станочным оборудованием должны быть обеспечены приточным воздухом, подаваемым в верхнюю зону в количестве, составляющем 90 % объема вытяжки. Места пайки должны быть оборудованы местными вытяжными устройствами (поворотные-подъемные отсосы или отсосы с гибкими воздуховодами), обеспечивающими движение воздуха со скоростью не менее 0,6 м/с.

4.4.7.21 Помещение для кружка дизайна (не менее 162 м²) должно включать в себя четыре помещения: класс проектирования, класс рисунка и живописи, макетную мастерскую, комнату руководителя. На базе этого помещения можно также проводить занятия юных архитекторов. Расположение вышеуказанных помещений рекомендуется анфиладное, что создаст необходимые условия для работы.

В классе проектирования (не менее 72 м²) столы располагаются рядами. В классе рекомендуется предусмотреть доску – экран, передвижной стол – подставку под проекционную аппаратуру, пристенные шкафы и настенные стенды.

4.4.7.22 Для мастерских масляной живописи должны быть выделены помещения площадью не менее $4,8 \text{ м}^2$ на одного занимающегося, высотой подоконников не более 1,3 м. Рабочие места учащихся за мольбертами следует размещать перпендикулярно и параллельно окнам.

4.4.7.23 Мастерские для акварельной живописи и рисунка должны иметь высоту подоконников - не более 1,1 м. Мольберты в мастерских для акварельной живописи и рисунка следует размещать полукругом около двух моделей, расположенных у боковых стен.

К мастерским живописи и рисунка должна примыкать кладовая площадью не менее 9 м^2 .

4.4.7.24 При мастерских скульптуры должно быть выделено изолированное отделение обжига, оборудованное местной механической вытяжной вентиляцией. При мастерских прикладного искусства и композиции должны быть кладовые площадью не менее 9 м^2 , при мастерской скульптуры – две кладовые для хранения глины и гипса.

Для теоретических занятий может организовываться кабинет истории искусств площадью из расчета 2 м^2 на одного занимающегося и помещение для хранения натюрмортного методического фонда – не менее 18 м^2 .

4.4.7.25 Класс рисунка и живописи должен быть оснащен тумбами для сидения, подставками для скульптуры, подставкой для натуры, передвижными софитами, стеллажами для хранения скульптуры, бумаги и т.д.

4.4.7.26 Макетная мастерская (не менее 18 м^2) должна быть смежной с классом проектирования и оборудована станками, стеллажами, стендами и сейфом.

4.4.7.27 Комнату руководителя (не менее 18 м^2), смежную с классом проектирования и классом рисунка живописи, следует оборудовать пристенными шкафами - стеллажами, сейфом и рабочим столом.

4.4.7.28 Мастерские для занятий художественным творчеством оборудуются умывальниками с подводкой горячей и холодной воды; мастерские рисования и лепки необходимо оборудовать двумя умывальниками, один из них с раковиной и широким столом.

4.4.7.29 Помещение для кружка резчиков по дереву состоит из класса для теоретических и практических занятий, подсобного помещения и монтажной, общей площадью не менее 108 м^2 .

Класс для теоретических и практических занятий (не менее 72 м^2) необходимо оснащать рабочими одноместными столами, станками, верстаками. В классе предусмотреть два стола для педагога: для демонстрации техники резьбы и методической работы.

Подсобное помещение (не менее 18 м^2) должно быть оборудовано стеллажами, пристенными шкафами, рабочим столом, сейфом, фуговально-распиловочным станком и металлическими шкафами для хранения лаков и красок.

Монтажная для работы с экспонатами крупных габаритов (не более $1,5 \text{ м} \times 3 \text{ м}$) должна иметь площадь не менее 18 м^2 . В монтажной должен быть установлен слесарный станок с тисками, а также шкаф пристенный для хранения инструмента и материала для монтажных работ.

4.4.7.30 Слесарные и комбинированные верстаки должны иметь защитные экраны шириной не менее 390 мм и высотой не менее 325 мм. Верстаки должны располагаться перпендикулярно окнам при правостороннем естественном освещении, соблюдая расстояние от тисков до тисков от 90 до 100 см.

Токарные станки должны устанавливаться параллельно окнам или под углом от 20° до 30°, фрезерные - параллельно окнам.

Сверлильные, точильные и другие станки должны устанавливаться на специальном фундаменте, обязательно оборудоваться предохранительными сетками (экранами из оргстекла), местным электроосвещением.

Неподвижные части металлорежущих станков окрашивают в светло-зеленый цвет, движущиеся части окрашивают другим цветом (кремовый и др.) для акцентирования внимания детей, также допускается использование других цветов для создания контраста.

4.4.7.31 Столярные верстаки должны располагаться под углом 45° или перпендикулярно к светонесущей стороне таким образом, чтобы свет падал слева. Расстояние между верстаками должно быть не менее 80 см в продольном направлении.

Комбинированный деревообрабатывающий станок должен размещаться в отдельном помещении и оборудоваться системой местной вытяжной вентиляции.

4.4.7.32 В производственных мастерских должен быть набор ростовых подставок для ног высотой от 5 до 15 см.

4.4.7.33 Размеры инструментов должны соответствовать антропометрическим параметрам детей.

4.4.7.34 Помещение для трассового моделирования должно состоять из трех помещений: класса для теоретических и практических занятий, подсобного помещения и макетной общей площадью не менее 126 м².

Класс для теоретических занятий (не менее 54 м²) оборудовать столами с местным отсосом, настольно- сверлильным, фрезерным, точильным и токарно-винтовым станками.

Подсобное помещение (не менее 18 м²) оборудовать секциями стеллажей, пристенными шкапами, рабочим столом и сейфом.

Макетную (не менее 54 м²) следует отделить от класса для теоретических и практических занятий раздвижной перегородкой и оборудовать столами для макетов автотрасс с пультом управления и настенными стендами. Макетная должна иметь самостоятельный выход из помещения.

4.4.7.35 Помещение для железнодорожного моделирования должно состоять из трех помещений: класса практических и теоретических занятий, подсобного помещения и зала макетов железнодорожных транспортных систем и узлов общей площадью не менее 162 м².

Класс практических и теоретических занятий (не менее 72 м²) следует оборудовать рабочими столами, шкапами, верстаками, станками, доской-экраном, шкафом — покрасочной с вытяжкой.

Подсобное помещение (не менее 18 м²) надо оборудовать стеллажами и встроенными шкапами для хранения материалов и приборов, металлическими шкапами (сейфами) и рабочим столом для педагога.

Зал для макетов железнодорожных узлов и транспортных систем (не менее 72 м²) необходимо оборудовать четырьмя столами под макеты размерами 4,5 м × 1,5 м. На стенах зала по периметру следует вмонтировать стенды для выставки работ учащихся, информационное табло и пр.

4.4.7.36 Помещение для кружка юных летчиков должно состоять из трех смежных и одного изолированного помещения общей площадью не менее 162 м². В состав смежных помещений, расположенных анфиладно, входит класс теоретических занятий, комната руководителя и тренажерная.

Класс теоретических занятий (не менее 36 м²) должен быть оборудован рабочими столами и столом – подставкой для макета аэродрома.

Комнату руководителя (не менее 48 м²) следует располагать смежно с классом теоретических занятий и оборудовать шкафами, слесарным верстаком, электроточилом, сейфами и рабочим столом.

Тренажерная (не менее 36 м²) оборудуется тренажером, шкафом с электронным оборудованием и экраном.

Комната для блока тренажера «бегущая дорожка» (не менее 72 м²) располагается непосредственно за тренажерной. Длина бегущей дорожки - 8 м, ширина - 2 м.

4.4.7.37 Помещение для кружка астрономии (с обсерваторией) общей площадью не менее 110 м² должна состоять из класса теоретических занятий, подсобного помещения и обсерватории. Ее следует размещать на верхнем этаже здания, так как программа занятий по астрономии включает в себя работу с телескопами.

Основное помещение - класс теоретических занятий (не менее 54 м²) должен быть оборудован двухместными столами, шкафами, глобусом звездного неба.

Смежно с классом теоретических занятий располагается подсобное помещение (не менее 18 м²), оборудованное стеллажами, стендами, рабочим столом и металлическими шкафами (сейфами).

Обсерватория (не менее 20 м²) может располагаться как на крыше здания, так и отдельным объектом рядом с ним. Диаметр купола обсерватории должен быть не менее 5 м, а диаметр телескопа - не менее 12,7 см. Высота стен в помещении обсерватории до купола должна быть не менее чем 2,2 м. Обсерватория должна быть оснащена телескопом с пультом управления, шкафом для инструментов, лестницей - стремянкой, стульями и стендами по периметру обсерватории. Стенды располагаются непосредственно под нижним краем конструкции купола.

4.4.7.38 Помещение для кружка картинга общей площадью не менее 234 м² включает класс практических занятий, класс теоретических занятий, комнаты руководителя, сварочную, складские помещения и механическую мастерскую. В лаборатории по картингу предусматривается также комната для спецодежды и санузел.

Помещение картинга должно иметь дополнительный специальный выезд для машин помимо выхода всей группы технического творчества на спортивную зону участка.

Для обучения вождению, испытания гоночных автомоделей и авиамodelей, картов необходимо предусмотреть асфальтную площадку (кордром, картодром) в стороне от жилых домов размером 40 м × 40 м, 20 м (40 м) × 60 м, 20 м (40 м) × 100 м, 100 м × 100 м, надежно огражденную и закрытую от движения транспорта и пешеходов.

4.4.7.39 При помещениях для занятий автоконструкторов - картингистов по моделированию транспортной техники необходимо иметь мастерскую, оснащенную токарным, фрезерным, сверлильным станками, стеллажами для хранения материалов и инструментов.

Станки и оборудование в классе следует располагать по периметру помещения, а центральная часть помещения отводится под складироваемые подставки для картов. В классе практических занятий имеется выезд для картов на картодром или участок.

4.4.7.40 Класс практических занятий (не менее 108 м²) должен иметь необходимое оборудование для практических занятий по конструированию картов.

Класс теоретических занятий (не менее 36 м²) необходимо оборудовать ученическими двухместными столами.

Смежно с классами практических и теоретических занятий должна быть расположена комната руководителя (не менее 18 м²), которая имеет общую с классом практических занятий остекленную стену, что позволяет руководителю следить за работой учащихся.

4.4.7.41 Сварочная (не менее 36 м²) оборудуется всем необходимым для проведения газосварочных работ. Центральная часть помещения отводится для сварочных работ, где расположен стол-кондуктор для сварки картов. Помещение сварочной должно быть оснащено огнетушителями и вытяжным шкафом. Пол и стены облицовывать огнеупорным материалом.

4.4.7.42 Для хранения картов и материалов должно быть предусмотрено помещение площадью не менее 36 м², оборудованное стеллажами, а также шкафом для хранения приборов и сейфом. Для работы с крупными материалами и выполнения сложных операций предусмотреть мастерскую площадью не менее 54 м² и удобно связать ее с другими лабораториями по техническому моделированию и конструированию.

4.4.7.43 Помещение для кружка радиотехнического конструирования состоит из класса теоретических и практических занятий, подсобного и складского помещений общей площадью не менее 108 м². Материальная база этого помещения должна позволять проводить занятия не только по радиотехнике, но и по автоматике и телемеханике, кибернетике, электронной автоматике и электротехнике.

Класс теоретических и практических занятий (не менее 72 м²) оборудовать станками, верстаками. Центральная часть помещения должна быть отведена под радиомонтажные столы, расположенные одной линейной группой в два ряда, что позволяет рациональнее использовать электропроводку постоянного, переменного и слабого тока, местное освещение столов и местный отсос воздуха с радиомонтажных столов (для проведения паяльных работ). Подсобное помещение (не менее 18 м²) оборудовать пристенными шкафами, рабочим столом, сейфом и одним радиомонтажным столом для лаборанта.

Для хранения радиоаппаратуры, приборов и инвентаря предусмотреть помещение площадью не менее 18 м².

4.4.7.44 Помещение для радиостанции должно включать три секции: класс теоретических занятий, подсобной мастерской и радиостанции общей площадью не менее 90 м².

Подсобную мастерскую (не менее 18 м²) для хранения радиоаппаратуры, проведения радиомонтажных работ, а также хранения пособий и инвентаря необходимо оборудовать стеллажами, рабочим столом, сейфом и радиомонтажными столами.

Помещение для радиостанции следует располагать смежно с подсобным помещением (не менее 18 м²), оснащенным шкафами, столами-подставками под радиостанцию, рабочим столом и картотекой. Внутренняя стена помещения для радиостанции должна иметь шахту для кабеля, ведущую к антенным арматурам, расположенным на крыше. Все стены помещения для радиостанции должны быть облицованы звукоизоляционным материалом.

4.4.7.45 Оборудование в мастерских устанавливают перпендикулярно или под углом от 30° до 45° к светонесущей стене.

4.4.7.46 В каждой мастерской устанавливают раковины с подводкой горячей и холодной воды, при отсутствии централизованного водоснабжения устанавливают наливные умывальники.

4.4.7.47 Кабинет профориентации на станции юных техников предлагается оборудовать стендами для специальной литературы и фотоматериалов, пропагандирующих развитие основных производственных специальностей для данной области, районов и т.д. По периметру кабинета на столах могут быть размещены характерные для соответствующих профессий атрибуты, детали машин, механизмов и т.д. В кабинете должна быть обеспечена возможность показа производственных кинофильмов.

4.4.7.48 Склады материалов для работы кружков должны иметь полуторный или двойной дверной проем и площадку, позволяющую производить разгрузку с уровня кузова грузовой машины непосредственно на склад.

4.4.7.49 Помещение для кружка «Юный геолог» состоит из трех помещений: класса для практических и теоретических занятий, подсобного помещения общей площадью 108 м².

Класс для практических и теоретических занятий (не менее 72 м²) следует оборудовать одноместными рабочими столами с подведенной к ним электропроводкой для работы с микроскопами, расположенными в два ряда.

Подсобное помещение (не менее 18 м²) предназначено для хранения приборов и инвентаря, а также подсобного материала, карт и плакатов. В помещении необходимо предусмотреть пеналы для хранения топографических и геологических карт длиной до 4 м, а также установку станков для распиловки и шлифовки камней. Помещение необходимо снабдить рабочим столом руководителя и картотекой для хранения информации по геологической литературе.

Кернохранилище или камнехранилище (не менее 18 м²) должно быть оснащено стеллажами для хранения материала, не находящегося в текущей работе, а также сейфом, рабочим столом и шкафом для полевого снаряжения: спальных мешков, палаток, геологических молотков и пр.

4.4.7.50 Высокий коэффициент отражения потолка достигается побелкой. Мебель и оборудование должны иметь матовую поверхность и выполняться из легко моющихся материалов. Для окраски стен рекомендуются светлые, малонасыщенные цвета: зеленоватые, зеленовато - голубоватые, голубовато - серые, серые - для помещений,

ориентированных на юг, юго - восток и юго - запад; зеленоватые, зеленовато - желтоватые, желтовато - серые, серые - для помещений, ориентированных на север, северо - восток, северо - запад.

4.4.7.51 Лампы должны применяться белого цвета (мощностью не менее 40 Вт). Наиболее рациональными для общего освещения помещений с высотой 3 м являются подвесные светильники рассеянного света.

4.4.7.52 В лабораториях или кружковых помещениях светильники должны устанавливаться рядами, параллельно линии окон. Включение их необходимо предусматривать раздельным, по рядам, для освещения в первую очередь части помещения, удаленной от окон.

4.5 Архитектурно-планировочные решения лагерей

4.5.1 Общие параметры к проектированию лагерей

4.5.1.1 Функционально - планировочную структуру лагеря целесообразно определять с учетом условий размещения лагерей и в соответствии с Приложением П.

4.5.1.2 Функционально-планировочную структуру лагеря с полным составом помещений следует формировать с учетом возможности использования населением во внеканикулярный период зрительного зала, обеденного зала столовой, спортивного зала, мастерских и других помещений, а также группы помещений проживания для организации продленного дня школьников.

4.5.1.3 В различных регионах страны лагеря массовых типов целесообразно формировать из функциональных блоков, различных по количеству и составу, выбор которых определяется местными условиями.

4.5.1.4 Вместимость лагеря в основном предусматривается 40, 80 и 120 мест. Для организации различных форм отдыха летом и во внеканикулярное время рекомендуется многофункциональное использование отдельных помещений и площадок, а также объединение ряда помещений в универсальные.

4.5.1.5 В зависимости от типа лагеря и конкретных условий строительства функционально-планировочную структуру лагерей следует формировать с учетом различной степени объединения групп помещений - в едином кооперированном здании, в здании из блоков, в нескольких зданиях, объединенных единой территорией. Как правило, для круглогодичных лагерей с круглогодичным ядром - в здании из блоков и в отдельных зданиях; для сезонных лагерей возможна различная степень объединения помещений.

4.5.1.6 В северных и восточных регионах страны предпочтительны компактные объемно - планировочные решения зданий с уменьшенной площадью остекления и необходимостью подтапливания в течение всего периода эксплуатации. В южных регионах допускается замена отдельных помещений навесами и террасами по группам помещений: питания от 20% до 25%, культурно – массового назначения на 30%.

4.5.1.7 Оздоровительно - спортивные лагеря предназначены для активного отдыха и повышения уровня спортивного мастерства учащихся детско-юношеских спортивных школ.

4.5.1.8 Количество мест в одной спальном комнате для детей от 8 до 18 лет предусматривать не более 5, для детей от 6 до 7 лет - не более 10 из расчета не менее 4,5 м² на одного ребенка.

Площадь игровой комнаты на отряд предусматривается из расчета не менее 2 м² на одного ребенка.

4.5.1.9 Лагерь комплектуется по отрядам или по группам с учетом возраста детей:

- а) от 6 до 9 лет - не более 25 человек;
- б) от 10 до 14 лет - не более 30 человек;
- в) от 15 до 18 лет - не более 25 человек.

4.5.1.10 Уровни эквивалентного шума в помещениях оздоровительного учреждения не должны превышать 40 дБ.

4.5.1.11 Взаимное расположение отдельных групп помещений в стационарных оздоровительных организациях должно обеспечивать функциональную связь их между собой и соответствующими зонами участка, создавать наилучшие условия для оздоровления детей.

Допускается совмещать в одном здании пищеблок и помещения культурно-массового назначения.

4.5.1.12 В цокольном этаже, пол которого расположен ниже уровня планировочной отметки земли не более чем на 1,2 м, могут размещаться:

- а) технологические помещения для инженерных сетей и оборудования;
- б) подсобные, кладовые и складские помещения (кроме помещений для хранения легковоспламеняющихся и горючих жидкостей), в том числе кладовые и складские помещения пищеблока, холодильных камер с машинными установками (при наличии грузового лифта);
- в) комнаты глажения и чистки одежды, помещения для сушки одежды и обуви, постирочные;
- г) подсобные помещения для работников (гардеробные, санитарные узлы, умывальные, душевые);
- д) помещения для хранения спортивного инвентаря.

4.5.1.13 Помещения основных групп формируют следующие основные блоки лагеря: проживания, обслуживания, питания - и принимаются согласно заданию на проектирование.

В лагерях массовых типов вместимостью до 120 мест рекомендуется все помещения обслуживания, кроме помещений бытового обслуживания общего назначения, объединять в составе одного блока полного или сокращенного состава. Блоки обслуживания целесообразно подразделять на два вида: для лагерей вместимостью до 40 и от 80 до 120 мест с унификацией объемно - планировочных параметров. Специализированные помещения формируют дополнительные блоки - трудового обучения (БТ), банно-оздоровительного (БН) и др.

4.5.1.14 Выбор типов блоков определяется принятым для строительства типом лагеря. Рекомендованные 10 типов функциональных блоков являются основой разработки проектов объемно - пространственных блоков для формирования 18 наиболее массовых

типов лагерей в соответствии с Таблицей 1 и Приложением Р. Эти проекты могут быть использованы также в индивидуальном проектировании.

4.5.1.15 Блоки помещений проживания БП-1, БП-2 и БП-3 предназначены для строительства лагерей вместимостью от 40 до 400 мест.

БП-1 предназначен для проживания старшеклассников и сезонных рабочих; рекомендуется для применения в сезонных лагерях, для летнего расширения сезонных лагерей с круглогодичным ядром, а также в составе круглогодичных лагерей, объединенных с общеобразовательной школой.

БП-2 предназначен для проживания старшеклассников в период каникул, а во внеканикулярное время используется для отдыхающих в базе отдыха или проживающих в гостинице или общежитии.

БП-3 предназначен для проживания старшеклассников в период каникул, а во внеканикулярное время используется как общежитие для работающих и людей, обучающихся в хозяйстве или на предприятии.

Применение трех рекомендуемых типов блоков помещений проживания позволяет обеспечить различный уровень комфорта, соответствующий требованиям, предъявляемым к различным учреждениям, создаваемым во внеканикулярный период на базе лагеря.

4.5.1.16 Блоки обслуживания предназначены для применения в лагерях с полным составом помещений вместимостью 40, 80 и 120 мест (БО-1 и БО-3) и сокращенным составом помещений (соответственно БО-2, БО-4 и БО-5). При этом рекомендуемые для применения в лагерях от 80 до 120 мест с сокращенным составом помещений блоки обслуживания БО-4 и БО-5 различаются по наличию пищеблока.

4.5.1.17 БПТ-1 и БПТ-2 предназначены для применения в лагере вместимостью 40 мест с полным составом помещений. Эти блоки рекомендуется применять при размещении лагеря на территории населенного пункта или вблизи его при отсутствии в населенном пункте столовой. В этих случаях в составе лагеря наряду с БПТ-1 и БПТ-2 рекомендуется применять БО-2 и БО-5 сокращенного состава.

4.5.1.18 БПТ-1 и БПТ-2 рекомендуется размещать на границе участка лагеря с отдельным входом за пределами территории лагеря для местного населения. Во внеканикулярный период БПТ-1 и БПТ-2 используется и в тех случаях, когда большинство помещений сезонных лагерей консервируется.

4.5.1.19 В лагерях вместимостью от 80 до 120 мест блоки питания допускается проектировать индивидуально в зависимости от местных условий (вместимости лагеря, величины населенного пункта, вместимости существующих предприятий общественного питания и др.).

4.5.1.20 Дополнительные блоки следует проектировать по специальным заданиям для лагерей всех типов, особенно для лагерей круглогодичного функционирования вместимостью 40, 80 и 120 мест.

4.5.1.21 В лагерях всех типов вместимостью от 160 до 400 мест рекомендуется применять БП-1 и БП-3.

4.5.1.22 В лагерях всех типов вместимостью от 160 до 400 мест рекомендуется помещения обслуживания объединять в укрупненные блоки от 160 до 240 мест и от 320 до 400 мест.

4.5.2 Помещения проживания

4.5.2.1 Группа помещений проживания должна включать жилые комнаты, санитарные узлы, комнаты дневного пребывания (или веранды), жилые комнаты для педагогов с санитарными узлами, помещения бытового обслуживания общего назначения.

4.5.2.2 Высота жилых комнат от пола до потолка в стационарных оздоровительных организациях должна быть не менее 3 м. В отдельных помещениях вспомогательного назначения, коридорах в зависимости от планировочных решений допускается уменьшение высоты до 2,1 м.

4.5.2.3 Оптимальная ориентация окон жилых комнат в оздоровительных организациях - юг, юго-восток, восток, допускается ориентация на север, северо-восток, северо-запад, запад, юго-запад при количестве не более 10% от общего числа спальных помещений.

4.5.2.4 В круглогодичных лагерях (кроме лагерей в комплексе со школой) уровень комфортности помещений для проживания зависит от количества мест в комнате, площади на одно место, наличия соответствующего санитарно-технического оборудования:

- а) полный набор санитарно-технического оборудования;
- б) сокращенный набор (душ, умывальник, унитаз), допускается устраивать один санузел на 2 спальные комнаты;
- в) сокращенный набор (душ, умывальник, унитаз) на группу спальных помещений;
- г) общие санузлы на блок, отсек или на этаж спальных помещений.

Допускается размещение санузлов в отдельном блоке и в круглогодичных лагерях в комплексе с общеобразовательной школой - поэтажно.

4.5.2.5 В лагерях всех типов целесообразно поотрядное заселение старшеклассников. При этом рекомендуется блокировка жилых комнат и обслуживающих помещений на один отряд.

4.5.2.6 В одном здании или изолированном блоке допускается размещать не более 4 отрядов (групп).

Помещения каждого отряда (группы) должны иметь самостоятельный выход на участок. При размещении в жилом корпусе 2-х отрядов между ними должна быть обеспечена изоляция.

4.5.2.7 В круглогодичных лагерях жилые комнаты следует проектировать вместимостью от 3 до 5 мест. В лагерях сезонного функционирования допускается увеличение вместимости жилых комнат, но не более 10 мест.

4.5.2.8 В оздоровительно - спортивных лагерях вместимость спальной ячейки не должна превышать 5 человек, состав которой приведен в Приложении Р.

4.5.2.9 В лагерях всех типов площадь жилых комнат рекомендуется рассчитывать по норме не менее 4 м² на одного человека. В круглогодичных лагерях площадь жилых комнат для проживания взрослых во внеканикулярное время рекомендуется принимать по норме от 5,5 до 6 м² на человека. Поэтому жилые комнаты в круглогодичных лагерях целесообразно проектировать с переменной вместимостью по сезонам 3/2, 4/3 и 5/3 человек.

4.5.2.10 В лагерях перспективных типов допускается применение двухъярусных кроватей при сохранении нормы жилой площади на одного человека.

4.5.2.11 Комнаты дневного пребывания целесообразно предусматривать для отдыха, общения и проведения собраний старшеклассников одного отряда, а во внеканикулярный период в круглогодичных лагерях использовать как гостиные и телевизионные холлы. Не рекомендуется объединение комнат дневного пребывания с другими помещениями общественного назначения.

В сезонных лагерях, в том числе размещаемых в южных районах страны, комнаты дневного пребывания могут быть заменены верандами.

4.5.2.12 Санитарные узлы при комнатах или группах комнат, скомпонованных в ячейки от 6 до 10 человек (3 + 3; 5 + 5 или 3 + 3 + 4 человек), рекомендуется проектировать со следующим оборудованием: унитаз, умывальник (на 10 человек - 2 умывальника), душевая сетка. Поэтажные санитарные узлы рекомендуется проектировать с умывальными, мойками для ног, душевыми, кабиной личной гигиены девочек.

4.5.2.13 В сезонных и круглогодичных лагерях в состав подгруппы бытовых помещений общего назначения целесообразно включать комнату для чистки и глажения одежды, постирочную, комнату для хранения чемоданов, гардеробную, группируя эти помещения на один или несколько отрядов.

4.5.2.14 В сезонных и круглогодичных лагерях вместимостью свыше 240 мест помещения бытового обслуживания специального назначения целесообразно включать в группу помещений проживания, блокируя с бытовыми помещениями общего назначения или с поэтажными санитарными узлами на один или несколько отрядов.

4.5.2.15* В целях предотвращения травматизма и возможности выпадения детей, оконные блоки должны быть укомплектованы замками и (или) механизмами безопасности. *(Дополнен – Приказ КДСиЖКХ от 10.01.2020 г. №7-НК, Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 29.05.2025 г. №81-НК)*

4.5.3 Помещения питания

4.5.3.1 Группа помещений питания должна иметь следующие подгруппы помещений: обеденный зал с раздаточной, производственные помещения, помещения приема и хранения продуктов и служебно-бытовые.

В период каникул следует предусматривать обслуживание дежурными, во внеканикулярный период - самообслуживание.

Состав и площади помещений приведены в Приложении С.

4.5.3.2 При размещении пищеблока на 2-ом этаже оборудуется грузоподъемный лифт для транспортировки продукции.

4.5.3.3 В состав пищеблока, работающего на сырье, входят горячий цех, раздаточная, холодный цех (или условная зона), мясорыбный цех, овощной цех, моечная столовой и отдельно моечная кухонной посуды, кладовая сухих продуктов, кладовая для овощей, помещение для хранения скоропортящихся продуктов с холодильным оборудованием, загрузочная, комната персонала, помещение для переодевания, душевая и санузел для персонала.

4.5.3.4 Объемно-планировочными и конструктивными решениями помещений пищеблока предусматривается последовательность технологических процессов, исключая встречные потоки сырой продукции, сырых полуфабрикатов и готовой продукции, использованной и чистой посуды, встречного движения посетителей и персонала.

4.5.3.5 Оптимальная ориентация горячего цеха кухни - на север.

4.5.3.6 В пищеблоках, работающих на полуфабрикатах, предусматривают доготовочную (условно разделенную на зоны для обработки полуфабрикатов и готовой продукции), помещение для хранения сыпучих продуктов, моечную столовой и кухонной посуды, помещение с холодильным оборудованием, раздаточную, помещения для персонала, душевую и санузел для персонала.

4.5.3.7 Кладовые для хранения сухих продуктов, овощей и охлаждаемые камеры изолируют от кухни, не размещают в помещениях под моечными, душевыми и санитарными узлами, а также производственными помещениями с трапами.

4.5.3.8 В пищеблоках малой производительности (до 50 посадочных мест), работающих на сырье, допускается сокращение набора помещений: горячий цех с выделением раздаточной зоны и зоны для мытья столовой и кухонной посуды (разделенные перегородками), заготовочный цех, кладовая сыпучих продуктов с выделением зоны для хранения овощей, санузел для персонала.

Площадь кухни принимается не менее 18 м².

4.5.3.9 Площадь обеденного зала предусматривают из расчета не менее 0,8 м² на одно посадочное место. Число посадочных мест определяют из расчета 1/3 численности учащихся и преподавателей в одну смену.

4.5.3.10 Во всех производственных цехах устанавливаются раковины, моечные ванны с подводкой холодной и горячей воды через смесители.

4.5.3.11 При обеденном зале столовой устанавливают умывальники из расчета 1 кран на 20 посадочных мест. При отсутствии централизованного водоснабжения устанавливают наливные умывальники. Рядом с умывальниками устанавливают электрополотенца (не менее 1-го на две раковины) или используют одноразовые полотенца.

4.5.3.12 Обеденные залы оборудуются столами от 4 до 10 мест и стульями или табуретами. При расстановке столов следует соблюдать расстояния:

а) между столами и участком раздачи пищи или окном (дверью) для приема грязной посуды от 150 до 200 см;

б) между рядами столов от 100 до 150 см;

в) между столами и стеной от 40 до 60 см.

Возле посудомоечной устанавливаются столы для сбора грязной посуды, подносов.

Стол должны иметь гигиеническое покрытие, устойчивое к действию моющих средств и средств дезинфекции.

4.5.3.13 Для вновь строящихся или реконструируемых зданий объектов общественного питания перед столовой предусматривают установку умывальников, высота верхней поверхности умывальников над полом принимается от 0,5 до 0,7 м.

4.5.3.14 В лагере вместимостью от 160 до 400 мест - сезонных и сезонных с круглогодичным ядром, а также в круглогодичных лагерях на 42, 84 и 126 мест, используемых во внеканикулярный период в качестве баз отдыха, рекомендуется создавать группу помещений питания полного состава. При этом обеденный зал столовой рассчитывается на 100% вместимость лагеря в одну посадку по норме не менее 1 м² на место в зале. Так как в этих типах лагеря, как правило, предусматривается работа пищеблока на сырье, производственные и служебные помещения, а также помещения приема и хранения продуктов предусматриваются в полном составе.

4.5.3.15 В сезонных и круглогодичных лагерях вместимостью 40, 80, 120 мест, используемых во внеканикулярный период в качестве гостиницы, общежития и для культурно - бытового обслуживания населения, следует предусматривать группу помещений питания полного состава.

В случае использования мощностей пищеблока существующего предприятия общественного питания, когда работа пищеблока столовой лагеря от 80 до 120 мест предусматривается на полуфабрикатах, следует сократить состав производственных и служебно-бытовых помещений, а также помещений приема и хранения продуктов. При этом обеденный зал столовой рассчитывается на 100% вместимость лагеря в одну посадку.

В лагере вместимостью от 40 до 120 мест, когда старшеклассники могут постоянно пользоваться существующими предприятиями общественного питания, группа помещений питания может отсутствовать. В этих случаях в составе лагеря целесообразно предусматривать буфет.

4.5.3.16 В круглогодичных лагерях вместимостью 40, 80 и 120 мест, помещения которых во внеканикулярный период используются в комплексе с общеобразовательной школой, помещения группы питания лагеря можно предусматривать в сокращенном составе с учетом использования пищеблока общеобразовательной школы.

4.5.3.17 В лагерях массовых типов вместимостью до 120 мест следует предусматривать один обеденный зал. В лагерях больших вместимостей целесообразно предусматривать два и более залов, каждый из которых должен быть кратным численности отряда - 40 человек, но не более 120 мест.

4.5.3.18 В сезонных лагерях с круглогодичным ядром наряду с обеденными залами, используемыми круглый год, рекомендуется предусматривать летние веранды, вместимость которых равна величине летнего расширения лагеря.

4.5.3.19 В дополнение к существующей сети учреждений культурно-бытового обслуживания населенных мест группа питания в круглогодичных лагерях на 40, 80 и 120 мест может использоваться для обслуживания местного населения. Рекомендуется летом предусматривать обслуживание в две посадки: одна - для старшеклассников (в лагере предусматривается четырехразовое питание старшеклассников), другая - для местного населения.

4.5.3.20 Во внеканикулярный период пищеблок лагеря может эксплуатироваться как столовая открытой сети, предназначенная только для местного населения.

4.5.3.21 Во внеканикулярный период пропускная способность столовой в сутки равна шестикратной вместимости обеденного зала: в обеденном зале на 40 мест -

240 человек. В лагере группу помещений питания этого типа рекомендуется создавать с полным составом помещений с расчетом работы пищеблока на сырье, функционально и планировочно обособленную от других групп помещений. При этом целесообразно помещения группы питания размещать на границе участка лагеря, предусматривая отдельный вход для местного населения, предусматривать создание буфета в основном здании лагеря.

4.5.3.22 В случаях, если летом потребность местного населения превышает резерв мощности пищеблока лагеря, группу питания рекомендуется проектировать с учетом местных условий по специальному заданию.

4.5.4 Помещения культурно-массового назначения

4.5.4.1 Группа помещений культурно-массового назначения включает следующие подгруппы помещений: зрелищную, политико-массовую, клубно-производственную и спортивную, а также по специальному заданию на проектирование - помещение трудового обучения.

4.5.4.2 Группа помещений, сооружений и площадок должна включать зрелищные и клубные помещения и площадки в составе секторов: массового, информационного, занятий по интересам, а также игр и развлечений.

4.5.4.3 Предельное число мест (до 270) для кино и видеопоза размещается на амфитеатре в зоне оптимальной видимости.

4.5.4.4 Для проведения политико-массовой работы необходимо предусмотреть помещения вместимостью от 35 до 40 человек.

4.5.4.5 Для творческих занятий необходимо предусмотреть от 3 до 5 помещений с подсобными комнатами.

4.5.4.6 Место построения отряда проектируется из расчета не менее 0,5 м на человека в шереножном строю и дистанцией 0,7 м в глубину строя.

4.5.4.7 В круглогодичных лагерях вместимостью до 42 мест, используемых в качестве базы отдыха на 30 мест, в составе подгруппы зрелищных помещений целесообразно предусматривать универсальное помещение площадью не менее 40 м².

В круглогодичных лагерях вместимостью от 84 до 126 мест, используемых в качестве баз отдыха от 60 до 90 мест, в составе подгруппы зрелищных помещений целесообразно предусматривать универсальный зал - аудиторию площадью не менее 100 м² с кинопроекционной, кулуарами и кладовой мебели.

В сезонных лагерях на 160, 240 и 400 мест с круглогодичным ядром на 40/30 и 120/90 мест в составе подгруппы зрелищных помещений целесообразно предусматривать универсальное помещение площадью не менее 40 м² и универсальный зал - аудиторию площадью не менее 100 м² круглогодичного функционирования с кинопроекционной, кулуарами и кладовой мебели. При этом целесообразно обеспечивать удобную связь между универсальным залом - аудиторией, помещением штаба лагеря, радиоузлом и крытой универсальной площадкой, а также площадкой для массовых мероприятий.

4.5.4.8 В лагерях, используемых во внеканикулярное время для культурно-бытового обслуживания населения, вместимость универсального (зрительного) зала целесообразно определять с учетом местных условий.

4.5.4.9 Для проведения общелагерных мероприятий, особенно в лагерях вместимостью от 40 до 120 мест, целесообразно объединять помещения и площадки культурно - массового назначения.

4.5.4.10 В круглогодичных и сезонных лагерях вместимостью от 40 до 120 мест, а также сезонных лагерях с круглогодичным ядром универсальные залы - аудитории целесообразно использовать для проведения зрелищных мероприятий, клубной работы, а также в качестве штаба лагеря, кабинета туризма и краеведения.

В сезонных лагерях вместимостью от 160 до 240 мест, где отсутствует универсальный зал - аудитория, рекомендуется создавать специальное помещение штаба лагеря. Целесообразно предусматривать периодическое объединение помещений штаба лагеря и библиотеки, а также тесную планировочную связь с площадками политико-массового назначения - линейкой, площадкой, оборудованной для массовых мероприятий.

4.5.4.11 В состав клубно-производственной подгруппы должны входить универсальные мастерские для технического и художественного творчества с подсобными помещениями (в лагере на 40 мест - одна мастерская); игротека; в лагере вместимостью более 120 мест - дополнительно студия для занятий музыкой, пением и танцами, для занятий драматического кружка, а также помещения педагогов.

4.5.4.12 В клубно-производственных мастерских, спортивных залах допускается двустороннее естественное боковое и комбинированное освещение (верхнее и боковое).

4.5.4.13 В круглогодичных лагерях вместимостью от 84 до 126 мест и сезонных лагерях с круглогодичным ядром на 126/90 мест, используемых во внеканикулярный период в качестве баз отдыха и культурно-бытового обслуживания населения, допускается создание спортивного зала не менее 18 м × 12 м с помещениями для переодевания, душевыми и санузлами. Он может быть использован для игр в волейбол, баскетбол, настольный теннис (на 2 стола), бадминтон, малый теннис, для занятий гимнастикой.

С целью проведения общелагерных мероприятий, а также расширения возможностей использования спортивного зала для игр и занятий целесообразно предусматривать возможность периодического объединения спортивного зала с универсальным залом - аудиторией или помещением штаба лагеря.

4.5.4.14 В лагерях всех типов, особенно в сезонных лагерях вместимостью от 120 до 240 мест и в сезонных лагерях вместимостью до 400 мест с круглогодичным ядром, допускается создание открытых бассейнов для оздоровительного плавания, специально построенных или устроенных на существующих водоемах.

4.5.4.15 Дополнительно к нормативам по специальному заданию помещения трудового обучения целесообразно включать в состав лагеря в тех случаях, если профиль работ старшеклассников в период каникул соответствует осваиваемой в течение учебного года профессии. Во внеканикулярное время они могут быть использованы для учебной и производственной деятельности местного населения.

Состав и площади этих помещений могут включать производственные помещения по профилю лагеря и учебно- лабораторные помещения площадью не менее 150 м².

4.5.5 Помещения административно - хозяйственного назначения

4.5.5.1 В лагерях всех типов состав подгруппы административных помещений определяется штатным расписанием и, как правило, включает кабинет и жилую комнату начальника лагеря с санитарным узлом, помещение канцелярии, бухгалтерии и кассы.

В лагере от 160 до 240 мест в состав подгруппы административных помещений дополнительно рекомендуется включать комнату общественных организаций и узел связи, а в лагере от 320 до 400 мест - также помещения заведующего хозяйством и инженерно - технического персонала.

В лагере на 40 мест с сокращенным составом помещений в соответствии со штатным расписанием помещение кабинета начальника лагеря целесообразно объединять с помещением канцелярии, бухгалтерии и кассы.

4.5.5.2 В лагере любого типа целесообразно предусматривать следующие площадки хозяйственного назначения: площадку для сушки белья при подгруппе бытовых помещений и площадку для мусоросборников при группе помещений питания, а также площадку контрольно-пропускного пункта при въезде в лагерь (под навесом).

Емкости для сбора мусора также устанавливаются при входе в здания, возле скамеек, в местах для игр и физкультурно-оздоровительных мероприятий.

4.5.5.3 Дополнительно в лагере всех типов рекомендуется предусматривать площадку для разгрузки и складирования сырья и готовой продукции под навесом при мастерских клубно-производственной подгруппы помещений, размер площадки определяется с учетом вида производственной деятельности старшекласников и должен составлять не менее 20 м².

4.5.5.4 В лагерях всех типов вместимостью от 40 до 120 мест целесообразно предусматривать в составе вестибюльной подгруппы вестибюль с гардеробом площадью не менее 12 м². В лагерях сезонных и сезонных с круглогодичным ядром от 160 до 400 мест целесообразно в составе подгруппы дополнительно предусматривать методический кабинет, камеру хранения, а также санитарные узлы для старшекласников и персонала.

4.5.5.5 Состав помещений хозяйственной подгруппы целесообразно варьировать в зависимости от типа лагеря, который определяет масштабы хозяйственной деятельности лагеря, и с учетом возможности использования существующих вне лагеря хозяйственных построек.

В лагере от 80 до 120 мест с полным составом помещений рекомендуется предусматривать отдельно помещения склада и мастерской, в лагере от 160 до 240 мест дополнительно - малярную мастерскую и помещение службы по уборке территории, в лагере от 320 до 400 мест - кабинет заведующего хозяйством, помещения инженерно-технического персонала и дежурного обслуживающего персонала.

4.5.5.6 Подгруппу бытовых помещений рекомендуется разделять на бытовые помещения общего и специального назначения.

Состав бытовых помещений специального назначения одинаков в лагерях различных типов и включает помещения мойки и чистки рабочей одежды и обуви, а также хранения и сушки рабочей одежды и обуви раздельно для мальчиков и девочек.

4.5.5.7 Бытовые помещения специального назначения проектировать для обслуживания старшеклассников одного - двух отрядов.

В круглогодичных лагерях все бытовые помещения специального назначения целесообразно размещать централизованно в хозяйственном корпусе, при этом бытовые помещения общего назначения - в составе группы помещений проживания.

В летних лагерях все бытовые помещения специального назначения выгодно размещать в хозяйственном корпусе, но объединяя их с бытовыми помещениями общего назначения.

В сезонных лагерях и в сезонных лагерях с круглогодичным ядром, используемых в качестве общежитий для рабочих, бытовые помещения специального назначения целесообразно объединять с бытовыми помещениями общего назначения и располагать в составе группы помещений проживания для обслуживания старшеклассников одного - двух отрядов.

4.5.5.8 В период каникул методический кабинет следует использовать для проведения оперативных совещаний в качестве комнаты для работы педагогического совета лагеря, как помещение для дежурных и т.п. Во внеканикулярный период в лагерях, используемых в качестве общежитий, методический кабинет может функционировать как диспетчерская и помещение дежурного персонала, а в лагерях, используемых в качестве баз отдыха, - как помещение для приема и регистрации отдыхающих.

4.5.6 Медицинские помещения

4.5.6.1 Минимальный набор помещений медицинского пункта включает кабинет врача площадью не менее 18 м², процедурный кабинет площадью не менее 14 м², дополнительно предусматривается палата изолятора площадью не менее 6 м². Состав помещений медицинского пункта и изолятора в лагерях различных типов следует определять с учетом различий в режиме эксплуатации лагеря, а также различий в штатном расписании лагерей различных вместимостей.

4.5.6.2 Помещения медицинского назначения в оздоровительной организации, как правило, размещаются в отдельно стоящем здании. Допускается их размещение в административном здании не выше второго этажа при условии изолирования от помещений другого назначения.

4.5.6.3 В лагерях всех типов вместимостью от 160 до 400 мест целесообразно предусматривать медицинский пункт и изолятор с полным составом помещений.

4.5.6.4 В лагере от 80 до 120 мест с полным составом помещений в медицинском пункте рекомендуется объединять кабинет врача и комнату медицинской сестры, а состав помещений изолятора сокращать за счет исключения палаты на два места с санитарным узлом, буфетной, комнаты - веранды дневного пребывания.

4.5.6.5 В лагере от 80 до 120 мест с сокращенным составом помещений в медицинском пункте рекомендуется предусматривать кабинет врача (медицинской сестры) и процедурную, в изоляторе - палату на одно место с санитарным узлом и отдельным входом, а также палату на два места с санитарным узлом.

4.5.6.6 В лагере на 40 мест с полным составом помещений в медицинском пункте рекомендуется объединять комнату медицинской сестры и процедурную, в составе изолятора - включать палату типа «бокс» на одно место с санитарным узлом и отдельным входом.

4.5.6.7 В лагере на 40 мест с сокращенным составом помещений в медицинском пункте необходимо предусмотреть кабинет медицинской сестры и процедурную, изолятор предусматривать нецелесообразно, так как для обслуживания старшеклассников используется изолятор местного медицинского учреждения.

4.5.6.8 Палаты изолятора должны быть непроходными, размещаться смежно с медицинским кабинетом с устройством между ними остекленной перегородки на высоте не менее 1,2 м.

4.5.6.9 Для внутренней отделки медицинских помещений предусматриваются материалы, допускающие проведение генеральной уборки и дезинфекции.

4.5.7 Сооружения и площадки, специализированные по профилю лагеря

4.5.7.1 В лагерях всех типов необходимо предусматривать спортивные сооружения и площадки. При этом в лагерях вместимостью от 40 до 120 мест при сохранении общей нормы площади участка, отводимого под физкультурно-оздоровительные сооружения, наиболее целесообразно предусматривать площадки для волейбола, бадминтона и настольного тенниса, а также комбинированную площадку для игровых видов спорта (волейбол, баскетбол, ручной мяч).

4.5.7.2 В составе спорткомплекса лагеря, независимо от вместимости, следует обязательно включать футбольное поле размером 40 м × 60 м и спортивное ядро.

4.5.7.3 Состав, количество и площади физкультурно-оздоровительных сооружений в лагерях рекомендуется принимать согласно Приложению Т.

Требования, предъявляемые к комплектации, спортивно-игровому оборудованию, типам покрытия спортивной площадки, представлены в Приложении У, а также согласно существующих нормативов.

4.5.7.4 Для защиты детей от солнца и осадков на территории рекомендуется устанавливать теневой навес площадью из расчета не менее 2 м² на одного ребенка. При проектировании навеса для групп с численностью менее 15 человек площадь теневого навеса должна быть не менее 30 м².

4.5.7.5 Навесы (террасы с навесами) предусматриваются огороженными с трех сторон. Высота ограждения - не менее 1,5 м. Во избежание сквозняков между ограждением и полом террасы не должно быть зазора.

Пол террасы должен быть деревянным с отметкой пола на расстоянии 0,15 м от поверхности земли.

Покрытие террасы может предусматриваться из современных облегченных металлических конструкций и светопрозрачных материалов, предпочтительно теплых оттенков.

4.5.7.6 Количество теневых навесов устанавливается по заданию на проектирование.

4.5.7.7 На площадке для строевой подготовки должны быть предусмотрены места для размещения руководства лагеря и почетных гостей.

Для проведения занятий со взводом, состоящим из четырех отделений, требуется площадка размером 32 м × 16 м.

4.5.7.8 Для размещения спортивных сооружений на территории лагеря должна предусматриваться резервная площадь от 1000 до 2000 м² (в зависимости от вместимости лагеря), используемая для площадок по узкой специализации лагеря.

4.5.7.9 При специализации по легкой и тяжелой атлетике, игровым видам спорта и гимнастике в состав лагеря необходимо вводить спортивный корпус с залом 18 м × 36 м для тренировок.

4.5.7.10 Лагеря юных натуралистов необходимо организовывать на базе городских и республиканских станций юных натуралистов. В их состав должны входить учебно-опытный участок с ботанико-растениеводческим и зоолого-животноводческими отделами.

4.5.7.11 В состав специализированной зоны лагерей юных техников должны включаться кордодром - автодром, аквадром и картинг.

4.5.7.12 Глубина воды в аквадроме должна составлять от 60 до 80 см, а на участке от мостика до кордового стояка от 150 до 200 см.

4.5.7.13 Основная часть водоема ограждается защитной металлической сеткой высотой не менее 2 м от уровня воды. Ограждение устанавливается на расстоянии от 1 до 2 м от уреза воды для прохода участников соревнований.

4.5.7.14 Кордодром представляет собой открытую площадку диаметром 50 м для запуска летательных аппаратов - кордовых моделей. Площадка выполняется с горизонтальным асфальтобетонным покрытием.

4.5.7.15 Автодром - это открытая круглая площадка диаметром 40,5 м для запуска кордовых автомоделей. Она должна иметь съемные защитные щиты во время проведения испытаний и соревнований.

4.5.7.16 Трасса картинга должна иметь произвольную замкнутую форму с твердой и ровной поверхностью без виражей и кюветов. Длина трассы от 300 до 1200 м с обязательным включением прямых участков длиной от 40 до 150 м. Минимальная ширина трассы должна быть 4,5 м, а на месте старта и в закруглениях - 5,5 м.

4.5.7.17 Границы трассы по ширине размечаются непрерывными краевыми линиями шириной от 10 до 15 см. На закруглениях трассы через 3 м устанавливают вехи.

4.5.7.18 Для лагеря малой вместимости в состав культурного центра необходимо вводить блок универсального использования. Состав и площади блока приведены в Приложение Р.

4.5.7.19 В лагерях большой вместимости необходимо применять специализированные блоки для занятий по профилю лагеря в соответствии с Приложением Р.

4.6 Конструктивные решения зданий и методы расчетов строительных конструкций

4.6.1 При проектировании и строительстве, в том числе в сейсмоопасных районах, учреждений массового отдыха детей и подростков расчет строительных конструкций следует производить с учетом положений нормативных документов, действующих на территории Республики Казахстан.

4.6.2 Надежность строительных конструкций следует обеспечивать на стадии разработки общей концепции сооружения, при его проектировании, изготовлении конструктивных элементов, строительстве и эксплуатации.

4.6.3 Материалы, конструкции и технологию строительных работ учреждений массового отдыха детей и подростков следует выбирать с учетом обеспечения минимальных последующих расходов на ремонт, техобслуживание и эксплуатацию.

4.6.4 При аварийных воздействиях надежность строительных конструкций следует обеспечивать за счет проведения одного или нескольких специальных мероприятий, включающих в себя:

а) предупреждение, исключение или снижение опасности разрушения строительных объектов и, в первую очередь, его несущих элементов;

б) выбор материалов и конструктивных решений, которые при аварийном выходе из строя или локальном повреждении отдельных несущих элементов не ведут к прогрессирующему разрушению сооружения;

в) использование комплекса специальных организационных мероприятий, обеспечивающих ограничение и контроль доступа к основным несущим конструкциям сооружения.

4.6.5 Необходимо предусмотреть меры по защите здания от проникновения дождевых, талых, грунтовых вод в толщу несущих и ограждающих конструкций здания, а также образования конденсационной влаги в наружных ограждающих конструкциях или по устройству вентиляции закрытых пространств или воздушных прослоек.

В соответствии с требованиями нормативных документов должны применяться необходимые защитные составы и покрытия.

4.6.6 Стыковые соединения сборных элементов и многослойные конструкции должны быть рассчитаны на восприятие температурных деформаций и усилий, возникающих при неравномерной осадке оснований и при других эксплуатационных воздействиях.

Используемые в стыках уплотняющие и герметизирующие материалы должны сохранять упругие и адгезионные свойства при воздействии отрицательных температур и намокании, быть устойчивыми к ультрафиолетовым лучам. Герметизирующие материалы должны быть совместимыми с материалами защитных и защитно-декоративных покрытий конструкций в местах их сопряжения.

4.7 Проектирование инженерных сетей и систем

4.7.1 Отопление и вентиляция

4.7.1.1 Отопление и вентиляцию зданий домов школьников, станций юных техников и юных натуралистов следует проектировать в соответствии с требованиями СП РК 4.02-101, СП РК 4.02-103 и действующих нормативных документов.

4.7.1.2 Все помещения должны быть оборудованы системой вентиляции, фрамуги и форточки должны использоваться по назначению в любое время года. Установку металлопластиковых окон осуществляют с устройством фрамуг, форточек или со сложным открыванием. Площадь форточек предусматривают не менее 1:50 к площади пола. На форточках и фрамугах устанавливаются москитные сетки.

4.7.1.3 Воздухообмен в помещениях питания рассчитывают на поглощение избытка тепла, выделяемого технологическим оборудованием кухни. Подачу приточного воздуха в производственные помещения пищеблока предусматривают через обеденный зал объемом не менее 20 метров кубических в час (далее - м³/час) на одно посадочное место. Удаление воздуха производят через производственные помещения.

4.7.1.4 Кратность воздухообмена в оздоровительных организациях должна быть не менее:

- а) в спортивных залах – 80 м³/час на 1 человека (приток, вытяжка);
- б) в актовом зале – не менее 20 м³/час на 1 человека (приток, вытяжка);
- в) спальных помещениях, помещениях для работы кружков – полуторакратный обмен в час.

4.7.1.5 Расчетную температуру воздуха и оптимальную влажность следует принимать согласно таблице 8.

Таблица 8 - Расчетные температуры воздуха в помещениях дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов

№ п/п	Помещения	Температура воздуха помещения в холодный период года, °С (не менее)	Оптимальная влажность. % (не более)
1	Спальные и учебные помещения, кабинеты, лаборатории, библиотека, помещения для культурно-массовых мероприятий и отдыха, служебно-бытовые, стиральные	от 18 до 22	от 40 до 55
2	Обеденные залы, буфетные, гладильные, сушильные, кладовые и бельевые	16	от 40 до 55
3	Медицинские помещения, помещения для переодевания, спальные, санузлы	от 20 до 22	от 40 до 60

Таблица 8 - Расчетные температуры воздуха в помещениях дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов (продолжение)

№ п/п	Помещения	Температура воздуха помещения в холодный период года, °С (не менее)	Оптимальная влажность, % (не более)
4	Учебные мастерские, спортзал, рекреации, вестибюль и гардероб, кухня, помещение для сушки одежды и обуви	от 15 до 17	от 40 до 55
5	Помещение для переодевания спортивного зала	от 19 до 23	от 40 до 55
6	Помещения ванной и бассейна	30	от 40 до 55
7	Душевые	25	от 40 до 55
8	Кабинет врача	от 21 до 23	от 40 до 55
Примечания 1 Оптимальная относительная влажность воздуха в кухне и постирочной составляет от 60% до 70%. 2 Необходимость проектирования локализирующих укрытий, а также объемы удаляемого от них воздуха определяются технологической частью проекта. 3 При наличии вытяжных шкафов следует обеспечивать дополнительное удаление необходимого объема воздуха.			

4.7.1.6 Мастерские, где работа на станках и механизмах связана с выделением большого количества тепла и пыли, оборудуют приточно-вытяжной вентиляцией и местными пылеуловителями и вытяжными приспособлениями.

4.7.1.7 При отсутствии централизованного источника теплоснабжения допускается применение автономной котельной и газового отопления.

4.7.1.8 В климатических районах с температурой ниже минус 40°С жилые помещения высотой три этажа и более должны оборудоваться приточной вентиляцией с подогревом наружного воздуха.

4.7.2 Водоснабжение и канализация

4.7.2.1 Холодное и горячее водоснабжение, канализацию и водостоки следует проектировать согласно требованиям СП РК 4.01-101 и действующих нормативных документов.

4.7.2.2 Подводка горячей воды должна предусматриваться ко всем санитарным приборам за исключением раковин лабораторных столов в лаборатории химии, раковин демонстрационных столов в лабораториях химии, физики и биологии, питьевых фонтанчиков, смывных бачков и писсуаров в санузлах.

4.7.2.3 При отсутствии централизованной системы водоснабжения оборудуются местные системы водоснабжения, также следует обеспечить бесперебойную подачу воды в помещения столовой, медицинского назначения, умывальники, душевые.

4.7.2.4 По согласованию с государственным органом в сфере санитарно-эпидемиологического благополучия населения допускается привозное водоснабжение и установка наливных умывальников.

4.7.2.5 На объектах, работающих на привозной воде, предусматривают отдельное помещение с установкой емкостей для хранения запаса питьевой воды.

4.7.2.6 При отсутствии централизованного горячего водоснабжения в буфетных, прачечных, умывальных, душевых, комнатах личной гигиены, а также в помещениях медицинского назначения и пищеблока объектов горячее водоснабжение предусматривают посредством установки водонагревателей.

4.7.2.7 Допускается горячее водоснабжение от собственной котельной при согласовании с государственным органом в сфере санитарно-эпидемиологического благополучия населения.

4.7.2.8 Температура горячей воды в местах водозабора следует принимать не ниже 50°C и не выше 75°C для систем централизованного горячего водоснабжения, присоединяемых к закрытым системам теплоснабжения.

4.7.2.9 Помещение для хранения и обработки уборочного инвентаря, приготовления дезинфицирующих растворов должно быть оборудовано поддоном и подводкой к нему воды, при отсутствии помещения выделяют шкаф (или место) для хранения уборочного инвентаря.

4.7.2.10 Устройство канализации следует предусматривать в жилых корпусах, столовой, кухне, помещениях культурно-массового и медицинского назначения, физкультурно-оздоровительных и служебно-бытовых помещениях, прачечной, душевой, а также в отдельно стоящих санузлах и умывальных.

4.7.2.11 Сброс воды от оборудования систем вентиляции и кондиционирования воздуха зданий, от проходных, ножных душей, ванн, с обходных дорожек, от переливных желобов и от опорожнения и промывки стенок и дна ванн бассейнов следует предусматривать в бытовую канализацию. Присоединение канализационных трубопроводов к ваннам бассейнов должно исключать возможность обратного попадания стока из канализации в ванны.

4.7.2.12 При размещении в районах, не имеющих централизованного водоотведения, допускается устройство местных систем удаления и очистки сточных вод (локальные очистные сооружения). Выбор и устройство местных систем водоотведения согласовывается государственным органом в сфере санитарно-эпидемиологического благополучия населения на соответствующей территории.

4.7.2.13 На территории учреждения допускается устройство канализованных туалетов или установка биотуалетов на расстоянии не менее 50 м от жилых, культурно-массовых и административно-бытовых зданий из расчета 1 туалетное место на 35 человек.

4.7.2.14 По согласованию с государственным органом в сфере санитарно-эпидемиологического благополучия населения в зависимости от климатического района и в сельской местности допускается устройство санитарно-дворовых установок.

4.7.2.15 Вокруг санитарно-дворовых установок предусматривают бетонированные отмостки с уклоном для отвода дождевых и талых вод.

При устройстве санитарно-дворовых установок предусматривается вывод вентиляционного короба из выгребной ямы выше конька кровли, а также естественная вентиляция.

4.7.2.16 При отсутствии помещений для умывания возможно оборудование умывальников на улице вблизи жилой зоны лагеря под навесом на утрямбованной площадке из расчета - 1 умывальник на 7 человек, мойки для ног - 1 на 12 человек с организацией сбора стоков от умывальников и моек для ног в выгребную яму.

4.7.2.17 Помещения душевых оборудуют душевыми рожками из расчета не менее 1 рожок на 20 человек, в комнатах для личной гигиены девочек предусматривают душ с гибким шлангом.

4.7.2.18 Помещения постирочных оборудуют скамейками, тазами, устройствами для нагрева воды. При отсутствии помещений для стирки личных вещей возможна организация постирочной на улице под навесом.

4.7.2.19 Здания высотой 3 этажа и более с плоской кровлей должны оборудоваться системой внутренних водостоков с выпуском в наружную ливневую канализацию.

4.7.3 Искусственное освещение

4.7.3.1 Освещение учреждений массового отдыха детей и подростков следует проектировать в соответствии с требованиями СП РК 2.04-104 и действующих нормативных документов.

4.7.3.2 Требования к искусственному освещению помещений приведены в Таблице 9.

4.7.3.3 Для искусственного освещения используют лампы одного типа. Светильники оборудуют защитными конструкциями.

4.7.3.4 Светильники располагают параллельно светонесущей стене на расстоянии не менее 1,2 м от наружной стены и не менее 1,5 м от внутренней.

4.7.3.5 Искусственное освещение предусматривается регулируемым и безопасным, не оказывающим слепящего действия и другого неблагоприятного влияния на человека.

4.7.3.6 В вестибюлях, коридорах, рекреациях, гимнастических и актовых залах, мастерских, на лестничных клетках оборудуют аварийное освещение не менее 5 лк (на полу, по линии основных переходов и на ступеньках лестниц).

Таблица 9 - Требования к искусственному освещению помещений

Наименование помещений	Освещенность в лк		Поверхность, к которой относятся нормы освещенности
	при люминесцентных лампах	при лампах накаливания	
Все учебные помещения, а также лаборантские	300	150	На рабочей поверхности стола
Методические и служебные кабинеты	75	30	На уровне 0,5 м от пола
Зрительные и актовые залы	200	100	Пол
Рекреационные помещения	150	75	Пол

4.7.4 Электроснабжение и слаботочные устройства

4.7.4.1 Электротехнические устройства учреждений следует проектировать в соответствии с требованиями СП РК 4.04-107, СП РК 4.04-106 и действующих нормативных документов.

4.7.4.2 Радиоточки дворцов школьников, станций юных техников, юных натуралистов и профильного лагеря должны быть в административных помещениях, кабинете врача, радиоузле, спальнях комнатах, гараже, помещениях с постоянным пребыванием дежурного персонала (охраны), в вестибюлях, рекреациях, кинолекционных залах, кабинете директора, игротке, буфете, кружковых помещениях, лабораториях, спортивном зале и бассейне.

4.7.4.3 Установка телефона должна предусматриваться в кабинете директора (с параллельным телефоном у секретаря), кабинете заведующего учебной частью, кабинете заместителя директора по хозяйственной части, бухгалтерии - для дворцов школьников, канцелярии - бухгалтерии - для станций юных натуралистов, кабинете врача, комнате дежурных воспитателей (в профильном лагере), звукоаппаратной, гараже.

4.7.4.4 Технологической звукофикацией должны быть обеспечены звукоусиление концертов, запись и звуковоспроизведение в фойе и зале массовых мероприятий, музеях и вестибюлях. Помещение звукоаппаратной должно размещаться за задней стеной зрительного зала с обеспечением видимости эстрады.

4.7.4.5 При наличии на объекте отдельных систем звукофикации и оповещения система звукового обеспечения должна отключаться при срабатывании системы оповещения.

4.7.4.6 Допускается объединение систем звукофикации и оповещения, при этом информация оповещения должна иметь приоритет перед другими видами трансляции.

4.7.4.7 Установка электрочасов должна предусматриваться в вестибюлях, фойе, актовом и спортивном залах, бассейне, зале массовых мероприятий, кинолекционном зале, библиотеке, в административных помещениях, рекреациях.

4.7.4.8 В кабинете директора, в помещениях музеев и выставок, в помещениях клубов необходимо предусматривать сети для возможного приема телевизионного вещания.

В городах, в зонах неуверенного приема, связанного с теневыми зонами при разновысокой застройке, рекомендуется использовать системы кабельного телевидения с подачей в здания сигналов по магистральным сетям или с домовых головных станций.

4.7.4.9 В учреждениях массового отдыха через локальную вычислительную сеть доступ к сети интернет устанавливается заданием на проектирование.

4.7.4.10 В помещениях с постоянным пребыванием детей штепсельные розетки и выключатели устанавливают на высоте 1,8 м от пола.

4.7.4.11 По степени обеспечения надежности электроснабжения токоприемники дворцов школьников, станций юных техников и юных натуралистов относятся к следующим категориям:

а) двигатели пожарных насосов и аварийное освещение зрелищной части - к I категории;

б) все остальные токоприемники - к II категории.

4.7.4.12 Вводные устройства должны располагаться на первом этаже в электрощитовом помещении.

4.7.4.13 Система оповещения и управления эвакуацией людей должна работать как в автоматическом режиме при срабатывании системы пожарной сигнализации, так и в режиме передачи сообщений с пожарного поста или центра управления сооружения в целях организации безопасной (с учетом допустимого пожарного риска) эвакуации людей в условиях конкретного объекта.

4.7.4.14 Информация, передаваемая системами оповещения и управления эвакуацией людей, должна соответствовать информации, содержащейся в разработанных и размещенных на каждом этаже зданий, сооружений и строений планах эвакуации людей.

4.7.4.15 Система охранной сигнализации должна обеспечивать:

а) обнаружение несанкционированного доступа в охраняемые зоны, здания, сооружения, помещения;

б) обнаружение изъятия или выноса охраняемых предметов за пределы контролируемой зоны;

в) выдачу сигнала о срабатывании средств обнаружения в дежурные (охранные, диспетчерские) службы для принятия ими соответствующих действий;

г) самодиагностику шлейфов и оборудования;

д) ведение архива всех событий, происходящих в системе, с фиксацией всех необходимых сведений для их последующей однозначной идентификации (тип и номер устройства, тип и причина события, дата и время его наступления);

е) исключение возможности бесконтрольного снятия с охраны/постановки под охрану;

ж) подачу необходимых команд управления на исполнительные устройства.

4.7.4.16 В зданиях рекомендуется обеспечить интеграцию систем охранной сигнализации и телевизионного наблюдения.

4.8 Обеспечение доступности для маломобильных групп населения

4.8.1 Учреждения массового отдыха детей и подростков, рассчитанные на одновременное пребывание детей с инвалидностью с нарушением опорно-двигательной системы, проектируются по специальному заданию с учетом требований СП РК 3.06-101.

4.8.2 При проектировании генерального плана учреждений следует учитывать требования по организации безбарьерной среды для лиц с инвалидностью: избегать перепадов уровней земли на путях передвижения (между блоками вспомогательных помещений и площадками); предусмотреть удаление границ площадок от всякого рода препятствий (заборов, стен и др.) не менее чем на 3 м.

4.8.3 Для маломобильных групп населения в зданиях должны быть предусмотрены специальные устройства: пандусы, разноуровневые перила, специально оборудованные санитарные узлы, достаточные по ширине входы в соответствии с действующими нормативными документами.

4.8.4 Для слепых и слабовидящих верхняя и нижняя часть лестницы, участки поручней первой и последней ступеней обозначаются рифлением и контрастной окраской.

4.8.5 При организации открытых площадок, основных пешеходных подходов к объектам массового посещения, а также путей эвакуации следует выделять специальные полосы и участки площадей, предназначенные для передвижения и отдыха лиц с инвалидностью и других маломобильных групп посетителей, исходя из расчёта не менее 0,96 м² на одно лицо с инвалидностью, у открытых спортивных сооружений с трибунами и не менее 0,58 м² на одно лицо с инвалидностью, у открытых спортивных сооружений с местами для зрителей. Дополнительно рекомендуется предусматривать специальные эвакуационные полосы и площадки, звуковую сигнализацию и информационные подсвеченные в вечернее время знаки и стенды. Расчётное количество лиц с инвалидностью и маломобильных зрителей, участников спортивных и других зрелищных мероприятий, принимается в зависимости от типа спортивного комплекса или сооружения, степени их оборудованности для беспрепятственного посещения лицами с инвалидностью согласно статистическим данным о численности маломобильных групп населения.

4.8.6 Расчёт количества полос передвижения инвалидов к местам проведения соревнований следует производить, исходя из средней скорости передвижения маломобильного пешехода 0,5 м/сек. и расчётного времени подхода от остановки общественного транспорта (автостоянки) до зрительского места в пределах 20 минут.

4.8.7 Деревья и кустарники следует располагать не ближе 0,9 м от бордюрного камня или края безбордюрной пешеходной дорожки и площадки, предназначенных для эвакуации лиц с инвалидностью. Для озеленения пешеходных подходов к центрам массового посещения не допускается использование кустарников и колючих растений, имеющих высоту от 0,5 м и более 1,1 м, способных травмировать во время передвижения.

Посадку древесных насаждений следует производить, как правило, в виде аллей и небольших групп для обеспечения свободной визуальной ориентации на всей территории подхода и эвакуации посетителей спортивных объектов и комплексов

4.8.8 Общественные санузлы в спортивных объектах и комплексах должны размещаться на территориях, куда посетители, включая и лиц с инвалидностью на креслах-колясках, могли бы легко и беспрепятственно добраться. Входы в общественные санузлы не должны иметь порогов, а при необходимости устройства порогов их высота не должна превышать 2,5 см.

4.9 Охрана окружающей среды

4.9.1 При проектировании учреждений массового отдыха детей и подростков следует проводить обследования:

а) атмосферы:

- характеристики загрязнения воздуха (виды загрязняющих атмосферу веществ, среднегодовые, среднесезонные и максимальные концентрации загрязняющих веществ, повторяемость загрязнения атмосферы);
- фоновые значения концентраций загрязняющих веществ в атмосфере, определенные по маршрутным и по факельным наблюдениям;
- территориальное распределение расчетных концентраций основных и специфических примесей в воздухе, характерных для проектируемого объекта;
- сведения о выпадении на рассматриваемую территорию вредных веществ и химического состава осадков (в т.ч. кислотных и радиационных осадков);
- перечень, объемы и интенсивность выброса загрязняющих веществ на проектируемом объекте;
- перечень и местоположение источников выброса загрязняющих веществ проектируемого объекта;
- уровень физических воздействий (шума, вибраций, теплового поля, электромагнитного и радиационного излучений);
- схема размещения корпусов и сооружений проектируемого объекта или его генеральный план с указанием «розы ветров».

б) водной среды:

- химический состав вод водных объектов, используемых для водоснабжения проектируемого объекта;
- уровень загрязнения поверхностных вод;
- перечень основных загрязняющих веществ в воде водных объектов, класс опасности загрязняющих веществ и их концентрация в зависимости от времени года;
- основные источники загрязнения водных объектов с указанием мест сброса сточных вод или поступления загрязняющих веществ;
- объемы и режим водопотребления и водоотведения проектируемого объекта;
- количество и характеристики отводимых сточных вод (температура, уровень загрязнения, перечень загрязняющих веществ, класс опасности и концентрация загрязнений);

- место отведения сточных вод и количество необходимых выпусков.

в) территории и геологической среды:

- гидрогеологические условия (уровни подземных вод, степень загрязнения и химический состав, виды и концентрация загрязняющих веществ в подземных водах);

- ресурсы подземных вод (балансовые запасы, напоры, водоотдача и т.д.);

- характеристики опасных экзогенных процессов (форма и интенсивность проявления подтопления, эрозии, оползней, карста, обвалов, суффозии, криогенных процессов);

- местоположение, состояние и площади нарушенных земель, параметры нарушения;

- площадь отчуждения земель для строительства и эксплуатации объекта;

- характер и уровень возможного загрязнения или нарушения почв и поверхности земельного участка, отведенного для строительства.

5 ЭКОНОМИЯ ЭНЕРГИИ И РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ

5.1 Экономия энергии и сокращение расходов тепла

5.1.1 При проектировании учреждений массового отдыха детей и подростков рекомендуется предусматривать возможности (технической, экологической и экономической) установки высокоэффективных альтернативных систем:

а) использование возобновляемых источников энергии:

- солнечных, тепловых;

- ветроэнергетических энергоустановок и биомассы;

- вовлечение в энергетический баланс вторичных энергетических ресурсов;

- численные показатели;

б) архитектурные решения:

- энергоэффективные фасады;

- использование специальных энергосберегающих стекол;

- использование безрамного остекления;

- применение современных теплоизолирующих и пароизолирующих материалов для уменьшения теплопередачи через ограждающие конструкции зданий, сооружений и коммуникаций;

- преимущественная ориентация окон и фасадов в учебных и жилых помещениях на южную сторону;

- высокий процент освещенности;

- использование затеняющих конструкций;

в) экологические требования к проектированию территорий:

- ландшафтные работы;

г) освещение:

- использование наилучших технологий в системах освещения и его регулирования;

- использование естественного освещения;
- д) энергосбережение:
 - использование энергосберегающих осветительных приборов в местах общего пользования;
- е) водоснабжение, теплоснабжение и канализация:
 - использование технологий по учету и экономии воды;
 - использование локальных (приобъектных) очистных сооружений;
 - использование новейших технологий очистки воды;
 - учет и регулирование использования тепловой энергии;
- ж) вентиляция и кондиционирование:
 - применение современных систем кондиционирования и вентиляции.

5.2 Рациональное использование природных ресурсов

5.2.1 При организации строительства и производстве работ необходимо учитывать требования сохранения целостности чистоты почвенно-растительного покрова за границами полосы отвода, а также минимального повреждения и загрязнения на отведенной территории, не занимаемой учреждениями.

5.2.2 При проектировании противоэрозионных мероприятий должно быть предусмотрено выполнение следующих главных требований по борьбе с эрозией почв: регулирование стока талых и ливневых вод, создание ветроустойчивой и водоустойчивой поверхности почвы, уменьшение скорости ветра в приземном слое и сокращение размеров пылесборных площадей.

Особое внимание должно уделяться повышению противоэрозионной устойчивости почвы и ее защите растениями или их остатками.

5.2.3 При проектировании учреждений массового отдыха детей и подростков рекомендуется предусматривать использование строительных отходов, которые будут образовываться при реконструкции или сносе обветшавших конструкций или целых зданий.

Приложение А
(информационное)

**Организационно-педагогическая структура дворцов школьников, станций
юных техников и юных натуралистов**

**Таблица А.1 - Организационно-педагогическая структура типов зданий
дворцов школьников (без спортблока)**

Функционально-планировочные группы помещений	Единоновременная вместимость, мест, не более	
	500 (200 + 300)	800 (300 + 500)
Для массово-методической работы:	330	545
- в том числе в зрительном зале	(300)	(500)
Для клубно-кружковой работы:		
- эстетического воспитания	80	135
- технического и научного творчества	45	75
- для юннатской работы	15	15
Хозблок дворца школьников	30	30
Примечания 1 При расчете сети учитывается только постоянный контингент учащихся (без вместимости зрительного зала). 2 Зрительный зал используется для проведения политико-массовых мероприятий (периодического и эпизодического характера) со школами. 3 В единовременную вместимость дворца школьников не включена единовременная вместимость группы помещений спортблока (не более 86 мест).		

Таблица А.2 - Организационно-педагогическая структура типов зданий станций юных техников

Функционально-планировочные группы помещений	Единовременная вместимость, мест, не более	
	200	300
Группы кружковых помещений:		
- для младших школьников	30	45
- конструкторов-рационализаторов	30	60
- научных обществ учащихся	45	75
- для технических видов спорта	75	105
Организационно-массовый отдел	15	15

Таблица А.3 - Организационно-педагогическая структура типа здания станции юных натуралистов на 220 мест

Функционально-планировочные группы (блоки) помещений	Мест, не более
Учебных лабораторий	135
Учебных теплиц	45
Павильона животноводства	45

Приложение Б
(информационное)

**Примерный состав и площади зон земельных участков домов (дворцов)
школьников от 500 до 1200 мест**

**Таблица Б.1 - Примерный состав и площади зон земельных участков домов
(дворцов) школьников от 500 до 1200 мест**

В гектарах

Состав зон (зоны участка, сооружения и площадки в зонах)	Площадь, не менее
1 Зона массовой работы, в том числе: - здание дома школьников - площадь парадов и торжественных построений (с трибуной и флагштоком)	от 0,5 до 1,0 от 0,2 до 0,5 от 0,3 до 0,5
2 Зона игр и развлечений, в том числе: - площадка для подвижных игр младших и средних школьников - площадка для аттракционов	от 0,7 до 1,1 от 0,2 до 0,3
3 Зона физкультурно-спортивных занятий, включающая - площадки для спортивных игр (волейбола, баскетбола, настольного тенниса, бадминтона и т.д.)	от 1,5 до 1,8
4 Зона спортивно-техническая, включающая в том числе: кордодромы для испытания моделей (авиамодельный, автомоделный) - площадки для запуска ракет - бассейны для испытания судомоделей и т.д.	от 1,0 до 1,2
5 Зона тихого отдыха	от 0,3 до 0,5
6 Зона юннатской работы, включающая в том числе: - участок ботанико-растениеводческий - участок зоолого-животноводческий	от 0,7 до 1,0
7 Зона хозяйственная, включающая в том числе: - хозблок дворца школьников, - мусоросборник	от 0,1 до 0,2

Приложение В
(информационное)

Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания станций юных натуралистов на 220 мест

Таблица В.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания станций юных натуралистов на 220 мест

В квадратных метрах

Помещение	Площадь, не менее	Примечания
А Блок учебных лабораторий		
1 Младших классов	72	
- лаборантская	18	
2 Зоологии и животноводства	72	
- лаборантская	18	
3 Уголок живой природы	36	
4 Механизации сельского хозяйства	$\frac{180}{2 \times 90}$	
- лаборантская	$\frac{36}{2 \times 18}$	
5 Агрохимии и почвоведения	$\frac{108}{36 + 72}$	
- лаборантская	18	
6 Полеводства и овощеводства	72	
- лаборантская	18	
7 Цветоводства	72	
- лаборантская	18	
8 Садоводства	72	
- лаборантская	18	
9 Охраны природы	72	
- лаборантская	18	

**Таблица В.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем
типового здания станций юных натуралистов на 220 мест
(продолжение)**

В квадратных метрах

Помещение	Площадь, не менее	Примечания
Б Блок помещений инструктивно-методической и организационно-массовой работы		
1 Актальный зал на 360 мест	216	0,6 на 1 место
- кинопроекторная с перемоточной	36	
2 Кинолекционный зал на 100 посадочных мест	110	
- лаборантская	26	
3 Библиотека-читальный зал	72	
- книгохранилище	36	
4 Кинофотолаборатория	54	
5 Методический кабинет	54	
- лаборантская	18	
- помещение для звукозаписи	18	
6 Ротаторная	18	
7 Кабинет директора	18	
8 Кабинет зам. директора	18	
9 Кабинет зав. хозяйством	18	
10 Буфет	36	
11 Канцелярия-бухгалтерия	18	
12 Комната техперсонала	10	
13 Рекреация-выставка	200	0,1 на 1 учащегося
14 Санузлы для девочек	-	
Санузлы для мальчиков	32	
Санузлы для персонала	-	
15 Вестибюль с гардеробом для учащихся	80	
16 Вестибюль с гардеробом для посещающих лекторий, актовый зал	115	0,25 на 1 учащегося

**Таблица В.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем
типового здания станций юных натуралистов на 220 мест
(продолжение)**

В квадратных метрах

Помещение	Площадь, не менее	Примечания
17 Гардероб для педагогов	24	2 педагога на 1 помещение (0,15)
18 Кладовая для хранения лагерного и туристского инвентаря	54	

Приложение Г
(информационное)

**Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых зданий
домов школьников**

**Таблица Г.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем
типовых зданий домов школьников на 500 и 800 мест***

Помещения	500 мест (200 мест по кружковой группе помещений + 300 мест в зрительном зале)		800 мест (300 мест по кружковой группе помещений + 500 мест в зрительном зале)	
	площадь, м ² , не менее	кол-во мест (уч.)	площадь, м ² , не менее	кол-во мест (уч.)
1	2	3	4	5
I Группа помещений массово-методической работы				
I. 1 Группа помещений массовой работы				
I.1.1 Зал массовых мероприятий (включая торжественно- мемориальную зону) - помещение для массовика	$\frac{216^{**}}{(12 \times 18)}$ 9		$\frac{324}{(18 \times 18)}$ 16	
I.1.2 Игротека (зал настольных игр) - подсобная	54 6		72 9	
I.1.3 Музеи и выставки: - общественно-политические - историко-краеведческие - подсобная-кладовая	72 72 9		81 81 9	
I.1.4 Кинолекционный зал	$\frac{81}{(9 \times 9)}$		$\frac{81}{(9 \times 9)}$	
I.1.5 Лекторская	9		12	
I.1.6 Кинопроекционная	-		9	
I. 2 Зрелищная подгруппа помещений				
I.2.1 Зал зрительный (включая площадь просцениума)	$\frac{216}{(18 \times 12)}$	300	$\frac{378}{(21 \times 18)}$	500
I.2.2 Сцена (тип)* - планшет сцены	Эстрадная	тип Б	Клубная	тип А

Таблица Г.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых зданий домов школьников на 500 и 800 мест* (продолжение)

1	2	3	4	5
	$\frac{108}{(12 \times 9)}$		$\frac{185}{(15 \times 9)}$	
I.2.3 Склады: - бутафории и мебели - электроаппаратуры	24 6		36 9	
I.2.4 Пожарный пост	-		9	
I.2.5 Холл у выхода на сцену (комната президиума, артистические)	$\frac{24}{(2 \times 12)}$		$\frac{36}{(3 \times 12)}$	
I.2.6 Санитарные узлы при сцене	4		6	
I.2.7 Автотрансформаторная	-		9	
I.2.8 Регуляторная освещения сцены и зала	6		9	
I.2.9 Звукоаппаратная – радиоузел	9		12	
Высота сцены до колосников Портал строительный	6,5 9 × 5	300	11,5 10,5 × 5,5	500
I. 3 Группа помещений клубов политико-массовых и краеведческо-туристских				
I.3.1 Клубы интернациональной дружбы, филателистов, коллекционеров	$\frac{45}{(36 + 9)}$	15	$\frac{63}{(54 + 9)}$	15
I.3.2 Клубы краеведческо-туристские - кладовая туристского снаряжения	36 16		54 36	15
I. 4 Группа помещений методической работы				
I.4.1 Методический кабинет	-		54	15
I.4.2 Библиотека методической литературы: - подсобная	- -		54 9	
I.4.3 Клубы старшеклассников и оборонно-массовые	36	15	$\frac{63}{(54 + 9)}$	
I.4.4 Кабинет профориентации			$\frac{63}{(54 + 9)}$	

Таблица Г.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых зданий домов школьников на 500 и 800 мест* (продолжение)

1	2	3	4	5
II Группа помещений клубно-кружковой работы				
II. 1 Группа помещений для эстетического воспитания				
II.1.1 Помещения для музыкальных занятий:			$\frac{81}{(9 \times 9)}$	
- музыкальная студия	54	15		30
- классы индивидуальных занятий	$\frac{36}{(3 \times 12)}$		$\frac{36}{(3 \times 12)}$	
- кладовая музыкальных инструментов	9		9	
II.1.2 Хореографическая студия	$\frac{81}{(9 \times 9)}$	20	$\frac{108}{(9 \times 12)}$	20
- помещения для переодевания с душевыми и санузлами	$\frac{36}{(2 \times 18)}$		$\frac{48}{(2 \times 24)}$	
- подсобная	6		9	
II.1.3 Литературно-драматическая студия (артистическая)	54	15	72	15
- кладовая	16		8	
II.1.4 Студия кукольного театра	-			15
- мастерская кукол	-		45	
- подсобная-кладовая	-		9	15
- костюмерная	-		24	10
II.1.5 Студия изобразительных искусств	54	15	72	15
- подсобная	9		9	
II.1.6 Студия скульптуры	-		54	10
- подсобная	-		9	
II.1.7 Мастерская рукоделия и худ. обработки материалов	-		36	15
- кладовая			9	
II.1.9 Комната заведующего отделом	12		12	

Таблица Г.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых зданий домов школьников на 500 и 800 мест* (продолжение)

1	2	3	4	5
II. 2 Группа помещений технического и научного творчества				
II.2.1 Лаборатория технического моделирования с лаборантскими:				
- начального моделирования	$\frac{54}{36+18}$	15	$\frac{72}{54+18}$	15
- автомоделирования			$\frac{90}{72+18}$	15
- авиа- и ракетомоделирования	$\frac{81}{63+18}$	15	$\frac{99}{81+18}$	15
- судомоделирования				
II.2.2 Помещение для покраски и обкатки моторов	18		18	
II.2.3 Лаборатория радио- и электротехническая	54	15	72	15
- лаборантская	18	-	18	
- помещение для радиостанции	18	-	18	
II.2.4 Лаборатория новой техники и научно-исследовательских работ с лаборантской			$\frac{90}{72+18}$	15
II.2.5 Комната заведующего отделом	-		12	
II. 3 Группа помещений для юннатской работы				
II.3.1 Помещение для занятий юных натуралистов	$\frac{54}{36+18}$	15	$\frac{72}{2 \times 36}$	15
- лаборантская	18		18	
III Группа помещений административно-хозяйственных и обслуживающих				
III. 1 Группа помещений административно-хозяйственных				
III.1.1 Кабинет директора	16		16	
III.1.2 Кабинет зам. директора по политико-массовой работе	-		12	
III.1.3 Кабинет заместителя директора по учебно-воспитательной работе	8		12	
III.1.4 Кабинет зам. директора по хозяйственной части	-		9	

Таблица Г.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых зданий домов школьников на 500 и 800 мест* (продолжение)

1	2	3	4	5
III.1.5 Помещение бухгалтерии (секретаря)	-		12	
III.1.6 Помещение для отдыха педагогов	12		18	
III.1.7 Комната техперсонала	6		9	
III.1.8 Хозяйственная мастерская	9		12	
III.1.9 Кладовая	$\frac{24}{2 \times 12}$		$\frac{36}{2 \times 18}$	
III. 2 Группа входных и обслуживающих помещений				
III.2.1 Вестибюль	$\frac{100}{500 \times 0,2}$		$\frac{160}{800 \times 0,2}$	
III.2.2 Гардероб:				
- с обслуживанием	36		60	
- самообслуживание	36		60	
III.2.3 Буфет:	36			
- торговая стойка	На площади	вестибюля		
- подсобная-моечная посуды	8		16	
- кладовая мебели	12		16	
III.2.4 Санитарные узлы:				
- зоны массово-методической	30		50	
- зоны клубно-кружковой	20		30	
	4		4	
- кладовая уборочного инвентаря	$\frac{4}{(2 \times 2)}$		$\frac{4}{(2 \times 2)}$	
* По заданиям на проектирование. ** В знаменателе в скобках даны габариты в осях.				

Таблица Г.2 - Примерные площади помещений и строительный объем типовых зданий домов школьников

Помещения	Площадь, м ² , не менее	Примечание
IV Группа помещений для физкультурно – спортивных занятий (с единовременной пропускной способностью 86 человек)		
IV.1.1 Зал (арена) для спортивных игр с местами (трибунами) для зрителей (180 мест)	$\frac{540}{30+18}$	Глубина 1,5 м Длина 12 м (на 32 человека)
- инвентарная (с открытым проемом в зал)	18	
- помещения для переодевания для занимающихся мужчин и женщин (М и Ж) (по 16 мест в каждой) [(16 × 1,3) 2=42]	$\frac{42}{2 \times 21}$	По 2 сетки в каждой душевой
- душевые	$\frac{8}{2 \times 4}$	
- санузлы	$\frac{12}{2 \times 6}$	М-1 унитаз, 1 писсуар, 1 умывальник (в шлюзе) Ж-2 унитаза, 1 умывальник (в шлюзе)
- гардеробная домашней одежды с обслуживанием (смежная с обеими раздевальными)	18	При двухъярусных открытых шкафах
IV.1.2 Бассейн с крытыми ваннами: 25 м × 11 м (и местами для зрителей - 180 м)	$\frac{540}{18 \times 30}$	
- детский 6 м × 10 м	$\frac{135}{9 \times 15}$	
- инвентарные	$\frac{20}{10+10}$	При каждой ванне предусмотреть инвентарную 10 м, непосредственно связанную с обходными дорожками
-помещение для медсестры	8	
1 помещение для переодевания мужчин и детей (М и Д): - места для переодевания и хранения одежды:	109	

Таблица Г.2 - Примерные площади помещений и строительный объем типовых зданий домов школьников (продолжение)

Помещения	Площадь, м ² , не менее	Примечание
- при спортивной ванне [2(20 × 1,2 × 2) + 2(20 × 0,09 × 3) + 0,85 × 3=109]	42	Необходимо иметь выход на обходную дорожку
- при детской ванне [2(7 × 1,3 × 2) + 2(7 × 0,18 × 3) + 0,85 × 2=42]	26	При хранении одежды в двухъярусных закрытых шкафчиках (0,6 м × 0,3 м)
- душевые при помещениях для переодевания (М и Д)	13	При хранении одежды в одноярусных закрытых шкафчиках
спортивной ванны (12,8 × 2=26) - детской ванны (6,4 × 2=13) - санузлы при помещениях для переодевания (с умывальниками в шлюзе): - спортивной ванны - детской ванны	 $\frac{10}{6+4}$ $\frac{10}{6+4}$	(0,6 м × 0,3 м) По 4 сетки в каждой душевой По 2 сетки в каждой душевой М - 1 унитаз, 1 писсуар, 1 умывальник Д - 1 унитаз, 1 умывальник
IV.1.3 Вестибюль-фойе для занимающихся и зрителей: - зала: [(32 × 0,15 × 1,05) + (180 × 0,4 × 1,15)=84] - бассейна: [(40 × 0,45 × 2,1) + (14 × 0,45) + (180 × 2)0,4 + 0,15 × 90=54]	$\frac{138}{84+54}$	
IV.1.4 Гардероб верхней одежды (площадь за барьером): - для занимающихся в зале [0,07(32 × 2,1 + 180) = 17,3] - для занимающихся в бассейнах и зрителей [(40 × 0,07 + 14 × 0,07)3=12] [(180 × 2) × 0,4 × 0,15=22]	$\frac{62}{18+22+22}$ 18 34	
IV.1.5 Санузлы для зрителей и сотрудников (с умывальниками в шлюзе) зала и бассейна	$\frac{28}{16+12}$	М - 2 унитаза, 3 писсуара, 2 умывальника, Ж - 3 унитаза, 2 умывальника

Таблица Г.2 - Примерные площади помещений и строительный объем типовых зданий домов школьников (продолжение)

Помещения	Площадь, м ² , не менее	Примечание
IV.1.6 Бытовые помещения для рабочих (М и Ж).	$\frac{18}{2 \times 9}$	
IV.1.7 Помещения для уборочного инвентаря		Из расчета 4 м ² на 1000 м ² площади убираемых помещений (располагаются поэтажно)
IV.1.8 Кабинет врача с лабораторией анализа воды	$\frac{36}{25 + 11}$	
IV.1.9 Помещения для тренеров	$\frac{24}{2 \times 12}$	
IV.1.10 Помещения для заведующего отделом		
IV.1.11 Технические помещения		Площадь определяется в процессе проектирования с учетом габаритов и количества оборудования

Приложение Д
(информационное)

**Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых
зданий станций юных техников на 200 и 300 мест**

**Таблица Д.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем
типовых зданий станций юных техников на 200 и 300 мест**

№ п.п.	Помещения	Станции юных техников с количеством мест			
		200		300	
		площадь, м ² , не менее	кол-во мест (уч.)	площадь, м ² , не менее	кол-во мест (уч.)
1	2	3	4	5	6
А Группа кружковых помещений					
	І Группа помещений для младших школьников				
1	Для технического моделирования	72	15	72	15
	- лаборантская	18	-	18	-
2	Для технической игрушки	-	-	72	15
	- лаборантская	-	-	18	-
3	Для работы с природными материалами	72	15	72	15
	- лаборантская	18	-	18	-
4	Комната заведующего отделом	12	-	12	-
	ІІ Группа помещений конструкторов-рационализаторов				
5	Радиоэлектроники	72	15	72	15
	- лаборантская	18	-	18	-
6	Автоматики и телемеханики	-	-	72	15
	- лаборантская	-	-	18	-
7	Лаборатория радиоконструирования	-	-	72	15
	- лаборантская	-	-	18	-

Таблица Д.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых зданий станций юных техников на 200 и 300 мест (продолжение)

1	2	3	4	5	6
8	Лаборатория радиооператорского кружка	72	15	72	15
	- лаборантская	18	-	18	-
	- радиостанция	18	-	18	-
9	Комната заведующего отделом	12	-	12	-
	III Группа помещений научных обществ учащихся				
10	Лаборатория физико-техническая	72	15	72	15
	- лаборантская	18	-	18	-
11	Лаборатория химико-техническая	72	15	108	15
	- лаборантская	18	-	36	-
12	Лаборатория астрономии	-	-	72	15
	- лаборантская	-	-	18	-
	- обсерватория	-	-	18	-
13	Лаборатория новой техники и научно-исследовательских работ (профориентации)	-	-	72	15
	- лаборантская	-	-	18	-
14	Лаборатория прикладной эстетики	72	15	72	15
	- лаборантская	18	-	18	-
15	Комната заведующего отделом	12	-	12	-
	IV Группа помещений для технических видов спорта				
16	Лаборатория авиационного и ракетного моделирования	72	15	72	15
	- лаборантская	18	-	18	-
17	Лаборатория автомоделирования	72	15	90	15
	- лаборантская	18	-	18	-

Таблица Д.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых зданий станций юных техников на 200 и 300 мест (продолжение)

1	2	3	4	5	6
18	Лаборатория судомоделирования*	72	15	72	15
	- лаборантская	18	-	18	-
19	Лаборатория автоконструирования	-	-	90	15
	- лаборантская	-	-	18	-
20	Помещение картинга (катамарана)	150	15	150	15
	- лаборантская	18	-	18	-
21	Мастерская со станочным оборудованием	90	15	$\frac{140}{2 \times 70}$	15 - 15
	- помещение покрасочной	16	-	16	-
	- комната для обкатки и запуска двигателей	12	-	12	-
22	Комната зав. отделом	12	-	12	-
Б Организационно-массовый отдел					
23	Методический кабинет**	72	-	72	-
24	Помещение для организационно-массовой работы	54	-	72	-
25	Библиотека техническая	36	-	36	-
26	Помещение кино-фотолюбительского кружка	72	15	72	15
	- лаборантская	18	-	18	-
27	Кинолекционный зал	100	-	100	-
	- помещение для хранения складированной эстрады	18	-	18	-
	- киноаппаратная***	36	-	36	-
28	Выставочный зал	144	-	216	-
29	Зал занимательной техники	144	-	144	-
30	Комната заведующего отделом	12	-	12	-
В Административно-хозяйственная группа помещений					
31	Кабинет директора	12	-	12	-

Таблица Д.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых зданий станций юных техников на 200 и 300 мест (продолжение)

1	2	3	4	5	6
	- комната секретаря	12	-	12	-
32	Кабинет завуча	18	-	18	
33	Кабинет помощника директора по хозяйственной части	8	-	8	
34	Помещение буфета на 15 мест с подсобными	-	-	54	-
35	Санитарные узлы	20	-	30	-
36	Вестибюль	100	-	150	-
37	Гардероб	30	-	45	-
Г Блок гаража*					
38	Гараж на 4 автомашины (автобус, грузовая, 2 легковых) и для водно-моторного транспорта	250	-	150	-
39	Склад:				
	- помещение для хранения горючих материалов	18	-	18	-
	- помещение для хранения полуфабрикатов	70	-	70	-
* Целесообразно при проектировании совместить блок помещений для технических видов спорта с блоком гаража и вынести его отдельным объемом или соединить теплым переходом с основным зданием станции юных техников. ** Для областных станций юных техников. *** Должна обслуживать просмотровый и выставочный залы. Примечания 1 На участке должны быть расположены кордром для испытания авиамоделей, картодром для испытания автомобилей. 2 Вокруг участка должна быть предусмотрена круговая дорога с асфальтовым покрытием.					

Приложение Е
(информационное)

**Примерный состав, площади помещений и строительный объем здания
хозблока дворцов школьников**

**Таблица Е.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем
здания хозблока дворцов школьников**

Помещение	Площадь, м ² , не менее	Число учащихся в дворцах школьников с количеством мест	
		500	800
1 Гараж на 2 автомашины	72	15	15
- склад запчастей и инструментальная	18		
2 Автокласс	72		
3 Мастерская слесарная с инструментальной	90		
	72 + 18		
4 Хозкладовая	72	15	15
5 Лыжехранилище	54		
6 Учебная теплица	100		
7 Зооуголок	100		
8 Вестибюль с гардеробом и санузлом	50		

Приложение Ж
(информационное)

Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых учебных теплиц станций юных натуралистов

Таблица Ж.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем типовых учебных теплиц станций юных натуралистов

В квадратных метрах	
Состав помещений	Площадь, не менее
Теплица 1 (овощеводство)	100
Теплица 2 (цветоводство)	100
Оранжерея	100
Комната для занятий	36
Склад инвентаря	10
Санузел	4
Зимовник для пчел (омшанник)	27
Зимовник для растений	70
Примечание - Зимовник для пчел - неотапливаемое помещение с температурой от 0 до 4°C. Размер одного улья не менее 0,6 м × 0,6 м. Ульи на зиму ставятся в ряд по 15 шт. на 9-м фронте стены при проходе между рядами не менее 1,8 м.	

Приложение К
(информационное)

Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания автогаража с мастерскими для станций юных натуралистов

Таблица К.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания автогаража с мастерскими для станций юных натуралистов

В квадратных метрах	
Состав помещений	Площадь, не менее
1 Утепленный учебный гараж на 2 автомашины грузоподъемностью 1,5 т и легковую автомашину	104
2 Инструментальная – комната преподавателя	18
3 Мастерская слесарная	72
4 Мастерская столярная	72
5 Вестибюль с гардеробом на 60 мест	15
6 Санузлы с умывальником, помещением для переодевания и душем на 2 рожка	12
7 Электросварочная	12
Примечания 1 Для хранения сельскохозяйственного прицепного инвентаря рядом с гаражом должна быть бетонированная площадка с навесом. 2 Строительный объем приводится с учетом устройства в здании гаража помещений котельной общей площадью не менее 80 м².	

Приложение Л
(информационное)

Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания павильона животноводства для станций юных натуралистов

Таблица Л.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания павильона животноводства для станций юных натуралистов

В квадратных метрах

Состав помещений	Площадь, не менее
Крольчатник (75 клеток)	75
Курятник (100 голов)	50
Утятник (50 голов)	25
Кормовая кухня	14
Комната персонала	10
Лаборантская	18
Комната для занятий	36
Вестибюль-гардероб	15
Санузел	4
Кладовая	8
Конюшня (на 1 лошадь)	25
Всего: рабочая площадь, м ²	280
строительный объем, м ³	1160
Вольеры :	
- вольер для кур	800 (от 8 до 10 на 1 курицу)
- вольер для уток	150 (от 3 до 4 на 1 утку)
- искусственный водоем	30
- вольер для кроликов	50
- вольер для крольчат	36
Примечания 1 Лошади содержатся в индивидуальных стойлах длиной от 2,85 м до 3,1 м, шириной от 1,6 м до 1,8 м. Площадь 1 стойла от 4,5 м² до 5,6 м², высота стойла от 2,4 м до 3 м. Между стойлами необходим кормонавозный проход шириной от 2,55 м до 3 м. В конюшне следует отвести помещения: 1) для хранения недельного запаса концентрированных и однодневного запаса грубых кормов; 2) сбруйную. Для одной рабочей лошади достаточна площадь не более 25 м². 2 Типовая клетка для кроликов (не менее) - двойная размером 1,2 м (фасад), 0,6 м (глубина). Высота клеток - 0,8 м. Между рядами клеток проходы шириной от 1 до 1,2 м. Всего: - рабочая площадь по комплексу станций юных натуралистов – не менее 3231 м²; - на 1 учащегося – не менее 14,7 м².	

Приложение М
(информационное)

Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания профильного лагеря на 50 и 80 человек

Таблица М.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания профильного лагеря на 50 и 80 человек

В квадратных метрах

Помещения	Площадь, не менее	
	на 50 чел.	на 80 чел.
А Группа интерната		
1 Спальные комнаты (не менее 4,5 м ² на 1 уч.)	225	360
2 Санузлы и умывальные при спальнях комнатах (не менее 0,35 м ² на 1 место)		
- для мальчиков	9	14
- для девочек	9	14
3 Кабины личной гигиены для девочек (2 кабины на 70 чел.)	3	3
4 Комната для чистки одежды и обуви (по 0,2 м ² на 1 учащегося)	5	8
5 Комната дежурного техперсонала	8	8
6 Комната дежурных воспитателей	8	8
7 Бельевая, комната хранения вещей, бывших в употреблении (по 0,2 м ² на 1 учащегося)	6	8
8 Кладовая для хранения новой одежды, белья, обуви, хозяйинвентаря (по 0,15 м ² на 1 учащегося)	10	16
9 Кладовая грязного белья	5	5
10 Кладовая для личных вещей	6	10
11 Комната для приготовления уроков (для 50% воспитанников при 1,25 м ² на каждого)	32	50
12 Изолятор	$\frac{12}{2 \times 6}$	$\frac{12}{2 \times 6}$
13 Душевая:		
- душевые кабины	3	3

Таблица М.1 - Примерный состав, площади помещений и строительный объем типового здания профильного лагеря на 50 и 80 человек
(продолжение)

В квадратных метрах

Помещения	Площадь, не менее	
	на 50 чел.	на 80 чел.
- помещения для переодевания	2	2
14 Постирочная	5	5
15 Санузлы и умывальные для персонала	2	2
16 Вестибюль и гардероб с сушилкой	16	24
17 Кубовая – хозкомната	9	9
Б Группа столовой		
1 Обеденный стол	34	34
2 Кухня	23	23
3 Холодильный цех	23	23
4 Моечная столовой и кухонной посуды	11	11
5 Заготовочная овощная	9	9
6 Мясо-рыбный цех	9	9

Приложение Н
(информационное)

Номенклатура основных помещений для дворцов школьников, станции юных техников и юных натуралистов

Таблица Н.1 - Номенклатура основных помещений для дворцов школьников, станции юных техников и юных натуралистов

Индекс группы помещений	Группа помещений	Помещения	Минимальные габариты помещений	Площадь, м ² , не менее	
				всего	на 1 учащегося
1	2	3	4	5	6
М	Для массовой работы	Зрительный зал	12 м × 18 м, 18 м × 21 м	216; 378	0,75
		Зал массовых мероприятий Игротека, зал настольных игр	18 м × 18 м	324	0,65
ОП, ПМ	Для общественно-политической и политико-массовой работы	Музеи и выставки:			
		общественно-политические и историко-краеведческие	6 м × 12 м 9 м × 9 м	72 81	- -
		творчества художественного и научно-технического	9 м × 12 м	108	-
		Кружки и клубы политико-массовые	6 м × 6 м	36	2,4
			6 м × 9 м	54	3,6
			6 м × 12 м	72	4,8
		Для инструктивно-методической работы	6 м × 6 м 6 м × 9 м	36 54	-

Таблица Н.1 - Номенклатура основных помещений для дворцов школьников, станции юных техников и юных натуралистов (продолжение)

1	2	3	4	5	6
			6 м × 12 м	72	
ХТв	Для эстетического воспитания	Для кружка театрального искусства (литературно-драматическая студия)	6 м × 9 м 6 м × 12 м 9 м × 9 м	54 72 81	3,6 4,8
		Для кукольного театра с мастерской кукол	6 м × 12 м + 6 м × 6 м	72 + 36	4,8 + 2,4
		Для занятий музыкой: музыкально-теоретических, оркестра, хора и т.п. индивидуальных хранения инструментов	6 м × 6 м 6 м × 6 м 5 м × 6 м 3 м × 4 м 2 м × 5 м	36 36 30 12 10	1,2 1,2 2 - -
		Для танцев (хореография, народные и современные танцы)	5 м × 9 м	45	3 - 4
		Для изобразительного и оформительского искусства: Комната руководителя живописи рисунка скульптуры Для рукоделия и художественной обработки материалов История искусств	6 м × 12 м 6 м × 15 м 3 м × 6 м 6 м × 12 м 6 м × 9 м 6 м × 12 м 6 м × 9 м 6 м × 12 м 5 м × 6 м	72 (+18) 90 (+18) 18 72 (+18) 54 (+18,0) 72 (+18,0) 54 (+18,0) 72 (+18,0) 30	4,8 6 - 4,8 3,6 4,8 3,6 4,8 2

Таблица Н.1 - Номенклатура основных помещений для дворцов школьников, станции юных техников и юных натуралистов (продолжение)

1	2	3	4	5	6
ТТ	Для технического и научного творчества	Для фото- и киноискусства	6 м × 6 м	36	-
		фотоискусство киноискусство	6 м × 9 м	54	3,6
			6 м × 12 м	72	4,8
		фото- и киноискусство	3 м × 6 м	18	-
			6 м × 15 м	90	6
			6 м × 15 м	90	6
			6 м × 18 м	108	7
ТТ	Для технического и научного творчества	Для начального технического моделирования	6 м × 9 м + 6 м × 3 м	72	4,8
		Для кружка дизайна	6 м × 9 м	54 (+18)	3,6
			6 м × 12 м + 6 м × 9 м + 6 м × 3 м	144 (+18)	9,6
		Для кружка резчиков по дереву	6 м × 12 м + 6 м × 3 м	90 (+18)	6
		Для кружка чеканки	6 м × 12 м + 6 м × 3 м	90 (+18)	6
		Для кружка авиамоделирования	6 м × 12 м	72 (+18)	4,8
		Для кружка судомоделирования	6 м × 12 м	72 (+18)	4,8
		Для кружка автомоделирования	6 м × 9 м	54 (+18)	3,6
ТТ	Для технического и научного творчества	Для трассового моделирования	6 м × 9 м + 6 м × 9 м	108 (+18)	7,2
		Для железнодорожного моделирования	6 м × 12 м + 6 м × 12 м	144 (+18)	9,6

Таблица Н.1 - Номенклатура основных помещений для дворцов школьников, станции юных техников и юных натуралистов (продолжение)

1	2	3	4	5	6
		Для экспериментального моделирования	6 м × 12 м	72 (+2 × 18)	4,8
		Для кружка юных летчиков	6 м × 6 м + 6 м × 6 м	72 (+18 + 72)	4,8
		Для кружка астрономии (с обсерваторией)	6 м × 9 м + 3 м × 3 м + 20 м	83 (+18 + 9)	4,1
		Для кружка картинга	9 м × 12 м + 6 м × 6 м + 6 м × 6 м + 3 м × 6 м	234 (9 + 6 + 12 + 36)	15,6
		Для кружка радиотехнического конструирования	6 м × 12 м	72 (+2 × 18)	4,8
		Лаборатория химико-техническая с кабинетом для теоретических занятий	6 м × 12 м + 6 м × 6 м	108 (+18)	7,2
		Лаборатория физико-техническая с кабинетом для теоретических занятий	6 м × 12 м + 6 м × 6 м	108 (+18)	7,2
		Для радиостанции	6 м × 9 м + 6 м × 3 м	72 (+18)	3,6
		Для радиоспорта «охота на лис»	6 м × 9 м	54 (+18)	2,7
		Кабинет профорientации	6 м × 9 м	54	-
ЮР	Для юннатской работы	Лаборатория охраны и наблюдения природы	6 м × 12 м	72	4,8

Таблица Н.1 - Номенклатура основных помещений для дворцов школьников, станции юных техников и юных натуралистов (продолжение)

1	2	3	4	5	6
		Лаборатория ботанико-растениеводческая и зоолого-животноводческая	6 м × 9 м 6 м × 9 м	54 (+2 × 18) 54 (+18)	3,6 3,6
		Лаборатория экспериментальной биологии, физиологии животных и др.	6 м × 9 м 6 м × 12 м	54 (+18) 72 (+18)	3,6 4,8
		Лаборатория механизации сельского хозяйства	6 м × 15 м	90	6
КТ	Для краеведения и туризма	Для краеведения, туризма, геологии и географии	6 м × 9 м 6 м × 15 м	54 (+18) 90 (+18)	3,6 6
		Помещение для кружка «Юный геолог»	6 м × 12 м	72 (+2 × 18)	4,8

Приложение II
(информационное)

Применение функциональных блоков в лагерях массовых типов

Таблица II.1 - Применение функциональных блоков в лагерях массовых типов

Функциональные блоки	Условные обозначения	Применение функциональных блоков в лагерях массовых типов														
		сезонные						круглогодичные								
		автономные			с использованием учреждений культурно-бытового обслуживания села			автономные			в комплексе со школой			с использованием учреждений культурно-бытового обслуживания села		
		40	80	120	40	80	120	$\frac{40(+2)}{30}$	$\frac{80(84)}{60}$	$\frac{120(126)}{90}$	40	80	120	$\frac{40(42)}{30}$	$\frac{80(84)}{60}$	$\frac{120(126)}{90}$
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Основные блоки																
Проживания:																
на 40 мест	БП-1	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-
на 42/30	БП-2	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	+	+	+
на 40/30	БП-3	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	+	+	+
Обслуживания:																
на 40 мест с полным составом помещений	БО-1	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-

Таблица П.1 - Применение функциональных блоков в лагерях массовых типов (продолжение)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
на 40 мест с сокращенным составом помещений	БО-2	+	-	-	+	-	-	+	-	-	+	-	-	+	-	-
от 80 до 120 мест с полным составом помещений	БО-3	-	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-
от 80 до 120 мест с сокращенным составом помещений	БО-4	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	+	+	-	+	+
от 80 до 120 мест с сокращенным составом помещений (без пищеблока)	БО-5	-	+	+	-	+	+	-	+	+	-	+	+	-	+	+
Питания:																
на 40 мест с полным составом помещений	БПТ-1	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
от 80 до 120 мест с полным составом помещений	БПТ-2	-	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-
Дополнительные блоки																
Трудового обучения от 40 до 120 мест	БТ	-	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-
Блок банно-оздоровительный от 40 до 120 мест	ББ	+	+	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-	+	+	+

Приложение Р
(информационное)

Состав функциональных блоков для лагерей вместимостью 40, 80 и 120 мест

Разработка проектов функциональных блоков и вариантов их блокировки для проектирования лагеря позволит:

- а) использовать в различных регионах страны одни и те же проекты блоков в лагерях различных типов, имеющих в своем составе одинаковые группы помещений;
- б) разрабатывать варианты композиционного решения одного проекта лагеря с различным набором блоков в зависимости от состава и вместимости существующих учреждений культурно-бытового обслуживания населенных мест;
- в) обеспечить возможность очередности строительства, а также изменения типа лагеря в зависимости от изменения потребности хозяйств и предприятий, требований развития сети лагерей в масштабе отдельных хозяйств;
- г) обеспечить соответствие проектов лагеря изменяющимся требованиям к проектированию с возможностью быстрой замены проекта блока, не меняя существенно другие части проекта.

Таблица Р.1 - Состав функциональных блоков для лагеря

В квадратных метрах

Помещения и площадки	Площадь, не менее	Примечания
ОСНОВНЫЕ БЛОКИ		
Блок проживания (БП-1) на 40 мест		
1 Спальные комнаты	$20 \times 8 = 160$	
2 Комната (веранда) дневного пребывания	40	
3 Прихожая-гардеробная	32	С сушильными шкафами, помещением для глажения и чистки одежды
4 Помещение (шкаф) для хранения чемоданов	4	
5 Комнаты педагогов	18	Две комнаты по 9 каждая
6 Санитарные узлы при комнатах педагогов	3	Два помещения по 1,5 каждое
7 Умывальные (с мойками для ног)	17,4	Отдельно для мальчиков и девочек
8 Санузлы	6	То же

Таблица Р.1 - Состав функциональных блоков для лагеря (продолжение)

В квадратных метрах

1	2	3
9 Душевые	10	
10 Кабина личной гигиены девочек	4	
Блок проживания (БП-2) на 42/30 мест		
1 Спальные комнаты	$20 \times 8 = 160$	
2 Санитарные узлы при ячейках	24,5	Унитаз, умывальник, душ площадью 3,5
3 Прихожие комнаты при ячейках со шкафами для одежды	24,5	Площадью по 3,5
4 Прихожая-гардеробная	32	С сушильными шкафами, помещением для глажения и чистки одежды
5 Комнаты педагогов	18	Две комнаты по 9 каждая
6 Санитарные узлы при комнатах педагогов	3	Два помещения по 1,5 каждое
7 Комната дневного пребывания (гостиная)	40	
Блок проживания (БП-3) на 40/30 мест		
1 Спальные комнаты	$12 \times 8 + 16 \times 4 = 160$	
2 Санитарные узлы при ячейках	16	Унитаз, умывальник площадью 2,2 и душ-умывальник площадью 1,8
3 Прихожие комнаты при ячейках со шкафами для одежды	14	Площадью по 3,5
4 Прихожая-гардеробная	32	С сушильными шкафами, помещением для глажения и чистки одежды
7 Комната дневного пребывания (гостиная)	40	
5 Комнаты педагогов	18	Две комнаты по 9 каждая
6 Санитарные узлы при комнатах педагогов	3	Два помещения по 1,5
Блок обслуживания (БО-1) на 40 мест с полным составом помещений		
<i>Приемно-вестибюльные помещения</i>		
1 Вестибюль с гардеробом	12	

Таблица Р.1 - Состав функциональных блоков для лагеря (продолжение)

В квадратных метрах

1	2	3
2 Медпункт (кабинет врача, процедурная)	14	
Изолятор:		
3 Прихожая	6	
4 Палата типа «бокс» на одно место	22	С санитарным узлом и отдельным входом
5 Кладовая уборочного инвентаря	3	
<i>Помещения административно-хозяйственного назначения</i>		
6 Кабинет начальника лагеря	9	
7 Спальная комната начальника лагеря	13,8	С санитарным узлом (площадью 2,6) и передней (площадью 2,2)
8 Канцелярия, бухгалтерия, касса	12	
9 Кладовая чистого белья	5	
10 Кладовая грязного белья	3	
11 Мастерская и склад инвентаря	24	
12 Помещения чистки и мойки рабочей одежды и обуви	16	Отдельно для мальчиков и девочек
13 Помещения для хранения и сушки рабочей одежды и обуви	22	То же
<i>Помещения питания</i>		
14 Обеденный зал на 40 мест	40	
15 Варочный зал	20	
16 Моечная столовой и кухонной посуды	10	
17 Охлаждаемые камеры хранения:		
18 Продуктов	5	
19 Отходов	4	
20 Кладовая, загрузочная	6	
21 Бытовые помещения персонала	9	Душевые, санузлы, гардеробные

Таблица Р.1 - Состав функциональных блоков для лагеря (продолжение)

В квадратных метрах

1	2	3
<i>Помещения культурно-массового назначения</i>		
22 Зал-аудитория, штаб лагеря	40	
23 Библиотека	20	
24 Игротека	5	
25 Универсальная мастерская	54	
26 Подсобное помещение при мастерской	18	
Блок обслуживания (БО-2) на 40 мест с сокращенным составом помещений		
<i>Приемно-вестибюльные помещения</i>		
1 Вестибюль с гардеробом	12	
2 Медпункт (кабинет медицинской сестры, процедурная)	14	
3 Кабинет начальника лагеря, канцелярия	9	
4 Спальная комната начальника	13,8	С санитарным узлом (площадью 2,6) и передней (площадью 2,2)
5 Кладовая чистого белья	5	
6 Кладовая грязного белья	3	
7 Мастерская и склад инвентаря	24	
8 Помещения чистки и мойки рабочей одежды и обуви	16	Отдельно для мальчиков и девочек
9 Помещения хранения и сушки рабочей одежды и обуви	22	То же
<i>Помещения питания</i>		
10 Буфет	8	
<i>Помещения культурно-массового назначения</i>		
11 Зал-аудитория, штаб лагеря	40	

Таблица Р.1 - Состав функциональных блоков для лагеря (продолжение)

В квадратных метрах

1	2	3
Блок обслуживания (БО-3) на 80-120 мест с полным составом помещений		
<i>Приемно-вестибюльные помещения</i>		
1 Вестибюль с гардеробом	12	
Медпункт:		
2 Кабинет врача	18	
3 Процедурная	14	
Изолятор:		
4 Передняя	6	
5 Палата типа «бокс» на одно место	22	С санитарным узлом и отдельным входом
6 Палата на два места с санитарным узлом	18	
7 Процедурная	14	
8 Ванная комната	8	
9 Комната персонала с сан. узлом и душем	8	
10 Кладовая уборочного инвентаря	3	
<i>Помещения административно-хозяйственного назначения</i>		
11 Кабинет начальника лагеря	12	
12 Спальная комната начальника лагеря	13,8	С санитарным узлом (площадью 2,6) и передней (площадью 2,2)
13 Канцелярия, бухгалтерия, касса	12	
14 Мастерская	24	
15 Склады	24	
16 Кладовая чистого белья	10	
17 Кладовая грязного белья	4	
18 Помещения чистки и мойки рабочей одежды и обуви	32	

Таблица Р.1 - Состав функциональных блоков для лагеря (продолжение)

В квадратных метрах

1	2	3
19 Помещения хранения и сушки рабочей одежды и обуви	44	
<i>Помещения питания</i>		
20 Обеденный зал на 80 мест с верандой на 40 мест	80	Площадь веранды 40
21 Раздаточная	10	
22 Горячий цех	28	
23 Холодный цех	8	
24 Мясо-рыбный цех	12	
25 Цех первичной обработки овощей	18	
26 Моечная столовой посуды	20	
27 Моечная кухонной посуды	6	
28 Помещение персонала	6	
Охлаждаемые камеры:		
29 Продуктов	5	
30 Отходов	4	
31 Кладовая суточного запаса продуктов	7	
32 Кладовая и моечная тары, загрузочная	8	
33 Кладовая белья и инвентаря	6	
34 Бытовые помещения персонала	9	Гардероб, душевые, санитарные узлы
<i>Помещения культурно-массового назначения</i>		
35 Зал-аудитория, штаб лагеря	100	
36 Кинопроекционная, радиоузел	27	
37 Библиотека	30	
38 Игротека	10	

Таблица Р.1 - Состав функциональных блоков для лагеря (продолжение)

В квадратных метрах

1	2	3
39 Универсальная мастерская для технического творчества	72	
40 Подсобная	18	
41 Универсальная мастерская для художественного творчества	54	
42 Подсобная	18	
43 Санитарные узлы	6	
44 Кладовая мебели при зале	10	
Блок обслуживания (БО-4) от 80 до 120 мест с сокращенным составом помещений		
<i>Приемно-вестибюльные помещения</i>		
1 Вестибюль, гардероб	10	
Медпункт:		
2 Кабинет врача	12	
3 Процедурная	14	
Изолятор:		
4 Прихожая	6	
5 Палата типа «бокс» на одно место	22	С санитарным узлом и отдельным входом
6 Палата на два места с санитарным узлом	18	
7 Комната персонала с сан. узлом и душем	8	
8 Кладовая уборочного инвентаря	3	
<i>Помещения административно-хозяйственного назначения</i>		
9 Кабинет начальника лагеря	12	
10 Спальная комната начальника лагеря	13,8	С санитарным узлом площадью 2,6 и передней площадью 2,2
11 Канцелярия, бухгалтерия, касса	12	

Таблица Р.1 - Состав функциональных блоков для лагеря (продолжение)

В квадратных метрах

1	2	3
12 Мастерская, склады	24	
13 Кладовая чистого белья	10	
14 Кладовая грязного белья	4	
15 Помещения чистки и мойки рабочей одежды и обуви	32	Отдельно для мальчиков и девочек
16 Помещения хранения и сушки рабочей одежды и обуви	44	То же
<i>Помещения питания</i>		
17 Обеденный зал на 80 мест с верандой на 40 мест	80	Площадь веранды 40
18 Раздаточная	10	
19 Доготовочная	20	
20 Моечная столовой и кухонной посуды	20	
Охлаждаемые камеры:		
21 Продуктов	5	
22 Отходов	4	
23 Кладовая и моечная тары, загрузочная	8	
24 Кладовая белья и инвентаря	6	
25 Гардероб персонала с душевыми и санитарными узлами	9	
<i>Помещения культурно-массового назначения</i>		
26 Зал-аудитория, штаб лагеря	80	
27 Библиотека	30	
28 Игротека	10	
29 Универсальная мастерская для технического и художественного творчества	72	
30 Подсобная	18	

Таблица Р.1 - Состав функциональных блоков для лагеря (продолжение)

В квадратных метрах

1	2	3
Блок питания (БПТ-1) на 40 мест		
1 Вестибюль с гардеробом	10	
2 Обеденный зал	40	
3 Горячий цех	30	
4 Мясо-рыбный цех	10	
5 Овощной цех	10	
6 Кладовая сухих продуктов	6	
7 Моечная столовой посуды	15	
8 Моечная кухонной посуды	5	
9 Кладовая и моечная тары	6	
10 Загрузочная	8	
11 Контора	5	
Охлаждаемые камеры:		
12 Продуктов	5	
13 Отходов	4	
14 Гардероб для персонала	6	
15 Бытовые помещения	6	Душевые, кабины для переодевания
Блок питания (БПТ-2) от 80 до 120 мест		
1 Вестибюль с гардеробом	15	
2 Обеденный зал на 80 мест с верандой на 40 мест	80	40
3 Раздаточная	10	
4 Горячий цех	34	
5 Холодный цех, помещение для резки хлеба	8	

Таблица Р.1 - Состав функциональных блоков для лагеря (продолжение)

В квадратных метрах

1	2	3
6 Мясо-рыбный цех	12	
7 Овощной цех	15	
8 Кладовая сухих продуктов	6	
9 Моечная столовой посуды	16	
10 Моечная кухонной посуды	6	
11 Кладовая и моечная тары	6	
12 Загрузочная	12	
13 Контора	6	
Охлаждаемые камеры:		
14 Продуктов	5	
15 Отходов	4	
16 Гардероб для персонала	8	
17 Бытовые помещения	12	Санитарные узлы, душевые, кабины для переодевания
ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЕ БЛОКИ		
Блок трудового обучения (БТ) для лагеря от 40 до 120 мест		
1 Производственные помещения по профилю лагеря	Не менее 150	Возможны следующие варианты: Теплица, ферма, столярная или слесарная мастерская со складом готовой продукции, инструментальной, комнатой мастера
2 Кабинет теоретических занятий по технике безопасности	54	
3 Лаборантская	18	Для проверки качества готовой продукции
4 Площадка (участки) для выполнения работ по профилю	Не менее 1200	Для занятий растениеводством, животноводством и пр.
Блок банно-оздоровительный (ББ)		
1 Вестибюль, помещение для ожидания	5	

Таблица Р.1 - Состав функциональных блоков для лагеря (продолжение)

В квадратных метрах

1	2	3
2 Помещение для переодевания	3	
3 Моечная (мыльная)	10	
4 Комната сухого жара (парильная)	5	Рассчитана на 4 места
5 Санитарный узел	3,2	
6 Комната отдыха	10	
7 Буфет (чайная комната)	8	

Приложение С
(информационное)

Состав и площади помещений зданий лагеря от 160 до 240 мест

Таблица С.1 - Состав и площади помещений зданий лагеря от 160 до 240 мест

Наименование и состав	В квадратных метрах	
	Площадь помещений, не менее	
	закрытых	открытых под навесом
I Унифицированная группа зданий		
1 Спальные комнаты (четыре на 10 чел. каждая); - для оздоровительно-спортивного лагеря - предусмотреть вариант комнат вместимостью 5 чел.	160 (40 × 4)	-
2 Веранда	-	40 (10 × 4)
3 Комната педагогов	12 (4 × 3)	-
4 Подсобные помещения (гардероб, помещения хранения вещей, сушки, глажения и чистки одежды и обуви, кладовые уборочного инвентаря)	20 (5 × 4)	-
II Санитарно-технический павильон на 80 мест		
1 Санузлы:		
- для мальчиков	8	
- для девочек	8	
2 Умывальные с ножными ваннами:		
- для мальчиков	12	-
- для девочек	12	-
3 Кабина личной гигиены девочек	4	-
III Клуб от 160 до 240 мест		
1 Универсальный зал массовых мероприятий:		
- на 160 мест (вместимость зала 184 места)	120	-
- на 240 мест (вместимость зала 276 места)	180	-
2 Эстрада	45	-
3 Вспомогательные помещения при эстраде:		
- артистические	12	-
- кладовая мебели и бутафории	10	-

Таблица С.1 - Состав и площади помещений зданий лагеря от 160 до 240 мест
(продолжение)

В квадратных метрах

1	2	3
4 Кинопроекционная с радиоузлом В том числе:	36	-
- киноаппаратная	27	-
- радиоузел	6	-
5 Помещения для складирования мебели при зале	30	-
6 Музей боевой и трудовой славы	54	-
7 Комната органов самоуправления (с уголком интернациональной дружбы)	54	-
8 Помещения для творческих занятий В том числе для:	198	-
- технического творчества	18 + 72	-
- художественного творчества	72 + 2 × 18	-
9 Кабинет военного дела и гражданской обороны	72	-
10 Библиотека	30	-
11 Навес для чтения на открытом воздухе	-	30
12 Инструкторская	10	-
13 Фотостудия	20	-
14 Навес для игр	-	50
15 Помещение для хранения	10	-
IV Хозяйственно-бытовой корпус (в оздоровительно-спортивном лагере как блок входит в состав спортивного корпуса)		
1 Душевая:	20 (10 × 2)	-
- прихожая, гардеробные	30 (15 × 2)	-
- душевая для мальчиков и девочек	20 (10 × 2)	
- санузлы для мальчиков и девочек с умывальником в шлюзе	6 (3 × 2)	
2 Комбинированная мастерская обработки металла и дерева (лаборатория технического моделирования)	72	-

Таблица С.1 - Состав и площади помещений зданий лагеря от 160 до 240 мест
(продолжение)

В квадратных метрах

1	2	3
3 Подсобные	36 (18 × 2)	
4 Класс на открытом воздухе (под навесом)	-	72
Учебный тир полужакрытого типа с дистанцией 50 м Спортивный корпус (для оздоровительно-спортивного лагеря)		
1 Спортивный зал (12 м × 12 м)	288	-
2 Помещения для переодевания, душевые, санузлы (используется хозяйственно-бытовой корпус)	-	-
3 Снарядная	18	2
4 Комната инструктора и хранения мелкого спортивного инвентаря	10	-

Приложение Т
(информационное)

Состав, количество и площади физкультурно-оздоровительных площадок в лагерях

Таблица Т.1 - Состав, количество и площади физкультурно-оздоровительных площадок в лагерях

Спортивные площадки	Количество и площадь, м ² , физкультурно-оздоровительных площадок при вместимости лагеря и общей площади участка				
	$\frac{120}{2400}$	$\frac{160}{3200}$	$\frac{240}{4800}$	$\frac{360}{7200}$	$\frac{400}{8000}$
Площадка для волейбола	$\frac{1}{360}$	$\frac{1}{360}$	$\frac{1}{360}$	$\frac{2}{720}$	$\frac{2}{720}$
Площадка для бадминтона	$\frac{1}{120}$	$\frac{1}{120}$	$\frac{2}{240}$	$\frac{3}{360}$	$\frac{4}{480}$
Площадка для настольного тенниса	$\frac{1}{72}$	$\frac{1}{72}$	$\frac{2}{144}$	$\frac{3}{360}$	$\frac{4}{288}$
Место для прыжков в высоту	$\frac{1}{493}$	$\frac{1}{493}$	$\frac{1}{493}$	$\frac{1}{493}$	$\frac{1}{493}$
Место для прыжков в длину	$\frac{1}{121}$	$\frac{1}{121}$	$\frac{1}{121}$	$\frac{1}{121}$	$\frac{1}{121}$
Прямая беговая дорожка	$\frac{1}{650}$	$\frac{1}{650}$	$\frac{1}{650}$	$\frac{1}{650}$	$\frac{1}{650}$
Площадка для легкой атлетики	-	-	$\frac{1}{3000}$	$\frac{1}{3000}$	-
Дорожка здоровья	$\frac{1}{600}$	$\frac{1}{600}$	$\frac{1}{800}$	$\frac{1}{1000}$	$\frac{1}{1000}$
Дополнительные					
Площадка для игровых видов спорта (комбинированная)	-	$\frac{1}{1032}$	$\frac{1}{1032}$	$\frac{1}{1032}$	-
Площадка для волейбола и баскетбола (комбинированная)	-	-	$\frac{1}{658}$	$\frac{2}{1116}$	-
Площадка для спортивных игр и метаний	-	-	$\frac{1}{1032}$	$\frac{1}{1032}$	$\frac{1}{1032}$

**Таблица Т.1 - Состав, количество и площади
физкультурно-оздоровительных площадок в лагерях (продолжение)**

Спортивные площадки	Количество и площадь, м ² , физкультурно-оздоровительных площадок при вместимости лагеря и общей площади участка				
	$\frac{120}{2400}$	$\frac{160}{3200}$	$\frac{240}{4800}$	$\frac{360}{7200}$	$\frac{400}{8000}$
Спортыдро с легкоатлетической площадкой и беговой дорожкой	-	-	-	$\frac{1}{7200}$	-
Футбольное поле	$\frac{1}{2400}$	$\frac{1}{2400}$	$\frac{1}{2400}$	-	-
Теннисный корт с учебной стенкой	-	-	$\frac{1}{840}$	$\frac{1}{840}$	-
Теннисный корт	-	$\frac{1}{648}$	$\frac{1}{648}$	$\frac{1}{648}$	$\frac{1}{648}$
Площадка для катания на роликовых коньках и досках	-	$\frac{1}{400}$	$\frac{1}{400}$	$\frac{1}{400}$	$\frac{1}{400}$
Примечание - В числителе - вместимость лагеря, в знаменателе - площадь общего участка лагеря.					

Приложение У
(информационное)

Комплектация, размер спортивно-игрового оборудования, типы покрытия спортивных площадок

Таблица У.1 - Комплектация, размер спортивно-игрового оборудования, типы покрытия спортивных площадок

Наименование	Размеры	Покрытие	Оборудование
Комплексные спортивные площадки	Стандартные, согласно правилам соревнований по видам спорта		
Футбольное поле	90 м × 60 м	Газон	Ворота (стационарные) с сеткой (2 шт) Ворота для мини-футбола (гандбольные) с сетками - 2 м × 3 м (переносные - 4 шт) Угловые флажки (6 шт)
Круговая беговая дорожка	1 = 333 м	Искусственное покрытие - желательно красного цвета	
Сектор для прыжков в длину: - яма - дорожка разбега	6 м × 2,75 м 1 = 15 м	Песок, канты (по периметру) Искусственное покрытие	
Сектор для прыжков высоту: - яма - дорожка разбега	5 м × 3 м 1 = 15 м	Поролон Искусственное покрытие	
Баскетбольная площадка	28 м × 15 м	Дерево (брусok, 7 см × 7 см) игровое поле - голубого цвета, игровые зоны – красного цвета	Баскетбольные фермы (щиты + кольца амортизационные с сетками 2 шт)
Волейбольная площадка	18 м × 9 м	Дерево (брусok, 7 см × 7 см) игровое поле – желтого цвета	Стойки телескопические с сетками, 2 шт

Таблица У.1 - Комплектация, размер спортивно-игрового оборудования, типы покрытия спортивных площадок
(продолжение)

Наименование	Размеры	Покрытие	Оборудование
Гимнастический городок: - шведские лестницы (стенки) - перекладины - рукоходы - брусья - бревно	20 пролетов по 1,1 м	Металлический каркас, пластиковое покрытие. Красного, синего, желтого цветов	
Трибуны (трансформируемые)	На 200 мест	Синего и желтого цветов	

УДК 7258.8.85

МКС 91.040.10

Ключевые слова: дворцы школьников, станция юных техников, станция юных натуралистов, клубно-кружковые помещения, помещения для массовой работы, помещения для физкультурно-спортивных занятий.

Ресми басылым

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ӨНЕРКӘСІП ЖӘНЕ ҚҰРЫЛЫС МИНИСТРЛІГІ
ҚҰРЫЛЫС ЖӘНЕ ТҰРҒЫН ҮЙ-КОММУНАЛДЫҚ ШАРУАШЫЛЫҚ ІСТЕРІ
КОМИТЕТІ

**Қазақстан Республикасының
ЕРЕЖЕЛЕР ЖИНАҒЫ**

ҚР ЕЖ 3.02-116-2013

**БАЛАЛАРДЫҢ ЖӘНЕ ЖАС ӨСПІРІМДЕРДІҢ ЖАППАЙ ДЕМАЛУ
МЕКЕМЕЛЕРІ**

Басылымға жауаптылар: «ҚазҚСҒЗИ» АҚ

050046, Алматы қаласы, Солодовников көшесі, 21
Тел./факс: +7 (727) 392-76-16 – қабылдау бөлмесі

Издание официальное

КОМИТЕТ ПО ДЕЛАМ СТРОИТЕЛЬСТВА И ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО
ХОЗЯЙСТВА МИНИСТЕРСТВА ПРОМЫШЛЕННОСТИ И СТРОИТЕЛЬСТВА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

**СВОД ПРАВИЛ
Республики Казахстан**

СП РК 3.02-116-2013

УЧРЕЖДЕНИЯ МАССОВОГО ОТДЫХА ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ

Ответственные за выпуск: АО «КазНИИСА»

050046, г. Алматы, ул. Солодовникова, 21
Тел./факс: +7 (727) 392-76-16 – приемная